

THE JOURNAL OF
THE
ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE
(FOUNDED 1871)

Volume 100, Part 1, 2000
Edited by
J. H. J. VAN DEN BERGHE
The Journal is published quarterly by the
Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland
21, BEDFORD SQUARE, LONDON, W.C.1A 3EF, U.K.
Telephone: 020 7612 9331 Fax: 020 7612 9332
E-mail: raibooks@btinternet.com

258/026

28/2

واژه‌نامهٔ مصوّر هنرهای تجسّمی

(معماری، پیکره‌سازی، نقاشی)

پرویز مرزبان
حبیب معروف

سروش
تهران ۱۳۶۵

آنجا که بر نویسنده آرزوی بلند آوازی در سهری پروانه فرنگ نوس
مندی جز این نمی تواند داشته باشد که از آفت مذمت بگریزاند؛
و حتی همین پادشاهش منفی نیز نصیب کمتر فرنگ نویسی شده است.

دکتر سامول جانسون

در دیار فرنگ زبان انگلیسی

انتشارات صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

تهران، خیابان استاد مطهری، نبش خیابان دکتر مفتاح، ساختمان جام جم

چاپ اول: ۱۳۶۵

حروفچینی: لاینوترون انتشارات سروش

این کتاب در پنج هزار نسخه در چاپخانه پنگوئن چاپ و در صحافی میلاد صحافی شد.

همه حقوق محفوظ است.

بها: با جلد زرکوب ۱۳۰۰ ریال

بها: با جلد نرم ۹۰۰ ریال

پیشگفتار

شاید این نخستین گامی است که در جهت گردآوری واژه نامه ای، حتی چنین تنگ و تنگ مانده، از فرهنگ گسترده و انبوه هنرهای تجسمی — معماری، پیکر تراشی، نقاشی — و نیز برخی مصطلحات و مضامین و عناوین و اعلام وابسته به آنها، برداشته می شود؛ آن هم بدین روش که نخست تعریف واژه انگلیسی (یا اصطلاح و واژه بیگانه متداول در زبان انگلیسی) با بیانی روشن به فارسی درآید، سپس برابر نهادی برای آن واژه تعیین، و سرانجام — در حد ممکن — تصویری بر آن ضمیمه شود. شك نیست که در راه این مقصود مشکل و نارسایی بسیار، و انواع نیازمندی به امداد و ارشاد صاحب نظران بیشمار خواهد بود.

هدف از این گردآوری راه گشودن در پیش پای مترجمان کتابهای هنری و هنرجویان کم آشنا به زبانهای اروپایی است؛ تا با دردست داشتن تعریف ها و برابر نهادهای فارسی، به درك نوشته ها و نقدهای انگلیسی در زمینه هنر، و نیز برگرداندن آن مطالب به فارسی روشن و قابل فهم، توانایی یابند؛ که نقص و ناتوانی در اجرای این مقصود تا حال حاضر بر جا مانده است. اما گردآورندگان این واژه نامه به خوبی می دانند که اگر حاصل کارشان در مدد رسانی به مترجم و هنرجو اندك توفیقی یابد، تازه خود دست مددجویی است که به سوی صاحب نظران — پژوهشگر و پیشه ور — و زبان شناسان دراز شده است. اینك به صراحت اعتراف می شود که اگر حداقت همکار محترم آقای حبیب معروف در شناخت واژه های فنی معماری، و راهنمایی مستمرش به رعایت اصول یکدست و منضبط واژه گزینی دست درکار نبود، دستاورد حاضر از داشتن نظم و نسقی شایسته قبول محروم می ماند. نیز در پایان سپاس صادق بریرانی که با پایداری در واژه گزینی و سختگیری در رایزنی، بر عدت و دقت این واژگان افزود.

چند تذکر لازم

۱. برابر نهاد پسوند انگلیسی «ism» در مکاتب و مقولات هنری که مبتنی بر مفهوم کارورزی و کاربرد است، پسوند فارسی «گری» اختیار شده است، مانند: آرمانگری، واقعگری، و همگری.
۲. در ضبط واژه انگلیسی هرگاه دو صورت متداول بوده، نامأنوس تر آن دو میان دوهلالی آمده است.
۳. صورت جمع نامنظم پاره ای واژه ها میان دوهلالی بعد از حروف «pl.» داده شده است.
۴. اسامی، اعلام، سلسله پادشاهیها، عنوان مکاتب هنری و مانند آن با حرف بزرگ لاتینی در اول واژه مشخص شده است.
۵. در ضبط واژه های مرکب فارسی با رعایت اصول «آسانخوانی» و «خوشنمایی» نوشتار، چه بسا که صورت بهم پیوسته واژه مرجح شمرده شده، و ندرتاً نیز هر دو شکل بهم پیوسته و مجزاً از هم داده شده است، تا کدام مقبول افتد و معمول شود؛ مانند: قاببند، دستساخت، آدمسانگری، یا، قزحسان، قزح سان، و، سنتساخت، سنت ساخت. بنای کار بر این بوده است که تکواژه نویسی در اغلب موارد نه تنها کاربرد برابر نهاد فارسی را صراحت و سامان می بخشد، بلکه همچنین با از میان برداشتن مشکل کسره اضافه — به خصوص آن جا که تکواژه ای اصطلاحی یا فنی در فارسی از دو پاره تشکیل یافته باشد — خواندن متن و فهم مطلب را آسانتر می سازد، مانند: قلمدرزگیری [و نه قلم درزگیری]، پیشزمینه، پنجکاشت، خامپخت، قالبسنگ، چنانکه از نظر خواهد گذشت.
۶. در برگرداندن پاره ای اسامی و اعلام جغرافیایی، اساطیری و تاریخی تلفظ فرانسوی رایج در زبان فارسی ضبط شده است، مانند: سلسله اوتونی، شیوه توسکانی، ژوپتر، هیدر، مرکور؛ مگر آنکه اصل اشتقاق انگلیسی بوده باشد، مانند: شیوه جیمزی، معماری تیودوری.
۷. هرگاه واژه ای از زبانی بیگانه در انگلیسی وارد شده باشد، حرف یا حروف اختصاری واقع در میان دوا برو، زبان اصلی را معرفی می کند [→ راهنمای حروف اختصاری].

راهنمای حروف اختصاری

قبل از میلاد	ق م
بعد از میلاد	ب م
هجری قمری	ه ق
رجوع شود به	←
حدود	ح

[Ar]	عربی
[Chin]	چینی
[F]	فرانسوی
[Ger]	آلمانی
[Gr]	یونانی
[Heb]	عبری
[It]	ایتالیایی
[Jap]	ژاپنی
[L]	لاتینی
[Per]	فارسی
[pl.]	جمع
[Sp]	اسپانیایی
[Turk]	ترکی

منابع و مأخذ

دائرة المعارف فارسی به سرپرستی دکتر غلامحسین مصاحب، مجلدات اول و دوم.
واژه نامه راه و ساختمان، انگلیسی به فارسی، گردآورده حبیب معروف، چاپخانه بهمن، تهران، ۱۳۶۱.
خلاصه تاریخ هنر، نوشته پرویز مرزبان، زیر چاپ.

Dictionary of Architecture, by Henry H. Saylor. John Wiley & Sons, Inc. New-York, 1952.*

The Penguin Dictionary of Architecture, by John Fleming; Hugh Honour; Nikolaus Pevsner. Penguin Books, 1972.

A Dictionary of Architecture, by Nikolaus Pevsner; John Fleming; Hugh Honour. Revised & Illustrated. The Overlook-Press, Woodstock, New-York, 1976.

A Concise Building Encyclopaedia, Compiled by: T. Corkhill. Pitman Publishing LTD. Third Edition, 1976.

Dictionary of Architecture & Construction, by Cyril M. Harris. McGraw - Hill Book Company, 1975.

The Dictionary of Interior Design, by Martin M. Pegler. Arthur Baker LTD. London, 1967.

Oxford Companion to Art, Oxford University Press, Ely House, London W. 1., 1970.

The Picture Encyclopaedia of Art, Thames & Hudson, London, 1958.

A Dictionary of Terms in Art by F. W. Fairholt, F. S. A. William Glaisher, 265, High Holborn, London, 1903.

World Architecture, The Hamlyn Publishing Group LTD. London, New-York. Third Impression, 1968 (Printed in Italy).

A Dictionary of Archaeology, by Warwick Bray; David Trump. Fletcher & Son LTD. Norwich, 1970.

Encyclopaedic World Dictionary, The Hamlyn Publishing Group LTD. London, 1971.

با ارجاع هرواژه فارسی به بخش انگلیسی، تعریف اصلی و معانی و مرادفات دست دوم، و در موارد بسیار تصویر آن واژه به دست می آید.

الف

starling	آبشکن	aqueduct	آباره
plating	آبکاری	cistern	آب انبار
chromium plating	آبکروم کاری	reservoir	آب انبار
ebony	آبنوس	packing	آببندی
Alizarin blue	آبی آلیزارین	drops	آبچکان
Prussian blue	آبی پروسی	stillicidium	آبچکان
Egyptian blue	آبی تابناک	label stop	آبچکان تزئینی
thalo blue	آبی ثالو	kylix, cylix	آبخوری دودسته پایه دار
slaking	آبدن آهک	pewter	آبخوری فلزی
blue green	آبی زنگاری	quenching	آب دادن
sapphire blue	آبی سیر	pantry	آبدارخانه
	آبی فتالوسیانین (آبی ثالو)	stillroom	آبدارخانه
phthalocyanine blue (thalo blue)		aquamanile	آبدان فلزی
ultramarine	آبی لاجوردی	watercolour	آبرنگ
cobalt blue	آبی مشکی	wash	آبرنگ رقیق
Apadana	آپادانا	wash drawing	آبرنگ رقیق
tenement	آپارتمان اجاره ای	gouache	آبرنگ غلیظ
Apollo	آپولون	culvert	آبرو
fire barrier	آتشبر	valley	آبرو میان دوشیب بام
fire lobby	آتشبند	latrine	آبریزگاه
fire resistant	آتشپاد	wash	آبریز بام
Attic	آتنی	urinal	آبریزگاه عمومی
Attica	آتیکه	lake dwelling	آبسرا

patara	آذین ترنجی	rubbed brick	آجر آسباب
ovum	آذین خاگی	sundried brick	آجر آفتابخشك
triquetra	آذین سه حلقه	brickworks	آجر پزی
scallop, scallops	آذین صدفی	clinker	آجر جوش
rosette	آذین گلserخی	brick bond	آجر چین
refined	آراسته	skintled brickwork	آجر چین درهم
mausoleum	آرامگاه	toothed-edge bricklaying	آجر چین دندان‌ه‌ای
layout	آرایش	outbond	آجر چین راسته
acanthus ornament	آرایش برگ کنگری	lacing	آجر چین قیطانی
quincunx	آرایش پنجکاشت	bricklaying	آجر چینی
wreath	آرایش حلقه گلی	place-brick	آجر خامهخت
diglyph	آرایش دو ترکه	salmon brick	آجر خامهخت
layout	آرایش سه بعدی	compass brick	آجر دمی
trefoil	آرایش شبدری	face brick	آجر روکار
bucranium	آرایش کله گاوی	tavella	آجر رومی
anthemion ornament	آرایش نخل و پیچکی	structural terra-cotta	آجر سفالی میانخالی
slaggered arrangment	آرایش يك درمیان	perforated brick	آجر سوراخدار
ornament	آرایه	insulating brick	آجر عایق
idealism	آرمانگری	optostrotum	آجر فرش یونانی
sanatorium	آسایشگاه بیماران	pressed brick	آجر فشاری
saddle	آستانه	repressed brick	آجر فشاری
sill	آستانه	queen closer	آجر قلمدانی
threshold	آستانه	ajarcara	آجر کاری برجسته
primer	آستر	king closer	آجر کلاغهر
pargeting, pargework	آستر چسبانی	splay brick	آجر لب پخ
priming	آستر زنی	glazed brick	آجر لعابی
metal primer	آستر فلز	whole brick	آجر مربع
pargeting, pargework	آستر کشی	sundried brick	آجر مشمس
surface paint	آستر نقاشی	fire brick	آجر نسوز
scratch coat	آستری زبر	refractory brick	آجر نسوز
skyscraper	آسمانخراش	face brick	آجر نما
baldachin (baldaquin)	آسمانه	anthropomorphism	آدمسانگری
canopy	آسمانه	ornament	آذین
severy	آسمانه	patara	آذین بشقابی
tester	آسمانه	decoration	آذین بندی

instantaneity	آنیت	azure	آسمانی پررنگ
rubble	آوار	cerulean blue	آسمانی تند
vase	آوند	axis	آسه
aquamanile	آوند فلزی	axial	آسه ای
hangings	آویختنیهای تزئینی	Asia Minor	آسیای صغیر
gutta (pl. guttae)	آویز زیر افریز آبچکان	Assyria	آشور
size	آهار	hangar	آشیانه هواپیما
lime	آهک	proto	آغاز
lime burning	آهکپزی	protohistory	آغاز تاریخ
limeworks	آهکپزی	protohistory	آغاز دوران تاریخی
marl	آهکرس	initiator	آغازگر
quicklime	آهک زنده	insolation	آفتابگیری
meagre lime	آهک کم مایه	Aphrodite	آفرودیت
albarium	آهک مرمری	acrolith	آکرولیت
malleable iron	آهن چکش خور	poster	آگهی مصور
damascened	آهن زرنشان	pergola	آلاچیق
overthrow	آهنکاری سر دروازه	Buyids	آل بویه
barrel vault	آهنگ	Deylamites	آل بویه
cradle vault	آهنگ	batten	آلت
composition	آهنگسازی	rail	آلت افقی کلاف در
mesh iron	آهن مشبک	travers	آلت عرضی
angle iron	آهن نبشی	crossbar	آلت عرضی پنجره
wrought iron	آهن ورزیده	Jelayerids	آل جلایر
sapping	آهونزنی	Ziyarids	آل زیار
Futurism	آینده گری	Muzaffarids	آل مظفر
ritual	آیین	shed	آلونک
ritual	آیینی	organic	آلی
innovator	ابداعگر	alloy	آلیاژ
accolade	آبرو	Amazons	آمازونها
silk-embroidery	ابریشم دوزی	amphitheater	آمفیتئاتر
ewer	ابریق	Oxus	آمودریا
moulding(3)	ابزار	lyceum	آموزشگاه ارسطو
diamond fret	ابزار الماستراش	Asia Minor	آناتولیا
	ابزار الماستراش	Anatolia	آناتولی
lozenge fret, lozenge moulding		Asia Minor	آناتولی

roll billet moulding	ابزار فتیله گر یخته	nailhead moulding	ابزار الماستراش
interrupted arch moulding	ابزار قوس شکسته	ledge, ledgement	ابزار باریک
stringcourse	ابزار قیطانی	leaf-and-dart	ابزار برگ و پیکانی
planted	ابزار کاشت	ovolo moulding	ابزار بیضه ای
cove	ابزار کاو		ابزار بیضه و پیکانی
catshead moulding	ابزار کله گر به	egg - and - arrow moulding,	
bird's-head moulding	ابزار کله گنجشکی	egg - and - dart moulding	
crenelated moulding	ابزار کنگره ای		ابزار بیضه و لنگری
fitting	ابزار گان	egg - and - anchor moulding	
round pediment	ابزار گرد سبدر	shuttle	ابزار پودزنی
billet moulding	ابزار گر یخته	chevron moulding	ابزار جناغی
ballflower moulding	ابزار گل زنگوله	zigzag moulding	ابزار جناغی
rose moulding	ابزار گل سرخی	tooth-ornament	ابزار چهار برگ
pellet moulding	ابزار گوی نشان	fillet	ابزار چهار گوش
torus moulding	ابزار محدب	quadra	ابزار چهار گوش
astragal	ابزار محدب بالای میله ستون	annulet	ابزار حلقوی
echinus	ابزار محدب سر ستون	ovolo moulding	ابزار خاگی
pearl moulding	ابزار مرواریدی	chevron moulding	ابزار خیزابی
cable moulding	ابزار مفتولی	scallop, scallops	ابزار دالمیری
nebulé	ابزار موجی	dovetail moulding	ابزار دم چلچله
wave moulding	ابزار موجی	crenelated moulding	ابزار دندان موشی
cyma recta moulding	ابزار موجی افتاده	indented moulding	ابزار دندانه ای
	ابزار موجی جمع	ogee	ابزار دو خم
bead-and-reel moulding	ابزار مهره ماسوره	cavetto moulding	ابزار ربع گردی
reeding	ابزار نبی جین	quarter-round moulding	ابزار ربع گردی
	ابزار نیمگرد	beak-head moulding	ابزار رُخ منقاری
half - round, half - round moulding		bird's beak moulding	ابزار رُخ منقاری
sphinx	ابوالهول	calf's-tongue moulding	ابزار زبان گوساله
hieracosphinx	ابوالهول شاهین سر	twining stem moulding	ابزار ساقیاف
criosphinx	ابوالهول قوچ سر	table	ابزار سردیواری
androsphinx	ابوالهول مصری	reticulated moulding	ابزار شبکه نما
Egyptian Sphinx	ابوالهول مصری	cable moulding	ابزار طنابی
impressive	أبهت انگیز	scroll moulding	ابزار طوماری
stanza	اتاق	bead moulding	ابزار فتیله ای
solarium	اتاق آفتابگیر	roll - and - fillet moulding	ابزار فتیله تسمه ای

opus	اثر	sudatorium	اتاق بخار حمام
pastiche	اثر التقاطی	megaron	اتاق پذیرایی
replica	اثر تکراری	parlor	اتاق پذیرایی
monument	اثر ماندگار	locutory, locutorium	اتاق پذیرایی صومعه
opus	اثر موسیقی	kosmeterion	اتاق جامه پوشی
monument	اثر یادبودی	gatehouse	اتاق دروازه بان
hearth	اجاق	oecus	اتاق دوخت و دوز
inglenook	اجاق	unctorium	اتاق روغن مالی
extremities	اجزای انتهایی	undercroft	اتاق زیر زمین
Preraphaelites	احیاگران هنر پیش از رافائل	garret	اتاق زیر شیروانی
Romanesque Revival	احیای رومی وار	attic	اتاق زیر شیروانی
Gothic Revival	احیای گوتیک	cubicle	اتاقک
Greek Revival	احیای هنر یونان	hypogeum	اتاقک تدفین زیر زمینی
ocher, ochre	اُخرا	proscenium	اتاق کفشکن
red ochre	اُخرای سرخ	hospitalium	اتاق مهمان
concept	ادراک	triclinium	اتاق ناهارخوری
quadriga	ارابه چهاراسبه	megaron	اتاق نشیمن
value	ارزش	guild	اتحادیه صنفی
tactile value	ارزش بساویی	Etruria	اتروریا
value	ارزش نور	Etruscan	اتروریایی
sash, sash window	اُرسی	dovetail (dovetailed) joint	اتصال دم چلیچله
purple	ارغوانی	rabbet joint	اتصال دوراهه
orchestra	ارکستر	lap-joint	اتصال دولب
organ	ارگ	miter joint	اتصال فارسی
alcazar	ارگ اسپانیایی و - مغربی	groove and tenon	اتصال فاق و زبانه
acropolis	ارگ شهر	tongue - and - groove joint	اتصال فاق و زبانه
cant	اریب	mortise - and - tenon joint	اتصال کام و زبانه
skew	اریب	tenon - and - mortise joint	اتصال کام و زبانه
dado	ازاره	butt joint	اتصال لب به لب
obsolescence	ازکارافتادگی ساختمان	lap-joint	اتصال نیمانیم
mythology	اساطیر	scarf joint	اتصال نیمانیم
Pegasus	اسب بالدار	half-lap-joint	اتصال نیمانیم راسته
unicorn	اسب تکشاخ	universal joint	اتصال همه سوگردان
entablature	اِسپر	random	اتفاقی
artisan	استادکار	upholstery	اثاثه پارچه ای خانه

decoration	اعطای نشان امتیاز	magistra	استادکار
contortion	اعوجاج	craftsmanship	استادکاری
distortion	اعوجاج	standard	استانده
frieze	افریز	standardization	استانده سازی
frieze	افریز تزئینی	natatorium	استخر سرپوشیده
artisan	افزارمند	piscina	استخر شنا
Afshars, Afsharids	افشاریان	carcass	استخوانبندی بنا
nozzle	افشانك	timber-framing	استخوانبندی چوبی
adaptation	اقتباس هنری	framework	استخوانبندی ساختمان
microclimatology	اقلیم شناسی موضعی	armature	استخوانبندی فلزی
Ecbatana	اکباتان	ossarium(ossuary)	استدان
Muses	الاهگان هنر و دانش	allegorical	استعاره
eclecticism	التقاطگری	stencil	استنسیل
Alhambra	الحمراء	astrolabe	اسطرلاب
expression	القای هیجان	myth	اسطوره
Alcazar	القصر	mythology	اسطوره شناسی
pattern	الگو	asphalt	اسفالت
lumber	الوار	pier	اسکله
timber	الوار	Alexandria	اسکندریه
squared timber	الوار چار تراش	technique	اسلوب
sawed timber	الوار چهار تراش	chiaroscuro	اسلوب سایه روشن کاری
unwrought timber	الوار ناتراش	decalcomania	اسلوب نقش برگردانی
undressed lumber	الوار ناتراش	arabesque	اسلیمی
Omayyads, Ummiads	امویان	biting	اسید خوردگی
apotheca	انبار	Parthians	اشکانیان
hangar	انبار	piano nobile	اشکوب اصلی
magazine	انبار	subbasement	اشکوب زیرین زیر زمین
warehouse	انبار	subcellar	اشکوب زیرین سرداب
outhouse	انبار پشت خانه	rez-de-chaussée	اشکوب همکف
woodhouse	انبار چوب	proto	اصل
pantry	انبارك	proto-Attic	اصل آتیکایی
shed	انبارك	main	اصلی
sacristy	انبار کلیسا	microclimatology	اصول اقلیمی معماری
armory	انبار نظامی	observatory	اطاقلك بالاخانه
abstraction	انتزاع	Atlas	اطلس

artistic impulse	انگیزه هنرمندانه	biomorphic abstraction	انتزاع شکلهای آلی
artistic impulse	انگیزه هنری	Abstractionism	انتزاعگری
textiles	انواع پارچه	decadence	انحطاط هنری
hair pencils	انواع قلم مو	size	اندازه
Orphism	اورفیسیم	lifesize	اندازه طبیعی
umber	اومبر	heroic size	اندازه قهرمانی
Sunni, Sunnite	اهل تسنن	organ	اندام
static	ایستا	modelling	اندامسازی
contrapposto	ایستادگی نامتقارن	organic	انداموار
Il-Khans	ایلخانان	organic	اندامی
iwan	ایوان	gynceum	آندرونی
veranda	ایوان	seraglio	آندرونی
gallery	ایوان بالاخانه	thalamium, thalamus	آندرونی
peristyle	ایوان ستوندار	coat	آندود
Ionia	ایونیا	compo	آندود
		plaster	آندود
		rendering	آندود
		lime plaster	آندود آهک
		skim coat	آندود پرداخت
		wall lining	آندود دیوار
		finishing coat	آندود رویه
		acoustical plaster	آندود صوتگیر
		rendering	آندود کشی
		plaster finish	آندود گچ
		stucco	آندود گچ
		staff	آندود گچ والیاف
		sand finish	آندود ماسه آهک
		scagliola	آندود مرمر نما
		concept	اندیشه
		Humanism	انسانگری
		coherence	انسجام
		offset	انشعاب قائم
		adaptation	انطباق
		rigid	انعطاف ناپذیر
		pattern	انگاره

ب

print	باسمه	stile	بائو
stamp	باسمه	hanging stile	بائوی پاشنه
wood block	باسمه چوبی	Babylon	بابل
woodcut	باسمه چوبی	nigged ashlar	بادبريك تیشه
wood-engraving	باسمه چوبی	wind catcher	بادگیر
colour print	باسمه رنگی	load	بار
mezzotint	باسمه سایه روشن	crane	بارانگیز
etching	باسمه سیاه قلم	typical	بارز
woodcutter, wood-engraver	باسمه کار	load	بار ساختمان
monumental	باعظمت	pathos	بارقه تأثر
parterre	باغچه	Baroque	باروك
parterre	باغچه بند	bailey	باروی قصر
texture	بافت	rampart	باروی قلعه
Bacchus	باکوس	strip	باریکه
bolster	بالشتك	stile	باریکه قائم
coussinet	بالشتك	reconstruction	بازسازی
cushion	بالشتکی	relevé	بازنگاری
pillow	بالشتکی	representation	بازنمایی
echinus	بالشتکی سرستون	projection	بازنمایی مستوی
pulvinated	بالشت مانند	lever arm	بازوی اهرم
balcony	بالکانه	transept	بازوی عرضی کلیسا
loggia	بالکانه ستوندار	archeology	باستانشناسی
veranda	بالکانه سرپوشیده	bastion	باستیان

dense concrete	بتون پُر عیار	flat roof	بام تخت
in situ concrete	بتون درجا	terrace roof	بام تخت
plain concrete	بتون ساده	sundeck	بام تخت آفتابگیر
light weight concrete	بتون سبک	shed roof	بام تکشیب آلونک
weak concrete	بتون کم رمق	cut roof	بام تکشیب
lean concrete	بتون کم مایه	lean-to-roof	بام تکشیب
meagre concrete	بتون کم مایه	pent roof	بام تکشیب
rammed concrete	بتون کو بیده	peaked roof	بام تیزه دار
lean concrete	بتون لاغر	hip roof	بام چند کله
meagre concrete	بتون لاغر	gambrel roof	بام چهار ترک کمر شکن
weak concrete	بتون لاغر	mansard roof	بام چهار ترک کمر شکن
vibrated concrete	بتون لرزیده	ogee roof	بام چهار خم
dense concrete	بتون متر اکم	iron-clad roof	بام حلب پوش
reinforced concrete	بتون مسلح	gable, gable roof	بام دوشیب
plain concrete	بتون معمولی	pitched roof	بام دوشیب
monolithic concrete	بتون یکپارچه	high-pitched roof	بام دوشیب پُر خیز
paste wood-filler	بتون چوب	high-pitched roof	بام دوشیب تند
glazier's putty	بتون شیشه بُری	low-pitched roof	بام دوشیب کُند
mastic	بتون قیری	pediment	بام دوشیب کُند
stuffing	بتون کاری	lean-to-roof	بام سینه دیواری
gesso	بتون گچی	iron-clad roof	بام شیر وانی پوش
laconicum	بخارخانه	lantern ceiling	بام فانوسی
chimney	بخاری دیواری	testudo	بام قوسی
ingle	بخاری دیواری	thatched roof	بام گالیپوش
detail	بخش	monitor, monitor roof	بام نورگیر
part	بخش	thatched roof	بام نی پوش
segment	بخش	saw-tooth roof	بام واریخته کمر شکن
section	بخش	Bauhaus	باوهاوس
ward	بخش بیمارستان	stile	باهو
tecassir	بخش زنانه مسجد	image	بُت
ward	بخش زندان	pagan	بت پرست
attic	بخش زیر شیر وانی	imagery	بت پرستی
hypæthron	بخش سرگشاده بنا	paganism	بت پرستی
deformation	بدشکل سازی	mass concrete	بتن پر حجم (بتون)
deformity	بدشکلی	concrete	بتون

pylon	برج فلزی چرخان	deformation	بدشکلی
keep	برج قلعه	faience	بدل چینی
pinnacle	برجك	pastiche	بدلسازی هنری
tourelle	برجك پیشکرده	unsightly	بدمنظر
lantern	برجك نورگیر	unsightly	بدنما
turret	برجك هرمی	tambour	بدنه پرستشگاه گرد
bastile	برج مستحکم	shaft	بدنه ستون
donjon, dungeon	برج مستحکم استوانه ای	trunk	بدنه ستون
steeple	برج مناره دار	vivo	بدنه ستون
bell tower	برج ناقوس	westwork	بدنه غریبی کلیسا
campanile	برج ناقوس	primitive	بدوی
limbo	برزخ	primitivism	بدویگری
building line	بر ساختمان	facet, facette	بر
section	برش	side	بر
stereotomy	برش جامدات	pulvinated	بر آمده
transverse section	برش عرضی	Moor	بر بر مسلمان
roof guard	بر فیند بام	Moorish, Moresque	بر بری
luster, lustre	برق	femerell	برج بادگیر
gloss	برق سطحی		برج بادگیر
leaf	برگ	ventilation shaft, ventilation tower	
laurel	برگ غار	bartizan	برج پرچم
palm	برگ نخل	stair tower, stair turret	برج پلکانی
pampre	برگ و خوشه انگوری	bartizan	برج پیشکرده
brass	برنج	crossing tower	برج تقاطع
Brucke	بروکه	keep	برج دفاعی
extrados	برونسو	martello tower	برج دفاعی
exterior	برونی	barbican	برج دیده بان
Agnus Dei	بره خدا	lighthouse	برج دیده بان
monumental	بزرگتر از اندازه طبیعی	wall tower	برج دیواری
magnification	بزرگسازي	bastile	برج زندان
blowup	بزرگسازي عکس	embosser	برجسته کار
monumentality	بزرگی	raised work	برجسته کاری
brace	بست	chasing	برجسته کاری روی فلز
stay	بست	cameo	برجسته کاری مدالی
strut	بست	modelling	برجسته نمایی

tropaeum, tropaion	بنای یادبود پیروزی	tie bar	بست آهنی
	بنایی با سنگ بادبر	batten	بست چوبی
ashlar work, ashlar masonry		wall tie	بست دیوار
cut stone masonry	بنایی با سنگ تراش	bracing	بسترنی
	بنایی با لاشه سنگ درهم	bridging	بسترنی تخته
uncoursed rubble masonry		tie	بست فلزی
dry laid masonry	بنایی خشکه چین	set	بسته
reticulated masonry	بنایی شبکه نما	putty	بطانه
rubble work	بنایی لاشه سنگی	mastic	بطانه سیمانی
joint	بند	counter thrust	بغلبند
pointing	بندکشی	shore	بغلبند
tuck pointing	بندکشی تزئینی	abutment	بغلبند پایه پل
concave joint	بندکشی گود	abutment	بغلبند قوس
raggle	بندکشی گود	reveal	بغل در و پنجره
cobalt violet	بنفش تیره	sacellum	بقعه
crucible	بوته	shrine	بقعه
crucible	بوته آزمایش	turbah	بقعه
mat	بوریا	chaitya	بقعه هندویی
thatch	بوریا	Bactria	بلخ
mat braiding	بوریا بافی	monumentality	بلندی پایگی
wovenwork	بوریا بافی	stair riser	بلندی پله
background	بوم	volume	بلندی صدا
ground	بوم	headroom	بلندی طاق
grounding	بومسازی	quartz	بلور کوهی
priming	بومسازی	mason	بنا
background	بوم گچکاری	prostyle	بنای پیش ستونی
canvas	بوم نقاشی	monument	بنای تاریخی
primitive	بومی	funerary monument	بنای تدفینی
primitive	بومی وش	stonehenge	بنای خر سنگی
lifesize	به اندازه طبیعی	edifice	بنای عالی
sanatorium	بهداشتگاه	palazzo	بنای عمومی
large-scale	به مقیاس بزرگ	thole	بنای گرد
expressive	بیانگر	tholos, tholus	بنای گرد
expression	بیان هنری	masonry	بنایی
achromatic	بیرنگ	memorial	بنای یادبود

unfaced	بی روکش
projection	بیرون نشستگی
salient	بیرون نشسته
objective	بیرونی
deformation	بیرخت سازی
deformity	بیریختی
Behistun	بیستون
elliptical	بیضوی
mandoral, mandorla	بیضی بادامی
vesica, vesica piscis	بیضی بادامی
vesica, vesica piscis	بیضی تیزه دار
elliptical	بیضی شکل
integrity	بی کم و کاستی
hôtel Dieu	بیمارستان
maison Dieu	بیمارستان
spectrum	بیناب
spectroscope	بیناب سنج
Mesopotamia	بین النهرین

پ

door hinge	پاشنه در	papyrus	پاپیروس
heel	پاشنه در	pedestal	پاپیکره
spring, springing	باطاق	socle	پاپیکره
impost	پاکار قوس	acroterion	پاپیکره بالای ستوری
stripping	پاکسازی جایگاه ساختمان	asymmetrical	پادجفت
puritanism	پاکی پرستی	asymmetry	پادجفتی
puritanism	پاکی گری	Parthians	پارتیان
landing	پاگرد	ewer	پارچ
pace	پاگرد	patcher	پارچ
quarter pace	پاگرد نود درجه	tapestry	پارچه پرده ای
pagoda	پاگودا	tapestry	پارچه رومیلی
Palladian	پالادیو وار	part	پاره
refinement	پالایش	segment	پاره
refinery	پالایشگاه	minute	پاره پیمون
refined	پالایش یافته	part	پاره پیمون
ground niche	پالونك	Palaeolithic	پارینه سنگی
refined	پالوده	base	پاستون
Pan	پان	pedestal	پاستون
Pantograph	پانتوگراف	base	پاسنگ
basket-handle arch	پانید	pedestal	پاسنگ
terminal	پایانه	plinth	پاسنگ
foundation wall	پای بست	quadra	پاسنگ چهار گوش
base	پایگاه	socle	پاسنگ ستون

easel painting	پرده نقاشی	pier	پایه
shade	پرده نوربند	pillar	پایه
florid	پُرزینت	post	پایه
ornate	پُرزینت	stay	پایه
temple	پرستشگاه	scabellum	پایه بلند پیکره
stupa	پرستشگاه بودایی	terminal pedestal	پایه تزئینی
pantheon	پرستشگاه خدایان	support	پایه تقویت
peripteral	پرستشگاه دورستونی	stud	پایه چوبی
amphi-prostyle	پرستشگاه دووُرودی	stanchion	پایه فلزی
rock temple	پرستشگاه صخره ای	pylon	پایه فولادین
speos	پرستشگاه صخره ای	arcuated	پایه و قوسی
	پرستشگاه گرد تکریدیف ستونی	trabeated	پایه و نعل درگاهی
monopteron, monopteros		bevel	پَنج
teocalli	پرستشگاه هرمی مکزیکی	splay	پَنج
teopan	پرستشگاه هرمی آزتک	beveling	پَخزنی
synagogue	پرستشگاه یهود	beveling	پَخکاری
compasses (pair of)	پرگار	buttress	پدپیل
proportional dividers	پرگار تقسیم	foil	پر
dividers	پرگار سوزنی	ornate	پُرآدین
hair compass	پرگار سوزنی	elaborate	پُر تفصیل
sericulture, sericulture	پرورش کرم ابریشم	riveting	پرچکاری
nursery	پرورشگاه	standard	پرچم
foil	پر	coat of arms	پرچم سلسله شاهی
lobe	پرّه	palisade	پرچین
vane	پرّه بادنما	finish, finishing	پرداخت
nymph	پری	polishing	پرداخت
pale	پریده رنگ	rendering	پرداخت
soundproofing	پژواک گیری	refinishing	پرداخت نهایی
nozzle	پستانک	membrane	پرده
nook	پستو	drapery	پرده آرایبی
setback	پس نشستگی	unveiling	پرده برداری
recess	پس نشستگی اتاق	degree	پرده رنگ
spandrel	پشت بغل	screen	پرده سینما
buttress	پشتبند	canvas	پرده نقاشی
sperone, speroni	پُشتبند	painting	پرده نقاشی

suspension bridge	پل معلق	hanging buttress	پشتبند پیشکرده
center swing bridge	پل میانگرد	erisma	پشتبند دیوار
shelter	پناهگاه	flying buttress	پشتبند شمشیری
block house	پناهگاه بتونی	flying buttress	پشتبند معلق
asbestos	پنبه کوهی	marouflage	پشتبند نقاشی
rock wool	پنبه کوهی	opisthodomus	پشتخان پرستشگاه
pentagon	پنجبر	posticum	پشتخان پرستشگاه
quinquefoil, quintefoil	پنجبرگ	reverse	پشت سکه
quinquefoil, quintefoil	پنجبر	postscenium	پشت صحنه
quinquefoil, quintefoil	پنجبره	reverse	پشت مدال
overstory	پنجبرگان زیر سقف	fiberglass	پشم شیشه
fenestration	پنجره بندی	glass wool	پشم شیشه
bay window	پنجره بیرون نشسته	mineral wool	پشم شیشه
oriel	پنجره بیرون نشسته	plasticine	پلاستی سین
oeil-de-boeuf	پنجره بیضی	plastic	پلاستیک صنعتی
cinquefoil	پنجره پنج پر	bascule bridge	پل بازشو
oriel	پنجره پیش آمده	cantilever bridge	پل بازودار
bow window	پنجره پیش آمده کمانی	lifting bridge	پل بالارو
rose window	پنجره خورشیدی	drawbridge	پل بالاکشیدنی
wheel window	پنجره خورشیدی	bridging	پل بندی
wheel window	پنجره چرخ فلکی	passerelle	پل پیاده رو
cinquefoil	پنجره دالبری	drawbridge	پل تاشو
multifoil window	پنجره دالبری	viaduct	پل دره پیمای
ajimez	پنجره دوچشمه	bridging	پل زنی
two-light frame	پنجره دوچشمه	bascule bridge	پل قیانی
serliana	پنجره سه چشمه	staircase	پلکان
Venetian window	پنجره سه چشمه	spiral stairs	پلکان پیچ
dormer window	پنجره شیروانی	vise	پلکان پیچ
luthern	پنجره عمودی بالای قرنیز	winding stairs	پلکان پیچ
luthern	پنجره عمودی بام	screw stair	پلکان پیچ
lucarne	پنجره عمودی بام	perron	پلکان پیشخان
blind window	پنجره کاذب	vise	پلکان حلزونی
orb	پنجره کاذب	double stairway	پلکان دو شاخه
louver window	پنجره کرکره ای	secondary stairs	پلکان فرعی
shutters	پنجره کرکره ای	swing bridge	پل گردان

pavement	پیاده‌رو	blind window	پنجره کور
sequence	پیامد	oculus	پنجره گرد
stereobate	پی یا بلند	oeil-de-boeuf	پنجره گرد
stepped foundation	پی بلکانی	roundel	پنجره گرد
torsion	پیچ خوردگی	lattice window	پنجره مشبک
guilloche, guillochis	پیچ زیر و رو	lucarne	پنجره مناره
torsion	پیچش	blind window	پنجره نما
scrollwork	پیچك جنگ	orb	پنجره نما
tendril	پیچکی	lancet, lancet window	پنجره نیزه ای
perimeter	پیرامون	pentastyle	پنجستونی
postishe	پیرایه	pentagon	پنجگوش
urinal	پیشابگاه دیواری	filling	پود
pavilion	پیشامدگی مسقف جلو خان	woof	پود
entablature	پیشانی	pozzolan, pozzuolana	پوزولان
riser	پیشانی پله	poster	پوستر
antechamber	پیش اتاقی	membrane	پوسته
prodomous	پیش اتاقی	cladding	پوشش
prostas	پیش اتاقی	revetment	پوشش بدنه
project	پیش افکند	roughcast	پوشش تگرگی
scheme	پیش افکند	varnish	پوشش جلا
mantelpiece	پیش بخاری	wainscot	پوشش چوبی دیوار
pronaos	پیشتالار	sheathing	پوششکاری
anticum	پیشخان	tile lining	پوشش کاشی
frontal	پیشخان تزئینی محراب	lacquer	پوشش لاک والکلی
tetrastyle	پیشخان چهارستونی	ground	پوشش لوح چاپ
distyle	پیشخان دوستونی	shell	پوشه
loggia	پیشخان ستوندار	cast steel	پولاد خشکه
hexastyle	پیشخان شش ستونی	dynamic	پویا
heptastyle	پیشخان هفت ستونی	flank	پهلو
precast	پیش ریخته	side	پهلو
foreground	پیش زمینه	run	پهنای پله
prefabricated	پیش ساخته	stair run	پهنای پله
Komistra	پیش صحنه	planimeter	پهنه سنج
proscenium	پیش صحنه	base	پی
sketch	پیش طرح	foundation	پی

junk sculpture	پیکره سازی قراضه بند	corbel, corbelling	پیشکردگی
	پیکره سازی محیط زیستی	overhang	پیش نشستگی
environmental sculpture		open box	پی صندوقی
ceroplastic	پیکره سازی مومی	herald	پیک
bust	پیکره سر و سینه	modelling	پیکر بندی
pottery figure	پیکره سفالین	herma	پیکر پایه
equestrian statue	پیکره سوار بر اسب	carver	پیکر تراش
chryselephantine	پیکره عاج و زری	sculptor	پیکر تراش
ivory carving	پیکره عاجی	carving	پیکر تراشی
image	پیکره قدیس	sculpture	پیکر تراشی
junk sculpture	پیکره قراضه بند	sculptural decoration	پیکر تراشی تزینی
xoanon	پیکره کنده درختی	monumental sculpture	پیکر تراشی یادبودی
figurine	پیکره کوچک اندام	figure	پیکره
statuette	پیکره کوچک اندام	sculpture	پیکره
stucco sculpture	پیکره گچی	statue	پیکره
free standing sculpture	پیکره مستقل	free standing sculpture	پیکره آزاد
sculpture in the round	پیکره مستقل	bust	پیکره بالاتنه
Calvary	پیکره مسیح بر صلیب	acroterion	پیکره بالای سنتوری
bronze	پیکره مفرغی	Kouros	پیکره پسر یونانی
wax sculpture	پیکره مومی	monumental sculpture	پیکره تاریخی
votive statue	پیکره نذری	carving	پیکره تزینی
torso	پیکره نصف تنه	kinetic sculpture	پیکره جنبان
sculpture in the round	پیکره همه جانبی	mobile	پیکره جنبان
counter thrust	پیلها	mobile sculpture	پیکره جنبان
piloti	پیلوتی	woodcarving	پیکره چوبی
module	پیمون	glyptotheca	پیکره خانه
coherence	پیوستگی	Kore	پیکره دختر یونانی
tie	پیوند	monumental sculpture	پیکره درشت اندام
		sculptor	پیکره ساز
		sculpture	پیکره سازی
		wax sculpture	پیکره سازی با موم
		kinetic sculpture	پیکره سازی جنبان
		mobile sculpture	پیکره سازی جنبان
		woodcarving	پیکره سازی چوبی
		architectural sculpture	پیکره سازی ساختمانی

ت

oecus	تالار پذیرایی	Greek theatre	تئاتر سرگشاده یونانی
hypostyle hall	تالار چهل ستون	ply	تا، لا
praetorium, pretorium	تالار دادخواهی	ultimate strength	تاب
basilica	تالار دادرسی	Rayonism	تابشگری
auditorium	تالار سخنرانی	tensile strength	تاب کششی
hôtel de ville	تالار شهری	sarcophagus	تابوت
prytaneum	تالار شهری	tomb-chest	تابوت سنگی
banquet hall	تالار ضیافت	distortion	تاویدگی
lyceum	تالار فرهنگ	impression	تأثیر
excedra	تالار مذاکره	crown of arch	تاج قوس
odeon, odeum	تالار موسیقی	keystone	تاج قوس
occus	تالار مهمانی	corona	تاج گل
lobby	تالار نشیمن	garland	تاج گل
lounge	تالار نشیمن	ply	تاخوردگی
lobby	تالار ورودی	warp	تار
slab	تاوه	texture	تار و بود
tablet	تاوه	monumental	تاریخی
landing slab	تاوه باگرد	emphasis	تأکید بیان
quadrel	تاوه خشتی	hall	تالار
tablet	تاوه پوشش	opera house	تالار اپرا
tailloir	تاوه سر ستون	guildhall	تالار اجتماع اصناف
ragstone	تاوه سنگ	tablinum	تالار اجدادی
structural sandwich	تاوه میان پر	audience hall	تالار بارعام

turbeh	تربت	emphasis	تأیید مطلب
tracing	ترسیم	thebes	تِب
croquis	ترسیم سِر دستی	Calvary	تپهٔ تصلیب گاه
graphics	ترسیم فنی	Tell	تپهٔ کاوشگاه
section	ترسیم مقطعی	refacing	تجدید روکاری
incrustation	ترصیع	abstraction	تجريد
setting	ترصیع	spectrum analysis	تجزیه طیف
glyph	تَرَک		تجسم ژرفای فضایی
Turkish knot	ترکیاف	illusionistic spatial depth	
structural crack	تَرَک ساختمانی	entasis	تحدب میله ستون
rod	ترکه	platform	تختان
composition	ترکیب بند	terrace	تختان
Synthetism	ترکیبگری	stepped platform	تختان پلکانی
composition	ترکیب هنری	estrade	تختگاه
patching	ترمیم	pace	تختگاه
cartouche	ترنجی	planking	تخته بند
medallion	ترنجی	subfloor	تخته بند زیر کف
decoration	تزین	four-ply	تخته چهارلا
tracery	تزینات توری گوتیک	wallboard	تخته جدار بندی
chinoiserie	تزینات چینی وار	plywood	تخته سه لای
curvilinear ornaments	تزینات خمیده خط	stretcher	تخته شاسی نقشه کشی
architectural ornaments	تزینات ساختمانی	palette	تخته شستی
shell decorations	تزینات صدفی	tiberboard	تخته فیبر
rocaille	تزینات غارنما	lathing	تخته کوبی
floral ornaments	تزینات گل و گیاهی	illumination	تذهیب
moresques	تزینات مغربی	ground	تراز
placage	تزین الحاقی	level	تراز افقی
overdoor	تزین بالادری	level	تراز بنایی
palmette ornament	تزین برگ نخلی	balanced	ترازمند
rinseau ornament	تزین برگ و طوماری	balance	ترازمندی
foliage	تزین برگ و گیاهی	trass	تراس
lacework	تزین توربافت	dressing	تراش
strigil ornament	تزین خیاره ای	facet, facette	تراش
interior decoration	تزین داخلی	glyph	تراک
nailhead	تزین گلمیخی	turpentine	تربانتین

needle	تکستون هرمی	sequence	تسلسل مراحل
obelisk	تکستون هرمی	brace	تسمه
monostyle	تکستونی	strap	تسمه
monolith	تکسنگ	bracing	تسمه بندی
monostylous	تک شیوه ای	Sunna	تسنن
slide	تکفیلیم	aureole	تشعشع ملکوتی
appliqué	تکه دوزی	nimbus	تشعشع ملکوتی
colour patches	تکه رنگ	Shiism	تشیع
support	تکیه گاه	cartoon	تصاویر داستانی پیاپی
Tell	تل تاریخی	composition	تصنیف
picturesque	تماشایی	allegory	تصویر استعاری
full face	تمام رخ	projection	تصویر تابی
frontal	تمام رخ	ecorché	تصویر تشریحی
saturated colour	تمام رنگ	monochrome	تصویر تکرنگ
full-length	تمام قد	engraving	تصویر چاپی
finish, finishing	تمامکاری	illustration	تصویر چاپی
refinishing	تمامکاری	wood-engraving	تصویر چاپی
rendering	تمامکاری	line cut	تصویر خطبر
full view	تمام نما	drawing	تصویر خطی
integrity	تمامی	silhouette	تصویر سایه نما
stamp	تمبر پست	pencil drawing	تصویر مدادی
image	تمثال	picture-writing	تصویر نگاری
portrait	تمثال	illustration	تصویر وقایع
image hunger	تمثال بارگی	pictorial	تصویری
icon	تمثال دینی	contrast	تضاد
imagery	تمثال سازی	equilibrium	تعادل
allegory	تمثیل	sublimation	تعالی
allegorical	تمثیلی	baptistery	تعمیدگاه
proportion	تناسب	lyrical	تغزلی
scale	تناسب	symmetry	تقارن
golden section	تناسب طلایی	subdivision	تقسیم بندی زمین به قطعات ساختمانی
clay pipe	تنبوشه	reinforcement	تقویت ساختمانی
earthenware pipe	تنبوشه	monoprint	تکچاپ
intensity	تندی	monochrome	تکرنگ
sculpture	تندیس	lavis	تکرنگ آبکی

reentrant	تونشسته	statue	تندیس
alcove	تونشین اتاق	image	تندیس اجدادی
armature	تویزه	portrait bust	تندیس بالاتنه
groin	تویزه	portrait bust	تندیس سر و سینه
nervure	تویزه	portrait statue	تندیس فردی
rib	تویزه	stress	تنش
ribbing	تویزه بندی	ultimate stress	تنش نهایی
lierne rib	تویزه تزئینی	layout	تنظیم
ogive	تویزه قطری		تنظیم سرهای نقش بر خطی افقی
refinement	تهذیب	isocephalism	تنک
pastel-shade	ته رنگ	panel	تنک
tinge	ته رنگ	wooden panel	تنک سازی
air conditioning	تهویه مطبوع	panel work	تنگ افتاده
post	تیر	serried	تنگ سفالین
T-beam	تیر آهن	patcher	توازن
I-beam	تیر آهن معمولی	balance	توالی
truss joist	تیر اتصال	sequence	توان دوم عدد
tigna	تیر اتصال سقف چوبی	square	توان رنگ
transtra	تیر افقی بام	chroma	توپر
joist	تیر افقی کف	solid	توپر کاری
supporting beam	تیر باربر	stuffing	تو خلقی
ledger board	تیر باربر کف	strut	تودرتو
H-beam	تیر بال پهن	intricate	تور بافت
roof timbering	تیر بست بام	reticulated	تور بافی
puncheon	تیر پایه	lacework	تور سیمی گچبری
lumber	تیر چهار تراش	wire lath	توری کاری بادزنی
plank	تیر چهار تراش	fan-tracery	توزی کاری موج
timber	تیر چهار تراش	flowing tracery	توری کاری هندسی
sill beam	تیر درگاه	geometric tracery	توزیع بار ساختمان
girder	تیر زیر خواب	load distribution	توفال
sleeper	تیر زیر خواب	batten	توفال
stringer	تیر زیر خواب	lath	توفال
purlin	تیر زیر خواب خرپا	wood lath	توفال کوبی
supporting joist	تیر زیر سری	lathing	تونشستگی ساختمان
lookout	تیر زیر شیر وانی	recess	

spatula	تیغه کار	crossbeam	تیر سراسری
asylum	تیمارخانه	transom	تیر سر در
Timurids	تیموریان	cantilever beam	تیر سرکش
Mogul, Moghul, Mughal	تیموریان هند	beam	تیر سقف
thinner	تینر	cantilever beam	تیر طره
		crossbeam	تیر عرضی
		stanchion	تیر قائم
		stud	تیر قائم
		support	تیر قائم
		rod	تیرك
		traverse	تیرك افقی
		ridgeboard, ridgepole	تیر كاكل
		embrasure	تیركش
		loophole	تیركش
		crenel, crenelle	تیركش برج
		tie beam	تیركش
		truss joist	تیركش
		tigna	تیركش سقف چوبی
		crossbar	تیرك عرضی
		mudsill	تیر كف
		stringer	تیر كف خواب
		collar beam	تیرك گریبان
		trimmer	تیر لب بند
		etching acid	تیزاب
		aqua regia	تیزاب سلطانی
		terminal	تیزه
		cusps	تیزه جناغ
		arris	تیزه دونبش
		stria	تیزه دونبش
		Ctesiphon	تیسفون
		dabbing	تیشه زنی
		partition wall	تیغه
		parclose, perclose	تیغه
		single-brick wall	تیغه آجری
		withe	تیغه رگچین

ج

lararium	جایگاه خدایان خانگی	sconce	جاشمعی
plot	جایگاه ساختمان	glazier	جام انداز
cella	جایگاه ربّ النوع یونانی	glazing	جام اندازی
cella	جایگاه قدس	window pane	جام پنجره
presbyterium	جایگاه کشیشان	solid	جامد
presbyterium	جایگاه محراب کلیسا	cantharus	جام دودسته
wall-girt site	جایگاه محصور	beaker	جام دهان گشاد
sanctuary	جایگاه مقدس	chalice	جام سیم وزری
rostrum	جایگاه مو عظه کشیش	rhyton	جام شاخی
utility room	جایگاه وسایل خدماتی خانه	chalice	جام شراب مقدس
cantoria	جایگاه همخوانان	rondelle	جام شیشه گرد
orchestra	جایگاه همخوانان	quarrel	جام شیشه لوزی
choir	جایگاه همخوانان در کلیسا	drapery	جامه پردازی
flank	جبهه	guard	جان پناه
screen	جدار	parapet	جان پناه
reredos	جدار پشت محراب	railing	جان پناه
panel wall	جدار پوششی	animism	جانگری
retable, retable	جدار تزئینی پشت محراب	mat sinkage	جای پادری
wire glass	جدار سیمبافت	tabularium	جایگاه اسناد ملی
window wall	جدار شیشه ای	sacrarium	جایگاه اشیاء مقدس
stripping	جدا سازی قالببند بتون	tope	جایگاه اشیاء مقدس
parclose, perclose	جداگر	orchestra	جایگاه پیشین تماشاخانه
window wall	جداگر شیشه ای	visorium	جایگاه تماشاگران

forge welding	جوش آتش	kerb	جدول
forge brazing	جوش برنج	chart	جدول مشخصات
splice	جوشکاری	chart	جدول نمودار
welding	جوشکاری	serried	جذب هم
forge welding	جوش کوره	pier	جرز
forge brazing	جوش مس	anta(pl. antae)	جرز پیش نشسته
breadth	جولان قلم مو	lisena, lesene	جرزتوکار
mordant	جوهر خورنده	crane	جرثقیل
acetic acid	جوهر سرکه	Gothic pier	جرز گوتیک
nitric acid	جوهر شوره	detail	جزء
sulphuric acid	جوهر گوگرد	part	جزء
soldering fluid	جوهر لحیم کاری	minute	جزئی
citric acid	جوهر لیمو	pamphlet	جزوه
gallic acid	جوهر مازو	brochure	جزوه راهنما
formic acid	جوهر مورچه	catalogue	جزوه مشخصات
system	جهاز	concrete	جسمانی
discharging arch	جهازه	plastic	جسمی
relieving arch	جهازه	monumental	جسیم
sense	جهت	forgery	جعل اثر هنری
sense of rotation	جهت دوران	assemblage	جفتکاری
orientation	جهت یابی	matching	جفت وجود کاری
		glaze	جلا
		gloss	جلا
		varnish	جلا
		burnishing	جلاکاری
		glazing	جلاکاری
		luster, lustre	جلای رنگ
		shellack varnish	جلای لاک والکلی
		mastic varnish	جلای مصطکی
		stopping out	جلوگیری از اسید خوردگی
		wing	جناح ساختمانی
		zigzag	جناغی پیوسته
		chevrons	جناغیهای متوازی
		mobile	جنبان
		setting	جواهر نشانی

ج

intaglio	چاپ گود	impression	چاپ
	چاپ لینولیومی	blueprint	چاپ آبی
linoleum block, linoleum cut		cyanotype	چاپ آبی
planographic printing	چاپ مسطح	à la poupée	چاپ آلاپوپه
chalcography	چاپ مسی	offset	چاپ افست
drypoint	چاپ مسی	blueprint	چاپ اوزالید
cadre	چارچوب	cyanotype	چاپ اوزالید
stretcher	چارچوب بوم	zincography	چاپ بالوح رویین
window frame	چارچوب پنجره	relief printing	چاپ برجسته
door frame	چارچوب در	silk-screen	چاپ پارچه ای
cadre	چارچوب درگاه	etching	چاپ تیزابی خطی
square dome	چارطاقی	aquatint	چاپ تیزابی سایه دار
quarter brick, quarter closer	چارک	wood-engraving	چاپ چوبی
bat	چارکه آجر	woodcut	چاپ چوبی
pit	چاله	xylography	چاپ چوبی
leaching pit	چاه آبکش	four-colour process	چاپ چهاررنگ
shaft	چاه آسانسور	line cut	چاپ خطبر
cesspool	چاه فاضلاب	battik	چاپ روی پارچه
leaching pit	چاه فاضلاب	mezzotint	چاپ سایه روشن
tubular well	چاه لوله	typography	چاپ سری
wattle	چهر	lithography	چاپ سنگی
cast iron	چدن	metallography	چاپ فلزی
lathe	چرخ تراش	engraving	چاپ گود

polyptych	چندلته	lathe	چرخ خراطی
polyhedra, polyhedron	چندوجهی	turner's lathe	چرخ خراطی
framework	چوبیست	spinning wheel	چرخ ریس
scaffold(ing)	چوبیست	potter's wheel	چرخ کوزه‌گری
wooden scaffold	چوبیست	spinning wheel	چرخ نخ‌ریسی
staging	چوبیست بنایی	glue	چسب
framework	چوبیست سرپوشیده	size	چسب
lagging	چوبیست قوس‌زنی	animal glue	چسب حیوانی
cradle scaffold	چوبیست گهواره‌ای	casein glue	چسب کازئینی
timber	چوب جنگلی	landscape	چشم‌انداز
wedge	چوبشکاف	vista	چشم‌انداز
hardwood	چوب صنعتی	view	چشم‌انداز
parquetry	چوب‌فرش	eye	چشم‌طوماری
planking	چوب‌فرش	opening	چشمه
boiserie	چوبکاری تزئینی	thermae	چشمه‌های آبگرم
woodwork	چوبکاری ساختمان	cove	چفت
boiserie	چوبکاری مطلقاً	interlocking	چفت و بست‌سازی
mahogany	چوب ماهون	wrought	چکش‌کاری شده
timber	چوب نجاری	cross	چلیپا
slat	چوبه کرکره	crucifix	چلیپا
Churrigueresque	چوریگراوار	cruciform	چلیپاشکل
lump	چونه	Latin cross	چلیپای رومی
quatrefoil, quarterfoil	چهاربرگ	Celtic cross	چلیپای سلتی
quatrefoil, quarterfoil	چهارپره	Maltese cross	چلیپای مالتی
frame	چهارچوب	cruciform	چلیپایی
intersection	چهارسو	Greek cross	چلیپای یونانی
	چهارسوی کلیسای چلیپاشکل	cushion	چنبره
intersticium, interstitium		annulet	چنبره سرستون
tetrapylon	چهارطاق پیروزی	polygon	چندبر
square dome	چهارطاقی	multi-foil	چندپره
square	چهارگوش	polychromy	چندرنگی
metope	چهارگوش تزئینی	polystyle	چندستونی
four-ply	چهارلا	polyhedra, polyhedron	چندسطحی
portrait	چهره	polygon	چندگوش
portraitist, portrait painter	چهره‌ساز	laminated	چندلایی

portraiture	چهره سازی
portrait painting	چهره سازی
portrait panel	چهره سازی روی تخته
cartoon	چهره سازی مبالغه آمیز
craftsmanship	چیره دستی
facility	چیره دستی
virtuosity	چیره دستی هنری
linenfold	چین پرده ای
clay wall	چینه
layer	چینه
pisé	چینه
stratification	چینه بند
stratigraphy	چینه شناسی
vitreous china	چینی لعابدار

ح

craft	حرفه	mat	حاشیه
movement	حرکت	limbus, limbo	حاشیه تزئینی
cella	حَرَم	ornamental margin	حاشیه تزئینی
sanctuary	حَرَم	corona	حاشیه زیر قرنیز
mindra	حَرَم پرستشگاه هندی	listel	حاشیه قیطانی
seraglio	حَرَم سرا	register	حاشیه منقوش
adutum, adytom	حَرَم مقدّس	honeysuckle pattern	حاشیه نخل و پیچکی
shrine	حَرَم مقدّس	register	حاشیه نقش برجسته
square letters	حروف بنایی	expression	حالت
type	حروف چاپی	patron	حامی هنر
uncial	حروف خمیده لاتینی	false work	حایل موقت
Italics	حروف خوابیده	thalamium, thalamus	حجله عروس
lettering	حروف سازی	volume	حجم
types	حروف سریبی	plastic	حجم آفرین
boldfaces, bold letters	حروف سیاه	plasticity	حجم آفرینی
lettering	حروف چینی	ellipsoid	حجم بیضوی
typesetting	حروف چینی	plastic	حجم پذیر
mat	حصیر	plasticity	حجم پذیری
basket weave	حصیر بافت	Cubism	حجمگری
natte	حصیر بافت	Analytic Cubism	حجمگری تحلیلی
basket plaiting	حصیر بافی	Synthetic Cubism	حجمگری ترکیبی
mat weaving	حصیر بافی	modelling	حجم نمایی
mat braiding	حصیر بافی	plastic	حجمی

wovenwork	حصیر بافی
guard	حفاظ
engraver	حَکَّاک
ordonnance	حکم
Caliphate	حکومت خلفا
medium	حلال رنگ
helical	حلزونی
helix	حلزونی
spiral	حلزونی شکل
annular	حلقوی
corona	حلقه
wreath	حلقه گل
garland	حلقه گل و میوه
thermae	حمام آبگرم
thermae	حمام عمومی
fauve	حنایی
russet	حنایی
nymph	حوری
Nike	حوری پیروزی
zoning	حوزه بندی
impluvium	حوضخانه رومی
bailey	حیاط بیرونی
ward	حیاط بیرونی
atrium	حیاط پیشین کلیسا
quadrangle(quad)	حیاط چهار گوش
cortile	حیاط خلوت
light ventilation area	حیاط خلوت
patio	حیاط خلوت
mesaula	حیاط خلوت کوچک
peristylum	حیاط دورستونی
forecourt	حیاط ورودی

خ

cream	خامه ای	residence	خانه اعیانی
khan	خان	inlay	خاتمبندی
Qoreishites	خاندان قریش	marquetry	خاتم بندی
yourt	خانه اسکیمیوی	inlaid work	خاتم ساخت
guildhall	خانه اصناف	inlay	خاتمکاری
cellular	خانه خانه	intarisa	خاتمکاری رنگارنگ
adobe	خانه خشتی	gem-cutting	خاتم کنی
pastophoria	خانه کاهنان	exterior	خارج ساختمان
parsonage	خانه کشیش	lyricism	خاصیت تغزلی
rambler	خانه يك اشكو به	function	خاصیت ذاتی
bungalow	خانه ییلاقی يك اشكو به	tridimensionality	خاصیت سه بعدی
Cathey	ختا	pedocal	خاکاهك
scoring	خراشکاری	porcelain clay	خاك چینی
wood turning	خراطی	kaolin	خاك چینی سازی
ivory turning	خراطی عاج	clay	خاك رس
turned work	خراطی کاری	rampart	خاکریزدفاعی
truss	خرپا	filling	خاکریزی
roof truss	خرپای بام	cinerary urn	خاکستردان جسد
roof truss	خرپای شیروانی	urn	خاکستردان جسد
peaked roof	خرپشته	pedology	خاکشناسی
minute	خرد	fire clay	خاك نسوز
rationalism	خردگری	roughly ground	خامتراش
small-scale	خردمقدار	stirrup	خاموت

plumb line	خط شاغول	small-scale	خر دمیزان
T-square	خطکش T	moellon	خرده سنگ
scale	خطکش مقیاس	detail	خرده کاری
outline	خط کناره ساز	megalith	خر سنگ
contour	خط کناره نما	menhir	خر سنگ دستساخت
Kufik script	خط کوفی	creep, crawl	خزش رنگ
datum line	خط مبنا	cradle	خزانه سرستون
contour	خط مرزی	creep, crawl	خزش مصالح صلب
outline	خط مرزی	adobe	خشت
cuneiform	خط میخی	tablet	خشت
dotted line	خط نقطه چین	baked brick	خشت پخته
chevrons	خطوط خیزایی	mud-brick	خشت چین
fanlight	خفنگ	mud brick	خشت خام
grille	خفنگ مشبك	brickmaker	خشتزن
extract	خلاصه مضمون	brick moulding	خشتزنی
outline	خلاصه موضوع	glass tile	خشت شیشه ای
Caliphate	خلافت اسلامی	acoustical tile	خشت صوتگیر
Umayyad Caliphate	خلافت امویان	quarrel	خشت کفوش
Omayyads, Ummiads	خلفای اموی	brickmaker	خشتمال
curvometer	خماسنج	brick moulding	خشتمالی
offset	خمیدگی بالای دیوار	mosaic tile	خشت موزاییک
curvilinear	خمیده خط	rigid	خشك
plasticity	خمیرایی	seasoning	خشكسازی چوب
fictile	خمیرسان	drier, dryer	خشك كن
plastic	خمیرسان	characterization	خصیصه نمایی
papier maché	خمیر کاغذ	script	خط
trench	خندق	calligraphy	خطاطی
moat	خندق دفاعی	intrados springing line	خط باطاق درونسو
frigidarium	خنك خانه حمام	hatching	خط پرداز
dais	خواجه نشین	dash-line	خط چین
excedra	خواجه نشین	zigzag	خط خیزایی
Khorazmshahs	خوارزمشاهیان	arabesque	خط دورگیر
spontaneous	خودانگیخته	line of sight	خط دید
shapely	خوش ریخت	ridge	خط رأس
calligraphy	خوشنویسی	ground line	خط زمین

trayle	خوشه انگوری
xyst, xystus	خیابان درختی
strix	خیاره
striga, striges	خیاره
rise	خیزطاق
tabernacle	خیمه نیایش

د

overhead door	دربالارو	Dada(Dadaism)	دادا
capping	دريوش ديوار	scaffold(ing)	داربست
storm door	دريوفان بند	trellis	داربست
in situ	درجا	wooden scaffold	داربست چوبي
degree	درجه رنگ	centering	داربست طاقزني
revolving door	درچرخان	pergola	داربست مو
mahogany	درخت ماغون	light brown	دارچيني
pathos	دردمندی	carpet loom	دارقالیافی
two-leaf door	دردولته	loom	دارقالیافی
two-leaf door	دردولنگه	horizontal loom	دارقالیافی زمینی
joint	درز	passageway	دالان
seam joint	درز اتصال	gallery	دالان زیر زمینی
flashing	درزپوش	foil	دالبر
concave joint	درزکاس	multi-foil	دالبری
concealed joint	درزکور	dammar, dammer	دامار
flashing	درزگیری	bead	دانه تسبیح
postern	درفرعی دروازه	astragal	دانه تسبیحی
sense	درک	gymnasium	دبیرستان دانشگاه
sense of proportion	درک تناسب	hypogeum	دخمه
sense of beauty	درک زیبایی	fauve	ددگر
sense of form	درک قالب هنری	Fauvism	ددگری
quartz	درکوهی	accordion door	درآکوردثونی
doorway	درگاه	swinging door	دربادزنی

fortress	دژ	trilith, trilithon	درگاه سه خر سنگی
zwinger	دژ دفاعی شهر	blocked opening	درگاه کور
citadel	دژ شهر	blocked opening	درگاه مسدود
block house	دژ کنده درختی	doorway	دروازه
roundel	دژ نیمگرد	portcullis	دروازه بالارو
rail	دست انداز نرده	toran	دروازه پرستشگاه بودایی
tapestry	دستبافت دیوار کوب	propylon	دروازه پرستشگاه مصری
artifact, artefact	دستساخت	pailoo, pailou	دروازه تزینی
handmade	دستساخت	pylon	دروازه دوبرجی مصری
batten	دستک	Propylaea[pl.]	دروازه شکوهمند آکروپولیس
system	دستگاه	propylaeum	دروازه شکوهمند پرستشگاه
loom	دستگاه بافندگی	joinery	درودگری ساختمانی
level	دستگاه ترازگیری	pseudo	دروغین
turner's lathe	دستگاه خراطی	naos	درونخانه پرستشگاه یونانی
working bench	دستگاه درودگری	intermural, intramural	درون دیواری
brocade loom	دستگاه زری بافی	intrados	درونسو
zilo loom	دستگاه زیلو بافی	intrados	درون قوس
carpet loom	دستگاه قالیبافی	subjective	درونی
banister	دستگیره پلکان	random	درهم
handrail	دستگیره پلکان	interlocking	درهم اندازی
string	دستگیره پلکان	intricate	درهم بافته
knob	دستگیره قرصکی	impression	دریافت
handrail	دستگیره نرده	Impressionism	دریافتگری
integrity	دست نخوردگی	Post-Impressionism	دریافتگری پسین
manuscript	دستنویشت	Caspian Sea	دریای خزر
procession	دسته آیینی	Caspian Sea	دریای مازندران
heat insulation	دما بندی	aquamarine	دریایی
thermal insulation	دما بندی	hatch	دریچه بام
nosing	دماغه	trapdoor	دریچه خوابیده
contour	دمگیر	wicket	دریچه دروازه
vapour barrier	دمه بند	wicket	دریچه سد
sequence	دنباله	Spanish blind	دریچه کرکره ای
castellated	دندان موشی	hatch	دریچه کف
indented	دندانه دار	transom	دریچه هواگیر
serried	دندانه دار	plagiarism	دزدی ادبی

decagon	ده بر	serrate, serrated	دندانه دار
decastyle	ده ستونی	double shell	دوپوشه
decagon	ده گوشه	double shell	دوجداره
enterclose	دهلیز	chimney stack	دودکش بالای بام
hallway	دهلیز	decadence	دوران انحطاط
vestibule	دهلیز	Vorticism	دورانگری
narthex	دهلیز پیشین کلیسا	glass rebate	دوراهی شیشه
atrium	دهلیز سرگشاده	helical	دورپیچ فنی
balcony	دهلیز فوقانی	peripteral	دورستونی
islīm	دهن اژدری	strapwork	دورقلاب زیر و رو
optic	دیدگانی	vista	دورنما
cloister	دیر	landscape painting	دورنما سازی
monastery	دیر	architectural vista	دورنمای ساختمانی
nunnery	دیر راهبان	quattrocento	دوره رنسانس ایتالیا
discobolus	دیسک پران	Aeneolithic Age	دوره مفرغ و سنگ
Buyids	دیلیمیان	coupled columns	دوستونه
Deylamites	دیلیمیان	upholstering	دوشک سازی
load bearing wall	دیوار باربر	emulsion	دوغاب
counter fort	دیوار پشتبند	grout	دوغاب
curtain wall	دیوار جداگر	limewash	دوغاب آهک
partition wall	دیوار جداگر	milk of lime	دوغاب آهک
wing wall	دیوار جناحی	rendering	دوغابزنی
mud wall	دیوار چینه	yeso	دوغاب گچی مکزیکی
two-brick wall	دیوار دو آجره	Turkish knot	دوگره
hollow walling	دیوار دوپوسته	bay	دهانه
peribolos, peribolus	دیوار دورادور	opening	دهانه
walling	دیوار سازی	span	دهانه
cavity wall	دیوار صندوقه ای	gargoyle	دهانه اژدر
rowlock cavity wall	دیوار صندوقه ای	intercolumniation	دهانه بندی ستونها
retaining wall	دیوار ضامن	intercolumniation	دهانه دوستون
parapet	دیوارک	severy	دهانه طاق
wall hanging	دیوارکوب	nozzle	دهانه فواره
clay wall	دیوار گلی	spout	دهانه فواره
mud wall	دیوار گلی	arch span	دهانه قوس
rubble wall	دیوار لاشه سنگی	water spout	دهانه ناودان

party wall	دیوار مشترک
cavity wall	دیوار میان‌خالی
hollow walling	دیوار میان‌خالی
fresco	دیوارنگاره
mural	دیوارنگاره
mural painting	دیوارنگاری
foundation wall	دیواره‌پی
Dionysus, Dionysos	دیونوسوس

ذ

trapeze	دوزنقه
trapezium	دوزنقه شكل
trapezoid	دوزنقه نامنتظم
taste maker	ذوق آفرين
subjective	ذهنى

tier	ردیف جایگاه پلکانی	coherence	رابطه منطقی
colonnade	ردیف ستون	taxis	رابطه میان اندازه و مصرف
tier	ردیف صندلی پلکانی	head	رأس
arcade, arcading	ردیف طاقی	orthostyle	راستاستونی
register	ردیف نقش افقی	rectilinear	راستخط
resin	رزین	stretcher	راسته
pamphlet	رساله	thrust	رانش
system	رشته	arch thrust	رانش قوس
observatory	رصدخانه	hallway	راهرو
ancon, ancone	رف	passageway	راهرو
rack	رف	traverse	راهرو
sconce	رف	alure, alur	راهرو فوقانی
shelf	رف	legend	راهنمای نقشه
bracket	رفبند	aisle	راهه
console	رف تزینی	course	رج
gradin, gradine	رف محراب	alabaster	رخام گچی
sentimentality	رفت احساس	eaves	رخبام
figure	رقم	facing	رخپوش
strap	رکابی	cornice	رده گیر
bond	رگچین	hood-mould	رده گیر باشقلی
course	رگچین	label moulding	رده گیر سه بر
layer	رگچین	clerestory	ردیف پنجره فوقانی
masonry bond	رگچین	comic strip	ردیف تصویر داستانی

dyes boiling	رنگ‌پزی	brick bond	رگچین آجر
receding colour	رنگ پس نشین	socle	رگچین پایه
advancing colour	رنگ پیش نشین	herringbone bond	رگچین جناغی
brilliant colour	رنگ تابناک	raking bond	رگچین جناغی
bright colour	رنگ تابناک	zigzag bond	رگچین جناغی
flat colour	رنگ تخت	herringbone bond	رگچین خارماهی
intense colour	رنگ تند	random masonry	رگچین درهم
dark colour	رنگ تیره	outbond	رگچین راسته
permanent colour	رنگ ثابت	stretcher bond	رگچین راسته
dye	رنگ جوهری	reticulation	رگچین شبکه نما
muted colour	رنگ خفیف	chequerwork	رگچین شطرنجی
pale colour	رنگ خفیف	stringcourse	رگچین قیطانی
pastel-shade	رنگ خفیف	oblique bond	رگچین کلاغر
impasto	رنگ خمیرسان	header bond	رگچین کله
chromatic	رنگدار	vein	رگسنگ
value	رنگدرجه	vein	رگه
tertiary colour	رنگ درجه سوم	wall rib	رگه بند دیوار بر رنی
dye	رنگ رنگرزی	lierne rib	رگه بند فرعی
light colour	رنگ روشن	vein	رگه مرمر
oil paint	رنگ روغن نقاشی	Romanticism, Romantisme[F]	رمانتیک گرایی
oil paint	رنگ روغنی	symbol	رمز
paint remover	رنگ‌زدا	Symbolism	رمزگرایی
bleaching	رنگ‌زدایی	Renaissance	رنسانس
vivid colour	رنگ زنده	High Renaissance	رنسانس مترقی
rendu	رنگ‌زنی نقشه ساختمانی	tonality	رنگ‌آرایی
cold colour	رنگ سرد	first colour	رنگ آستر
cool colour	رنگ سرد	surface paint	رنگ آستر
tint	رنگ سفید آمیخت	acrylic colour	رنگ آکریلی
deep colour	رنگ سیر	polychromy	رنگ آمیزی تندیس
transparent colour	رنگ شفاف	high-key colour	رنگ باز
muted colour	رنگ صامت	colour scheme	رنگ‌بندی
impasto	رنگ ضخیم	paint-gun	رنگ‌پاش
antirust paint	رنگ ضد زنگ	hue	پرده رنگ
rustproof paint	رنگ ضد زنگ	rich colour	رنگ پرمایه
tan	رنگ طبیعی چرم	pale colour	رنگ پریده

raddle	رنگیزهٔ سرخ	mild turquoise	رنگ عجمی
raw pigment	رنگیزهٔ طبیعی	metallic paint	رنگ فلزی
whiting	رنگیزهٔ گچی	cinnabar	رنگ قرمز شنکرفی
lakes	رنگیزه‌های رسوبی	bituminous paint	رنگ قیری
solid colour	رنگ یکدست	painter	رنگ کار
wash	رنگ یکدست	painting	رنگ کاری
portico	رواق	casein paint	رنگ کازئینی
stoa	رواق	low-key colour	رنگ کدر
xyst, xystus	رواق باغی	indigo	رنگ کرمانی
cloister	رواق صومعه	low-key colour	رنگ کمتاب
portico	رواق ورودی	impasto	رنگ گذاری ضخیم
system	روال	alla prima	رنگ گذاری یکضرب
method	روال کار	warm colour	رنگ گرم
facility	روانی قلم	palette	رنگ گزینی نقاش
breadth	روانی قلم هنرمند	lacquer	رنگ لاک والکل
superstructure	روبا	shellack dye	رنگ لاک والکلی
wall hanging	رودیواری	distemper	رنگ لعابی
skylight	روزن بام	tempera	رنگ لعابی
oilet, oilette	روزن دیدبانی	opaque colour	رنگ مات
loophole	روزن هواگیر	permanent colour	رنگ ماندگار
bull's-eye	روزنهٔ تزئینی	tone	رنگمایه
opaion	روزنهٔ دودکش	tonality	رنگمایهٔ سراسری
eye	روزنهٔ نورگیر	mild colour	رنگ ملایم
oculus	روزنهٔ نوك گنبد	encaustic	رنگ مومی
tewel	روزنهٔ هواگیر	fireproof paint	رنگ نسوز
method	روش	paint	رنگ نقاشی
manner	روش فردی	primary colours	رنگهای اصلی
luminous	روشنتاب	phthalein colours	رنگهای فتالینی
linseed oil	روغن بزرک	secondary colours	رنگهای فرعی
stand oil	روغن بزرک جو شانده	complementary colours	رنگهای مکمل
castor oil	روغن بیدانجیر	chromatic	رنگی
glaze	روغن جلا	pigment	رنگیزه
luster, lustre	روغن جلا	burnt pigment	رنگیزهٔ برشته
poppy seed oil	روغن خشخاش	earth pigment	رنگیزهٔ خاکی
siccative	روغن خشکساز	raw pigment	رنگیزهٔ خام

obverse	روی مدال	gutta(pl.guttae)	روغندان آرایشی
rough surface	رویۀ زیر	castor oil	روغن کرچک
monastery	رهبانخانه	shellack varnish	روغن کمان
pavement	رهفرش	sesame oil	روغن کنجد
paver	رهفرش کار	extrados	رواقوس
shape	ریخت	brick veneer	روکار آجری
foundry	ریخته گر خانه	hard finish	روکار زبر
casting	ریخته گری	marble facing	روکار مرمر
moulding(1)	ریخته گری	facing	روکاری
cire-perdue	ریخته گری دقیق	hard finish	روکاری زبر
plaster cast	ریخته گری گچی	coat	روکش
bronze cast	ریخته گری مفرغی	surfacing	روکش
encarpus	ریسه گل	masonry lining	روکش با مصالح بنایی
festoon	ریسه گل	veneer	روکش چوب
pancarpi	ریسه گل	face veneer	روکش چوب تزئینی
swag	ریسه گل	tabulatum	روکش چوبی
quicksand	ریگ روان	panel	روکش چوبی دیوار
		maintenance finish	روکش حفاظتی
		placed stone facing	روکش سنگچین
		stone sheathing	روکش سنگی
		stone lining	روکش سنگی
		gold leaf	روکش طلا
		sheathing	روکشکاری
		plaster finish	روکش گچ
		bronze plated	روکش مفرغی
		lining	روکوب
		Rococo	روکوکو
		upholstering	رومبل کشی
		madder	روناس
		copy	رونوشت
		facsimile	رونوشت
		replica	رونوشت
		straightforward copy	رونوشت برابر با اصل
		frontal	رویارو
		obverse	روی سکه

ز

brocade	زربفت	Zeus	زئوس
Zoroaster	زرتشت	alum	زاج
cadmium	زردتند	vitriol	زاج
raw sienna	زردسیه نا	putty	زاموسقا
indian yellow	زردطلایی	Zeus	زاووش
cadmium yellow	زردکادمیوم	springer	زاویه
buff	زردکدر	protractor	زاویه سنج
lemon yellow	زردلیمویی	sacrarium	زاویه مقدس
ocher, ochre	زردمایل به سرخ	vernacular	زبان بومی
Naples yellow	زردناپل	Median, Medic	زبان مادی
annular	زُرفینی	tenon	زبانِه
goldbeating	زُرکوبی	extract	زُبدِه
damascening	زُرکوبی روی آهن	outline	زُبدِه
goldsmithing	زُرگری	schema	زبدِه نگاشت
arsenic	زرنیخ	schematic	زبدِه نگاشتی
brocade	زری	coarsed	زبرِه
brocade weaving	زری بافی	roughly ground	زبرِه تراش
gilt	زَرین	stipple	زبرِه کاری تزینی
saffron	زعفران	vitreous	زُجاجی
saffron	زعفرانی	scoring	زخمکاری
architrave	زَغَرِه	armory	زَرادخانه
pitch	زَفَت	gilt	زrandود
maltha	زفت معدنی	gilding	زrandود کاری

patina	زنگار مفرغ	ziggurat, zikkurat	زنگوره
patina	زنگاره	emerald	زمرّد
sash bar	زوار شیشه	emerald	زمرّدی
palaestra	زورخانه یونانی	type	زمره
shrine	زیارتگاه	landscape architecture	زمین آرای
dagoba	زیارتگاه بودایی	surveying	زمین پیمایی
chaitya	زیارتگاه هندویی	made ground	زمین شفته ریخته
Ziyarids	زیاریان	background	زمینه
aesthetics	زیبایی شناسی	ground	زمینه
olive	زیتونی	background	زمینه قلمزنی
undercut	زیر بری	grounding	زمینه کاری
foundation	زیر بنا	basket plaiting	زنبیل بافی
substructure	زیر بنا	diamond fret	زنجیره الماستراش
underpinning	زیر بند	laurel	زنجیره برگ غاری
subsoil	زیر خاک	medallion moulding	زنجیره ترنجبی
subsoil	زیر خاکی	moulding(3)	زنجیره تزینی
basement	زیر زمین	à la greque	زنجیره خمپا
cellar	زیر زمین	fret	زنجیره خمپا
infrastructure	زیر سازه	Greek fret	زنجیره خمپا
header	زیر سری	labyrinth fret	زنجیره خمپا
padstone	زیر سری	meander	زنجیره خمپا
pilla	زیر سری	dentils	زنجیره دندانهای
template, templet	زیر سری	star moulding	زنجیره ستاره ای
soffit	زیر سوی طاق		زنجیره شاخ و برگ
cartoon	زیر طرح	running mould, running ornament	
intonaco	زیر کار گچی	scroll	زنجیره طوماری
decoration	زینتکاری	Vitruvian scroll	زنجیره طوماری
ornament	زینتکاری	à la greque	زنجیره یونانی
wrought	زینتکاری شده	fret	زنجیره یونانی
postishe	زیر اضافی	Greek fret	زنجیره یونانی
		labyrinth fret	زنجیره یونانی
		odalisque	زن حرمسرا
		ergastulum	زندانبردگان
		lifelike	زنده نما
		Zand dynasty	زندیان

ژ

atmospheric perspective	ژرفانمای جوّی
perspective	ژرفانمایی
bird's-eye perspective	ژرفانمایی از بالا
aerial perspective	ژرفانمایی از بالا به زیر
linear perspective	ژرفانمایی خطّی
frontal perspective	ژرفانمایی رویارو
Jupiter	ژوپیتر

س

axial building	ساختمان محوری	archway	ساباط
basilica	ساختمان مستطیل شکل	Satyr	ساتیر
armory	ساختمان نظامی	chancel	ساحت محراب
architectural	ساختمانی	Constructivism	ساختگری
adaptation	سازش	walk-up	ساختمان آپارتمانی پله دار
organ	سازمان	skeleton construction	ساختمان آهن بست
organization	سازماندهی	parish house	ساختمان اداری کلیسا
mechanism	سازوکار	annex	ساختمان الحاقی [یا قرینه]
structure	سازه	outbuilding	ساختمان الحاقی
Sassanians	ساسانیان	edifice	ساختمان بزرگ شهری
drum	ساقه گنبد		ساختمان پایه و نعل درگاه
tholobate	ساقه گنبد	post - and - beam construction, post - and - lintel construction	
organization	سامان بخشی	scena	ساختمان پشت صحنه
Samanids	سامانیان	polystyle	ساختمان چندستونی
Semites	سامیان	dormitory	ساختمان خوابگاه
baldachin (baldaquin)	سایبان	gatehouse	ساختمان روی دروازه
marquee, marquise	سایبان ورودی	mairie	ساختمان شهرداری
shade	سایه	outbuilding	ساختمان فرعی
shading	سایه افکنی	steel-frame construction	ساختمان فولادی
hood	سایه بان درگاه	arcuated	ساختمان قوسبوش
shade	سایه رنگ	State House	ساختمان کنگره ایالتی
chiaroscuro	سایه روشن	centrally-planned building	ساختمان متمرکز
light and shade	سایه روشن		

engaged column	ستون توکار	shading	سایه زنی
half-column	ستون توکار	celadon	سبز پریده
puncheon	ستون چوبی	emerald green	سبز زمردین
pilaster	ستون چهار گوش	Veronese green	سبز زمردین
baluster	ستونچه طارمی	olive green	سبز زیتونی
Doric order	ستون دوریسی	holy green	سبز سیر
caryatid	ستون زن پیکر		سبز فتالوسیانی (سبز تالو)
pillar	ستون ساده	phthalocyanine green (Thalo green)	
cased column	ستون غلاف دار	cadium green	سبز کادمیوم
colossal order	ستون غول پیکر	viridian green	سبز مایل به آبی
giant order	ستون غول پیکر	Veronese green	سبز ورونزه
fluted column	ستون قاشقی دار	style	سبک
fluted column	ستون قاشقی تراش	beaked jar	سبوی لوله دار
Corinthian order	ستون قرنتی	planking and strutting	سپر کوبی و شمع زنی
colonnade	ستونک	pentagram	ستاره پنج گوش
colossal order	ستونکاری غول پیکر	Solomon's Seal	ستاره داوود
giant order	ستونکاری غول پیکر	stellate	ستاره مانند
vaulting shaft	ستونک زیر طاقی	column	ستون
wall shaft	ستونک کمر دیوار	proto-Doric-column	ستون اصل دوریسی
dwarf order	ستون کوتاه	Ionic order	ستون ایونیایی
	ستون گره خورده	colonnade	ستون باریک
knotted pillar, knotted shaft		colonnade	ستون نبند
jamb shaft	ستون لغازی	systyle	ستون نبند تنگ
composite order	ستون مختلط	in antis	ستون نبند رواق ورودی
telamone	ستون مرد پیکر	araeostyle	ستون نبند گشاد
free standing column	ستون مستقل	Mudéjar colonnade	ستون نبند مدجنی
summit	ستخ	peristyle	ستون نبند مستدیر
characterization	سجیه نمایی	free standing column	ستون بیر و نکار
rigid	سختها	cased column	ستون پوشش دار
hardwood	سخت چوب	atlas(pl. atlantes)	ستون پهلوان پیکر
hardening	سختش	telamone	ستون پهلوان پیکر
consolidated hardcore	سخته توپر	spiral column	ستون پیچ
panoramic	سراسر نما	wreathed column	ستون پیچ
domus	سرای رومی	monolithic column	ستون تک سنگ
barracks	سر بازخانه	Tuscan order	ستون توسکانی

Egyptian capital	سرستون مصری	mantel	سر بخاری
angle capital	سرستون نیش	almena	سر برج
foliated capital	سرستون نقش برگ	apodyterium	سر بینه
	سرستون نیلوفر	surbase	سرپاستون
lotiform capital, lotus capital		patron	سرپرست
abacus	سرستونی	hood	سرپوش اجاق
gallery	سر سرا	hood	سرپوش بخاری دیواری
whispering gallery	سر سرای پژواکی	barracks	سرپناه کارگران
tribune gallery	سر سرای فوقانی	mutule	سرتیر بیرون نشسته
uppercroft	سر سرای فوقانی	sanguine	سرخ خونی
rotunda	سر سرای گرد	sorkee	سرخ
hall	سر سرای ورودی	apotheca	سرداب
hypotrachelium	سرگیلویی ستون	cellar	سرداب
frontispiece	سر لوح کتاب	crypt	سرداب کلیسا
model	سر مشق	undercroft	سرداب کلیسا
pattern	سر مشق	morgue	سردخانه اجساد
prototype	سر مشق	gable, gable roof	سنتوری
almena	سر مناره	head	سر دیس
finial	سر مناره	sculptured head	سر دیس
pinnacle	سر مناره تزیینی	protome	سر دیس جانوری
cinnabar	سرنج	canopy	سر سایه
minium	سرنج	capital	سرستون
red lead	سرنج	Aeolic capital	سرستون آیولیایی
plant glue	سریش گیاهی	proto-Ionic capital	سرستون اصل ایونیایی
animal glue	سریشم	cushion capital	سرستون بالشکی
fish glue	سریش ماهی	palm capital	سرستون برگ نخلی
level surface	سطح تراز	Byzantine capital	سرستون بیزانسی
datum plane, datum level	سطح مبدا	papyriform	سرستون پایروسی
terra-cotta	سفال	scalloped capital	سرستون دالبری
tile	سفال	scalloped capital	سرستون دوم
pantile	سفال بام	bracket capital	سرستون سگدستی
roof tile	سفال بام	scalloped capital	سرستون صدفی
interlocking tile	سفال جفت وستی	corinthian capital	سرستون قرنتی
imbricated	سفال چین	bowl capital	سرستون کاسه ای
interlocking tile	سفال درهم انداخته	composite capital	سرستون مختلط

false ceiling	سقفواره	ceramics	سفالگری
arris	سُک	pottery	سفالگری
stria	سُک	decorated pottery	سفالگری منقوش
Scythians	سکاها	fictile	سفالینه
squinch	سِکْنِج	clay vessel	سفالینه
pace	سکو	pottery	سفالینه
platform	سکو	vase	سفالینه
mastaba	سکوب	biscuit fired ware	سفالینه آتشی
stoop	سکوب ورودی	lusterware	سفالینه لعابدار
gradin, gradine	سکوی آمفیتئاتر	stoneware	سفالینه لعابدار نشکن
bema	سکوی خطابه	majolica	سفالینه لعاب قلعی
rostrum	سکوی خطابه	splashed ware	سفالینه لکه‌رنگی
tribune	سکوی خطابه	beaker	سفالینه لوله‌دار
podium	سکوی رهبر ارکستر	decorated pottery	سفالینه منقوش
dikka	سکوی قاری	painted pottery	سفالینه منقوش
staging	سکوی کار	buffware	سفالینه نخودی
numismatics	سکه‌شناسی	ceramics	سفالینه‌ها
medal	سکه یادبود	concrete	سفت
ancon, ancone	سگدست	seasoning	سفتسازی بتون
bracket	سگدست	tamping	سفتکوبی
modillion	سگدست زیر قرنیز	canteen	سفره‌خانه
scroll bracket	سگدست طوماری	zinc white	سفیداب روی
Seljuks, Seljuqs	سلجوقیان	white lead	سفیداب سُرَب
system	سلسله	white lead	سفیداب شیخ
hierarchy of arts	سلسله مراتب هنرها	titanium white	سفید تیتانیوم
Seleucids	سلوکیان	turpentine	سقر
emery	سمباده	pendant, pendent	سقف آویز
sanding	سمباده زنی	beamed ceiling	سقف تیرپوش
sanding	سمباده کاری	panel ceiling	سقف قابیست
conventionalized	سنتساخت	coffered ceiling	سقف قاببند
gable	سنتوری	counter ceiling	سقف کاذب
gable, gable roof	سنتوری	cupola	سقف گنبدی
pediment	سنتوری	compluvium	سقف میانگشاده
broken pediment	سنتوری شکسته	luminated ceiling	سقف نورافشان
scroll pediment	سنتوری طوماری	counter ceiling	سقفواره

random work	سنگچین ریز و درشت	traditional	سنتی
orthostat	سنگچین زیرین دیوار	fibula (pl. fibulae)	سَنَاق زینتی
plinth of wall	سنگچین زیرین دیوار	Indus	سِند
through stone	سنگچین سراسری	sandarac, sandarach	سندروس
peristylith	سنگچین عمودی دور قبر	copal	سندروس بلوری
ragwork	سنگچین ناصاف	lapis	سنگ
granite	سنگ خارا	flint	سنگ آتشفشان
paver	سنگ خشتی	limestone	سنگ آهک
aggregates	سنگدانه	ragstone	سنگ آهک ریگدار
artificial stone	سنگ دستساخت	font	سنگاب تعمید
man-made stone	سنگ دستساز	holy-water stone	سنگاب متبرک
quoin	سنگ دونبشی	piscina	سنگاب متبرک
schist	سنگ رُستی	stoup	سنگاب مقدس
paver	سنگ رهفرش	drum	سنگ استوانه ای میله ستون
cast stone	سنگ ریختگی	tambour	سنگ استوانه ای میله ستون
abrasive stone	سنگ سایا	ashlar	سنگ بادبُر
grinding stone	سنگ سایش	square stone	سنگ بادبُر
copestone	سنگ سرپوش	headstone	سنگپایه
stone beam	سنگ سردر	sagitta	سنگ تاج
porphyry	سنگ سماق	flagstone	سنگ تخت
flagstone	سنگ سنگفرش	cut stone	سنگ تراش
cornerstone	سنگ سُک	carver	سنگتراش
steatite	سنگ صابون	sculptor	سنگتراش
whetstone	سنگ صاف	sculptural decoration	سنگتراشی تزینی
artificial stone	سنگ صناعی	quarryman	سنگتراش معدن
mica	سنگ طلق	stone carving	سنگتراشی
flagging	سنگفرش تخت	pietra-dura	سنگ ترصیع
ruderation	سنگفرش قلوه ای	dressed stone	سنگ تمامتراش
laying of sets	سنگفرش کاری	ichnolite	سنگواره جاپا
	سنگفرش کرمتاب	border stone	سنگ جدول
vermiculated, vermiculated work		whetstone	سنگ چاقو تیزکن
upright	سنگ قائم	flint	سنگ چخماق
headstone	سنگ قائم مزار		سنگچین بادبُر درهم
quarryman	سنگ قواره کن	random ashler, random ashlar	
apex stone	سنگ کاکل	rustication, rustic work	سنگچین روستایی

triskele, triskelion	سه زانویی چرخان	sagitta	سنگ کلید
triapsidal	سه مخارجه ای	cornerstone	سنگ کُنج
facility	سهولت اجراء	quoin	سنگ کُنج
donjon, dungeon	سیاهچال	gypsum	سنگ گچ
oubliette	سیاهچال فراموشی	lapis lazuli	سنگ لاجورد
lamp black	سیاه دوده	slate	سنگ لوح
basalt	سیاه سنگ	schist	سنگ متورق
ivory black	سیاه سیر	ledger	سنگ مزار
pen drawing	سیاه قلم	stele	سنگ مزار قائم
niello(pl.nielli)	سیاه قلم روی فلز	petroglyph	سنگ منقور
Scythians	سیتها	undressed stone	سنگ ناتراش
convex	سینه	inscription	سنگنبشته
chimney breast	سینه بخاری دیواری	Kufic inscription	سنگنبشته کوفی
tympanum	سینه سردر	epitaph	سنگنبشته مزار
tympanum	سینه ستوری	stele	سنگنبشته یادبودی
		lapis nephriticus	سنگ یشم
		lapis judaicus	سنگ یهود
		Sunni, Sunnite	سُنی
		Blaue Reiter	سوار آبی
		sepia	سو بیایی
		Suprematism	سو پر ماتیسزم
		utilitarianism	سودبری
		utilitarianism	سودگری
		needlework	سوزن دوزی
		lacework	سوزن زنی
		needle	سوزن کلتو پاتر
		trefoil	سه برگی
		illusionism	سه بعد نمایی
		perspective	سه بعد نمایی
		bird's-eye perspective	سه بعد نمایی از بالا
		worm's-eye perspective	سه بعد نمایی از زیر
		easel	سه پایه نقاشی
		trefoil	سه پرّه
		triglyph	سه ترکی
		scotia	سه چهارم گیلویی

ش

pierced work	شباك كاری	typical	شاخص
trellis	شباك مورّب	cornucopia	شاخ و فور نعمت
luminous paint	شبرنگ	Aaron's rod	شاخه انگوری
gyneconitis	شبستان زنانه	queen post	شاخه خرپا
nave	شبستان کلیسا	decumanus	شارع شرقی غربی
catholikon	شبستان کلیسای بیزانسی	cardo	شارع شمالی جنوبی
lattice	شبكة	lyrical	شاعرانه
grid	شبكة چهارخانه	plumb	شاغول
trelliswork	شبكة سازی	plumb	شاغولی
sewerage system	شبكة فاضلاب	shaft	شال ستون
mat	شبكة میلگرد	base	شالوده
ajour	شبكة نورگیر	footing	شالوده
trapezoid	شبه دوزنقه	pile foundation	شالوده شمعی
spheroid	شبه کره	beam	شاهتیر
rhomboid	شبه لوزی	summer beam	شاهتیر سراسری
alabaster	شبه مرمر	main	شاه سیم برق
imagery	شبه سازی	alcove	شاه نشین
portrait painting	شبه سازی	girder	شاهین ترازو
portrait	شبه سازی	grille	شباك
portraiture	شبه سازی	lattice	شباك
representation	شبه سازی	screen	شباك
siphon trap	شتر گلو	transenna	شباك جایگاه مقدّس
s-trap	شتر گلو	mashrebeeah, meshrebeeah	شباك حایل

monumentality	شکوه ساختمانی	syphon	شتر گلو
monumental	شکوه‌مند	Jesse tree	شجره نامه عیسی مسیح
monumentality	شکوه‌مندی	characterization	شخصیت آفرینی
shapely	شکیل	intensity	شدت
picturesque	شگرف	fringe, fringes	شرابه
trompe l'oeil	شگرد دید فریبی	merlon	شرفه
trompe l'oeil	شگرد سه بعدنمایی	paganism	شرك
illusionism	شگردگری دید فریب	pagan	شرك آمیز
manner	شگرد هنری	hexagon	ششبر
icon	شمایل	sexfoil	ششپهر
iconolatry	شمایل پرستی	hexastyle	شش ستونی
iconographer	شمایل ساز	hexagon	ششگوش
iconoclast	شمایل شکن	radius	شعاع دایره
iconology	شمایل‌شناسی	transparent	شفاف
ingot	شمش	lime concrete	شفته آهک
ingot stick	شمشه	notch, notching	شکاف
straight edge	شمشه	slot	شکاف
screed	شمشه کاری	slaking	شکفته کاری آهک
pile	شمع	figure	شکل
shore	شمع	form	شکل
stay	شمع	shape	شکل
raking pile	شمع پشتیبند	plastic	شکل آفرین
candelabrum	شمعدان چندشاخه	plasticity	شکل آفرینی
shoring	شمعزنی موقت	moulding(1)	شکل بخشی
needle	شمعك	configuration	شکل‌بندی
strut	شمعك جداگر	plastic	شکل پذیر
piling	شمعکوبی	plasticity	شکل پذیری
tapering	شمعی شکل	sense of form	شکل‌پسندی
cinnabar	شنگرف	Plasticism	شکل‌گری
vermilion	شنگرف	plane figure	شکل مستوی
lyrical	شور انگیز	delineation	شکل نگاری
lyricism	شور شاعرانه	biomorphic forms	شکل‌های آلی
lyricism	شور هنری	biomorphic forms	شکل‌های اندامی
Susa	شوش	geometric forms	شکل‌های هندسی
hôtel de ville	شهرداری	zone of transition	شکنگاه

glass blowing	شیشه گری	objective	شیئی
obscure glass	شیشه مات	groove	شیار
wire glass	شیشه مسلح	plowing	شیاراندازی
mica	شیشه معدنی	striation	شیار بند
painted glass	شیشه منقوش	cannellated	شیاردار
Shia, Shiite	شیعه	striated	شیاردار
style	شیوه	batter	شیب
revival style	شیوه احیایی	pitch	شیب
International Style	شیوه بین المللی نوین	rake	شیب
stylization	شیوه پردازی	tilt	شیب
Jacobean style	شیوه جاکبی	cant	شیبدار
atmospheric style	شیوه جوّ نمایی	inclined	شیبدار
Jacobean style	شیوه جیمزی	ramp	شیبه
orientalizing style	شیوه خاورمآبی	helicline	شیبه حلزونی
severe style	شیوه رسمی	tapering	شیپوری
order	شیوه ستونسازی	milk of lime	شیر آهک
manner	شیوه فردی	emulsion	شیرابه
Mannerism	شیوه گری	head band	شیرازه
Louis Quatorze	شیوه لویی چهاردهم	nursery	شیرخوارگاه
Louis Quinze	شیوه لویی پانزدهم	griffin	شیردال
Louis Seize	شیوه لویی شانزدهم	lion-griffin	شیردال
Animal Style	شیوه نقوش جانوری	galvanised iron roof	شیروانی
red figured style	شیوه نقش سرخگون	hip roof	شیروانی چند کله
black figured style	شیوه نقش سیاهگون	cut roof	شیروانی واریخته
Regency style	شیوه نیابت سلطنت	pent roof	شیروانی واریخته
Mudéjar	شیوه مدّجّنی	obsidian	شیشه آتشفشانی
order	شیوه معماری	vitreous	شیشه ای
Ionic order	شیوه معماری ایونایی	glazier	شیشه بر
Tuscan order	شیوه معماری توسکانی	glazieri	شیشه بری
		stained glass	شیشه بند منقوش
		leaded glass	شیشه بند میله سربی
		window pane	شیشه پنجره
		glazing	شیشه کاری ساختمان
		glasshouse	شیشه گر خانه
		glassworks	شیشه گر خانه

ص

socle	صَفَه	wash	صاف رنگ
stepped platform	صَفَه پلکانی	planishing	صافکاری
stereobate	صَفَه ردیف ستون	cliff dwelling	صخره سرا
stylobate	صَفَه ردیف ستون	pueblo	صخره سرای سرخوستان
rigid	صَلَب	petroglyph	صخره منقور
solid	صَلَب	book binding	صحافی
patron	صِلَه دهنده	stage desining	صحنه آرای
crucifix	صَلیب	setting	صحنه پردازی
cross	صَلیب	staging	صحنه پردازی
fyolfot	صَلیب شکسته	parascenium	صحنه جانبی
swastika	صَلیب شکسته	deadening	صدا بندی
resin	صمغ درختی	cinquecento	صدساله پانزدهم
gum arabic	صمغ عربی	quattrocento	صدساله چهاردهم
craft	صناعت	dugento	صدساله دوازدهم
technique	صناعت	trecento	صدساله سیزدهم
loom	صناعت بافندگی	shell	صدف
weaving techniques	صناعات بافندگی	baluster	صراحی نرده
صناعات کنده کاری روی سنگهای قیمتی		Saffarids	صفاریان
glyptic arts		sheet	صفحه
luxury arts	صنایع تجملی	layout	صفحه آرای
handicrafts	صنایع دستی	Safavids	صفویان
minor arts	صنایع دستی	estrade	صَفَه
textile arts	صنایع نساجی	platform	صَفَه

reliquary	صندوق اشیاء مقدّس
coffered	صندوقچه ای
vestry	صندوقخانه کلیسا
guild	صنف
figurine	صنمک
sound isolation	صوتبندی
acoustics	صوتشناسی
form	صورت
effigy	صورت برجسته
mask	صورتک
mascaron	صورتک مهیب
limner	صورتگر
pictogram	صورتنگاشت
hieroglyph	صورتنگاشت مصری
pink	صورتی
pink madder	صورتی روناسی
imagery	صورذهنی
grotesques	صورعجایب
formalism	صوریگری
cloister	صومعه
vihara	صومعه بودایی
burnishing	صیقلکاری
polishing	صیقلکاری

ض

ordonnance	ضابطه
rhythm	ضرب
brusk stroke	ضربه قلم مو
rhythmic	ضربی
modulus	ضریب
transenna	ضریح
side	ضلع
accessories	ضمایم
companions	ضمایم ساختمانی

ط

overmantel	طاقچه رویخاری	balustrade	طارمی
thole	طاقچه نذورات	banister	طارمی
discharging arch	طاق دزد	grating	طارمی
relieving arch	طاق دزد	railing	طارمی
tunnel vault	طاق دلیجانی	rail	طارمی
wagon vault	طاق دلیجانی	grille	طارمی مشبک
double vault	طاق دوپوشه	fan vault, fan vaulting	طاق بادزنی
semicircular vault	طاق دور تمام	vaulted	طاقبند
vaulting	طاقزنی	vaulting	طاقبندی
tripartite vault	طاق سه بخشی	lierne vaulting	طاقبندی با تویزه های تزینی
sexpartite vault	طاق شش بخشی	corbel vault, corbeled roof	طاق پیشکرده
vault	طاق قوسی	barrel vault	طاق تونلی
arcade, arcading	طاقگان	cradle vault	طاق تونلی
arcaded	طاقگاندار	tunnel vault	طاق تونلی
interlacing arches	طاقگان درهم تابیده	wagon vault	طاق تونلی
interlacing arcade	طاقگان درهم تابیده	niche	طاقچه
blind arcade	طاقگان کاذب	rack	طاقچه
intersecting arcade	طاقگان متقاطع	recess	طاقچه تزینی
domical vault	طاق گنبدی	tabernacle	طاقچه جایکره
Gothic vault	طاق گوتیک	quadripartite	طاق چهار بخشی
barrel vault	طاق گهواره ای	coved vault	طاق چهار ترک
cradle vault	طاق گهواره ای	alcove	طاقچه پیکره
tunnel vault	طاق گهواره ای	ground niche	طاقچه تاکف

goldbeating	طلاکوبی	wagon vault	طاق گهواره ای
chased gold	طلای برجسته کاری شده	cross vault	طاق متقاطع
chased gold	طلای قلمزده	Gothic vault	طاق متقاطع
gilt	طلایی رنگ	rampant vault	طاق نامتقارن
yoke	طوق	triumphal arch	طاق نصرت
helix	طوماری	blind arcade	طاقنما
scroll	طوماری سرستون	triforium	طاقنمای سه چشمه
volute	طوماری سرستون	groined vault	طاق وتويزه
spectrum	طیف	ribbed vault	طاق وتويزه
spectroscope	طیف نما	arch	طاقی
		Taherids	طاهریان
		shelf	طبقه
		storey, story	طبقه
		Naturalism	طبیعتگرایی
		designer	طراح
		designing	طراحی
		drawing	طراحی
		sanguine drawing	طراحی بامداد سرخ
		line drawing	طراحی خطی
		pencil drawing	طراحی مدادی
		heraldry	طراحی نشانهای سلحشوری
		study	طرح آزمایشی
		project	طرح اجرایی
		planning	طرح افکنی
		line drawing	طرح خطی
		designing	طرح ریزی
		croquis	طرح سردستی
		pen drawing	طرح قلمی
		design	طرح مقدماتی
		scheme	طرح مقدماتی
		schema	طرح مقدماتی
		design	طرح هنری
		cornice	طَرِه
		bath	طشتک چاپ
		gilt	طلاپوش

ظ

refinement	ظرافتکاری
sepulcher	ظرف اشیاء مقدّس
clay vessel	ظرف سفالی
stone vessel	ظرف سنگی
scullery	ظرفشویی
monstrance	ظرفه نان مقدّس
tabernacle	ظرف نان مقدّس
refined	ظریف

ع

member	عضو ساختمانی	ivory	عاج
head	عضو فوقانی	ivory turning	عاج تراشی
gutta (pl. guttae)	عطر دان	ivory	عاجکاری
agate	عقیق	postishe	عاریتی
onyx	عقیق رنگارنگ	insulation	عایقکاری
obsidian	عقیق سیاه	isolation	عایقکاری
decalcomania	عکس بر گردان	Abbasids	عبّاسیان
photomural	عکس دیوار پوش	lenticular	عدسی شکل
indication signs	علامه راهنمایی	asymmetry	عدم تقارن
perspective	علم مرایا	arabesque	عربانه
Alavids	علویان طبرستان	king post	عصا
manor house	عمارت اربابی	rod	عصا
mansion	عمارت اعیانی	oil mill	عصارخانه
palazzo	عمارت اعیانی	caduceus	عصای چاوشی
plastic elements	عناصر شکل پذیر	Chalcolithic Age	عصر مس و سنگ
amber	عنبر	Bronze Age	عصر مفرغ
member	عنصر	tambour	عضو استوانه ای ساختمان
Crucifix	عیسی مصلوب	stud	عضو قائم چارچوب
Elamite	عیلامی	member	عضو
Verism	عین واقعیتگری	organ	عضو
objective	عینی	head	عضو افقی بالای در
		rail	عضو افقی قاب
		mutule	عضو بیرون نشسته

غ

Non-representational
informal
Non-Objective
Non-Objective

غیر تصویری
غیر رسمی
غیر شیئی
غیر عینی

grotto
grotto
labyrinth
grotto
rocaille
troglodyte
mortuary chapel
confessional
cubicle
chapel
Ghaznavids
membrane
emulsion
ambulatory
roller
rolling
paint-roller
lyrical
colossus
chimaera
Non-figurative
Non-representational
Non-figurative

غار
غار تزئینی
غار تودرتوی مینو تاو روس
غار مصنوعی
غار مصنوعی
غار نشین
غرفه آیین تدفین
غرفه اقرار معاصی
غرفه کوچک
غرفه نیایش
غزنویان
غشا
غشای حساس فیلم
غلامگردش
غلته
غلته زنی
غلته رنگزنی
غنایی
غول دیس
غول شیر
غیر بازنمایی
غیر بازنمایی
غیر تصویری

ف

bouldering	فرش قلوه منگی	Persian knot	فارسی باف
setting	فرشکاری		فاصله میان دو پوشه گنبد
Pantocrator	فرمانروای مطلق	intercupola, interdome	
cabinetmaker	فرنگی ساز	spacing	فاصله بندی
folklore	فرهنگ عامیانه	sewage	فاضلاب
airy	فضادار	groove	فاق
open space	فضای آزاد	notch, notching	فاق
void	فضای خالی	lantern	فانوس
wall space	فضای دیوار	lighthouse	فانوس دریایی
deep space	فضای ژرف	striated	فتیله ای
perspective space	فضای سه بعدی	striation	فتیله بند
open space	فضای گشاده	millwork	فرآورده های کارخانه نجاری
machined metal	فلزیرداخت شده	Euphrates	فرات
machined metal	فلز تراش خورده	idealization	فرا ترروی
hardware	فلزین	span	فرا خنای قوس
roundabout	فلکه	transcendental	فرا زنده
typography	فن حروفچینی	sublimation	فرا سوگرایی
instantaneity	فوریت	individualism	فردگری
hardened steel	فولاد آبداده	Moor	فرد مغربی
tempered steel	فولاد آبداده	identily	فردیت
tempered steel	فولاد آبدیده	architrave	فرسب
hardened steel	فولاد خشکه	Nike	فرشته پیروزی
stainless steel	فولاد زنگ ناپذیر	amorino	فرشته عشق

stainless steel

فولاد ضد زنگ

catalogue

فهرست اقلام

turquoise

فیروزه

turquoise

فیروزه ای

ق

strix	قاشقی	upright	قائم
striga, striges	قاشقی	cadre	قاب
cannellated	قاشقی دار	frame	قاب
base	قاعده	coffered	قابند
form	قالب	medallion	قابند تزینی
model	قالب	paneling	قابند تزینی
formwork, form	قابندبتون	panel	قابند چوبی
shuttering	قابندبتون	overmantel	قابند روبخاری
wood block	قابچوب کفیوش	roundel	قابند گرد
block	قابسنگ	sunk panel	قابند گود
stone block	قابسنگ	framing	قابندی
block	قالب شبه مکعب	casement	قاب پنجره
moulding	قابگیری	surround	قاب تزینی
plaster cast	قابگیری گچی	lunette	قاب تزینی مستدیر
tapestry	قالیافت	quadra	قاب چهار گوش
carpet weaving	قالیافی	screen	قاب حایل
sepulcher	قبر	doorcase	قاب درگاه
syrinx	قبر صخره ای	sash, sash window	قاب شیشه خور پنجره
Keblah, Kibla	قبه	cartouche	قاب کتیبه
cupola	قبه	cartouche	قاب کتیبه قالی
dome	قبه	sunk panel	قاب گود
tester	قبه	Qajars	قاجاریان
thole	قبه	fluting	قاشقی

symmetry	قرینه سازی	tholos, tholus	قُبّه
iridescent	قَرَحسان	canopy	قُبّه تزیینی
stratum	قشر خاك	primitive	قبيله نشین
vousoir	قطاع	stud	قبه
keystone	قطاع كاكُل	headroom	قدّیا
spherical dome	قطاع كُرّوی	headway	قدّیا
paper cutting	قطاعی	riser	قدّیای پله
tar	قطران	pedometer	قَدَمشمار
fitting	قطعه اتصال	stair tread	قدمگاه پله
plot	قطعه زمین	lectorium	قرائتخانه متون مقدّس
steel cage	قفس فولادین	settlement	قرارگاه
serrurerie	قفلسازی	boss	قرصك آذینی
phoenix	قفّس	knob	قرصك بر جسته
embroidery	قلا بدوزی	knob	قرصك تزیینی
needlework	قلا بدوزی	orb	قرصك تزیینی
fibula(pl.fibulae)	قلاّب زینتی	tooth-ornament	قرصك چهاربرگ
forgery	قلی سازی	alizarin red	قرمز آلیزارین
fortress	قلعه	indian red	قرمز اخراپی
pentimenti	قلم اصلاحی	magenta	قرمز ارغوانی
dabbing	قلم تراشی سنگ	carmine	قرمز جگری
wooden stylus	قلم چوبی	crimson	قرمز خونی
chisel	قلم حكاکی	carmine	قرمز دانه
drypoint	قلم حكاکی	vermilion	قرمز درخشان
burin	قلم حكاکی	rose madder	قرمز روناسی
pen box	قلمدان	crimson	قرمز سیر
pen box making	قلمدان سازی	cadmium red	قرمز کادمیوم
boasting	قلمدرزگیری	cadmium carmine	قرمز کادمیوم
air brush	قلم رنگپاش	Goya red	قرمز گویا
embosser	قلمزن	lacquer	قرمز لاک
chasing	قلمزنی	scarlet	قرمز مایل به نارنجی
embossing	قلمزنی	Venetian red	قرمز ونیزی
etching needle	قلم سوزنی	lazaretto	قرنطینه
stylus	قلمسوزنی	cornice	قرنیز
metal point	قلم فلزی	raking cornice	قرنیز شیبدار
air brush	قلم فوتی	Middle Ages	قرون وسطا

multifoil arch	قوس دالبری	incision	قلم کنی
segment	قوس دایره	delineation	قلمگیری
basket-handle arch	قوس دسته زنبیلی	silver point	قلم نوک نقره
circular arch	قوس دور تمام	cobblestone	قلوه سنگ
Roman arch	قوس دور تمام	summit	قله
semicircular arch	قوس دور تمام	qamariyyah	قمریه
Roman arch	قوس رومی	lantern	قندیل
triangular arch	قوس سه گوش	ewer	قوری
three-centered arch	قوس سه پرگاری	beaker	قوری سفالین
brocken arch	قوس شکسته	arch	قوس
interrupted arch	قوس شکسته	true arch	قوس باربر
miter arch	قوس قوچبند	interlacing arches	قوسبند درهم تابیده
flat arch	قوس کتابی	stilted arch, stilted vault	قوس پابلند
jack arch	قوس کتابی	equilateral arch	قوس پاتوپا
drop arch	قوس کم خیز	stiffening arch	قوس پشتبند
drop arch	قوس کند	cinquefoil arch	قوس پنج پر
skew arch	قوس مایل به پیش	catenary arch	قوس تابی
archivolt	قوس مطبق	stiffening arch	قوس تقویتی
segmental arch	قوس ناتمام	one-centered arch	قوس تک پرگاری
rampant arch	قوس نامتقارن	pointed arch	قوس تیزه دار
horseshoe arch	قوس نعل اسبی	tierce point	قوس تیزه دار
arcograph	قوس نگار	raised pointed arch	قوس تیزه دار تند
lancet arch	قوس نیزه ای	Tudor arch	قوس تیودوری
elliptical arch	قوس نیم بیضی	ogee arch, ogival arch	قوس جناغی
semielliptical arch	قوس نیم بیضی	foliated arch	قوس چندپر
inverted arch	قوس وارونه	multifoil arch	قوس چندپره
false arch	قوسواره	archivolt	قوس چندرنگه
burnt umber	قهوه ای اومبر	four-centered arch	قوس چهار پرگاری
raw umber	قهوه ای اومبر	ogive	قوس چهارخم
biscuit	قهوه ای پریده	ogee arch, ogival arch	قوس چهارخم
bistre	قهوه ای دوده	catenary arch	قوس خاگی
burnt sienna	قهوه ای سیه نا	Tudor arch	قوس خونچه پوش
sienna	قهوه ای مایل به زرد	cinquefoil arch	قوس دالبری
mahogany	قهوه ای مایل به قرمز	foliated arch	قوس دالبری
sandstone	قهوه ای مایل به قرمز	multi-foil	قوس دالبری

Vandyke brown	قهوه ای وندایک
expression	قیافه
frame	قید
trimming press	قید
framing	قیدسازی
asphalt	قیر
asphaltum	قیر روغن پرورده
pitch dark	قیرگون
asphaltum	قیر محلول
bitumen	قیر
embroidery	قبطان دوزی

ك

caricature	کاریکاتور	porcelain clay	کائولن
cartoon	کاریکاتور	palazzo	کاخ
concave	کاس	palatium	کاخ امپراتوری
glazed brick	کاشی	feudal castle	کاخ دژمانندخانی
tile	کاشی	seraglio	کاخ شاهی
terra-cotta	کاشی بی لعاب	praetorium, pretorium	کاخ فرمانداری
tiler	کاشیپز	pseudo	کاذب
tile maker	کاشیپز	opus	کار
tile lining	کاشیپوش	function	کاربرد
tile cutter	کاشیتراش	Functionalism	کاربردگری
quadrel	کاشی چهارگوش	cartoon	کارتون سینمایی
tile maker	کاشیساز	artifact, artefact	کاردستی
tiler	کاشیکار	handiwork	کاردستی
azulejos	کاشی لاجوردی	palette knife	کاردک رنگ آمیزی
faience	کاشی لعابی	spatula	کاردک نقاشی
glazed tile	کاشی لعابی	plaster cutting knife	کارد گچبری
encaustic tile	کاشی منقوردورنگ	workshop	کارگاه
enamelled brick	کاشی مینایی	vertical loom	کارگاه دیواری
polychrome tile	کاشی هفت رنگ	site	کارگاه ساختمان
paper cutting	کاغذبری	glassworks	کارگاه شیشه گری
vellum	کاغذ پوست گوساله	vertical loom	کارگاه قانم
parchement	کاغذ پوستی	studio	کارگاه هنری
sandpaper	کاغذ سمباده	khan	کاروانسرا

hearth	کف بخاری دیواری	felt	کاغذ قیر آلود
seamless floor	کف بی درز	underlay, underlayment	کاغذ قیر آلود
bridge deck	کف پل	stencil	کاغذ گرتہ برداری
going	کف پله	tracing paper	کاغذ گرده برداری
stair tread	کف پله	ridge	کاؤل
tread	کف پله	quarry	کان سنگ
planking	کفیوش تخته ای	concave	کاو
tabulatum	کفیوش چوبی	alcove	کاودیوار
mischio	کفیوش مرمر معرق	niche	کاودیوار
parterre	کف تماشاخانه	recess	کاودیوار
palm	کف دست	site	کاوشگاه
antechamber	کفشکن	cob	کاهگل
poyntell	کف فرش کلاغیر	mud-straw mix	کاهگل
integration	کُل آفرینی	mud (clay) and chopped straw	کاهگل
Classicism	کلاسیک گری	patina	کبره
frame	کلاف	mild turquoise	کیود
framing	کلافبندی	epigraph	کتیبه
window frame	کلاف پنجره	inscription	کتیبه
door frame	کلاف در	Kufic inscription	کتیبه کوفی
acropodium	کلان پایه	contortion	کجشکلی
large-scale	کلان مقدار	distortion	کجشکلی
large-scale	کلان میزان	tarpaulin	کر باس قیر اندود
helmet	کلاهخود	Cerberus	کر بر وس
belvedere	کلاه فرنگی	Kherka	کر خه
pavilion	کلاه فرنگی	podium	کر سی ساختمان
helmet	کلاهک	cathedra	کر سی مقامات
hood	کلاهک دودکش	louver boards	کر کره
lantern	کلاهک نورگیر	Venetian blind	کر کره متحرک
louver	کلاهک هواگیر	cream	کرم
log cabin	کلبه کُنده ای	cherub(pl.cherubin)	کروبی
lump of earth	کلوخ	tie	کش
quarter brick, quarter closer	کلوک	tension	کشا کش
header	کله	tension	کشش
integrity	کلیت	Babylonia	کشور بابل
crown of arch	کلید قوس	Ka'aba, Kaaba	کعبه

knocker	کوبه	cathedral	کلیسای جامع
door knocker	کوبه‌در	stave church	کلیسای چوبی
Cupid	کوبید	basilica	کلیسای صدر مسیحیت
foreshortening	کوتاه نمای اجزای تصویر	plate	کلیشه چاپ
putto	کودک پسر	brocken-headed arch	کلیل
concealed joint	کور بند	idealization	کمال بخشی
kiln	کوره آجر پزی	idealism	کمال جویی هنری
lime burning klin	کوره آهنگری	buckling	کمانش
incinerator	کوره زباله سوزی	pale	کمرنگ
glass kiln	کوره شیشه گری	flank	کنار
forging	کوره کاری	Centaur	کنتاوروس
tiler	کوره کاشی پزی	mastic	کُندر رومی
tile glazing kiln	کوره کاشی پزی	alveated	کندوشکل
hypocaust	کوره گرمای خانگی	carver	کنده کار
glazing kiln	کوره لعاب پزی	engraver	کنده کار
incinerator	کوره مرده سوزی	carving	کنده کاری
kiln	کوره مصالح بنایی	engraving	کنده کاری
pottery	کوزه	glyptography	کنده کاری روی جواهر
amphora	کوزه دودسته یونانی	woodcarving	کنده کاری روی چوب
pottery	کوزه گری	xylography	کنده کاری روی چوب
procession	کوکبه	stone carving	کنده کاری روی سنگ
igloo	کومه اسکیمویی	hyalography	کنده کاری روی شیشه
amber	کهر با	ivory carving	کنده کاری روی عاج
amber	کهر بایی	gypsography	کنده کاری روی گچ
archaic	کهن گر	coelanaglyphic relief	کنده کاری سطحی
archaism	کهن گری	petroglyphy	کنده کاری صخره ای
Archaic	کهن وش	rock carving	کنده کاری صخره ای
Zoroastrianism	کیش زرتشتی	hieroglyph	کنده کاری کاهنی مصریان
Mazdaism	کیش مزدکی	rabbet	کُش کاو
		battlement	کُنگره
		castellated	کُنگره دار
		crenelated, crenellated	کُنگره دار
		odalisque	کنیز
		synagogue	کنیسه
		cobalt	کوبالت

گ

plaster	گچکاری	thatch	گالی
plasterwork	گچکاری تزیینی	roughcast	گچ اندودزبره
stucco decoration	گچکاری تزیینی	plasterer	گچبر
plaster	گچکشی	stucco maker	گچبر
pebble dashing	گچ کشی ریگدار	compo	گچبری
smelting	گداز	moulding	گچبری
passageway	گذرگاه	plasterwork	گچبری
bridge deck	گذرگاه پل	stucco	گچبری
dromos	گذرگاه تشریفاتی	stucco decoration	گچبری
vamure	گذرگاه سربارو	stucco relief	گچبری برجسته
engraving	گراوور	leaf-and-dart	گچبری برگ و پیکانی
print	گراوور	medallion moulding	گچبری ترنجی
wood block	گراوور	zigzag moulding	گچبری خیزابی
etching	گراوور تیزابی	roughcast	گچبری زبره
woodcutter, wood-engraver	گراوور ساز	twining stem moulding	گچبری ساقباف
aquatint	گراوور سایه روشن	rose moulding	گچبری گل سرخی
perimeter	گرداگرد	plaster of Paris	گچ پاریسی
swastika	گردونه مهر	gypsum burning	گچیزی
pouncing	گرده برداری	plaster of Paris	گچ بودری
tracing	گرده برداری	stucco	گچ تزیینی
set	گرفته	moulding	گچریزی
thermal insulation	گرما بندی	plasterer	گچکار
solar heat	گرمای خورشیدی	stucco maker	گچکار

boss	گلمیخ	calidarium	گر مخانه حمام
nailhead	گلمیخ	grouping	گروه بندی
peg	گلمیخ	group sculpture	گروه پیکره
stud	گلمیخ	pantheon	گروه خدایان اساطیری
rosette	گلمیخ گلسرخی	clustered column	گروه ستون
cinquefoil	گل نو	choir	گروه همخوانان
throat	گلوگاه بخاری دیواری	tie	گره
coving	گلوپی	fretwork	گره بندی
motif	گله	trelliswork	گره بندی
fictile	گلین	fretwork	گره سازی
boring pit	گمانه	latticework	گره سازی
cupola	گنبد	drum	گریو گنبد
dome	گنبد	tambour	گریو گنبد
tholos, tholus	گنبد	tholobate	گریو گنبد
pendentive dome	گنبد آویخته	braids (gold thread)	گلابتون
turnip dome	گنبد پیازی	ocher, ochre	گل اخرا
rotunda	گنبد خانه	raddle	گل اخرای سرخ
double vault	گنبد دوپوشه	armenian bole	گل ارمنی
spherical dome	گنبد دور تمام	red ochre	گل ارمنی
frank dome	گنبد رُک	pink	گلبهی
bell roof	گنبد زنگی	terra-cotta	گل پخته
spherical dome	گنبد کروی	conservatory	گلخانه
conical dome	گنبد مخروطی	glasshouse	گلخانه
sewage	گنداب	hothouse	گلخانه
cesspipe	گندابرو	orangery	گلخانه
sewer	گندابرو	plastic clay	گل خمیر سان
main sewer	گندابرو عمومی	vase	گلدان
tan	گندمی آفتاب سوخته	bell	گلدانی سرستون
clay pipe	گنگ	vase	گلدانی سرستون
earthenware pipe	گنگ	belfry	گلدسته ناقوس
Ganges	گنگ	embroidery	گلدوزی
gouache	گواش	clay	گل سفالگری
Gothic	گوتیک	terra-cotta	گل صورتگری
Rayonnant Gothic	گوتیک شعاع سان	potter's clay	گل کوزه گری
Flamboyant Gothic	گوتیک شعله سان	florid	گلگون

scape, scapus	گیلویی پاستون	Perpendicular Style	گوتیک قائم
surbase moulding	گیلویی پاستون	pit	گودال
necking	گیلویی سرستون	filling	گودپرکنی
		trench	گودساختمان
		arena	گودنمایش
		pit	گودنوازدگان
		catacomb	گورخانه دخمه ای
		necropolis	گورستان
		columbarium	گورستان کبوترخانی
		cenotaph	گورسر بازگمنام
		Timurids	گورکانیان ایران
		Mogul, Moghul, Mughal	گورکانیان هند
		Gorgon	گورگون
		convex	گوژ
		pulvinated	گوژدار
		embossing	گوژکاری
		raised work	گوژکاری
		repoussé	گوژکاری
		bevel square	گونیا
		square	گونیا
		bevel gauge	گونیا ی فارسی
		miter square	گونیا ی فارسی
		triangular set square	گونیا ی نقشه کشی
		felt	گونی عایق بندی
		underlay, underlayment	گونی عایق بندی
		wedge	گوه
		cuneiform	گوه شکل
		expressive	گویا
		impressive	گیرا
		setting	گیرش
		initial set	گیرش مقدماتی
		trimming press	گیره
		plexiform	گیسبافت
		coving	گیلویی
		apophyge	گیلویی پاستون

ل

beveled edge	لب پخ	ply	لا
ledge, ledgement	لبه	azure	لاجوردی
serrate, serrated	لبه آره ای	cobalt	لاجوردی
nosing	لبه افقی پله	racking	لاریز
undercut	لبه اندازی	rubble	لاشه سنگ
eaves	لبه بام	lac	لاک
decorative edging	لبه تزینی	shellac, shellack	لاک خالص
surround	لبه دورادور	shellac, shellack	لاک متورق
splay	لبه شیدار	shellack solution	لاک والکل
facet, facette	لبه قاشقی	honeycombed	لانه زنبوری
leaf	لته	lavis	لاوی
window leaf	لته پنجره	layer	لايه
door leaf	لته در	ply	لايه
ecoinçon	لچک	sheet	لايه
pendentive	لچکی	bearing stratum	لايه باربر خاك
brazing	لحیم برنج	stratification	لايه بندی
colour patches	لخته رنگ	surfacing	لايه پوشش
soft solder	لحیم قلع	varnish	لايه جلا
soldering	لحیم کاری	stratum	لايه زمین
lap weld	لحیمکاری دولب	stratigraphy	لايه شناسی
brazing	لحیم مس	underlay, underlayment	لايه عایق بند
silver solder	لحیم نقره	dampproof course (d.p.c)	لايه نم بند
glaze	لعب	fascia	لب بند

zinc plate	لوح رویین چاپ	size	لُعاب
slate	لوح سنگی	glazemaker	لُعاب پز
orthostat	لوح سنگی قائم	coloured glaze	لُعاب رنگی
carved stone slab	لوح سنگی منقور	unglazing	لُعاب زدایی
plate	لوح فلزی	glazing	لُعاب زنی
plaque	لوح فلزی مینا کاری	lead glaze	لُعاب سرب
grave stele	لوح قائم مزار	opalescent glaze	لُعاب شیری رنگ
palette	لوح منقور تشریفاتی	luster, lustre	لُعاب صدفی
stele	لوح منقوش قائم	vitreous enamel	لُعاب فلز
tablet	لوح نوشته	tin glaze	لُعاب قلع
memorial	لوح یادبود	glazemaker	لُعابکار
rhombus	لوزی	glazing	لُعابکاری
linkage point	لولا	glazing	لُعابکاری شیشه ای
door hinge	لولای در	luster, lustre	لُعاب کاشی
spout	لولب	enamel	لُعاب مینایی
spout	لوله آب ریز	polychrome glazing	لُعاب هفت رنگ
main	لوله اصلی	jamb	لُعاز
plumbing	لوله کشی	patching	لُکِه گیری
downspout	لوله ناودان	deflection	لُغَبَر
vent pipe	لوله هواکش	lining	لُمبِه کوبی
lithopone	لیتوپون	window leaf	لُنگِه پنجره
wood scraper	لیسه	rafter	لُنگِه خروپا
scraping	لیسه زنی	door leaf	لُنگِه در
scraping	لیسه کاری	leaf	لُنگِه در
wood scraping	لیسه کاری	slab	لوح
		tablet	لوح
		palette	لوح آرایش
		slating	لوح بندی بام
		shingle	لوح پوشش
		victory stele	لوح پیروزی
		plaque	لوح تزیینی
		table	لوح تزیینی سردر
		portraitpanel	لوح تمثال
		block	لوح چوبی چاپ
		wood block	لوح چوبین چاپ

م

Manichaeism, Manichaeism	مانیگری	modulus	مأخذ
Transoxiana	ماوراءالنهر	opaque	مات
haunch	ماهیچه	headwell	مادرچاه
torus	ماهیچه پاستون	Medes	مادها
inclined	مایل	mordant	ماده تثبیت کننده رنگ
skew	مایل	concrete	ماده صلب
innovator	مبتکر	medium	ماده هنری
cabinetmaker	مبلساز	Median, Medic	مادی
square meter	متر مربع	serliana	مارپیچ
florid	متصنع	twisted	مارپیچ
transcendental	متعالی	twisted	مارتاب
symmetrical	متقارن	quicksand	ماسه بادی
elaborate	متکلف	sandstone	ماسه سنگ
balanced	متوازن	sandblasting	ماسه فشانی
rhythmic	متوازن	masonry sand	ماسه ملاطی
parallelogram	متوازی الاضلاع	olive green	ماشی
laminated	متورق	maquette	ماکت
insula	مجتمع اجاره نشینی	model	ماکت
architectural complex	مجتمع مسکونی	shuttle	ماکو
architectural complex	مجتمع معماری	fixture	ماندافزار
square	مجذور عدد	monumental	ماندگار
duct	مجرا	settlement	ماندگاه
main	مجرای اصلی	reproduction	مانندسازی

sfumato	محو سازی	cesspipe	مجرای فاضلاب
perciose	محو طه	sewer	مجرای فاضلاب
peribolos, peribolus	محو طه پرستشگاه	pier	مجر دی
temenos	محو طه پرستشگاه	isolation	مجر سازی
bema	محو طه پیرامون محراب	concrete	مجسم
forecourt	محو طه جلو خان	Annunciation	مجلس بشارت تولد مسیح به مریم
sanctuary	محو طه محراب کلیسا	Entombment	مجلس تدفین مسیح
hieron	محو طه مقدس پرستشگاه	Crucifixion	مجلس تصلیب عیسی
pale	محو طه نرده دار	Nativity	مجلس تولد مسیح در آغل
light ventilation area	محو طه نورگیری	Visitation	مجلس دیدار مریم عذرا با الیصابات
apse	مخارج پست محراب	bouleuterion	مجلس سنا
alveated	مخروطی	Pieta	مجلس سوگواری مریم بر جسد مسیح
magazine	مخزن مهمات	Assumption	مجلس معراج جسمانی مریم
graffiti	مخظطات	Ascension	مجلس معراج مسیح
wattle and daub	مخلوط گل و جگن		مجلس نیایش مجوسان
wattle and daub	مخلوط گل و نی	Adoration of the Magi	
pastel	مداد رنگی گچی	collection	مجموعه آثار هنری
graphite	مداد زغالی	Magus (pl. Magi)	مجوس
rubbing	مداد سایبی	content	محتوای هنری
sanguine	مداد سرخ	altarpiece	محجر محراب
medal	مدال	convex	محدب
medallion	مدال بزرگ	high altar	محراب اصلی
dia engraving	مدال سازی	altar	محراب کلیسا
Mudéjar	مدجن	almehrab, almihrab	محراب
aditus	مدخل	mihrab	محراب
doorway	مدخل	prayer niche	محراب
entrance	مدخل	mordant	مُحرق
ingress	مدخل	criterion, criterium	محک
nave portal	مدخل اصلی کلیسا	intersection	محل تقاطع
portal	مدخل تزئینی	alum solution	محلول زاج
medreseh	مدرسه طلاب	shellack solution	محلول لاک و الکل
lyceum	مدرسه متوسطه	slum	محله کوخ نشین
model	مدل زنده	axis	محور
sitter	مدل زنده	axle	محور دستگاه
Medina	مدینه	axial	محوری

latrine	مستراح	altar	مذبح
outhouse	مستراح بیرون ساختمان	high altar	مذبح اصلی
Mozarab	مستعرب	thymele	مذبح تماشاخانه یونانی
Mozarabic	مستعربی	Moor	مراکشی
in the round	مستقل	ideology	مرام
mosque	مسجد	atmospheric perspective	مراپای جوی
deformation	مسخ	linear perspective	مراپای خطی
shelter	مسکن	transition zone	مرحله انتقالی
reinforcement	مسلحکاری بتون	crematory, crematorium	مرده سوزخانه
cathedra	مُسد	phoenix	مرغ آتش
analogous	مشابه	mausoleum	مرقد
latticed	مشبک	indian ink, india ink	مرکب چین
reticulated	مشبک	dabbing	مرکب زنی
latticework	مشبک کاری	niello	مرکب سیاه قلم
openwork	مشبک کاری	agora	مرکز دیوانی
pagan	مُشرک	Mercury	مرکوری
lump	مُشته	restoration, restoring	مرمت آثار هنری
ewer	مشر به	cremo	مرمر ایتالیایی
torch	مشعل	marble sculptor	مرمر تراش
study	مشق هنری	onyx	مرمر رگه دار
materials	مصالح	malachite	مرمر سبز
walling	مصالح دیوار سازی	fengite	مرمر شفاف
mastaba	مصطبه	languedoc	مرمر صورتی
mastic	مصطکی	Elgin marbles	مرمرینه های الگین
illustration	مصور سازی	Madonna	مریم عذرا
postishe	مصنوعی	Madonna	مریم مقدس
indented	مضرس	sacellum	مزار
serrate, serrated	مضرس	crenel, crenelle	مَزْغَل
content	مضمون	embrasure	مَزْغَل
subject matter	مضمون	loophole	مَزْغَل
motif	مضمون هنری	historiated	مزین به نقوش رمزی
gilt	مطلا	historiated	مزین به نقوش قصص دینی
gilding	مطلا کاری	ordinary	مسافر خانه
temple	معبد	hospitium	مسافر سرا
alure, alur	معبر سربارو	curvilinear	مستدیر

Renaissance architecture	معماری رنسانس	mosaic work	مقرّکاری
Roman architecture	معماری رومی	architect	معمار
Romanesque architecture	معماری رومی وار	architecture	معماری
Sassanian architecture	معماری ساسانی	Aztec architecture	معماری آزتک
Sumerian architecture	معماری سومری	Assyrian architecture	معماری آشوری
monumental architecture	معماری شکوهمند		معماری آمریکای مرکزی
Ottoman architecture	معماری عثمانی	Meso - American architecture	
cyclopean architecture	معماری غولسنگی	Etruscan architecture	معماری اتروریایی
Corinthian order	معماری قرنتی		معماری اسپانیایی و - مغربی
medieval architecture	معماری قرون وسطایی	Hispano - Moresque architecture	
Gothic architecture	معماری گوتیک	Stuart architecture	معماری استوارتی
pointed architecture	معماری گوتیک	Saracenic architecture	معماری اسلامی
Mayan architecture	معماری مایا		معماری اسلامی و - هندی
	معماری محیط زیستی	Indo - Saracenic architecture	
environmental architecture			معماری الواروگچی
Egyptian architecture	معماری مصری	half-timbered architecture	
Moorish architecture	معماری مغربی	timber-framing	معماری الواروگچی
Mycenaean architecture	معماری میسنی		معماری انگلو ساکسونی
Minoan architecture	معماری مینوسی	Anglo - Saxon architecture	
Norman architecture	معماری نورمانی	Inca architecture	معماری اینکا
Achaemenian architecture	معماری هخامنشی	Baroque architecture	معماری باروک
Indo-Aryan architecture	معماری هندو - آریایی	Byzantine architecture	معماری بیزانسی
Indian architecture	معماری هندی		معماری بین النهرین
monumental architecture	معماری یادبودی	Mesopotamian architecture	
sense	معنی	Plateresque architecture	معماری پلاتر سِک
standard	معیار	monumental architecture	معماری تاریخی
Magus (pl. Magi)	مُغ	Turkish architecture	معماری ترکیّه
burin	مُغار	Ornamental English	معماری تزئینی انگلیس
chisel	مُغار	Tudor architecture	معماری تیودوری
Moorish, Moresque	مغربی	Georgian architecture	معماری جرجی
decorative edging	مغزی	Jain architecture	معماری جینی
fillet	مغزی	domestic architecture	معماری خانگی
taenia, tenia	مغزی قَرَسَب	megalithic architecture	معماری خرسنگی
Mongols	مغولان	interior architecture	معماری داخلی
braids' gold thread	مفتول زرّین	Doric order	معماری دوریسی

school	مکتب فکری	gold tinsel, gold lace	مفتول طلائی
school	مکتب هنری	bronze	مفرغ
findings	مکشوفات زیر خاکی	white bronze	مفرغ روشن
Mecca	مکه	ormolu	مفرغ زراندود
mortar	ملاط	bronze caster	مفرغکار
water proof mortar	ملاط آببند	bronze	مفرغینه
lime mortar	ملاط آهک	yu	مفرغینه آیینی چین
plastic mortar	ملاط خمیر سان	linkage point	مفصل
pebble dashing	ملاط کشی ریگدار	articulation	مفصلبندی
arenatum	ملاط ماسه آهک	concept	مفهوم
statumen	ملاط ماسه آهک	ideograph, ideogram	مفهو منگاشت
refractory mortar	ملاط نسوز	pamphelt	مقاله
tempered mortar	ملاط ورزیده	tensile strength	مقاومت کششی
standard	ملاک	strength of materials	مقاومت مصالح
criterion, criterium	ملاک داوری	ultimate strength	مقاومت نهایی
norm	ملاک سنجش	cromlech	مقبره خر سنگی
companions	ملحقات ساختمانی	dolmen	مقبره خر سنگی
Maestà	ملکه ملکوت	sarcophagus	مقبره سنگی
concrete	ملموس	rock cut tomb, rock tomb	مقبره صخره ای
gold tinsel, gold lace	ملیله	pantheon	مقبره مشاهیر ملی
filigree work	ملیله کاری	mastaba	مقبره مصری
silver tinsel	ملیله نقره ای	zoning	مقررات منطقه ای معماری
herald	منادی دولت	muqarnas	مقرنس
minaret	منار	honeycomb work	مقرنس کاری
spire	منار مخروطی	muqarnas	مقرنس کاری
minaret	مناره	stalactite work	مقرنس کاری
alkoranes	مناره های مسجد	cella	مقصوره
marquetry	منبتکاری	maksoureh	مقصوره
pulpit	منبر کلیسا	naos	مقصوره
reservoir	منبع آب	lobe	مقطع دایره
spiral	منحنی حلزونی	concave	مقعر
ellipsoid	منحنی شلجیمی	straw board	مقوای ضخیم
textiles	منسوجات	full scale	مقیاس طبیعی
zoning	منطقه بندی	scale	مقیاس نقشه
landscape	منظره	academic	مکتب خانه ای

stamping	مُهر کوبی	view	منظره
bead	مُهره	landscapist	منظره ساز
burnishing	مُهره زنی	landscape painting	منظره سازی
bead maker	مهره ساز	blotscape	منظره سازی لکه مرکبی
tessera (pl. tesserae)	مُهرهٔ موزاییک	panorama	منظرهٔ سراسری
prytaneum	مهمانسرای دولتی	blotscape	منظرهٔ لکه مرکبی
mezzanine	میان اشکوب	flashing	منفذگیری
entresol	میان اشکوب کف	incised	منقور
medium colour	میان رنگ	stamping	منگنه زنی
Mesopotamia	میان رودان	tassels	منگوله
Mesolithic	میانسنگی	materials	مواد
femor	میانشیار	cohesive materials	مواد چسبیا
dowel	میخ چوبی	equilibrium	موازنه عناصر هنری
peg	میخ چوبی	tesselated	موزاییک کاری مختلط
stake	میخ چوبی	terrazzo	موزاییک مرمر
staking	میخکوبی نقشهٔ ساختمان	rhythmic	موزون
cuneiform	میخی شکل	glyptotheca	موزهٔ پیکرتراشی
roundabout	میدان	martyrium	موزهٔ شهید
hippodrome	میدان ارابه رانی	subject matter	موضوع هنری
dromos	میدان اسبدوانی	brace	مهار
hippodrome	میدان اسبدوانی	stay	مهار
parvis	میدان جلوی کلیسا	bracing	مهاربندی
piazza	میدان شهری	draughtsmanship	مهارت در ترسیم
agora	میدان عمومی	draughtsmanship	مهارت در طراحی
forum	میدان عمومی	craft	مهارت فنی
leschi	میدان عمومی سر پوشیده	belvedere	مِهتابی
arena	میدان نمایش	terrace	مِهتابی
stadium	میدان ورزش	refined	مِهذب
modulus	میزان	signet maker	مُهر تراش
scale	میزان	muniment house	مُهر خانه
working bench	میز کار نجاری	Solomon's Seal	مُهر سلیمان
Mycenae	میسین	gem-cutting	مُهر کنی
micarta	میکارتا	intaglio	مُهر کنی
saloon	میکده	seal engraving	مُهر کنی
axle	میل	glyptography	مُهر کنی روی عتیق

batter	میل
pitch	میل
rake	میل
tilt	میل
tie bar	میل‌بست
	میلگرد بتون
reinforcement rod, reinforcing rod	
rod	میلگرد
reinforcement bar	میلگرد مسلحکاری
dowel	میل مهار
yoke	میل مهار
lightning rod	میلۀ برقگیر
armature	میلۀ بست
shaft	میلۀ چاه
shaft	میلۀ دودکش
shaft	میلۀ ستون
tige	میلۀ ستون
trunk	میلۀ ستون
vivo	میلۀ ستون
piedroit	میلۀ ستون توکار
verge	میلۀ ستون گوتیک
tie rod	میلۀ کش
baluster	میلۀ نرده
paling	میلۀ نرده
railing post	میلۀ نرده
Aaron's rod	میلۀ وماری
enamel	مینا
enamelling	میناکاری
chamlevé enamel	میناکاری گود
cloisonné enamel	میناکاری مفتولی
niello	مینای سیاه
Minotaur	مینوتاوروس
miniature painting	مینیا تورفرنگی

ن

spinning	نختابی	informal	نایسامان
spinning	نخ‌ریسی	Purism	نایگری
beige	نخودی	chroma	نایی رنگ
buff	نخودی	orangery	نارنجستان
penitentiary	ندامتگاه	cadmium orange	نارنجی کادمیوم
protectory	ندامتگاه	delicacy of touch	نازک قلمی
reformatory	ندامتگاه جوانان	delicacy of touch	نازک کاری
balustrade	نرده	bell	ناقوس
banister	نرده	reed	نال
palisade	نرده	heterogeneous	نامتجانس
perclose	نرده	asymmetrical	نامتقارن
rail	نرده	informal	نامنظم
pale	نرده چوبی	random	نامنظم
paling	نرده سازی	specus	ناوآباره
railing	نرده کشی	specus	ناوآبرسان
altar rail	نرده محراب	gutter	ناودان
water-cement ratio	نسبت آب و سیمان	rain leader	ناودان
copy	نسخه بدل	nave	ناو کلیسا
facsimile	نسخه بدل	refectory	ناهارخوری صومعه
replica	نسخه بدل	heterogeneous	ناهمگن
reproduction	نسخه برداری	unset	نیسته
copy	نسخه چاپی	Nabis	نبی ها
manuscript	نسخه خطی	moellon	نخاله

trompel'oeil	نقاشی دید فریب	parchement	نسخه خطی روی پوست
mural	نقاشی دیواری	straightforward copy	نسخه عین اصل
mural painting	نقاشی دیواری	copy	نسخه کتاب
fresco	نقاشی دیواری	laurel	نشان افتخار
stereochromy	نقاشی دیواری با مخلوط آهک	medal	نشان افتخاری
fresco secco	نقاشی دیواری روی اندود خشک	palm	نشان پیروزی
oil painting	نقاشی رنگ روغنی	coat of arms	نشان خانوادگی
encaustic painting	نقاشی رنگ مومی	heraldry	نشان سلحشوری
canvas	نقاشی روی بوم	hallmark	نشان ساخت
panel	نقاشی روی تخته	seepage	نشت آب
panel painting	نقاشی روی تخته	packing	نشتگیری
porcelain painting	نقاشی روی چینی	settlement	نشست
glass painting	نقاشی روی شیشه	supercolumniation	نصب انواع ستون بر بالای هم
vase painting	نقاشی روی سفالینه	system	نظام
sand painting	نقاشی روی ماسه	ordonnance	نظام هنری
painted lacquer	نقاشی زیر لاک	lintel	نعل درگاه
trompel'oeil	نقاشی سه بعدی	mensa	نعل درگاه محراب
triptych	نقاشی سه لته	artist	نقاش
scenography	نقاشی صحنه	painter	نقاش
genre painting	نقاشی صحنه های خودمانی	Primitives	نقاشان آغازگر رنسانس
yamato	نقاشی طوماری ژاپنی	Naifs	نقاشان مکتب ندیده
cave painting	نقاشی غارنشینی	primitives	نقاشان مکتب ندیده
cave painting	نقاشی غاری	portraitist, portrait painter	نقاش چهره ساز
metaphysical painting	نقاشی فراطبیعی	pavement artist	نقاش کنار خیابان
easel painting	نقاشی قابی	watercolour	نقاشی آبرنگ
gouache	نقاشی گواش	Action painting	نقاشی اطواری
pastel	نقاشی مدادرنگی	Tachisme	نقاشی بارنگ افشانی
tondo	نقاشی مدور	pastiche	نقاشی بدلی
lunette	نقاشی مستدیر سقفی	eglomisé	نقاشی پشت شیشه
sapping	نقیرنی	pentaptych	نقاشی پنج لته
incision	نقر	xylography	نقاشی تزئینی روی چوب
German silver	نقره آلمانی	collage	نقاشی چسبانندی
silversmith	نقره ساز	polyptych	نقاشی چند لته
silversmith	نقره کار	painting	نقاشی در دیوار
figure	نقش	diptych	نقاشی دولته

vermiculated, vermiculated work	نقش کرم‌تاب	designer	نقش آفرین
town planning	نقشه کشی شهری	still life	نقش اشیاء
flat relief	نقش کم بر جسته	bas-relief	نقش بر جسته
stiacciato	نقش کم بر جسته	basso-rilievo	نقش بر جسته
designing	نقش‌گری	low relief	نقش بر جسته
motif	نقشه‌مایه	relief	نقش بر جسته
diaper	نقش مربع	relief, rilievo	نقش بر جسته
pattern	نقش مکرر	zoophorus	نقش بر جسته جانداران
incised relief	نقش منقور	quadra	نقش بر جسته چهار گوش
coelanaglyphic relief	نقش منقور بر سنگ	image	نقش بر جسته دینی
Great Monad	نقش نطفه آفرینش	narrative relief	نقش بر جسته گزارشی
mezzo-rilievo	نقش نیم بر جسته	tondo	نقش بر جسته مدور
trophy	نقش و نشان پیروزی	sunk relief	نقش بر جسته منقور
shop drawing	نقشه اجرایی	architectural reliefs	نقش بر جسته‌های ساختمانی
working drawing	نقشه اجرایی ساختمان	surveying	نقشه برداری
topography	نقشه برداری عوارض زمین	space relief	نقش بیرون جسته
master plan	نقشه تفصیلی	emblem	نقش پرچمی
part plan	نقشه جزئی	stylization	نقشپردازی
land map	نقشه جغرافیایی	addorsed ornament	نقش پشت به پشت
chart	نقشه دریایی	imbricated	نقش پولکی
index map	نقشه راهنما	labyrinth	نقش پیچ در پیچ
key map	نقشه راهنما	alto-rilievo	نقش تمام بر جسته
rendu	نقشه ساختمانی تمام‌کار	high relief	نقش تمام بر جسته
town planning	نقشه شهر سازی	basket weave	نقش حصیری
relief	نقشه عوارض زمین	herringbone pattern	نقش خار ماهی
design	نقشه کار	intricate	نقش درهم
scheme	نقشه کار	interlace	نقش درهم تابیده
draughtsmanship	نقشه کشی	emblem	نقش رمزی خانوادگی
planning	نقشه کشی	affronted ornament	نقش رودر رو
graphics	نقشه کشی فنی	underglaze decoration	نقش زیر لعاب
ground plan	نقشه کف	plait ornament	نقش سبداخت
plan	نقشه کف	emblem	نقش سلطنتی
parti	نقشه کلی	winged disc (Feroher)	نقش فروهر
centered plan	نقشه متمرکز	cusped	نقش قوسهای متقاطع

two-tower façade	نمای دوبرجی	axial plan	نقشه محوری
panorama	نمای سراسری	master plan	نقشه مشروح
neorama	نمای سراسری درونخانه	parti	نقشه نظری
exhibition	نمایشگاه	cartography	نقشه نگاری
showroom	نمایشگاه کالا	elevation	نقشه نما
full view	نمای کامل	deformity	نقص خلقت
outline	نمای کلی	summit	نقطه اوج
unfaced	نمای لخت	dotted, dots	نقطه پرداز
marble facing	نمای مرمرین	Pointillism	نقطه پرداز
vapour barrier	نمبند	Pointillism	نقطه چین رنگ
dampproofing	نمبندی	vanishing point	نقطه گریز
isolation	نمبندی	vanishing point	نقطه محو
dabbing	نمزی	heraldry	نقوش پرچمی
diagram	نمودار خطی	drogeries	نقوش تفنی
schema	نمودار خطی	tracery	نقوش تور یافت
schematic	نمودار گونه	gallery	نگارخانه
diagram	نمودار نگاشت	picture gallery	نگارخانه
graph	نمودار هندسی	pinacotheca	نگارخانه
symbol	نمودگار	design	نگاره
Tai-kih	نمودگازات وحدتبخش	motif	نگاره
pattern	نمونه	kaleidoscope	نگاره نما
type	نمونه	unset	نگرفته
model	نمونه اصلی	façade	نما
prototype	نمونه اصلی	view	نما
prototype	نمونه بارز	symbol	نماد
typical	نمونه نوعی	chapel	نمازخانه
initiator	نوآور	duomo	نمازخانه ایتالیایی
strip	نوار	chapel	نمازخانه خصوصی
Neo-Impressionism	نوردیافتگری	minster	نمازخانه صومعه
lighting	نورپردازی	aratory	نمازگاه خصوصی
indirect lighting	نورپردازی پوشیده	chequerwork	نماکاری شطرنجی
roller	نورد	frontispiece	نمای اصلی بنا
paint-roller	نورد رنگری	typical	نمایانگر
rolling	نوردنی	façade	نمای پیشین
optics	نورشناسی	side view	نمای جانبی

halftone	نیمتاب	skylight	نورگیر بام
respond	نیمجرز یا طاق	lunette	نورگیر سقف
demigod	نیمخدا	vault light	نورگیر سقفی
profile	نیمرخ	borrowed light	نورگیر فرعی
profile	نیمرخ ساختمان	optic	نوری
half shadow	نیمسایه	urban renewal	نوسازی شهر
half-column	نیمستون	Neolithic	نوسنگی
respond	نیمستون یا طاق	script	نوشته
translucent, translucent	نیمشفاف	palacography	نوشته‌شناسی
half-length	نیمقد	scripiorium	نوشته‌خانه
semi-arch	نیمقوس	saloon	نوشگاه
lounge	نیمکت تختخوابی	scroll	نوشته‌طوماری
half-dome	نیمگنبد	epigraph	نوشته‌یادبود
semidome	نیمگنبد	Neo-Plasticism	نوشکدگری
half-brick	نیمه آجر	type	نوع
		New-Objectivity	نوع‌نیت
		terminal	نوک
		pinnacle	نوک ساختمان
		Neo-Classicism	نوکلاسیک‌گری
		modernism	نوگرایی
		Neo-Gothic	نوگوتیک
		Neo-Realism	نوواقع‌گری
		Neo-Greek	نوبونانی
		organ	نهاد
		nursery	نهادخانه
		Orontes	نهر العاصی
		movement	نهیضت
		Stijl (De stijl)	نهیضت شیوه
		reed	نی
		thatch	نی
		inner necessity	نیازدرونی
		sacellum	نیایشگاه کوچک
		vertical force	نیروی شاغولی
		vertical force	نیروی قائم
		indigo	نیلی

9

ply	ورقه	architectural	وابسته به معماری
sheet	ورقه	architectonic	وابسته به معماری فنی
fiberboard	ورقه فیبر	pictorial	وابسته به نقاشی
aditus	ورودی	mullion	وادار
entrance	ورودی	trumeau	وادار
in antis	ورودی ستوندار	transom	وادار افقی
portico	ورودی ستوندار	sash bar	وادار پنجره
porch	ورودی سر پوشیده	medium	واسطه هنری
portal	ورودی شکوهمند	Realism	واقعگرایی
dromos	ورودی مقبره مصری	Realism	واقعنمایی
ingress	ورودیه	integration	وحدت بخشی
rhythm	وزن	unity	وحدت هنری
indigo	وسمه ای	gymnasium	ورزشگاه سر پوشیده
splice	وصله	xyst, xystus	ورزشگاه سر پوشیده یونانی
patching	وصله کاری	nickel-silver	ورشو
appliqué	وصله کاری تزینی	leaf	ورق
tepidarium	ولرم خانه	sheet	ورق
Venus	ونوس	iron plate	ورق آهن
Surrealism	وهمگری	kickplate	ورق پاخور
yali	ویلائی ترکی	wallboard	ورق جداربندی
		gold leaf	ورق طلا
		metal leaf	ورق فلز
		terneplate	ورق فلزی بامپوش

vestibule	هشتی	crosshatching	هاشور حصیری
silver bronze	هفتجوش	hatching	هاشور زنی
heptastyle	هفت ستونی	corona	هاله
arch	هلال	mandoral, mandorla	هاله بادامی
analogous	هم اصل	vesica, vesica piscis	هاله بیضی شکل تقدس
identical	همانند	aureole	هاله تقدس
identity	همانندی	glory	هاله تقدس
harmony	هماهنگی	halo	هاله تقدس
alloy	همبسته	nimbus	هاله تقدس
pewter	همبسته قلع و سرب	halo	هاله نور
level	همتراز	patron	هبه کننده
round (in the round)	همه جانبی	Hegira, Hejira	هجرت
Ecbatana	همدان	Achaemenes, Achaemenids	هخامنشیان
convergence	همگرایی	ideology	هدف آرمانی
synchronic	همزمان	joint	هرز ملاط
synchronism	همزمانی	pyramid	هرم
identical	همسان	Hermes	هرمس
identity	همسانی	pyramidal	هرمی شکل
homogeneous	همگن	drip-mould	هره آبریز
homogeneity	همگنی	ornamental brickwork	هزار باف
norm	هنجار	labyrinth	هزار خم
Modern Art	هنر امروزی	octastyle	هشت ستونی
abstract art	هنر انتزاعی	racking	هشتگیر

major arts	هنرهای اصلی	Ottonian art	هنر اوتونی
visual arts	هنرهای بصری	figurative art	هنر بازنمایی
arts	هنرهای تجسمی	primitive art	هنر بدویگر
visual arts	هنرهای تجسمی	art for use	هنر برای مصرف
decorative arts	هنرهای تزئینی	art for art's sake	هنر برای هنر
graphic arts	هنرهای چاپ دستی	aboriginal art	هنر بومی
manual arts	هنرهای دستی	Byzantine art	هنر بیزانسی
temporal arts	هنرهای زمانی	statuary	هنر پیکره سازی
fine arts	هنرهای زیبا	figurative art	هنر تصویری
applied arts	هنرهای صناعی	Art Nouveau	هنر جدید
minor arts	هنرهای فرعی	Op art (Optical art)	هنر دیدگانی
applied arts	هنرهای کاربردی	humorous art	هنر شوخ
graphic arts	هنرهای گرافیک	designing	هنر طرح پردازی
spacial arts	هنرهای مکانی	folk art	هنر عامیانه
weathering	هوازدگی	ideoplastic art	هنر عقل آفرید
air-vent	هواکش	conceptual art	هنر عقلانی
duct	هواکش	cave art	هنر غارنشینی
identity	هویت	cave art	هنر غاری
configuration	هیئت	Carolingian art	هنر کارولنژی
Expressionism	هیجانگرایی	hieratic art	هنر کاهنی
Abstract Expressionism	هیجانگرایی انتزاعی	Manichaeian art	هنر مانوی
Expressionism	هیجان نمایی	Pop art	هنر مردمی وار
hydra	هیدر	severe style	هنر مکتبی
figure	هیکل	artist	هنرمند
		designer	هنرمند طرح پرداز
		pure art	هنر ناب
		physioplactic art	هنر نقش آفرید
		Perceptual art	هنر نفسانی
		painting	هنر نقاشی
		Modern Art	هنر نوین
		artificer	هنر ورز
		هنر و فرهنگ ایتالیا در سده پانزدهم	
		quattrocento	
		trecento	هنر و فرهنگ ایتالیا در سده چهاردهم
		dugento	هنر و فرهنگ ایتالیا در قرن سیزدهم

ی

stupa	یادبودگاه بودا
monumental	یادبودی
findings	یافته‌ها
orphanage	یتیم‌خانه
lapis nephriticus	یشم سبز
nephrite	یشم سبز
biscuit	یک آتشه
solid	یکپارچه
solid	یکدست
standardization	یکسانسازی
uniform	یکشکل
uniformity	یکشکلی
Jugendstil	یوگنشتیل
Hellenism	یونانی‌مآبی
Ionia	یونیا

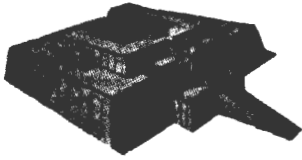
zoning	۱. منطقه بندی، حوزه بندی؛ ۲. مقررات منطقه ای معماری
zoophorus	نقش برجسته جانداران: حاشیه تزئینی، بیشتر در بالای سردر، با نقش برجسته آدمیان و جانوران
Zoroaster	زرتشت
Zoroastrianism	کیش زرتشتی
Ziyarids	آل زیار، زیاریان [۳۱۶ تا ۴۳۳ هـ ق]
zwinger[Ger]	دژ دفاعی شهر

Z

Zand dynasty زندیان [سلسله زندیه ۱۱۶۳ تا ۱۲۰۹ هـ ق]

Zeus زاووش، زئوس:

خدای خدایان در اساطیر یونان [ژوپیتر همتای اودر اساطیر رومی است]

زَکُوره

ziggurat, zikkurat زَکُوره، زیگورات:

معبد برج مانند سومریان و بابلیان که ساختمانی چند اشکوبه وهرمی شکل بود، بدین ترتیب که هر اشکوب از زیر یش کوچک تر می شد و پلکان یا شبیه ای آنها را به هم متصل می کرد تا به حرم مقدس واقع در رأس ساختمان منتهی می شد

zigzag جناغی پیوسته، خطّ خیزابی

zigzag bond [herringbone bond] رگچین جناغی [نیز←

zigzag moulding ابزار جناغی، گچبری خیزابی

zilo loom دستگاه زیلوبافی

zinc white سفیداب روی:

رنگیزه سفید که در آبرنگ، میناکاری، لعابسازی و نقاشی خانه به کار می رود

zinc plate لوح رویین چاپ

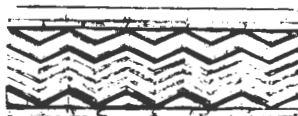
zincography چاپ بالوح رویین:

روش چاپ بالوح رویین کنده کاری شده که شیارهای نقش منقور مرکب را می گیرد و به چاپ می رساند

zocco, zocle → socle

zone of transition شکنگاه:

منطقه انتقال از مکعب پایه به نیمکره گنبد

ابزار جناغی، خطّ خیزابی

Y

yali [Turk]	ویلائی تُرکی
yamato [Jap]	نقاشی طوماری ژاپونی:
	شیوه نقاشی ژاپونی روی طومار، گاهی به درازای ۹ متر، با صحنه‌های گزارشگر پیایی که در قرن هشتم میلادی از چین اقتباس شده بود
yeso	دوغاب گچی مکزیکی
yoke	۱. میل مهار؛ ۲. طوق:
	تیر بالای درگاه
yourt	خانه اسکیمویی
yu [Chin]	مفرغینه آیینی چین

X

xoanon پیکره‌کنده درختی:
پیکره‌زمخت و بدوی که در آغاز تمدن یونان از تنه درخت ساخته می‌شد

xylography [Gr] ۱. کنده‌کاری روی چوب [اصطلاح یونانی]
۲. چاپ چوبی؛ ۳. نقاشی تزئینی روی چوب

xyst, xystus ۱. ورزشگاه سرپوشیده یونانی
۲. رواق باغی [در روم باستانی]؛ ۳. خیابان درختی

۱. حلقه گل؛ ۲. آرایش حلقه گلی
 wreath
 ستون پیچ
 wreathed column
 ۱. چکش کاری شده؛ ۲. زینتکاری شده
 wrought
 آهن ورزیده:
 wrought iron
 آهنی که کمترین مقدار مخلوط زغال را دارد و در عین سختی چکش
 خور است

آرایش حلقه گلی

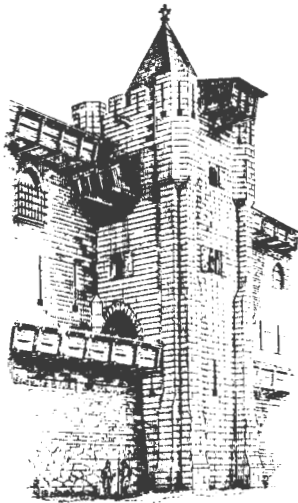
ستون پیچ

with the	تیغه رگچین [با آجر]
wood block	۱. لوح چوبین چاپ ۲. باسمه چوبی، گراوور؛ ۳. قالبچوب کفپوش
woodcarving	۱. پیکره سازی چوبی ۲. کنده کاری روی چوب؛ ۳. پیکره چوبی
woodcut	۱. چاپ چوبی: کنده کاری روی لوح چوب نرم برای ایجاد نقش برجسته که به مرکب چاپ آغشته شود؛ ۲. باسمه چوبی
woodcutter, wood-engraver	باسمه کار، گراوورساز: کنده کار لوح چوبی برای چاپ
wood-engraving	۱. چاپ چوبی: چاپ با لوح چوبی [چوب سخت] کنده کاری شده؛ ۲. باسمه چوبی، تصویر چاپی
wooden panel	تخته صاف با لبه های پخ که میان کلاف دریا آلت های چوبی جا می افتد
wooden scaffold	داربست، چوبیست
wooden stylus	قلم چوبی
woodhouse	انبار چوب
wood lath	تو فال
wood scraper	لیسه
wood scraping	لیسه کاری
wood turning	خراطی
wood veneer → face veneer	
woodwork	چوبکاری ساختمان
woof	بود: رشته عرضی در بافتدگی و قالیبافی
working bench	دستگاه درودگری، میز کار نجاری
working drawing	نقشه اجرایی ساختمان: نقشه نهایی معماری که به اجرا درمی آید
workshop	کارگاه
worm's eye perspective	ژرفنمایی از زیر: در نقاشی ژرفنمایی (یا سه بعد نمایی) از دیدگاهی بر سطح زمین یا محلی پایین تر از صحنه موضوع
wovenwork	بوریا بافی، حصیر بافی

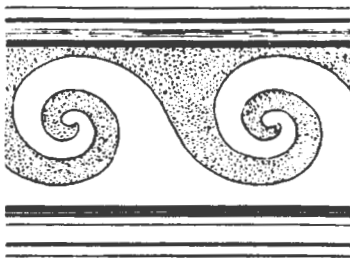
weft → woof	
welding	جوشکاری
well curb	طوقه چاه
westwork	بدنه غربی کلیسا
wheel window	پنجره خورشیدی، پنجره چرخ فلکی [نیز ← rose window]
whetstone	سنگ صاف، سنگ چاقوتیزکن
whispering gallery	سرسرای پژواکی
white bronze	مفرغ روشن:
	مفرغی که نسبت قلع آن بیشتر است
white lead	سفیداب شیخ، سفیداب سرب:
	رنگیزه سفید که در نقاشی و رنگسازی به کار می‌رود
whitewash → limewash	
whiting	رنگیزه گچی
	[در ساختن رنگ و بتونه به کار می‌رود]
whole brick	آجر مربع
wicket	۱. دریچه سد؛ ۲. دریچه دروازه
wind catcher	بادگیر [در معماری]
winding stairs	پلکان پیچ [نیز → vise]
window frame	کلاف پنجره، چارچوب پنجره
window leaf	لنگه پنجره، لته پنجره
window pane	شیشه پنجره، جام پنجره
windowsill	آستانه پنجره، کف پنجره:
	عضو افقی زیر پنجره [نیز ← sill]
window wall	جدار شیشه‌ای، جداگر شیشه‌ای
wing	جناح ساختمانی:
	قسمت فرعی الحاق یافته به ساختمان اصلی
winged disc (Feroher)	نقش فروهر
wing wall	دیوار جناحی
wire cloth	جدار سیمبافت
wire glass	شیشه مسلح:
	جام شیشه تقویت یافته با تور سیمی
wire lath	تور سیمی گچبری:
	توری تشکیل یافته از مفتولهای جوش خورده به هم که چون حامل یا پایگاهی گچبری را بر جا نگاه می‌دارد

نقش فروهر

برج دیواری

ایزار موجی

- روکش دیوار به بدنه
برج دیواری:
- wall tower
- برج بیرون نشسته از بدنه دیوار دژ یا دروازه
- ward
۱. حیاط بیرونی
[در کاخهای قرون وسطایی اروپا]: ۲. بخش بیمارستان؛ ۳.
- بخش زندان
- warehouse
- انبار
- warm colour
- رنگ گرم:
- رنگهایی از درجات میان زرد و نارنجی و قرمز که یادآور آفتاب و آتش هستند گرم به شمار می آیند، گرچه این برداشت امروزه از اعتبار افتاده است.
- warp
- تار:
- رشته طولی در بافندگی و قالیبافی
- wash
۱. آبرنگ رقیق
۲. صاف رنگ، رنگ یکدست: اسلوب نقاشی با رنگ صاف و یکدسته نه با لخته رنگ [نیز ← brush stroke]: ۳. آبریز بام: سراسیمب بام برای رد کردن آب
- wash drawing
- آبرنگ تخت، آبرنگ رقیق:
- نقاشی با آبرنگ رقیق و تخت، نه با لخته رنگ و ضربات قلم مو
- watercolour
۱. آبرنگ؛ ۲. نقاشی آبرنگ
- water-cement ratio
- نسبت آب و سیمان [در ساختن بتون]
- water proof mortar
- ملاط آببند
- water spout
- دهانه ناودان
- wattle
- چبر
- wattle and daub
- مخلوط گل و جگن، مخلوط گل و نی [یا ترکه]
- wave moulding
- ایزار موجی
- wax painting → encaustic painting
۱. پیکره سازی باموم؛ ۲. پیکره مومی
- wax sculpture
- بتون لاغر، بتون کم رمل
- weak concrete
- هوازگی:
- weathering
- تأثیر آسیب زا و فرساینده عوامل جوی
- weaving techniques
- صناعات بافندگی
- wedge
- گوه، چوبشکاف:
- قطعه چوب سه برکه درآره کشی یا برای شکاف دادن چوب و الوار به کار می رود [به شکل ▼]

W

wagon vault طاق دلیجانی، طاق تونلی، طاق گهواره ای
[نیز ← tunnel vault, barrel vault]

wainscot پوشش چوبی دیوار
[روی دیوارهای داخلی که معمولا به زیر سقف نمی‌رسد]

walk-up ساختمان آهارتمانی پله دار:
ساختمان بدون آسانسور که بیش از چهار طبقه نداشته باشد

wallboard تخته جداربندی، ورق جداربندی:
ورق فیبر یا تخته مصنوعی برای جداربندی

wall-girt site جایگاه محصور

wall hanging رودیواری، دیوار کوب

walling ۱. دیوارسازی؛ ۲. مصالح دیوارسازی

wall lining اندود دیوار

wall painting → mural

wall rib رگه بند دیوار بیرونی:

در معماری قرون وسطایی رگه ای که در امتداد قوس طاق داخلی بر بدنه بیرونی دیوار تعبیه می‌شد

wall shaft ستونک کمر دیوار:

نیمستونی در ساختمان قرون وسطایی که چون تکیه گاهی برای دنده یا تویزه طاق بر کمر دیوار داخلی بسته می‌شد

wall space فضای دیوار:

فاصله میان دیوارهای درگاهها و پنجره ها و مانند آن

wall tie بست دیوار:

بستی معمولا فلزی برای تقویت دیوار صندوقه ای، یا متصل کردن

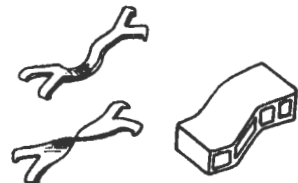
طاق دلیجانی، طاق گهواره ای

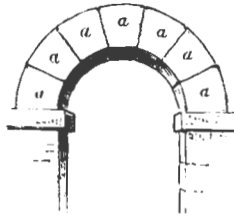
پوشش چوبی دیوار

رگه بند دیوار بیرونی

بست دیوار

قطّاع

Vorticism

دَوَرانگری:

شیوه گروهِی از نقاشان انگلیسی که چون شاخه‌ای از هنر انتزاعی، و با اثرپذیری از حجم‌گری (کوبیسم) و آینده‌گری (فوتوریسم) در آغاز جنگ جهانی اول تکوین یافت. از مشخصات این نقاشی غیربازنمایی، به کارگیری قوس و زاویه‌های مکرّر در سطحی مستوی برای ایجاد تجسمی دَوَرانی یا القای چرخش و التهاب گردابی است که نگاهِ نگرنده را به مرکز خود فرومی‌کشد

votive statue

پیکره‌ندری

voussoir[F]

قطّاع:

سنگ یا آجر دوزنقه‌شکل (گُوهِ شکل) که در قوس‌بندی به کار می‌رود

۲. هاله بیضی شکل تقدس [به گرد چهره و اندام ملکوتیان]

vestibule هشتی، دهلیز

vestry صندوقخانه کلیسا

viaduct پل درّه پیمّا:

پل چند چشمه سراسری بر روی درّه برای راهسازی

vibrated concrete بتون لرزیده:

بتونی که بر اثر لرزش هوايش دررفته و متراکم شده است

vice → vise

victory stele لوح پیروزی

view ۱. منظره، چشم انداز؛ ۲. نما

vihara صومعه بودایی:

صومعه با حیاط مرکزی و حجره های راهبان به گرد آن

viridian green سبز مایل به آبی

virtuosity چیره دستی هنری [به خصوص در نوازندگی]

vise پلکان پیچ، پلکان حلزونی

Visitation مجلس دیدار مریم عذرا با الیصابات (الیزابت)

visorium جایگاه تماشاگران [در آمفیتئاتر]

vista دورنما، چشم انداز

visual arts هنرهای بصری، هنرهای تجسمی

[معماری، نقاشی، پیکرتراشی و متفرعاتشان]

vitrail [F] → stained glass

vitreous شیشه ای، زجاجی

vitreous china چینی لعابی، چینی لعابدار

vitreous enamel لعاب فلز

[برای روی فلز، مانند لعاب قابلمه و وان حمام و لگن لعابی و مانند آن]

vitrified → vitreous

vitriol زاج:

ماده شیمیایی قابض که در رنگرزی و دباغی به کار می رود

Vitruvian scroll زنجیره طوماری:

حاشیه تزئینی با طوماریهای دنبال هم افتاده

vivid colour رنگ زنده

vivo [It] میله ستون، بدنه ستون [نیز ← trunk]

void فضای خالی [در نقاشی یا هر ترکیب هنری]

volume ۱. حجم؛ ۲. بلندی صدا

volute طوماری سرستون

هاله بیضی شکل تقدس

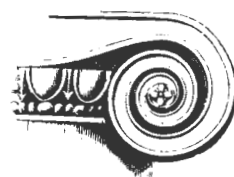
پل درّه پیمّا

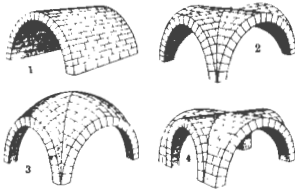
پلکان پیچ

زنجیره طوماری

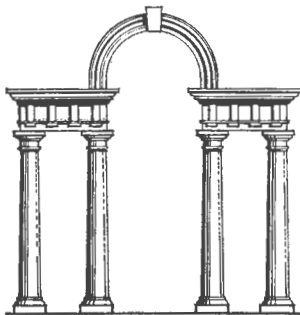
طوماری سرستون

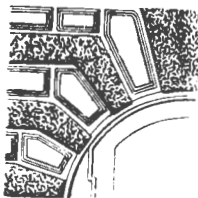
طاق قوسی

ستونك زیر طاقی

پنجره سه چشمه

نقش کرمتاب

vase painting

vault

vaulted

vaulting

vaulting shaft

vault light

vein

vellum

veneer

Venetian blind

Venetian red

Venetian window

ventilation shaft, ventilation tower

vent pipe

Venus

veranda

verge

Verism

vermiculated, vermiculated work

vermillion

vernacular

Veronese green

vertical force

vertical loom

vesica, vesica piscis

نقاشی روی سفالینه

طاق قوسی

طاقبند

طاقزنی، طاقبندی

ستونك زیر طاقی

نورگیر سقفی:

پنجره کف که با قاب فلزی و شیشه ضخیم برای نورگیری زیر زمین

در پیاده رو کار گذارده می شود

۱. رگه؛ ۲. رگسنگ، رگه مرمر

کاغذ پوست گوساله

روکش چوب

کرکره متحرک

قرمز ونیزی:

قرمز مایل به آبی

پنجره سه چشمه

برج بادگیر

لوله هواکش

ونوس:

ربه النوع عشق و زیبایی زنانه در اساطیر رومی [همتای آفرودیت در

اساطیر یونانی]

ایوان، بالکانه سرپوشیده

میله ستون گوتیک:

میله ستون باریک و یکدست و ساده

عین واقعیتگری:

شیوه هنری و ادبی که برای آنچه عین واقعیت باشد، از زیبا و زشت و

خوب و بد، اصالت و ارزش قائل است

۱. نقش کرمتاب

۲. سنگفرش کرمتاب

شنگرف، قرمز درخشان

زبان بومی

سبز ورنه، سبز مردین

[نیز ← emerald green]

نیروی شاغولی، نیروی قائم

کارگاه دیواری، کارگاه قائم [قالیافی]

۱. بیضی تیزه دار، بیضی بادامی

V

valley آبرو میان دوشیب بام
value ۱. ارزش؛ ۲. ارزش نور؛

درجه و تناسب روشنی یا تاریکی در کنار هم؛ ۳. رنگ درجه: هر کدام از درجات اشباع یا سیری یک رنگ

vamure گذرگاه سربارو [در پشت جان پناه]
Vandyke brown قهوه ای وندایک:

درجه ای از قهوه ای که با سیاه دوده مخلوط شده است [به نام وندایک نقاش فلاندری]

vane پرّه بادنما
vanishing point نقطه محو، نقطه گریز:

در ژرفانمایی پرده نقاشی، نقطه ای تصویری که خطوط مرایا به آن منتهی می شود

vapour barrier دمه بند، نمبند

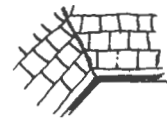
ماده عایق بخار آب و رطوبت که به شکل ورق در میان جرز یا دیوار کار گذاشته می شود

varnish ۱. جلا:

فرآورده صمغی بیرنگ که در الکل [رنگ الکل] و روغن [روغن جلا] حل می شود، و هر نوع آن چون بر سطحی کشیده شود—مانند روغن جلا بر پرده نقاشی—زود خشک می شود و پوششی شفاف و محافظ به وجود می آورد: ۲. لایه جلا، پوشش جلا

vase ۱. گلدان، سفالینه، آوند

۲. گلدانی سرستون: بدنه سرستون قرنتی یا مختلط که به شکل کاسه زنگ وارونه یا به شکل گلدان است [نیز ← bell]

آبرو میان دوشیب بام

اسب تکشاخ

پی بندی مجدد، یا تقویت شالوده ساختمانی که برپاست

undressed lumber

الوار ناتراش

undressed stone

سنگ ناتراش

unfaced

نمای لخت، بی روکش

unglazing

لعاب زدایی

unicorn

اسب تکشاخ:

جانور اساطیری یونان با یک شاخ حلزونی شکل و دم شیر

uniform

یکشکل

uniformity

یکشکلی

unity

وحدت هنری:

پیوند و هماهنگی میان عناصر هر اثر هنری برای ایجاد کلی واحد

universal joint

اتصال همه سوگردان

unset

نگرفته، نبسته:

گچ، بتون، سیمان و مانند آن که سفت نشده باشد

unsightly

بدمنظر، بدنما

unveiling

پرده برداری [از روی اثری هنری در حضور عامه مردم]

unwrought timber

الوار ناتراش

upholstering

۱. رومیل کشی؛ ۲. دوشک سازی

upholstery

اثاثه پارچه ای خانه

[پرده و میل پارچه ای و مخده و مانند آن]

uppercroft

سرسرای فوقانی

upright

۱. سنگ قائم؛ ۲. قائم:

عضو قائم ساختمانی

urban renewal

نوسازی شهر

urinal

۱. آبریزگاه عمومی؛ ۲. پیشابگاه دیواری

urn

خاکستردان جسد [با سفال، مرمر، شیشه یا مفرغ]

utilitarianism

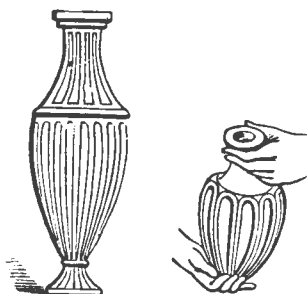
سودگری، سودبری

utility room

جایگاه وسایل خدماتی خانه:

محل دستگاههای حرارت مرکزی و تهویه و ماشینهای لباسشویی و

ظرفشویی و مانند آن

خاکستردان جسد

U

ultimate strength	تاب، مقاومت نهایی [در معماری]
ultimate stress	تنش نهایی [نیز ← stress]
	حداکثر فشار یا بار معماری که بر عضوی وارد آید
ultramarine	آبی لاجوردی
Umayyad Caliphate	خلافت اُمویان [نیز ← Omayyads]
umber	اومبر:
	نوعی گل اُخرا حاوی رنگیزه ای تیره و مایل به قهوه ای که در جزایر قبرس و سیسیل و سواحل شرقی دریای مدیترانه یافت می شود و در رنگ سازی به کار می رود
uncial	حروف خمیده لاتینی:
	حروف مایل جدا از هم که در دستنوشته های متأخر رومی به کار می رفت
unctorium	اتاق روغن مالی [در حمام روم باستانی]
uncoursed rubble masonry	بنایی بالاشه سنگ درهم
	[نیز ← rubble work]
undercroft	۱. اتاق زیرزمین؛ ۲. سرداب کلیسا [نیز ← crypt]
undercut	زیربری، لبه اندازی [در سنگ تراشی یا گچبری]
underglaze decoration	نقش زیر لعاب:
	در سفالگری نقش و تزیینات سطح سفالینه که بعداً لایه لعاب شفاف رویش را می پوشاند
underlay, underlayment	۱. لایه عایق بند [در زیر بام]
	۲. گونی عایق بندی، کاغذ قیرآلود [در بنایی]
underpinning	زیربند:

گنبد پیازی

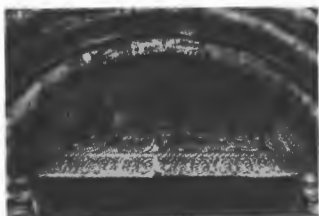
ابزار ساقباف

نمای دوبرجی

سینه سنتوری

سینه سردر

turner's lathe

دستگاه خراطی، چرخ خراطی

turnip dome

گنبد پیازی

[در معماری اسلامی، و برخی معماریهای بیزانسی و روسی]

turpentine

تربانتین، سقز:

ماده صمغی نیمسیال که از پوست درختانی چون کاج و سرو گرفته می شود و به عنوان حلال و خشکساز رنگ و جلا در نقاشی به کار

می رود

turquoise

۱. فیروزه؛ ۲. فیروزه ای

turret

برجك هرمی:

برج باریک و کوچک بر بالای برجی سبّبر

Tuscan order.

۱. ستون توسکانی:

نوعی ستون شبیه به ستون دوریسی و ساده تر از آن که در معماری روم باستانی به کار می رفت [منسوب به ایالت توسکان در ایتالیا]؛ ۲.

شیوه معماری توسکانی

twining stem moulding

ابزار ساقباف، گچبری ساقباف

twisted

مارپیچ، مارتاب:

با پیچ و تاب به شکل حرکت مار بر زمین، یا رودخانه در مسیرش

twisted column→wreathed column

two-brick wall

دیوار دو آجره

two-leaf door

دردولنگه، دردولته

two-light frame

پنجره دو چشمه

two-tower façade

نمای دوبرجی

tympanum

۱. سینه سنتوری:

سطح سه گوش یا سنتوری بالای درگاه در معماری کلاسیک [شیوه یونان باستان] که معمولاً با نقوش برجسته تزئین می شد؛ ۲. سینه سردر: سطح نیمدایره تزئینی بالای درگاه [در معماری قرون وسطایی]

type

۱. نمونه، نوع، زمره؛ ۲. حروف چاپ، حروف سربی

typesetting

حروفچینی [در چاپ]

typical

۱. نمونه نوعی؛ ۲. نمایانگر، بارز، شاخص

typography

۱. فن حروفچینی:

فن ابداع و گزینش و تنظیم انواع حروف برای چاپ؛ ۲. چاپ سربی

triumphal arch طاق نصرت
troglodyte غارنشین

trompe l'oeil[F] ۱. نقاشی دید فریب، نقاشی سه بُعدی
۲. شگرد دید فریبی، شگرد سه بُعدی [در پرده مستوی نقاشی]

tropaeum, trophaion بنای یادبود پیروزی

trophy نقش و نشان پیروزی:

نقوش سامان یافته انواع سلاح و زره و درفش، و گاهی آمیخته با گلیافت

true arch قوس باربر

trumeau وادار:

عضو جداگر در وسط پنجره بندی یا قاب تزئینی

trunk میله ستون، بدنه ستون

truss خرپا:

چوبیست یا آهنیست زیر شیروانی؛ چوبیست سه گوش بام با دو شیب

truss joist تیر کش، تیر اتصال

T-square خط کش T:

خط کش نقشه کشی معماری با دو بازوی متقاطع عمود بر هم به شکل

T

tubular well چاه لوله

tuck pointing بند کشی تزئینی

Tudor arch قوس خونچه، قوس تیودوری

نوعی قوس تیزه دار کم خیز که در دوران پادشاهی هنری (Henry)

هفتم و هنری هشتم از خانواده تیودور [۱۴۸۵ تا ۱۵۴۷] در معماری

انگلستان معمول شد

Tudor architecture معماری تیودوری:

معماری دوران پادشاهی خاندان تیودور در انگلستان مشخص به

قوس تیزه دار کند یا قوس خونچه [نیز ← Tudor arch]

tunnel vault طاق تونلی، طاق گهواره ای، طاق دلیجانی

[barrel vault ← نیز]

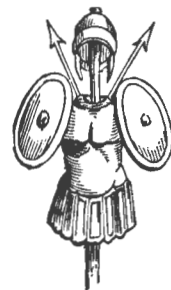
turbah[Ar] بقعه، تربت:

مقبره گنبد دار اسلامی

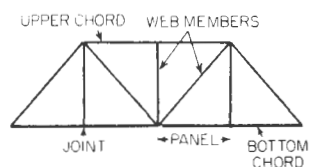
Turkish architecture معماری ترکیه

Turkish knot ترکیباف، دو گره [قالیافی]

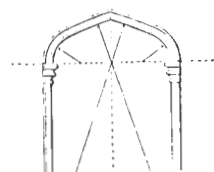
turned work خراطی کاری

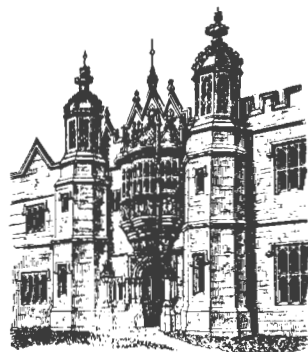
نقش و نشان پیروزی

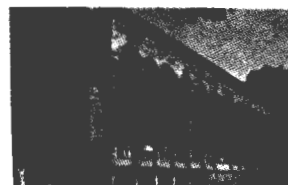
خرپا

قوس خونچه

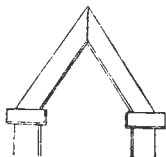
معماری تیودوری

معماری ترکیه

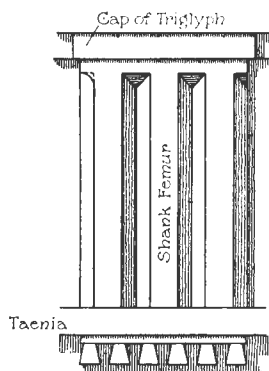
سه برگه، سه پره

قوس سه گوش

طاقنمای سه چشمه

سه ترکی

نقاشی سه لته

سه زانویی چرخان

۱. راهرو؛ ۲. آلت عرضی، تیرك افقی

traverse خوشه انگوری

trayle کف پله:

tread سطح افقی پله [شامل پیش آمدگی لب پله؛ نیز ← staircase]

trecento [It] ۱. صدساله سیزدهم [از مبداء مسیحیت]

۲. هنر و فرهنگ ایتالیا در سده چهاردهم

trefoil سه برگه، سه پره

treillage [F] → trellis

trellis ۱. شبك مورب، ۲. دار بست

trelliswork ۱. گره بندی؛ ۲. شبكه سازی

trench ۱. گود ساختمان؛ ۲. خندق

triangular arch قوس سه گوش

triangular set square گونیاي نقشه کشی

triapsidal سه مخارجه ای:

کلیسایی که انتهای پشت محراب آن دارای سه مخارجه یا بیرون

نشستگی بدنه بناست [نیز ← apse]

tribune سگوي خطابه

tribune gallery سرسرای فوقانی

triclinium اتاق ناهارخوری [در معماری روم باستانی]

tridimensionality خاصیت سه بعدی

triforium طاقنمای سه چشمه [در کلیسا]

triglyph سه ترکی:

آرایش سه شیار عمودی در افریز دوریسی [معماری یونان باستان]

trilith, trilithon درگاه سه خرسنگی:

درگاه بادوخر سنگ قائم و يك خر سنگ افقی خوابیده بر روی آن دو

قائم

trimmer تیر لب بند

trimming press قید، گیره [صحافی]

tripartite vault طاق سه بخشی

triptych نقاشی سه لته:

نقاشی روی سه لته یا قاب چوبی که به هم لولا خورده اند

triquetra آذین سه حلقه

triskele, triskelion سه زانویی چرخان:

نقشی حاصل از سه شاخه زانویی شکل متشابه در حال چرخش به

گرد مرکزی واحد

۱. تزئینات توری گوتیک: tracery

انواع تزئینات توری شکل با سنگ و چوب در بالای پنجره و درگاه و داخل هلالهای تیزه دار و همچنین در قابیندها و جدارهای چوبی معماری گوتیک: ۲. نقوش تورباخت

۱. گرده برداری: tracing

کپی برداری روی کاغذ نیمشفاف [گرفته نیز متداول است]: ۲. ترسیم

کاغذ گرده برداری: tracing paper

کاغذ نازک، نیمشفاف و مقاوم

سنتی traditional

متعالی، فرازنده transcendental

ضریح، شبك جایگاه مقدس transenna

بازوی عرضی کلیسا: transept

در ساختمان چلیپا شکل کلیسا، بازوی کوتاه تر که بازوی طولی را عمودی قطع می کند

مرحله انتقالی: transition

در معماری مرحله انتقال از پایه چهارگوش به گردی زیر گنبد

نیمشفاف translucent, translucid

۱. وادار افقی، تیر سردر transom

۲. دریچه هواگیر [بالای در یا پنجره]

ماوراءالنهر: Transoxiana

سرزمین خاوری رودخانه آمودریا (جیحون)

شفاف transparent

رنگ شفاف: transparent colour

در نقاشی، رنگی که زیر خود را نمی پوشاند [در اصطلاح فارسی رنگ روحی]

تیر افقی بام transtra

برش عرضی transverse section

دریچه خوابیده [در کف یا سقف] trapdoor

ذوزنقه trapeze

ذوزنقه شکل trapezium

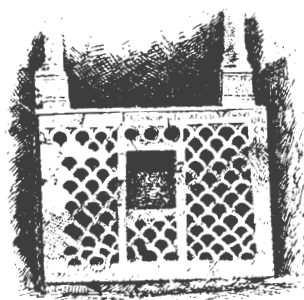
شبه ذوزنقه، ذوزنقه نامنتظم trapezoid

تراس: trass

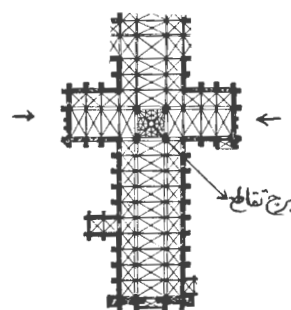
[نوعی سنگ آتشفشانی]

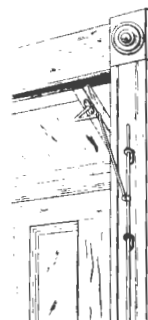
تزئینات توری گوتیک

ضریح

بازوی عرضی کلیسا

دریچه هواگیر

معماری با استخوانبندی الوار که آجر و گچ آن را پارسازد: ۲.

استخوانبندی چوبی [در ساختمان]

Timurids

تیموریان، گورکانیان ایران [۷۷۱ تا ۹۱۱ هـ ق]

tinge

ته رنگ، تهرنگ

tin glaze

لعاب قلع [در کاشیکاری به کار می رود]

tint

رنگ سفید آمیخت

titanium white

سفید تیتانیوم:

رنگیزه سفید فلزی که در ساختن رنگهای نقاشی و فرآورده های

آرایشی به کار می رود

tomb-chest

تابوت سنگی:

در قرون وسطا چون بنای یادبود بر روی قبر نصب می شد

tonality

۱. رنگمایه سراسری [در هر پرده نقاشی]

۲. رنگ آرایی: تنظیم درجات مختلف يك رنگمایه

tondo

۱. نقاشی مدور: ۲. نقش برجسته مدور

tone

رنگمایه

tongue-and-groove joint

اتصال فاق وزبانه

toothed-edge bricklaying

آجرچین دندانهای

[با آجرهای سه گوش بیرون نشسته از رگچین]

tooth-ornament

۱. ابزار چهاربرگ: ۲. قرصك چهاربرگ

tope

جایگاه اشیای مقدس [در پرستشگاه بودایی]

topography

نقشه برداری عوارض زمین

toran

دروازه پرستشگاه بودایی

torch

مشعل [نمودگار روشنگری و دانش]

torsade → cable moulding

torsion

پیچش، پیچ خوردگی

torso

پیکره نصف تنه

torus

ماهیهه پاستون

torus moulding

ابزار محدب

tourelle[F]

برجك پیشکرده:

برجکی باریک که به طور بیرون نشسته بر قسمت زیرین باروی قصر

و قلعه [معمولا نیش بارو] بسته می شد [نیز ← merlon]

town planning

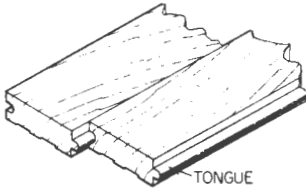
نقشه شهرسازی، نقشه کشی شهری

trabeated

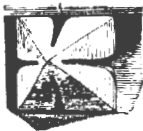
۱. پایه و نعل درگاهی:

معماری بر اساس پایه های قائم و سنگ یا تیر سردر (نعل درگاه)

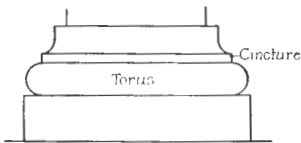
که روی آنها می خوابد: [نیز ← post-and-lintel]

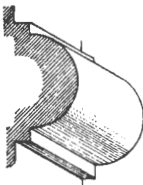
اتصال فاق وزبانه

ابزار چهاربرگ

ماهیهه پاستون

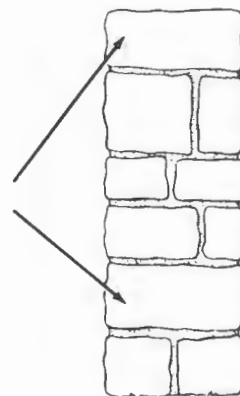

ابزار محدب

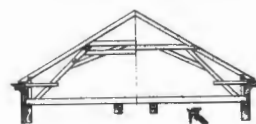

پایه و نعل درگاهی

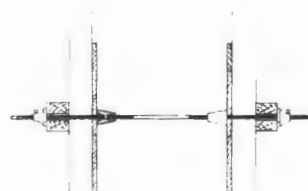
threshold	آستانه:
throat	قدمگاه ورودی گلوگاه بخاری دیواری:
through stone	قسمت بالای بخاری دیواری که تنگ می شود تا به دودکش برسد سنگ سراسری،
thrust	رانش: فشار سقف و قوس یا گنبد بر پایه یا بعلبند، و یا هر نوع فشار غیر شاغولی ساختمان
thymele	مذبح تماشاخانه یونانی: مذبحی کوچک در مرکز صحنه تماشاخانه یونانی
tie	۱. کِش: عضو اتصال: ۲. بست فلزی؛ ۳. گره، پیوند
tie bar	بست آهنی، میل بست
tie beam	تیر کِش: تیر افقی سقف که دولنگه خرپای مقابل را به هم متصل می کند و بر جا می دارد
tier	۱. ردیف جایگاه پلکانی [در آمفیتئاتر] ۲. ردیف صندلی پلکانی [در تماشاخانه]
tierce point	قوس تیزه دار [نیز ← pointed arch]
tie rod	میله کِش: عضوی که در زیر کشش ساختمانی اعضای دیگری را به هم متصل می سازد
tige	میله ستون [نیز ← shaft]
tigna	تیر کِش سقف چوبی، تیر اتصال سقف چوبی
Tigris	دجله [رود]
tile	کاشی، سفال
tile cutter	کاشی تراش
tile glazing kiln	کوره کاشیهزی
tile lining	پوشش کاشی، کاشیهوش
tile maker	کاشیهز، کاشیساز
tiler	۱. کاشیهز؛ ۲. کاشیکار؛ ۳. کوره کاشیهزی
tilt	شیب، میل
timber	۱. چوب جنگلی، چوب نجاری ۲. الوار، تیر چهارتراش
timber-framing	۱. معماری الوار و گچی:

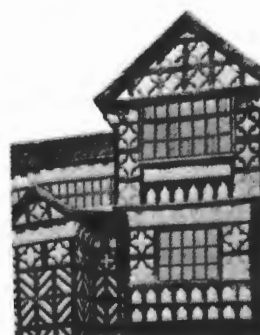
سنگچین سراسری

تیر کِش

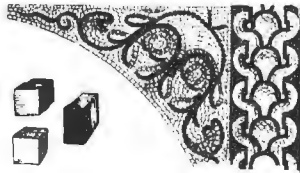
میلۀ کِش

معماری الوار و گچی

موزاييك كارى مختلط

مهره موزاييك

پيشخان چهارستونى

بام گاليهوس

Three-Centred.

قوس سه پرگارى

tertiary colour

رنگ درجه سوم:

از آمیزه دو رنگ فرعى به دست مى آيد

tessellated

موزاييك كارى مختلط:

موزاييك كارى با قطعات چهار گوش مرمر و شيشه و سنگ و سفال و

عاج

tessera (Pl. tesserae)

مهره موزاييك:

قطعه كوچك چهار گوش از مرمر رنگين، شيشه، سنگ يا سفال و مانند

آن كه در موزاييك كارى (معرق رنگى) به كار مى رفته است

tester

آسمانه، قُبه [بر روى تخت خواب يا مقبره؛ نيز ← canopy]

tessudo[L]

بام قوسى

tetrapylon

چهار طاقى پيروزى

tetrastyle

پيشخان چهارستونى

[در معمارى يونان و روم باستانى]

tewel

روزنه هواگير

textile arts

صنايع نساجى

textiles

منسوجات، انواع پارچه

texture

بافت، تار و پود

thalamium, thalamus

۱. اندرونى [در معمارى يونان باستانى]

۲. حجله عروس [در معمارى يونان باستانى]

thalo blue

آبى تالو:

آبى رنگ پريده

thatch

نى. بوريا، گالى [براى پوشش بام]

thatched roof

بام گاليهوس، بام نى پوش

thermae

۱. حمام عمومى [در يونان و روم باستانى]

۲. چشمه هاى آبگرم، حمام آبگرم

thermal insulation

گرمابندى، دما بندى

Thebes

تِب:

پايتخت باستانى مصر عليا

thinner

تينر:

مايع حلال رنگ و روغن جلا

thole

۱. طاقچه نذورات؛ ۲. قُبه؛ ۳. بنائى گرد

tholobate

گريو گنبد، ساقه گنبد:

زير ساخت استوانه اى گنبد [drum ← نيز]

tholos, tholus

۱. بنائى گرد؛ ۲. قُبه، گنبد

three-centered arch

قوس سه پرگارى

temple

پرستشگاه، معبد

[در آغاز جایگاه خاصّ خدایان یونان]

temporal arts

هنرهای زمانی:

هنرهایی که در زمان جای می گیرند چون ادب، موسیقی، نمایش [نیز

← spacial arts]

tendril

پیچکی:

تزیین به شکل پیچکهای مو و ساقه ها و گلهای ظریف درهم آمیخته

tenement

آپارتمان اجاره ای

tenon

زبان

tenon-and-mortise joint

اتصال کام وزبان

[نیز ← mortise - and - tenon]

tensile strength

تاب کششی، مقاومت کششی

tension

کشش، کشاکش:

در هنرهای نجسمی نیرو یا مسیر کششی که در جهات مختلف میان

عناصر و اشکال به وجود می آید

teocalli

پرستشگاه هرمی مکزیکی

[باقی مانده از تمدنهای باستانی مکزیکی]

teopan

پرستشگاه هرمی آزتک

[باقی مانده از تمدن باستانی آزتک در امریکای مرکزی]

tepidarium

ولرم خانه:

جایگاه خزینۀ ولرم در حمام عمومی روم باستانی

terminal

۱. پایانه:

پیکره یا هر عضوی که بر نوک یا انتهای محوری در ساختمان نصب

شود: ۲. تیزه، نوک

terminal pedestal

پایۀ تزیینی

terneplate

ورق فلزی بامپوش

[سطح ورق با همبسته ای از ۸۰٪ سرب و ۲۰٪ قلع پوشیده شده

است]

terrace

تختان، مهتابی

terrace roof

بام تخت

بام افقی مسطح

terra-cotta[It]

۱. گل صورتگری

[در معماری تزیینی و پیکره سازی به کار می رود]: ۲. گل پخته،

سفال، کاشی بی لعاب

terrazzo[It]

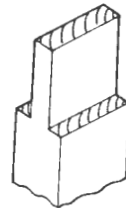
موزاییک مرمر

پرستشگاه، معبد

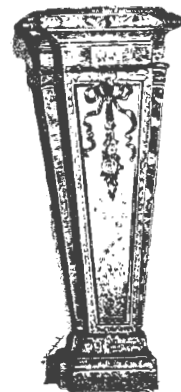
پیچکی

زبان

پرستشگاه هرمی مکزیکی

پایۀ تزیینی

دستبافت دیوارکوب

منگوله

تیر آهن

۲. بدنه پرستشگاه گرد [محصور در ردیف ستون بیرونی]؛ ۳.

گریو گنبد [نیز ← drum]؛ ۴. عضو استوانه‌ای ساختمان

tamping سفت کوبی، سفت‌کوبی

tan ۱. گندمی آفتاب‌سوخته:

رنگ چهره آفتاب خورده؛ ۲. رنگ طبیعی چرم

tapering شیبوری، شمع‌ی شکل:

ستون یا استوانه‌ای که رو به بالا (یا پایین) اندکی باریک شود

tapestry ۱. دستبافت دیوارکوب، قالیبافت

۲. پارچه رومبلی، پارچه پرده‌ای

tar قطران

tarpaulin کرباس قیراندود:

تخته کرباس اندود شده به قیر یا موم یا نوعی آستر که برای محفوظ

داشتن آثار هنری ناتمام در مقابل هوا به کار می‌رود

tassels منگوله

taste maker ذوق آفرین

tavella آجر رومی: نوعی آجر قدیمی [حدود ۹×۱۸ سانتیمتر]

taxis رابطه میان اندازه و مصرف

[در معماری یونان باستان]

T-beam تیر آهن:

تیر آهن معمولی که مقطع عرضیش به شکل T است

tecassir بخش زنانه مسجد

technique اسلوب، صنعت

telamone ستون مرد بیکر، ستون پهلوان بیکر [نیز ← atlas]

Tell[Per] تل تاریخی، تپه کاوشگاه

temenos محوطه پرستشگاه [در شهرهای باستانی]

tempera رنگ لعابی:

آبرنگ رقیق و کدر مخلوط با زرده یا سفیده تخم مرغ یا مایه پنیر یا

شیره انجیر برای نقاشی دیواری [معمول تا قرن شانزدهم]، که نیز در

نقاشی قبابی دوره‌های باستانی به کار می‌رفته است

tempered mortar ملات ورزیده:

ملاتی که با دست یا پا ورز داده شده باشد

tempered steel فولاد آبداده، فولاد آبدیده

template, templet زیرسری:

قطعه سنگ یا الوار که بالای دیوار یا سردر نصب می‌شود تا بار

تیرهایی را که روی آن می‌خواهند حمل و توزیع کند

T

tabernacle ۱. خیمه نیایش [در میان قوم دوره گردیهود]

۲. طاقچه جاپیکره [در کلیسا]؛ ۳. ظرف نان مقدس

tablet ۱. لوح نوشته [از گل، سنگ، تخته، فلز، عاج]

۲. تاوه پوشش؛ ۳. لوح، خشت، تاوه

table ۱. ابزار سردیواری؛ ۲. لوح تزیینی سردر

tablinum تالار اجدادی:

جایگاه آثار و اسناد اجدادی در سرای رومیان باستانی

tabularium جایگاه اسناد ملی [در روم باستانی]

tabulatum کفپوش چوبی، روکش چوبی

[در ساختمان روم باستانی]

Tachisme[F] نقاشی بارنگ افشانی:

واژه فرانسه که در ۱۹۵۲ برای نامگذاری شاخه‌ای از نقاشی

اطواری [نیز ← Action Painting] معمول در پاریس، سکه خورد

tactile value ارزش بساوایی:

خاصیت ملموس نمودن اشیا و اجسام در هنرهای تجسمی

taenia, tenia مغزی فرسب [نیز ← frieze]

Taherids طاهریان (۲۰۶ تا ۲۵۹ هـ ق)

Tai - kih [Chin] نمودگار ذات وحدتبخش:

نقش رمزی چینیان که نمودگار ذات وحدتبخش عالم خلقت است، و

از تضادها وحدت آفرینش بخش به وجود می آورد [نیز ← Great

[Monad

tailloir تاوه سرستون [نیز ← abacus]

tambour [F] ۱. سنگ استوانه‌ای میله ستون [نیز ← drum]

طاقچه جاپیکره

ابزار سردیواری

مغزی فرسب

نمودگار ذات وحدتبخش

synagogue	کنیسه، پرستشگاه یهود
synchronic	همزمان
synchronism	همزمانی
Synthetic Cubism	حَجم‌گری ترکیبی:
	هنر تجسمی که با ترکیب و تلفیق برشها و برها و حجمهای هندسی سازندگی انتزاعی می‌کند، و رابطه و شباهت با مشهود را در برابر دیدگان عقل قرار می‌دهد [Cubism ← نیز]
Synthetism	ترکیب‌گری:
	واژه‌ای معادل با رمزگری ادبی که به هنرهای نقاشی و پیکرتراشی اختصاص یافته است [Symbolism ← نیز]
syphon	شترگلو [s-trap ← نیز]
syrinx	قبر صخره‌ای:
	قبرکنده شده در درون صخره با سقف تونلی که در مصر باستانی معمول بود
system	۱. نظام، روال؛ ۲. دستگاه، جهاز؛ ۳. رشته، سلسله
systyle	ستونبندتنگ:
	فاصله میان مرکز هر دو ستون فقط دو برابر قطر ستون است [در معماری کلاسیک؛ نیز ← intercolumniation]

surfacing روکش، لایه پوشش:

لایه از ماده‌ای حفاظتی که بر روی بام یا کف و مانند آن کشیده می‌شود

Surrealism وهمگری:

شیوه هنری و ادبی که از دیر باز در میان اقوام مختلف جهان به نحوی تجلی داشته و در ۱۹۲۴ باردیگر چون نهضتی نوین اصالت و عنوان یافت، با برخورداری از آزادی کامل در ارائه و اظهار هر گونه تصویر یا تداعی نامأنوس یا اوهام و رؤیاها، و تجسمی که از منبع ضمیر ناخودآگاه آدمی بیرون می‌تراود

surround لبه دوار دور، قاب تزئینی

surveying زمین‌پیمایی، نقشه برداری

Susa شوش [شهر باستانی در جنوب غربی ایران]

suspension bridge پل معلق

swag ریشه گل [نیز ← festoon]

swastika صلیب شکسته، گردونه مهر:

نمودگاری آیینی [در پرستش خورشید] به شکل صلیب یونانی [با دوبازوی متساوی] که انتهای بازوهایش به زاویه قائمه و همه در یک جهت منکسر می‌شود؛ نقش یا نشانی رمزی که از دوره مفرغ در میان بسیاری از اقوام بین النهرین، هندوستان، چین، قاره اروپا و حتی سرخپوستان امریکای میانی معمول بوده است

swing bridge پل گردان

swinging door درِ بادزنی:

در تمام لنگه یا نیم لنگه با لولای فتری که چون باز شود خود به حالت بسته بازمی‌گردد؛ گاهی نیز پس از چندبار نوسان

symbol ۱. رمز؛ ۲. نمودگار، نماد

Symbolism رمزگری:

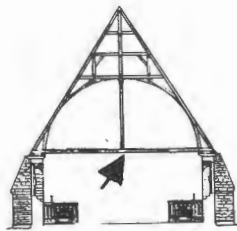
شیوه ادبی و هنری که با رمز و استعاره افاده معنی یا نقش تصویر می‌کند و از بازنمایی و توصیف صریح می‌پرهیزد، ضمن آنکه از حقیقت مشهود افاده آرمان شخصی و اجتماعی می‌کند. بر وزن نهضت در فرانسه به سال ۱۸۸۵ و ادامه آن تا حال حاضر بوده است، گرچه سوابق پراکنده‌اش به گذشته‌های دور تاریخی نیز می‌رسد. آثار نقاشان این شیوه مشخص است به سادگی طرح و تزئین نقش و تعدیل ادراک مستقیم

symmetrical متقارن

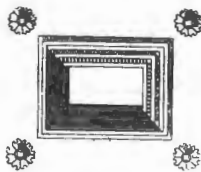
symmetry تقارن، قرینه‌سازی

متقارن

شاهتیر سراسری

قابیند گود

نقش برجسته منقور

گیلویی پاستون

جنوبی بین النهرین از هزاره چهارم قم معمول داشتند، و بعداً در تمدن بابل به اوج کمال خود رسید

summer beam شاهتیر سراسری:

تیر باربر سراسری خوابیده بر دوپایه جانبی اتاق در زیر خرپا، ویا بر کف

summit نقطه اوج، ستیغ، قله

sundeck بامتخت آفتابگیر

sundried brick آجر آفتابخشک، آجر مُشَمَّس

sunk panel قاب گود، قابیند گود [درترین دیوار درونی]

sunk relief نقش برجسته منقور:

نقشی که برجستگیش با نقر خفیف خطوط دمگیر (یا کناره سازها) روی سنگ اجرا شده، و شیوه خاص مصریان باستانی بوده است

Sunna تسنن:

کیش اهل سنت

Sunni, Sunnite

سُنی، اهل تسنن

supercapital سرستون دوم

[مانند سرستون بیزانسی؛ نیز ← Byzantine capital]

supercolumniation نصب انواع ستون بر بالای هم:

در این شیوه معماری در هر اشکوب ساختمان يك نوع ستون به کار می رود، مثلاً در اشکوب اول ستون دوریسی و در اشکوب دوم ستون ایونیایی و در اشکوب بالاتر ستون قرنتی

superstructure روبنا:

تمام قسمتهای ساختمان که واقع اند بر بالای کف یا سطح زمین مجاور

support ۱. تیر قائم، پایه تقویت؛ ۲. تکیه گاه

supporting beam تیر باربر

supporting joist تیر زیرسری

Suprematism سوپرماتیسم:

شیوه هنری منشعب از حجمگری و مبتنی بر انتزاعگری هندسی که به سال ۱۹۱۳ در روسیه پایه گذاری شد. عناصر اصلی در این شیوه عبارتند از چهارگوش و دایره و سه گوش و صلیب، و نیز رنگهای یکدست با استفاده از سفید و سیاه

surbase سرپاستون

surbase moulding گیلویی پاستون

surface paint آستر نقاشی، رنگ آستر

۳. گچبری، گچکاری تزئینی

stucco decoration

گچبری، گچکاری تزئینی

stucco maker

گچبر، گچکار

stucco relief

گچبری برجسته

stucco sculpture

پیکره گچی

stud ۱. پایه چوبی، تیرقائم؛ ۲. عضو قائم چارچوب؛ ۳. گلمیخ، قبه

studio

کارگاه هنری

[خصوصاً با سقف بلند و نور از جانب شمال]

study

مشق هنری، طرح آزمایشی

stuffing

تویرکاری، بتونه کاری

stupa

پرستشگاه بودایی، یادبود گاه بودا:

بنایی به شکل هرم یا گنبدی برای پرستش بودا، یا به یادبود حوادث

زندگیش

style

شیوه، سبک

stylization

۱. نقشپردازی [در هنرهای تجسمی]

۲. شیوه پردازی [در ادبیات]

stylobate

صفه ردیف ستون:

بی پابلند یا پلکاندار که ردیف ستون بر سطح آن قرار می یابد

stylus

قلمسوزنی

subbasement

اشکوب زیرین زیرزمین

subcellar

اشکوب زیرین سرداب

subdivision

تقسیم بندی زمین به قطعات ساختمانی

subfloor

تخته بند زیر کف

subjective

ذهنی، درونی

subject matter

مضمون، موضوع هنری

sublimation

تعالی، فراسوگرایی

subsoil

۱. زیر خاک؛ ۲. زیر خاکی

substructure

زیر بنا

sudatorium

اتاق بخار حمام

[در حمام عمومی روم باستانی اتاق بسیار گرم و انباشته از بخار برای

درآوردن عرق بدن]

sulphuric acid

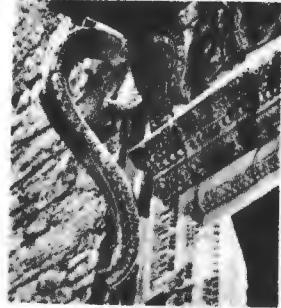
جوهر گوگرد:

جوهر خورنده

Sumerian architecture

معماری سومری:

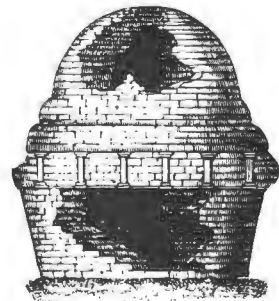
معماری با قوس و طاق گهواره ای و خشت که سومریان ساکن بخش

گچکاری تزئینی

عضو قائم چارچوب

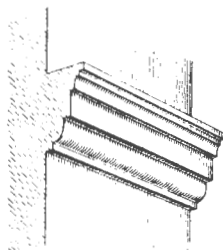
پرستشگاه بودایی

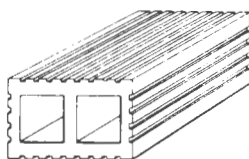
صفه ردیف ستون

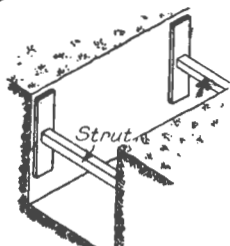
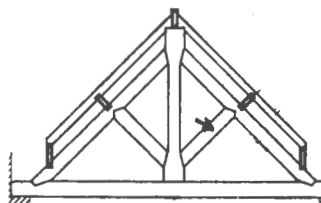
معماری سومری

ابزار قیطانی

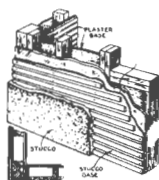
اجر سفالی میانخالی →

توحلقی

معماری استوارتی

اندود گچ

تزیینی از رگه‌ها یا باریکه‌های موازی در معماری

قاشقی، خیاره: striga, striges

تراش گود یا شیار قائم روی میله ستون [نیز ← fluting]

تزیین خیاره‌ای: strigil ornament

در معماری رومی تزیینی با شیارهای عمودی به شکل ردیفی ازنی

دستگیره پلکان string

۱. ابزار قیطانی؛ ۲. رگچین قیطانی stringcourse

تیر کف خواب، تیر زیر خواب stringer

نوار، باریکه strip

۱. جداسازی قالب‌بندیتون stripping

۲. پاکسازی جایگاه ساختمان [از بوته زار و درخت و تخته سنگ و

مانند آن]

قاشقی، خیاره: strix

شیار قائم روی میله ستون [نیز ← striga]

structural clay tile → structural terra-cotta

ترک ساختمانی structural crack

تاوه میان پر: structural sandwich

قطعه پیش‌ساخته از دو ورقه صلب چون فلز یا فیبر که میان آن دو با مواد

سبک و گرم‌بند (عایق حرارت) انباشته شده باشد و به صورت ورقه

چون دیوار و سقف و تیغه جداگر کار گذارده شود

آجر سفالی میانخالی structural terra-cotta

[در ساختمان با استخوان‌بندی آهنی برای پر کردن بدنه، سقف، تیغه،

کف، و نیز به منظور جلوگیری از آتشسوزی به کار می‌رود]

سازه: structure

۱. به معنای اخص بنای سرگشاده و غیر مسکونی؛ ۲. به معنای اعم

هر گونه ساختمان

۱. توحلقی: strut

عضو یادیرک مورّب خرپا؛ ۲. بست، شمعک جداگر

معماری استوارتی: Stuart architecture

معماری انگلستان در دوره پادشاهی خاندان استوارت به شیوه

رنسانس پسین [قرن هفدهم]

۱. اندود گچ: stucco

گچ گاهی مخلوط با آهک آبدیده یا سیمان برای اندودکاری

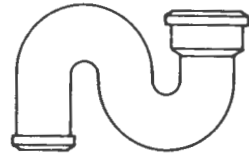
دیوارهای بیرونی و درونی؛ ۲. گچ تزیینی: مخلوطی از گچ با آهک و

گرد مرمر و گاهی با چسب که در گچبری و ابزار کشی به کار می‌رود؛

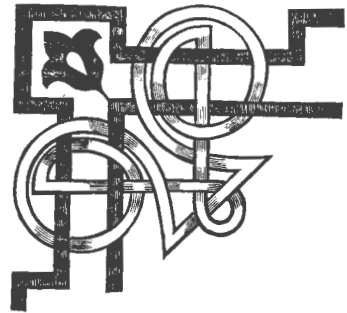
- آن [
- stoop** سگوب ورودی: صُفّه یا تختان جلوی درگاه ورودی
- stopping out** جلوگیری از اسیدخوردگی: پوشاندن لوح فلزی چاپ با ماده عایق برای تنظیم مقدار اسیدخوردگی نقش روی لوح
- storey, story** طبقه، اشکوب
- storm door** درِ توفان بند: در مضاعف بیرونی برای جلوگیری از آسیب تغییرات شدید هوا
- soup** سنگاب مقدّس: حوضچه سنگی جای آب مقدّس نزدیک در ورودی کلیسا [نیز ← piscina]
- straight edge** شمشه
- straightforward copy** رونوشت برابر با اصل، نسخه عین اصل
- strap** تسمه، رکابی [در فولادگذاری بتون]
- s-trap (siphon trap)** شترگلو [در مجرای فاضلاب کارگذاری می شود]
- strapwork** دورقلاب زیرورو: نقش نواری درهم تابیده که از سده یازدهم با تغییرات بسیار در تزیینات معماری اروپا به کار می رفته است
- stratification** لایه بندی، چینه بند
- stratigraphy** لایه شناسی، چینه شناسی: شناخت لایه های زمین در پژوهش تاریخی و باستانشناسی
- stratum** لایه زمین، قشر خاک [در پی ریزی]
- straw board** مقوای ضخیم
- strength of materials** مقاومت مصالح
- stress** تنش: نیروی داخلی وارد بر واحد سطح قطعات ساختمانی
- stretcher** ۱. راسته: درازای آجر یا قالبسنگ: ۲. چارچوب بوم: ۳. تخته شاسی نقشه کشی: تخته صافی که کاغذ نقشه کشی روی آن نصب می شود
- stretcher bond** رگچین راسته
- stria** ۱. سُک، تیزه دونیش: باریکه قائم میان هر دو قاشقی یا شیار قائم میله ستون [نیز ← arris]
- striated** فتیله ای، شیاردار
- striation** فتیله بند، شیار بند:

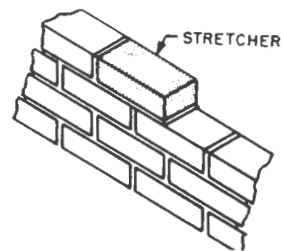
سگوب ورودی

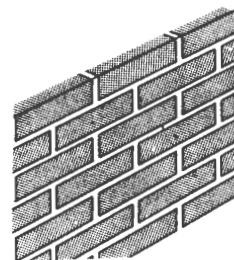
شتر گلو

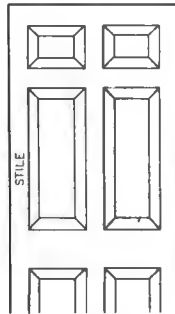
دور قلاب زیرورو

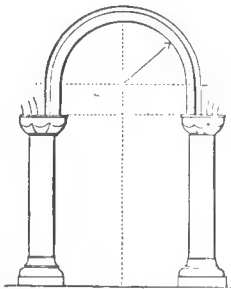
راسته

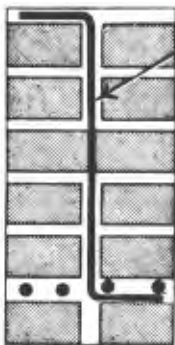
رگچین راسته

باهو، بانو

قوس پابلند

خاموت

بنای خرسنگی

قوس پشتبند، قوس تقویتی

نهضت شیوه:

stiffening arch

Stijl (De stijl)

واژه هلندی با تلفظ «استیل» به معنی «شیوه» (style)، و عنوان مکتب هنری هلند که در ۱۹۱۷ به پیشوایی دوزبورگ (Doesburg) و موندریان (Mondrian) پا گرفت، و بنایش بر شکل آفرینی غیر شینی، و ایجاد انضباط و تعادل صوری از راه انتزاعگری هندسی، و طرد هر گونه تداعی و احساس فردی یا رابطه و مشابهت با دنیای موجودات و اشیاء بود [نیز ← Neo-Plasticism]

stile

۱. باهو، بانو:

بازوی عمودی کلاف در: ۲. باریکه قائم [در معماری]

stillicidium

آبچکان [نیز ← gutta]

still life

نقش اشیاء:

نقاشی از روی اشیاء و گیاهان و میوه‌ها و موجودات بیجان

stillroom

آبدارخانه

stilted arch, stilted vault

قوس پابلند

stipple

زبره کاری تزیینی:

نقطه چینی با قلم موی سفت و خشن در نقاشی و آبرنگ و چاپ دستی، یا ایجاد هر گونه بافت زبر در جهت زینتکاری

stirrup

خاموت:

میلست بتون

stoa

رواق

[در معماری یونان باستان دهلیز ستوندار یا گذرگاهی طاقگان دارد]

اطراف میدان عمومی شهر [نیز ← portico]

stone beam

سنگ سردر

stone block

قالبسنگ

stone carving

۱. کنده کاری روی سنگ؛ ۲. سنگتراشی

stonehenge

بنای خرسنگی:

بقایای ساختمانی گرد با پایه‌ها و نعل درگاههای خرسنگی که از

هزاره دوم ق م در سالزبری (Salisbury) انگلیس، و دو نمونه دیگر آن

در ایالت برتانی (Bretagne) فرانسه برجا مانده است

stone sheathing

روکش سنگی، پوشش سنگی

stone lining

روکش سنگی

stone vessel

ظرف سنگی

stoneware

سفالینه لعابدار نشکن

[شامل وسایل حمام و دستشویی و مجرای فاضلاب و تنبوشه و مانند]

Star of David → Solomon's seal

State House ساختمان کنگره ایالتی [در امریکا]

static ایستا

statuary هنر پیکره سازی

statue پیکره، تندیس

statumen ملاط ماسه آهک

[در روم باستانی برای سنگفرش به کار می رفت]

stave church کلیسای چوبی:

نمازخانه ای با الوار و تخته که از آغاز قرن دوازدهم در اروپای شمالی ساخته شد، و بیش از همه در نروژ معمول ماند

stay ۱. پایه، شمع [در بنایی]؛ ۲. بست، مهار

statite سنگ صابون

steel cage قفس فولادین:

میلبست یا استخوانبندی سرتاسری ساختمانهای بزرگ امروزی

steel-frame construction ساختمان فولادی:

ساختمان با استخوانبندی تمام فولاد

statuette پیکره کوچک اندام

steeple برج مناره دار [در کلیسا یا بناهای شهری]

stele ۱. لوح منقوش قائم، سنگنشته یادبودی

۲. سنگ مزار قائم

stellate ستاره مانند

stencil استنسیل، کاغذ گرته برداری:

کاغذ یا ورقه نازکی که نقش یا نوشته بر آن سوراخ می شود تا مرکب چاپ از آن رد شود و تکثیر چاپی به عمل آید

stepped foundation پی پلکانی:

پی ریزی به شکل پلکانهای متوالی در محل ساختمان پی شیب برای جلوگیری از خزش زمین یا نشست بنا

stepped platform صُفّه پلکانی، تختان پلکانی

stereobate ۱. پی پابند:

صُفّه پی ریزی شده که ساختمان بر رویش قرار می یابد؛ ۲. صُفّه ردیف ستون

stereochromy نقاشی دیواری با مخلوط آهک

[مخلوط آهک برای ثابت ساختن رنگها به کار می رود]

stereotomy برش جامدات

stiacciato [It] نقش کم برجسته

کلیسای چوبی

برج مناره دار

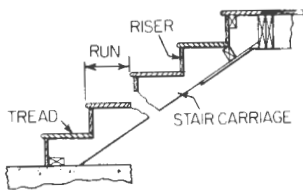
لوح منقوش قائم

پی پابند

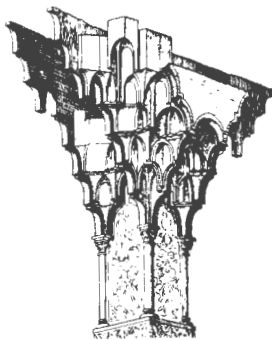
شیشه بند منقوش

پلکان

برج پلکانی

مقرنس کاری

زنجیره ستاره ای

۱. چوبیست بنایی؛ ۲. سگویی کار؛ ۳. صحنه پردازی

staging شیشه بند منقوش:

stained glass اسلوب به هم پیوستن قطعات شیشه های رنگی و منقوش با زهوارهای انعطاف پذیر و شیاردار سرب برای به وجود آوردن نقوش تزئینی، و به خصوص چهره های قدیسان و صحنه های دینی، بر پنجره کلیسا

stainless steel فولاد ضد زنگ، فولاد زنگ ناپذیر

staircase پلکان

stair riser بلندی پله [staircase ← نیز]

stair run پهنای پله [staircase ← نیز]

stair tread کف پله، قدمگاه پله:

پله اول که معمولاً بهتر است [staircase ← نیز]

stair tower, stair turret برج پلکانی

stake میخ چوبی

staking میخکوبی نقشه ساختمان:

پیاده کردن نقشه ساختمان با کوبیدن میخ چوبی بر زمین

stalactite work مقرنس کاری [muqarnas ← نیز]

stamp ۱. باسمه:

تصویر چاپی؛ ۲. تمبر پست

stamping ۱. مهرکوبی؛ ۲. منگنه زنی

stanchion تیر قائم، پایه فلزی

standard ۱. استاندارد:

مبنای رسمی برای سنجش، گزینش یا تولید هر نوع کالا و فرآورده که به تصویب قانونی رسیده باشد؛ و به طور خلاصه نمونه مصوب یکسانسازی شده؛ ۲. ملاک، معیار؛ ۳. پرچم

standardization ۱. استاندارد سازی [standard ← نیز]

۲. یکسانسازی

stand oil روغن بزرک جوشانده:

روغن بزرکی که جوشانده و غلیظ می شود و در نقاشی به کار می رود

stanza اتاق

starling آبشکن:

ماهیچه پایه پل

star moulding زنجیره ستاره ای:

حاشیه تزئینی معمول در معماری نرماندها و متشکل از توالی

نقشهای ستاره مانند

spiral	حلزونی شکل، منحنی حلزونی
spiral column	ستون پیچ
spiral stairs	پلکان پیچ
spire	منار مخروطی [یا هرمی]
splashed ware	سفالینه لکه رنگی
splay	پنخ، لبه شیبدار
splay brick	آجر لب پنخ
splice	وصله، جوشکاری
spontaneous	۱. خودانگیخته؛ ۲. خودزا
spout	۱. لوله آبریز؛ ۲. دهانه فواره؛ ۳. لولب؛ لوله آب
spring, springing	۱. هطاق؛ نقطه شروع یا خیز قوس از روی پایه اتکا؛ ۲. زاویه خیز قوس
springer	رج اول هطاق؛ نخستین قطاع یا سنگ قوس که روی پاکار (یا محل اتکای قوس) نصب می شود
square	۱. گونیا؛ ۲. چهار گوش؛ ۳. مجذور عدد، توان دوم عدد
square dome	چهار طاقی، چارطاقی
square meter	مترمربع
squared timber	الوار چار تراش
square letters	حروف بنایی؛ حروف عربی و فارسی که به اشکال راستخط و زاویه دار درآمده و در آجرکاری و کاشیکاری مساجد برای ضبط نامهای مقدس و آیات قرآن به کار رفته است
square stone	سنگ بادپر؛ سنگ مکعب قواره شده
squinch	سکنج؛ طاقبند بر زوایای درونی چهار گوش پایه بنا برای تبدیل آن به هشت گوش و بعداً کثیر الاضلاع و در مرحله نهایی به دایره طوقه گنبد
stadium	میدان ورزش
staff	[به شکل گرد یا بیضی با جایگاه پلکانی برای تماشاگران] اندود گچ والیاف؛ نوعی گچ مخلوط با ماده الیافی که برای تزئین بدنه نمایشگاههای موقتی، و یا در پیکره سازیهای موقتی به کار می رود
stage designing	صحنه آرایی
staggered arrangement	آرایش يك در میان

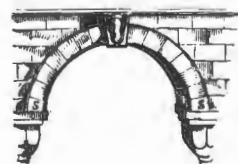
ستون پیچ

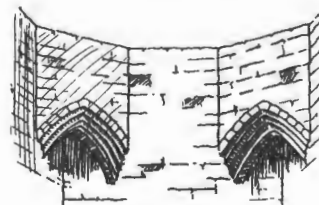
پلکان پیچ

منار مخروطی

هاطاق S

سکنج

صوت از فضایی به فضای مجاور کاسته شود

soundproofing پژواک‌گیری:

به کار بردن مصالح و سازه‌ها در سقف و کف و دیوار برای جلوگیری از انعکاس صوت

space relief نقش بیرون‌جسته:

نقشی که از فرط برجستگی، فضای بیرون از زمینه کار را نیز اشغال می‌کند

spacial arts هنرهای مکانی:

هنرهایی که مکانی را اشغال می‌کنند، چون معماری، نقاشی، پیکرتراشی [نیز ← temporal arts]

spacing فاصله‌بندی

span ۱. دهانه:

فاصله میان دو ستون، یا دو پایه، مانند پهنای هر چشمه پل؛ ۲.

فراخنای قوس

spandrel پشت بغل:

سطح سه گوش با برهای منحنی واقع در میان برونسوی قوس (یا دو قوس مجاور) و قاب درگاه محیط بر آن

Spanish blind دریچه کرکره‌ای

spatula ۱. کاردک نقاشی؛ ۲. تیغه کار

spectroscope طیف‌نما، بیناب‌سنج

spectrum طیف، بیناب [حاصل از تجزیه نور خورشید]

spectrum analysis تجزیه طیف:

جداسازی رنگهای نور خورشید

specus ناوآباره، ناوآبرسان [نیز ← آباره]

speos پرستشگاه صخره‌ای [در معماری مصر باستانی]

sperone, speroni پشتبند [نیز ← buttress]

spherical dome گنبد دوار تمام، گنبد کروی

spherical sector قطاع کروی

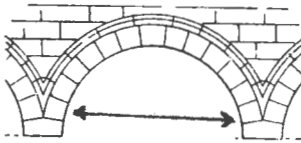
spheroid شبه کره

sphinx ابوالهول:

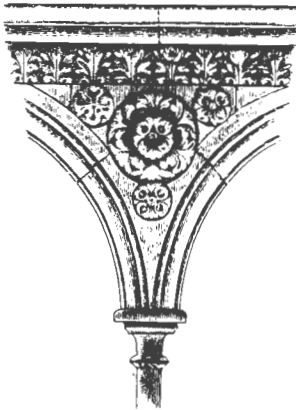
پیکره افسانه‌ای در پیکرتراشی مصر با بدن شیر و سر انسان و بال پرنده. لیکن این یکی از سه نوع ابوالهول بود، و دوتای دیگر با سر قوچ یا عقاب، و بدن آدمی و بال پیکره سازی می‌شدند

spinning نخ‌ریسی، نختابی

spinning wheel چرخ‌نخ‌ریسی، چرخ‌ریسه

فراخنای قوس

پشت بغل

ابوالهول

پوشش بام شیبدار و دیواره ها با قطعات سنگ لوح
تیر زیر خواب:
sleeper همه تیرهای افقی ساختمان که تیرهای افقی کوچکتر روی آنها می خوابند

slide تکفیل
slot شکاف
smelting گداز:

عمل ذوب کردن سنگ معدن برای جدا کردن فلز
محله کوخ نشین:
slum محله کثیف و فقیر نشین با خانه های محقر کارگری

خرد مقدار، خرد میزان
small-scale نرده بر فگیر [روی شیب بام یا شیر وانی]
snow guard

soapstone → steatite
socle ۱. پاسنگ ستون، پایکره؛ ۲. رگچین پایه، صُفّه
[در زیر ستون یا دیوار یا پیکره]

soffit زیرسوی طاق:
نمای زیرین نعل درگاه، قوس، دهانه، بالکن، رُخبام و هر چه در ساختمان بالای سر است و از زیر دیده می شود

soft solder لحیم قلع
solar heat گرمای خورشیدی:

حرارتی که با وسایل فنی از خورشید گرفته می شود
اتاق آفتابگیر
solarium [با پنجره های بیش از معمول]

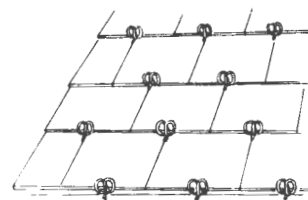
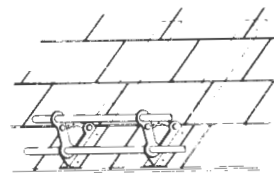
soldering لحیم کاری
soldering fluid جوهر لحیم کاری

solid ۱. یکپارچه، یکدست؛ ۲. جامد، توپُر؛ ۳. صُلب
رنگ یکدست
solid colour

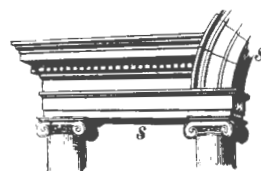
Solomon's Seal مُهر سلیمان، ستاره داوود:
ستاره ششپر علامت رمزی قوم یهود

sopraporta → overdoor سُرخي:
sorkee ساروج سرخ رنگ از آهک و گرد آجر و آب که در هندوستان به کار می رود

صوتبندی:
sound isolation به کارگیری سازه ها و مصالح ساختمانی به نحوی که از شدت انتقال

نرده بر فگیر

زیرسوی طاق

مُهر سلیمان، ستاره داوود

دیوار به ضخامت يك آجر قائم

siphon trap

شترگلو:

لوله به شکل S که برای جلوگیری از بوی بد به طور قائم در آبریز یا مجرای فاضلاب کارگذاشته می شود

site

۱. کارگاه ساختمان؛ ۲. کاوشگاه:

جایگاه حفاری برای کشف آثار باستانی

sitter

مدل زنده:

فردی که در مقابل نقاش قرار می گیرد تا از روی چهره و اندامش شبیه سازی شود

size

۱. چسب، آهار، لعاب

[که در ساختن رنگ لعابی برای نقاشی دیواری یا گواش به کار می رود]؛ ۲. اندازه

skeleton construction

ساختمان آهن بست:

ساختمان با استخوانبندی آهنی یا بتون مسلح

sketch

پیش طرح:

طرح مقدماتی برای اجرای اثر نهایی، یا طرح و نقشی آزمایشی

skew

مایل، اریب [در معماری]

skew arch

قوس مایل، قوس کج

skim coat

اندود پرداخت:

لایه پایانی اندودکاری

skintled brickwork

آجرچین درهم:

نماچین آجری با رجهای نامنظم

skylight

روزن بام، نورگیر بام:

نورگیر روبه آسمان در بالای بام برای دریافت نور مستقیم خورشید

skyscraper

آسمانخراش:

بنای بسیار اشکوبه با استخوانبندی فولادی، بتونی و مانند آن

slab

۱. تاوله:

ورق ضخیم یا خشت از سنگ، بتون، چوب، فلز و مانند آن که ستبرای آن نسبت به درازا و پهنایش اندک است؛ ۲. لوح

slaking

شکفته کاری آهک، آبییدن آهک:

آب دادن به آهک برای ساختن آهک شکفته که در ملاتهای آهکی و

شفته به کار می رود

slat

چوبه کرکره

slate

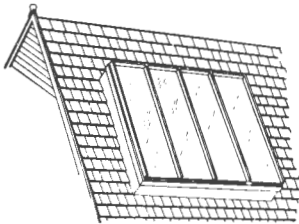
سنگ لوح، لوح سنگی

slating

لوح بندی بام:

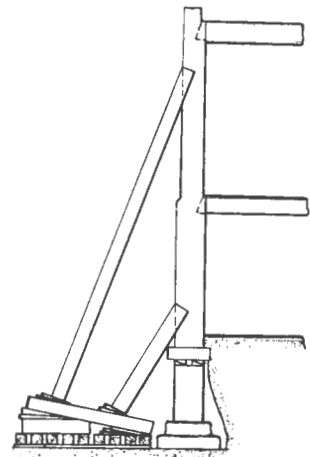

ساختمان آهن بست

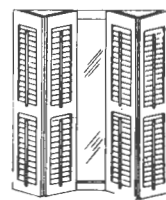

نورگیر بام

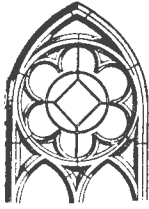
	تیر یا الواری که به طور اریب بر کمر دیوار یا بدنه بنا نصب می شود تا موقتاً آنها را بر جا نگاه دارد
shoring	شمعزنی موقت
	[برای نگهداری ساختمانی که در دست تعمیر است]
showroom	نمایشگاه کالا
shrine	۱. زیارتگاه، بقعه؛ ۲. حرم مقدس
shutters	پنجره کرکره ای
shuttering	قالبندیتون [نیز ← formwork]
shuttle	ابزار پودزنی، ماکو:
	در دستگاههای بافندگی ماسوره ای که رشته های افقی را در تارها می اندازد
siccative	روغن خشکساز
	[چون با رنگ روغنی مخلوط شود مدت خشک شدن آن را کوتاه می کند]
side	ضلع، بر، پهلو
side view	نمای جانبی
sienna	قهوه ای مایل به زرد:
	رنگیزه خاك طبیعی یا خام ناحیه سیه نا در ایتالیا
signet maker	مهر تراش
silk-embroidery	ابریشم دوزی
silk-screen	چاپ پارچه ای:
	چاپ با پارچه ابریشمین یا نازک که سطحش با غشایی نفوذناپذیر از محلول شیمیایی پوشانده می شود جز آن جا که نقشی هست، و رنگ یا مرکب چاپ از آن نقش رد می شود و به چاپ می رسد
silhouette	تصویر سایه نما
sill	آستانه:
	عضو افقی پایین در و پنجره [نیز ← saddle]
sill beam	تیر درگاه
silver bronze	هفتجوش
	[فلزی محکم است و در کرمان زیاد به کار می رود]
silver point	قلم نوک نقره
silversmith	نقره کار، نقره ساز
silver solder	لحیم نقره
silver tinsel	ملبله نقره ای
single-brick wall	تیغه آجری:

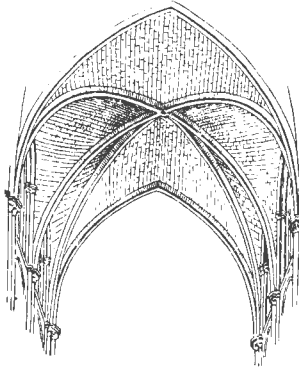
شمعزنی موقت

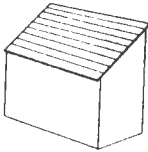
پنجره کرکره ای

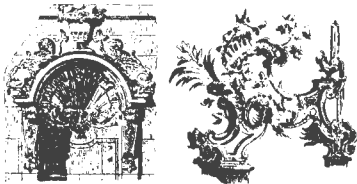
ششبر

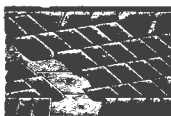
طاق شش بخشی

بام تکشیب آلونک

تزیینات صدفی

لوح پوشش

sewer مجرای فاضلاب، گندابرو
sewerage system شبکه فاضلاب
sexfoil ششبر [پنجره، نقش گل]
sexpartite vault طاق شش بخشی
sfumato [It] محوسازی:

اسلوب خفیف کردن تدریجی رنگ و نور و محوسازی اشکال در نقاشی

shade ۱. سایه:

در نقاشی جایی که مستقیماً زیر تابش نور قرار نگرفته باشد؛ ۲.
سایه رنگ؛ ۳. پرده نور بند

shading سایه زنی، سایه افکنی

shaft ۱. میله ستون، بدنه ستون، شال ستون

[از روی پاسنگ تازیر سر ستون نیز ← trunk]؛ ۲. میله چاه؛ ۳.

میله دود کش: مجرای قائم دود رو؛ ۴. چاه آسانسور

shape ۱. هیئت، ریخت؛ ۲. شکل دوبعدی

shapely خوش ریخت، شکیل

sheathing روکشکاری، پوششکاری

shed آلونک، انبارك

shed roof بام تکشیب آلونک

sheet ۱. ورق، ورقه، صفحه؛ ۲. لایه

shelf رف، طبقه

shell ۱. پوشه [در ساختمان]؛ ۲. صدف

shellac, shellack لاک متورق، لاک خالص [نیز ← lac]

shellack solution لاک والکل، محلول لاک والکل

shellack dye رنگ لاک والکلی

shellack varnish روغن کمان، جلای لاک والکلی

shell decorations تزیینات صدفی

shelter پناهگاه، مسکن

Shia, Shiite شیعه

Shiism تشیع

shingle لوح پوشش:

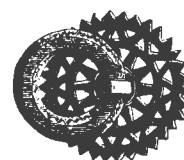
لوح سنگی، چوبی، سفالی، پلاستیکی، یا خشت سیمانی برای

پوشش بام و سردیوار

shop drawing نقشه اجرایی [معماری و مهندسی]

shore بغلبنده، شمع:

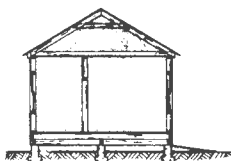
Semites	سامیان:
	اقوام گوناگون سامی زبان چون: آشوریان، اکدیان، اعراب، فینیقیان، عبرانیان، یهودیان
sense	۱. درک؛ ۲. معنی؛ ۳. جهت
sense of beauty	درک زیبایی
sense of form	۱. درک قالب هنری؛ ۲. شکل پسندی
sense of proportion	درک تناسب
sense of rotation	جهت دَوَران
sentimentality	رقت احساس
sepia	سویایی:
	قهوه ای مایل به قرمز
sepulcher	۱. قبر؛ ۲. ظرف اشیاء مقدّس
sequence	۱. توالی، تسلسل مراحل؛ ۲. دنباله، پیامد
seraglio[Turk]	۱. کاخ شاهی [در ترکیه] ۲. اندرونی، حرّمسرا [در ترکیه]
sericulture, sericulture	پرورش کرم ابریشم
serliana	پنجره سه چشمه [نیز ← Venetian window]
serpentine	مارپیچ:
	دارای خمیدگیهای متناوب به راست و چپ مانند حرکت مار
serrate, serrated	دندانه دار، لبه آره ای، مضرس:
	دارای دندانه های ریز مانند لبه سکه یا برگ گل سرخ
serried	۱. تنگ افتاده، جذب هم [در بنایی]؛ ۲. دندانه دار
serrurerie[F]	قفلسازی
sesame oil	روغن کنجد
set	گرفته، بسته [گچ، بتون و مانند آن].
setback	پس نشستگی [در بنایی]
setting	۱. گیرش:
	نخستین مرحله سفت شدن ملاط گچ یا سیمان و مانند آن؛ ۲. صحنه پردازی؛ ۳. جواهرنشانی، ترصیع؛ ۴. فرشکاری [با سنگ و آجر و کاشی و مانند آن]
settlement	۱. نشست:
	فرونشستن پی ساختمان؛ ۲. قرارگاه، ماندگاه
severy	۱. آسمانه؛ ۲. دهانه طاق
severe style	شیوه رسمی، هنرمکتبی
sewage	فاضلاب، گنداب

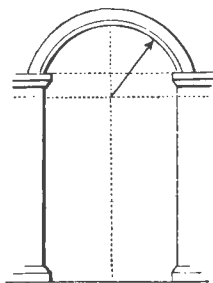
لبه آره ای، دندانه دار

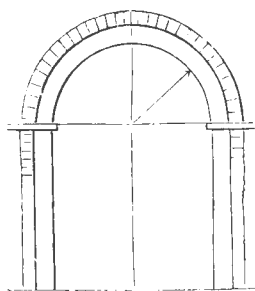
دهانه طاق

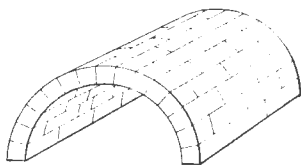
مقطع

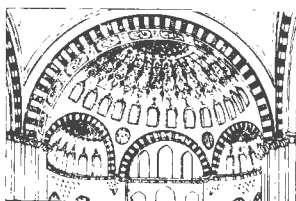
قوس ناتمام

قوس دور تمام

طاق دور تمام

نیمگنبد

sculpture in the round: پیکره همه جانبی، پیکره مستقل:

پیکره آزاد که از هیچ جانب به بدنه یا عضو ساختمانی متصل نیست و کاربرد معماری ندارد

Scythians

سیتها، سکاها

[قومی ایرانی نژاد ساکن نواحی شرقی دریای خزر و ترکستان شرقی]

seal engraving

مهرکشی

seam joint

درز، درز اتصال

seamless floor

کف بی درز

seasoning: ۱. خشکسازي چوب [درهوايادر کوره]: ۲. سفتسازي بتون

secondary colours

رنگهای فرعی:

هر رنگ حاصل از ترکیب دورنگ اصلی به میزان مساوی [مانند رنگ فرعی نارنجی که از ترکیب دو رنگ اصلی سرخ و زرد حاصل می شود]

secondary stairs

پلکان فرعی

section

۱. مقطع:

نمایش شیء، ساختمان، لوله یا هر حجم دیگر بدان گونه که سطحی تصویری به طور قائم آن را قطع کند و درون یا میانش را نمایان سازد: ۲. برش، بخش

seepage

نشت آب

segment

۱. قوس دایره:

برشی از دایره کوچکتر از نیمدایره: ۲. بخش، پاره

segmental arch

قوس ناتمام

Seleucids

سلوکیان:

سلسله فرمانروایان یونانی که پس از پیروزی اسکندر در ایران مستقر شدند [۳۱۲ تا ۶۴ ق م]

Seljuks, Seljuqs

سلجوقیان [۴۲۹ تا ۵۹۰ ه ق]

semi-arch [flying buttress ← نیمقوس] مانند نیمقوس پشتبندمعلق؛ نیز ←

semicircular arch

قوس دور تمام:

قوسی که برونسویش يك نیمدایره تمام است

semicircular vault

طاق دور تمام:

طاق نیمدایره

semidome

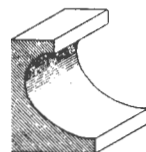
نیمگنبد

semielliptical arch

قوس نیم بیضی:

قوسی که برونسویش نصف يك بیضی است

سطح، یا برای ایجاد بافت زبر تزیینی
scotia سه چهارم گیلویی:
 ایزاری کاو که نیمرخ ساختمانی [← profile] آن بی شباهت به
 هذلولی نیست
scraping لیسه کاری، لیسه زنی:
 زدودن و تراشیدن سطح چوب با تیغه پهن فولادی
scratch coat آستر زبر:
 لایه اول اندود که زخمکاری یا خراشکاری می شود تا لایه دوم بهتر به
 آن بچسبد
screed شمشه کاری:
 باریکه برجسته و صاف گچکاری یا چوب یا فلز برای تنظیم ضخامت
 اندود که در سطوح بنایی کار گذاشته می شود
screen ۱. جدار، شبك، قاب حایل؛ ۲. پرده سینما
screw stair پلکان پیچ
 پلکان گرد به دور پایه میانی
script خط، نوشتار
scriptorium نوشتارخانه [خصوصاً اتاق نسخه برداری در صومعه]
scroll ۱. طوماری سرستون
 [در ستونسازی ایونایی؛ نیز ← Ionic order]؛ ۲. زنجیره
 طوماری [در معماری، گچبری، مبلسازی و مانند آن]؛ ۳. نوشته
 طوماری: دستنوشتهای کهن روی کاغذ پاپیروس یا پوست آهو و
 مانند آن با درازای بسیار که چون طومار پیچیده و لوله می شد
scroll bracket سگدست طوماری:
 رفند با گیلویی طوماری [نیز ← bracket]
scroll moulding ابزار طوماری
scroll pediment سنتوری طوماری
scrollwork پیچك چنگ:
 تزیین یا گچبری با شکلهای درهم تابیده طوماری و پیچکی به انواع
 گوناگون
scullery ظرفشوخانه [ملحق به آشپزخانه]
sculptor ۱. پیکره ساز، پیکر تراش؛ ۲. سنگ تراش
sculptural decoration سنگ تراشی تزیینی، پیکر تراشی تزیینی
sculpture ۱. پیکره سازی، پیکر تراشی؛ ۲. پیکره، تندیس
sculptured head سردیس:
 پیکره سر، یا سر پیکر تراشی شده

سه چهارم گیلویی

طوماری سرستون

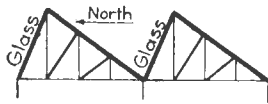
زنجیره طوماری

سنتوری طوماری

پیچك چنگ

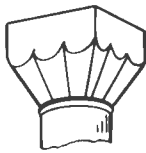
بام واریخته کمرشکن

اندود مرمر نما

ابزار دالبری

سرستون دالبری

اتصال نیمانیم

نیمخدای جنگلی با سروسینه آدمی و دوپای سم‌دار بز و دوشاخ، در اساطیر یونان

sawed timber

الوار چهارتراش

saw-tooth roof

بام واریخته کمرشکن:

بام شیب‌دار برای ساختمانهای صنعتی با لبه‌ای به شکل دندانۀ آره که از يك سمت نور می‌گیرد

scabellum

پایۀ بلندپیکره

scaffold (ing)

چوبیست، داربست

scagliola

اندود مرمرنما:

اندودی است با ملات خاکه مرمر و مواد چسباننده و رنگیزه‌های مختلف برای تزئین روکاری

scale ۱. میزان، تناسب؛ ۲. خط کش مقیاس؛ ۳. مقیاس نقشه

scallop, scallops ۱. ابزار دالبری؛ ۲. آذین صدفی

scalloped capital سرستون دالبری، سرستون صدفی

scape, scapus گیلویی پاستون [نیز ← apophyge]

scarf joint اتصال نیمانیم:

اتصال دو انتهای الوار (تیر یا میله) به هر نوع که يك قطعه پیوسته سر راست و با يك ضخامت به دست آید

scarlet قرمز مایل به نارنجی

scena ساختمان پشت صحنه

[شامل رختکن هنرپیشگان]

schema ۱. زبده نگاشت؛ ۲. نمودار خطی

۳. طرح مقدماتی [در هر نوع برنامه‌ریزی]

schematic نمودار گونه، زبده نگاشتی

scheme ۱. پیش‌افکند:

تنظیم اصلی نقشه ساختمانی؛ ۲. نقشه کار، طرح مقدماتی [در هر گونه برنامه‌ریزی]

scenography نقاشی صحنه:

نقاشی و طراحی صحنه نمایش با ژرفانمایی

schist سنگ رستی، سنگ متورق

school مکتب هنری، مکتب فکری

sconce رف، جاشمعی:

رف کوچک بر دیوار برای قراردادن شمع

scoring خراشکاری، زخمکاری:

خراش دادن و ناصاف کردن رویه بنایی برای افزایش چسبندگی

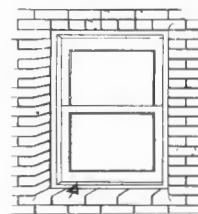
	روغن جلا به کار می‌رود
sandblasting	ماسه فشانی:
	روش ماسه فشانی با فشار هوا برای زدودن دوده و گرد و غبار از رویه بنا و سطح شیشه، یا زنگ از فلزات
sand finish	اندود ماسه آهک
sanding	سمباده کاری، سمباده زنی
	[برای صیقلکاری یا زنگ زدایی]
sandpaper	کاغذ سمباده
sand painting	نقاشی روی ماسه:
	نقاشی آیینی یا درمانی روی ماسه که در میان برخی قبیله نشینان معمول است
sandstone	۱. ماسه سنگ؛ ۲. قهوه‌ای مایل به قرمز
sanguine	۱. سرخ خونی؛ ۲. مداد سرخ
sanguine drawing	طراحی با مداد سرخ
sapphire blue	آبی سیر
sapping	نقبزنی، آهونزنی
Saracenic architecture	معماری اسلامی:
	شیوه معماری اسلامی که در عربستان و ایران و بین النهرین و ترکیه و شمال آفریقا و اسپانیا و هندوستان و خاور دور رواج یافت، و در هر سرزمین با ویژگیهای معماری محلی و ملی آمیخت؛ و مشخص است به نمای پرآزین دیوارهای مساجد و زیارتگاهها و محرابها، و منبر و در منبتکاری شده، و مناره و گنبد ناری و گنبد پیازی، و قوسهای تیزه دار و دالبری و نعل اسبی
sarcophagus	۱. تابوت؛ ۲. مقبره سنگی
sash, sash window	۱. اُرسی:
	پنجره بالارو؛ ۲. قاب شیشه خور پنجره
sash bar	۱. وادار پنجره:
	عضو عمودی برای تقسیم بندی شیشه خور پنجره؛ ۲. زوار شیشه: قطعه چوب یا فلز برای نگهداری شیشه روی دوراهی وادار پنجره یا در شیشه خور
Sassanians	ساسانیان [۲۲۴ تا ۶۳۳ ب.م، یا سال ۱۱ بعد از هجرت]
Sassanian architecture	معماری ساسانی
saturated colour	تما مرنگ:
	رنگ خالی از آمیزه سفید
Satyr	ساتیر:

معماری اسلامی

مقبره سنگی

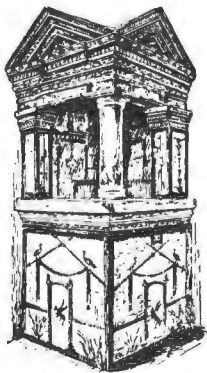

اُرسی

معماری ساسانی

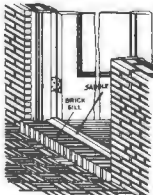
S

زاویه مقدس

انبار کلیسا

آستانه

۱. نیایشگاه کوچک (در روم باستانی)؛ ۲. بقعه، مزار

۱. زاویه مقدس؛ ۲. جایگاه اشیای مقدس

انبار کلیسا:

جایگاه نگهداری جامه‌های کشیشان و اشیای مقدس و ظروف

مخواب، و نیز محل پوشیدن جامه‌های آیینی برای اجرای مراسم

کلیسا

saddle آستانه:

عضو افقی زیرین در و پنجره از چوب یا آهن

Safavids صفویان [سلسله صفویه، ۹۰۵ تا ۱۱۴۸ هـ ق]

Saffarids صفاریان [۲۴۷ تا ۳۹۳ هـ ق]

saffron ۱. زعفران؛ ۲. زعفرانی [رنگ]

sagitta سنگ کلید، سنگ تاج:

قطعه سنگ دوزنقه شکل (یا گوه ای) در رأس یا تاجگاه قوس [نیز

← Keystone]

salient بیرون نشسته:

بخش یا عضو بیرون نشسته در بنایی یا استحکامات

salmon brick آجر خامه‌خت [به رنگ صورتی روشن]

saloon نوشگاه، میکده

Samanids سامانیان [۲۷۹ تا ۳۸۹ هـ ق]

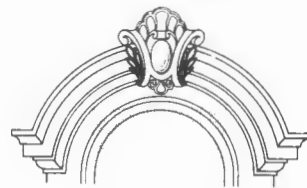
sanatorium آسایشگاه بیماران، بهداشتگاه

sanctuary ۱. حرم، جایگاه مقدس؛ ۲. محوطه محراب کلیسا

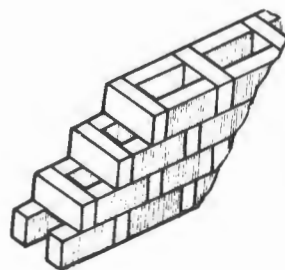
sandarac, sandarach سندروس:

صمغی درختی، نیمشفاف و به رنگ زرد پریده، که در ساختن نوعی

سطح زبر و صیقل نیافته سنگ و سیمان و بتون و مانند آن
rough surface رویه زبر
round (in the round) همه جانبی، مستقل [در پیکرتراشی]
roundabout فلکه، میدان
round arch → Roman arch
roundel ۱. پنجره گرد؛
 ۲. قابیند گرد [در معماری]؛ ۳. دژ نیمگرد
round pediment ابزار گرد سردر
rowlock arch → relieving arch
rowlock cavity wall دیوار صندوقه ای؛
 دیواری که آجرهایش نره چین شده و به صورت لانه کفتری
 میانخالی است
rubbed brick آجر آسباب
rubbing مداد سابی؛
 سایش دادن مکرر و سراسری مداد بر سطح کاغذی که روی نقشی
 برجسته قرار داده شده است برای پدید آوردن آن نقش بر کاغذ
rubble ۱. لاشه سنگ؛
 قطعه سنگ قواره نشده؛ ۲. آوار
rubble wall دیوار لاشه سنگی؛
 دیوار با قطعات نامنظم و ناقواره سنگ، و نیز گاهی بدون بندکشی
rubble work بنایی لاشه سنگی؛
 بنایی با قطعات سنگ ناقواره و درهم به اندازه های ناچور
ruderation سنگفرش قلوه ای
run پهنای پله [نیز ← staircase]
running dog → Vitruvian scroll
running mould, running ornament زنجیره شاخ و برگ
 [گچبری یا حاشیه تزئینی]
russet حنایی؛
 درجه ای از قهوه ای مایل به قرمز
rustication, rustic work سنگچین روستایی؛
 سنگچین با سنگهای بادبُر قلمدرز شده که نمای هر قطعه سنگ کاملاً
 برجسته است
rustproof paint رنگ ضد زنگ

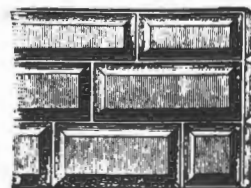
ابزار گرد سردر

دیوار صندوقه ای

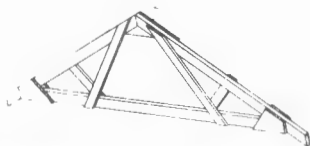
زنجیره شاخ و برگ

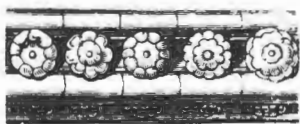
سنگچین روستایی

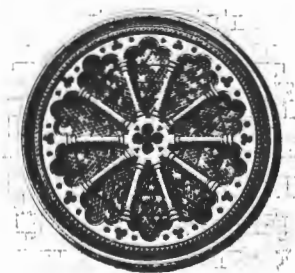
معماری رومی وار

خرپای شیروانی

گچبری گلسترخی

پنجره خورشیدی

گنبدخانه

بود بر جرزه‌های جسیم مفصل بندی شده و قوسهای تمامدور و طاقبندی سنگی توانمند، که به طور عمده در ساختن کلیساهای چلیها شکل به کار می رفت

Romanesque Revival

احیای معماری رومی وار:

شیوه معماری التقاطی که در سالهای ۱۸۷۰ تا ۱۹۰۰ در امریکا متداول شد و مشخص بود به بدنه سازی سنگی با تزیینات فراوان بر سطح آن، و قوسهای ستبر تمامدور

Romanticism, Romantisme[F]

رمانتیک گری:

مکتب ادبی و هنری که از اواخر قرن هیجدهم در انگلستان و آلمان و سپس در فرانسه چون واکنشی انقلابی علیه اصول مقرر و قالب رسمی مکتب کلاسیک قیام کرد، و بنایش بر: تخیل و رؤیا، سنت شکنی، شور شاعرانه، مضامین عادی در شرح احوال مردم عادی و عشق آتشین به طبیعت و زندگی طبیعی است. رمانتیک گری در نقاشی و پیکرتراشی نیز جلوه گر شد و مکتب خود را برپا کرد، لیکن در معماری که ذاتاً از حیطة تصرفش بیرون بود تحوّل عمده به وجود

نیآورد

rondelle

جام شیشه گرد

roof tile

سفال بام

roof guard

برقبندهام:

حفاظ دوربام برای جلوگیری از فرو ریختن برف

roof timbering

تیربست بام

roof truss

خرپای شیروانی، خرپای بام

rope moulding → cable moulding

rosace → rosette

rose madder

قرمزرو ناسی

rose moulding

ابزار گلسترخی، گچبری گلسترخی

rosette

آذین گلسترخی، گلمیخ گلسترخی

[گچبری، کنده کاری، درودگری]

rose window

پنجره خورشیدی

rostrum

۱. سگویی خطابه؛ ۲. جایگاه موعظه کشیش

rotunda

۱. گنبدخانه:

بنای گرد و گنبددار [گاهی محصور در ردیف ستون]؛ ۲. سرسرای

گرد [معمولاً با گنبدی بر بالایش]

roughcast

۱. پوشش تگرگی؛ ۲. گچ اندودزبره، گچبری زبره

roughly ground

زبره تراش، خامتراش:

پرستشگاهی کنده شده در دل صخره و کوه
rock cut tomb, rock tomb مقبره صخره ای:

مقبره کنده شده در دل کوه سنگی
rock wool پنبه کوهی:

ماده کانی که برای عایق بندی در ساختمان به کار می رود
Rococo روکوکو:

نام شیوه هنری اروپا در میانه سده هیجدهم که انباشته بود از عناصر تزئینی با خطوط خمیده و رنگهای تابناک، و نیز انواع ریزه کاری های صدفی و مرجانی شکل درهم آمیخته که جنبه انحطاطی داشت، و در فرانسه به اوج خود رسید، به خصوص در زمینه معماری و مبلسازی و اثاثه تجملی [نیز ← rocaille]

rod ۱. میلگرد

میله باریک فولادی سرکج که برای مسلح سازی داخل بتون کار گذاشته می شود؛ ۲. تیرک، ترکه، عصا

roll-and-fillet moulding ابزار فتیله تسمه ای

roll billet moulding ابزار فتیله گریخته

roller نورد، غلتک:

استوانه مرکب زنی دستگاه چاپ، و یا غلتک دستی رنگزنی که در نقاشی به کار می رود

rolling نورد زنی، غلتک زنی:

مرکب زنی در چاپ و رنگزنی در نقاشی با نورد

Roman arch قوس رومی، قوس دور تمام، قوس تمامدور:

قوس نیمدایره با دور کامل

Roman architecture معماری رومی:

معماری دوره امپراتوری روم [سده های دوم تا آخر چهارم ب.م] شامل آبار، حمام عمومی، برج و بارو، پل، میدان عمومی، تالار شهری، ساختمانهای بزرگ دیوانی، ورزشگاه و آمفیئاتر با بتون پوزولانی [نوعی ساروج] و نمای آجر و سنگ و مرمر که در روم باستانی و مستعمراتش معمول شد، و مبتنی بود بر ستون و قوس تمامدور و سقف گنبدی، و یا نعل درگاه و ستوری و بام تخت. [نیز ←

[Roman arch]

Romanesque architecture معماری رومی وار:

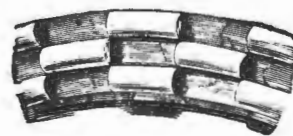
شیوه معماری [و هنری] حاصل از ترکیب عناصر معماری روم امپراتوری و بیزانس که از اوایل سده یازدهم تا اواخر سده دوازدهم، با ویژگیهای مختلف محلی، در کشورهای اروپا متداول ماند، و مبتنی

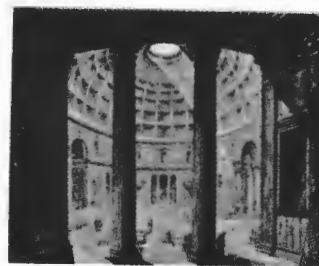
روکوکو

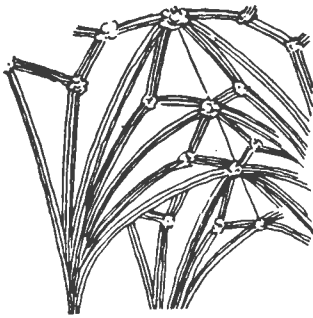
ابزار فتیله تسمه ای

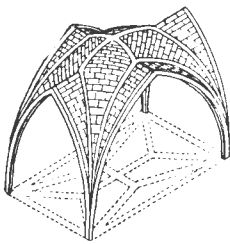
ابزار فتیله گریخته

معماری رومی

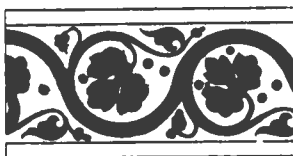
تویزه، رگه قوس

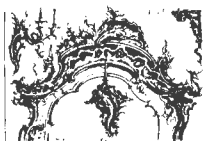
طاق و تویزه

کاکل

تزئین برگ و طوماری

تزئینات غارنما

rhomboid

شبه لوزی:

متوازی الاضلاعی شبیه به لوزی که اضلاع مجاور و زوایایش نامتساوی اند

rhombus

لوزی

rhythm

ضرب، وزن:

تناوب مرتب زمانی یا مکانی [در هنرهای تجسمی و موسیقی و ادب]

rhythmic

۱. ضربی؛ ۲. موزون، متوازن [در زمان و مکان]

rhyton

جام شاخی:

جام یا پیاله به شکل شاخ، و نیز سروشاخ جانور

rib

تویزه:

عضو خمیده شکل یا رگه برجسته که بر دهانه قوس یا در محل تقاطع طاقهای گهواره ای احداث می شود، و یا طاق را به بخشهای کوچک تقسیم می کند، و عموماً کاربرد ساختمانی و تقویتی، و گاهی نیز تنها جنبه تزئینی دارد. از جهت کاربرد، قوس و طاقهای قوسی بر تویزه اتکاء می یابند، و انواع تویزه در معماری اسلامی و گوتیک بسیار است

ribbed vault

طاق و تویزه [نیز ← rib]

ribbing

تویزه بندی [نیز ← rib]

rich colour

رنگ پرمایه

ridge

۱. کاکل:

تیزه شیروانی یا خریا؛ ۲. خط رأس

ridgeboard, ridgepole

تیر کاکل:

عضو افقی بالای خریا یا شیروانی

rigid

۱. صلب، سخت؛ ۲. خشک، انعطاف ناپذیر

relief, relievo

نقش برجسته

rinceau ornament

تزئین برگ و طوماری

rise

خیز طاق

riser

پیشانی پله، قد پای پله [نیز ← staircase]

ritual

آیین، آیینی

riveting

پرچکاری

rocaille

۱. غار مصنوعی:

غار تزئینی ساخته شده با سنگهای کج و معوج و صدف و مانند آن؛

۲. تزئینات غارنما

rock carving

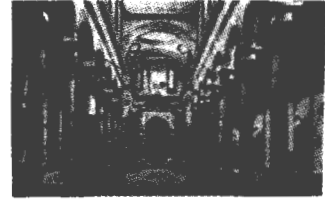
کنده کاری صخره ای:

پیکرتراشی یا کتیبه کنی بر بدنه صخره یا کوه سنگی

rock temple

پرستشگاه صخره ای:

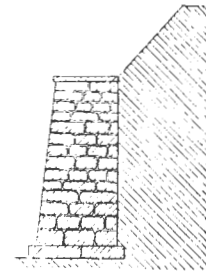
	رسید
Renaissance architecture	معماری رنسانس
	[به شیوه و با عناصر معماری یونان و روم باستانی]
rendering	۱. پرداخت، تمامکاری [در کارهای هنری] ۲. اندود؛ ۳. اندود کشی، دوغابزنی
rendu [F]	۱. رنگزنی نقشه ساختمانی؛ ۲. نقشه ساختمانی تمامکار
replica	۱. نسخه بدل، رونوشت ۲. اثر تکراری: اثر دوباره ای که هنرمند از روی کار اصلی خود بسازد
repoussé[F]	گوژکاری:
	برجسته سازی سطح فلز با چکش کوبی از پشت
representation	بازنمایی، شبیه سازی
repressed brick	آجر فشاری
reproduction	نسخه برداری، مانند سازی:
	تکثیر از روی نسخه اصلی
reredos	جدار پشت محراب
reservoir	آب انبار، منبع آب
residence	خانه اعیانی
resin	صمغ درختی، رزین
respond	نیمستون باطاق، نیمجرز باطاق:
	پایه پیشکرده یا ستونی توکار که ملحق به بدنه دیوار است و يك انتهای قوس طاق روی آن قرار می گیرد
restoration, restoring	مرمت آثار هنری
retable, retablo	جدار تزئینی پشت محراب
retaining wall	دیوار ضامن
reticulated	مشبك، تور بافت
reticulated masonry	بنایی شبکه نما
reticulated moulding	ابزار شبکه نما
reticulation	رگچین شبکه نما
reveal	بغله درو پنجره:
	فاصله تونشستگی در یا پنجره از سطح بیرونی جرز
reverse	۱. پشت سکه؛ ۲. پشت مدال
revetment	پوشش بدنه [در بنایی]
revival style	شیوه احیایی
revolving door	در چرخان
rez-de-chaussée[F]	اشکوب همکف

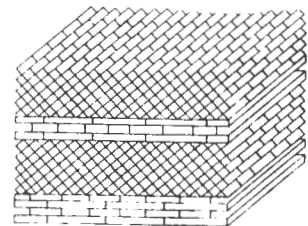
معماری رنسانس

گوژکاری

دیوار ضامن

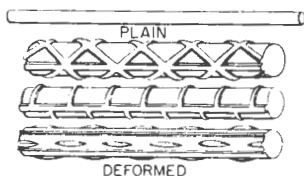
بنایی شبکه نما

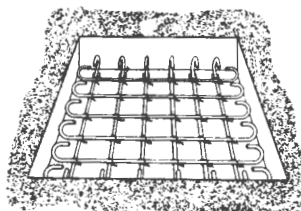
ابزار شبکه نما

شیوه نیابت سلطنت

میلگرد مسلحکاری

میلگرد

refinishing پرداخت نهایی، تمامکاری

reformatory ندامتگاه جوانان

refractory brick آجر نسوز

refractory mortar ملاط نسوز

Regency Style شیوه نیابت سلطنت:

شیوه هنری ظریف و پراز ریزه کاری با شکلهای طوماری و هرینه سازی که در دوره کوتاه نیابت سلطنت دوك دورلثان [d'Orléans، ۱۷۱۵ تا ۱۷۲۳] در فرانسه معمول شد؛ و در انگلستان با همان ویژگیها از ۱۸۱۰ تا ۱۸۲۰ یعنی پیش از پادشاهی ملکه ویکتوریا (Queen Victoria) به اجرا درآمد

۱. ردیف نقش افقی [در تزیینات معماری و نقش برجسته کاری] register

۲. حاشیه منقوش؛ ۳. حاشیه نقش برجسته

reinforced concrete بتون مسلح:

بتون محکم شده با میلگردها یا مفتولهای آهن یا فولاد

reinforcement ۱. مسلحکاری بتون:

نصب میلگرد یا مفتول آهنی یا فولادی در بتون برای استحکام؛ ۲.

تقویت ساختمانی

reinforcement bar میلگرد مسلحکاری:

میلگرد فولادی یا آهنی برای مسلحکاری بتون

reinforcement rod, reinforcing rod میلگرد

میلگرد بتون مسلح به شکل عصا

relevé[F] بازنگاری:

ترسیم اندازه گیری شده از روی اثری قدیمی

relief ۱. نقش برجسته؛ ۲. نقشه عوارض زمین

relief in the round → high relief

relief printing چاپ برجسته:

هر نوع چاپی که قسمت های برجسته لوح، مرکب یا رنگ را بگیرد و

به صفحه چاپ منتقل کند

relieving arch [discharging arch ← نیز] جهازه، طاق دزد

reliquary صندوق اشیاء مقدس

Renaissance رنسانس:

نهضت احیای هنر و ادب یونان و روم باستانی که به اعتراض علیه هنر گوتیک و اندیشه و فرهنگ قرون وسطایی، از اوایل قرن پانزدهم نخست در ایتالیا و سپس با اندک تغییرات محلی در دیگر کشورهای اروپایی رواج یافت، و در نیمه اول قرن شانزدهم به اوج کمال خود

رنگارنگ بود که انفجار آسا به فرا سوی زمان و فضا گسترش یابند، تا اثر نقاشی الفاگر بُعد چهارم و نمایانگر مسیرهای نیر و وجاذبه اجسام شود. بنیانگذاران این مکتب میخائیل لاریونوف و ناتالیا گونچارووا بودند

Rayonnant Gothic گوتیک شعاعسان:

شیوه میانی معماری گوتیک در اواخر سده سیزدهم و سده چهاردهم که مشخص است به خطوط شعاعی در تزیینات توری شکل و دایره ها و پنجره های خورشیدی و مقاطع قوسها به تعداد زیاد

Realism واقعگری، واقعنمایی [در هنرهای تجسمی]

rebate → rabbet

receding colour رنگ پس نشین:

در نقاشی هر رنگ که به نظر نگرنده از رنگهای دیگر دورتر می نماید و روبه ژرفای صحنه عقب می نشیند، مانند آبی، سبز ملایم و خاکستری [به اعتباری رنگ های سرد؛ نیز ← cold colour]

recess ۱. پس نشستگی اتاق، تونشستگی ساختمان

۲. طاقچه تزیینی، کاود یوار

reconstruction بازسازی

rectilinear راستخط

red figured style شیوه نقش سرخگون [در سفالگری یونان باستان]

red lead سرنج:

رنگیزه قرمز کانی که در رنگهای نقاشی، یا چون ماده ای ضد زنگ به کار می رود

red ochre اخرای سرخ، گل ارمنی:

خاک طبیعی قرمز فام که به صورت رنگیزه در رنگسازی و مطلقا کاری مورد استفاده است

reed نی، نال

reeding ابزارنی چین:

ابزاری به شکل لوله های نی چیده شده در کنار هم

reentrant تونشسته:

بخش یا عضو تونشسته در بنایی یا استحکامات

refacing تجدیدروکاری

refectory ناهارخوری صومعه [یا امروزه در دانشگاه و نهادهای عمومی]

refined ۱. پالوده، پالایش یافته؛ ۲. مهذب، ظریف، آراسته

refinement ۱. پالایش؛ ۲. ظرافتکاری، تهذیب

refinery پالایشگاه

گوتیک شعاعسان

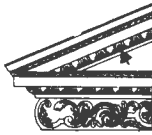
طاقچه تزیینی

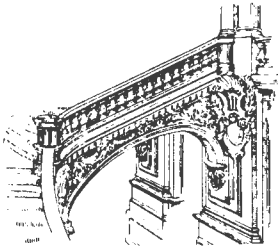
ابزارنی چین

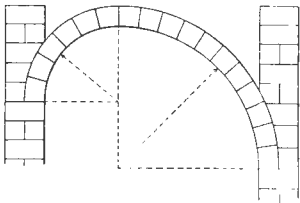
ناهارخوری صومعه

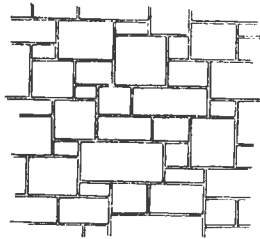
قرنیز شیبدار

قوس نامتقارن

طاق نامتقارن

سنگچین ریز و درشت

rake شیب، میل [دریام، شیر وانی، پلکان]

raking bond رگچین جناغی

raking cornice قرنیز شیبدار:

هر يك از دو ضلع شیبدار و بیرون نشسته سه گوش سنتوری

raking pile شمع پشتبند

rambler خانه يك اشکوبه

rammed concrete بتون کوبیده

ramp شیبه:

گذرگاه شیبدار برای مرتبط کردن سطوح پست و بلند یا اشکوبه های

پایین و بالا به یکدیگر

rampant arch قوس نامتقارن

rampant vault طاق نامتقارن

rampart ۱. خاکریز دفاعی:

خاکریز یا تلی که دیوار دفاعی قلعه بر آن استوار می شود؛ ۲.

باروی قلعه

random درهم، نامنظم، اتفاقی

random ashlar, random ashler سنگچین یادبردرهم:

رگچین سنگهای قواره یا چهارگوش با درزهای نامنظم

random masonry رگچین درهم:

رگچین افقی سنگی به طور نامنظم و پایین و بالا [نیز ← random

[work

random work سنگچین ریز و درشت

rationalism خردگری

raw pigment رنگیزه خام، رنگیزه طبیعی:

هر ماده کانی یا گیاهی و طبیعی که نوعی رنگ به دست می دهد

raw sienna زرد سیه نا:

درجه ای از زرد مایل به قهوه ای که از رنگیزه خاک خام (یا طبیعی)

شهر سیه نا واقع در ایتالیا به دست می آید

raw umber قهوه ای اومبر:

درجه ای از قهوه ای مایل به زرد که از رنگیزه خاک طبیعی اومبر،

موجود در سرزمین شرقی دریای مدیترانه، به دست می آید

Rayonism تابشگری

نهضت نقاشی انتزاعی روسیه که در سالهای بعد از ۱۹۱۰ به مقابله با

شیوه های حجمگری فرانسه و آینده گری ایتالیا قد علم کرد. هدف

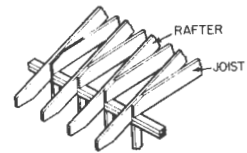
این شیوه نوظهور ایجاد خطوطی پیوسته یا پراکنده، و تابشهایی

R

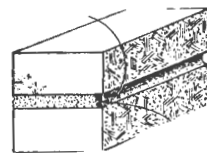
rabbet	کُنش کاو:
شیار یا فرو رفتگی يك عضو ساختمانی برای جا افتادن عضوی دیگر در آن	
rabbet joint	اتصال دوراهه
rack	رف، طاقچه
racking	هشتگیر، لاریز:
نوعی رگچین آجر برای قفل و بست دو بدنه دیوار به هم	
raddle	۱. گل آخرای سرخ؛ ۲. رنگیزه سرخ
radius	شعاع دایره
rafter	لنگه خرپا:
تیر شبیدار شیروانی	
raggle	بندکشی گود
ragstone	۱. سنگ آهک ریگدار:
سنگ آهک زبر مخلوط با ماسه سنگ؛ ۲. تاوه سنگ	
ragwork	سنگچین ناصاف
rail	۱. آلت افقی کلاف در، عضو افقی قاب
۲. دست انداز نرده: عضو سراسری روی نرده؛ ۳. نرده، طارمی	
railing	۱. جان پناه، طارمی؛ ۲. نرده کشی
railing post	میله نرده
rain leader	ناودان
raised pointed arch	قوس تیزه دار تُند:
قوس تیزه دار با خیز بلند	
raised work	برجسته کاری، گوز کاری

اتصال دوراهه

لنگه خرپا

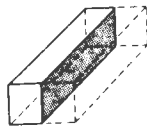
بندکشی گود

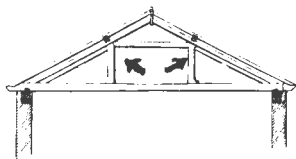
سنگچین ناصاف

آلت افقی کلاف در

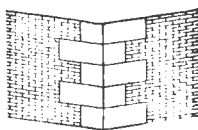
آجر قلمدانی

شاخه خربا

پنجبرگ، پنجر

سنگ دونبشی

چهاربره، چهاربرگ، چهارپر **quatrefoil, quarterfoil**

۱. صدساله چهاردهم [سده پانزدهم میلادی] **quattrocento** |۱۱|

۲. هنر و فرهنگ ایتالیا در سده پانزدهم؛ ۳. دوره رنسانس ایتالیا

آجر قلمدانی **queen closer**

شاخه خربا **queen post**

آب دادن [فولاد] **quenching**

آهک زنده: **quicklime**

آهک آب ندیده

۱. ماسه بادی؛ ۲. ریگ روان **quicksand**

آرایش پنجکاشت: **quincunx**

ترتیب پنج جایگاه که چهار نقطه در چهار گوشه مربع و یک نقطه در

مرکز آنهاست مانند کاشت پنج درخت در چهار گوشه و مرکز یک

سطح مربع

پنجبرگ، پنجر **quincefoil, quintefoil**

سنگ کُنج، سنگ دونبشی **quoin**

Q

Qajars قاجاریان [سلسله قاجاریه، ۱۱۹۳ تا ۱۳۴۴ هـ ق]
qamariyyah [Ar] قمریه:

پنجره مشبك اسلامى، یا جدار مشبك

Qibla → Keblah [Ar]

Qoreishites خاندان قریش [عقبه اسماعیل فرزند ابراهیم]

quadra ۲. قاب چهار گوش، نقش برجسته چهار گوش

۲. ابزار چهار گوش؛ ۳. پاسنگ چهار گوش

quadrangle (quad) حیاط چهار گوش

quadrel تاوه خشتی، کاشی چهار گوش

quadriga ارابه چهار اسبه [در نقش برجسته و پیکره سازی]

quadrupartite طاق چهار بخشی:

طاق و تویزه چهار بخشی که از تقاطع عمود بر هم دو طاق گهواره ای با

تویزه نمایان به وجود می آید

quarrel ۱. جام شیشه لوزی؛ ۲. خشت کفپوش [غالباً به شکل لوزی]

quarry کان سنگ

quarryman سنگ قواره کن، سنگتراش معدن

quarter brick, quarter closer کلوك، چارك:

نصف نیمه آجر

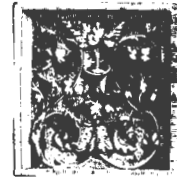
quarter pace پاگرد نود درجه:

پاگرد میان دوردیف پلکان عمود بر هم

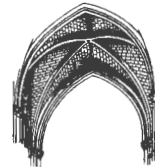
quarter-round moulding ابزار ربع گردی:

ابزاری که خط بیرونی تحدب آن قوسی برابر با ربع دایره باشد

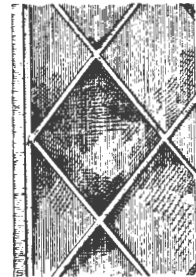
quartz در کوهی، بلور کوهی

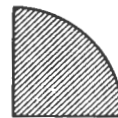
نقش برجسته چهار گوش

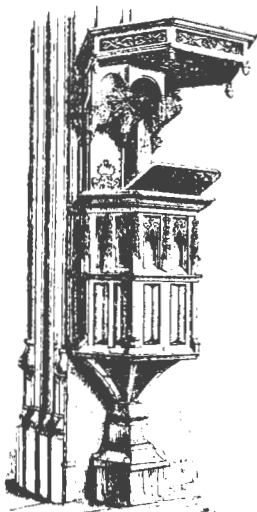
طاق چهار بخشی

جام شیشه لوزی

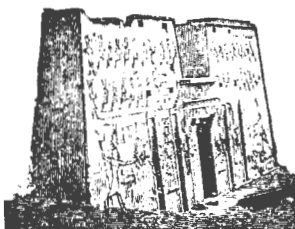
پاگرد نود درجه

منبر کلیسا

تیر زیر خواب خرپا

دروازه دوبرجی مصری

pulpit

منبر کلیسا:

pulvinated

جایگاه و عظم کشیش

puncheon

برآمده، بالشت مانند، گوژدار

pure art

تیر پایه، ستون چوبی

Purism

هنرناب

نابگری:

شیوه هنری منشعب از حجمگری (یا کوبیسم) [۱۹۱۸ تا ۱۹۲۸] که
ترییقات فزونی یافته حجمگری و تفنن و ریزه کاری هنرمندانه را
مطرود شمرد و بنای کار خود را بر اصالت اشکال هندسی خلاصه
شده، و خطوط موجز و محکم، و ایجاد تعادل و استقرار نهاد؛ و باید
افزود که کامیابی این شیوه در معماری بسی بیشتر از نقاشی بود

puritanism

پاکی گری، پاکی پرستی

purlin

تیر زیر خواب خرپا

purple

ارغوانی:

قرمز مخلوط با آبی

putto[ti]

کودک پسر:

تصویر یا پیکره کودکی چاق و برهنه

putty

بطانه، زاموسقا

pylon

۱. دروازه دوبرجی مصری [در معماری مصر باستانی]

۲. پایه فولادین؛ ۳. برج فلزی چرخان

pyramid

هرم

pyramidal

هرمی شکل

در هر اثر هنری اندازه و نسبت میان اجزا با همدیگر، و میان هر يك از اجزا با کل آن اثر

proportional dividers

پرگار تقسیم:

پرگار با دونوک سوزنی و بیج تنظیم برای تقسیم بندی به تناسبی معین

propylaeum

دروازه پرستشگاه [یونان باستان]

Propylaea [pl.]

دروازه آکروپولیس [در آتن]

propylon

دروازه پرستشگاه مصری

proscenium

پیش‌صحنه

prostas

پیش اتاقی، اتاق کفشکن

[در معماری یونان باستان]

prostyle

بنای پیش ستونی:

پرستشگاه یونانی که فقط پیشخانش ستون‌بند داشت

protectory

ندامتگاه:

محل نگهداری و تأدیب جوانان بی خانمان یا بزهکار

proto

اصل، آغاز [پیشوند است]

proto-Attic

اصل آتیکایی:

شیوه آغازین معماری در ناحیه آتیکای یونان باستان

proto-Doric column

ستون اصل دوریسی:

ستون آغازین معمول در ناحیه دوریس یا مرکز یونان باستان

protohistory

آغاز تاریخ، آغاز دوران تاریخی

proto-Ionic capital

سرستون اصل ایونیایی

protome

سر دیس جانوری

prototype

۱. نمونه اصلی، نمونه بارز؛ ۲. سرمشق

protractor

زاویه سنج:

نیمدایره ای از فلز یا پلک و مدرج به ۱۸۰ درجه برای اندازه گیری

زاویه

Prussian blue

آبی پروسی:

آبی مایل به سبز

prytaneum

۱. تالار شهری؛ ۲. مهمانسرای دولتی

[در یونان باستان]

pseudo

دروغین، کاذب

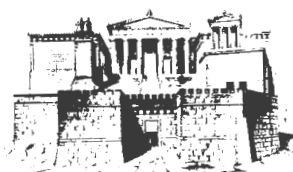
[پیشوندی که برگردان آن در اصطلاحات معماری «کاذب» است

مثل سقف کاذب]

pueblo

صخره سرای سرخپوستان:

مسکن قبیله پوئبلو بر کوهستان سنگی در جنوب غربی امریکا

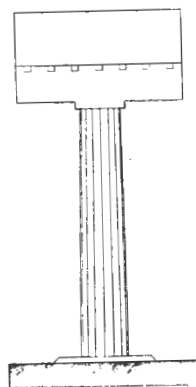
دروازه آکروپولیس

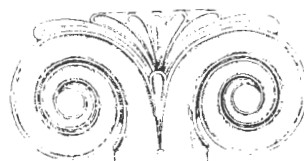
دروازه پرستشگاه مصری

بنای پیش ستونی

سرستون اصل دوریسی

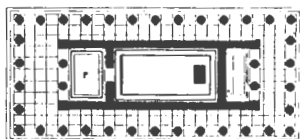
سرستون اصل ایونیایی

هنر بدوی وار

نیمرخهای ساختمانی

پیشتالار P

presbyterium جایگاه کشیشان، جایگاه محراب کلیسا
pressed brick آجر فشاری
primary colours رنگهای اصلی [آبی، سبز، قرمز - و زرد]
primer آستر:

لایه اول رنگ زیر کار
priming آسترزنی، بومسازی:

آماده کردن سطح بوم باروغن یا سریشم یا رنگی خنثی برای نقاشی

primitive ۱. بومی وش، بدوی؛ ۲. بومی، قبیله نشین

primitive art هنر بدوی وار

مجموعه هنر ساده و روراست و انتزاعی و آیینی که از عصر پارینه سنگی و نیز توسط قبیله نشینان تا کنون در جهان به وجود آمده است

۱. نقاشان آغازگر رنسانس: Primitives

نقاشان بزرگ سده چهاردهم و پيش از آغاز رنسانس؛ ۲. نقاشان

مکتب ندیده: نام گروهی از نقاشان فرانسوی در اول قرن بیستم [نیز

← Naïfs] که پشت پا به اصول مکتب و تعالیم استاد زدند و با سادگی

و صداقت شخصی و شیوه ای آزاد و حتی دستی پرورش نیافته آثاری

به وجود آوردند

بدویگری: Primitivism

روی آوردن و عمل کردن به هنر و فرهنگ و سادگی زندگی اقوام

بدوی

گرا وور، با سمه: print

تصویر چاپی

۱. دسته آیینی؛ ۲. کوکبه procession

پیش اتاقی [در ساختمان رومی] prodromous

۱. نیمرخ [تصویر]؛ ۲. نیمرخ ساختمانی: profile

خط دمبر مقطع قائم هر عضو و ابزار پیش نشسته از بدنه ساختمان

[چون رُخبام، طوماری سرستون، پایه ستون و مانند آن]

۱. پیش افکند: project

پیش طرح ساختمان؛ ۲. طرح اجرایی

۱. بیرون نشستگی [ساختمان] projection

۲. بازنمایی مستوی: بازنمایی تصویر جسمی [مثلاً کره زمین] بر

سطح مستوی؛ ۳. تصویر تابی: نمایش فیلم و تصویر و مانند آن بر

پرده

پیشتالار [در پرستشگاه یونانی، نیز ← naos] pronaos

تناسب: proportion

postern در فرعی دروازه
posticum پشتخان پرستشگاه:

در معماری یونان و روم باستانی
در یافتگری پسین:

Post-Impressionism

نام جامع تری برای مکتب نودریافتگری [نیز ← Neo-Impressionism] که تا حدود سال ۱۹۰۵ ادامه یافت و شامل نقاشانی با تمایلات متفاوت شد. تمایز عمده آن با دریافتگری توجه بیشتر هنرمند به تصریح شکل و استحکام بخشیدن بر استخوان بندی تصویر بود تا به نمایش بازی های زودگذر و تغییرات و تصرفات جو و نور

درفرعی دروازه

۱. پیرایه، زیور اضافی [در هنر]؛ ۲. مصنوعی، عاریتی postishe
پشت صحنه [در تماشاخانه] postscenium

گل کوزه گری potter's clay

چرخ کوزه گری potter's wheel

۱. سفالگری، کوزه گری؛ ۲. کوزه، سفالینه pottery

پیکره سفالین pottery figure

گرده برداری [از روی نقشی سوراخ دار] pouncing

کف فرش کلا غیر: poyntell

کف فرش با خشتهای لوزی کوچک که به طور مورب چیده شده باشد

پوزولان، تراس: pozzolan, pozzuolana [It]

کفسنگ آتشفشانی که چون گرد آن را با آهک بیامیزند نوعی ساروج به وجود می آید. معمولاً سیمان بنایی بیست درصد گرد تراس و هشتاد درصد سیمان دارد

۱. کاخ فرمانداری [در روم باستانی] praetorium, pretorium

۲. تالار دادخواهی [در روم باستانی]

محراب مسجد [در اصطلاح اروپاییان] prayer niche

پیشریخته: precast

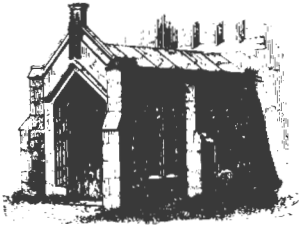
اجزای پیشریخته گچی یا بتونی و مانند آن برای بنایی

پیشساخته: prefabricated

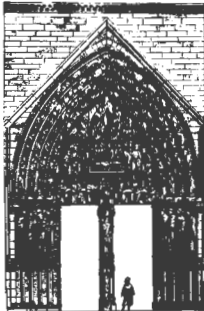
قطعات ساخته و آماده خانه یا هر نوع بنا که در محل ساختمان کار گذارده می شود

احیاگران هنر پیش از رافائل: Preraphaelites

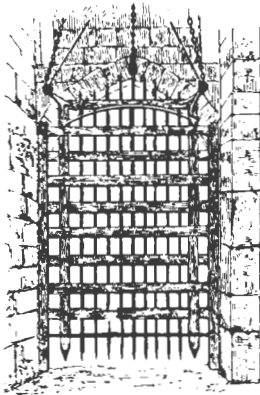
نام گروهی از نقاشان و هنرپژوهان انگلستان که در میانه قرن نوزدهم (۱۸۴۸) انجمنی تشکیل دادند و هدفشان احیای شیوه و روحیه هنرمندان پیش از رافائل (Raphael) بود

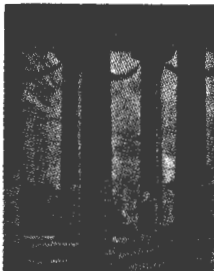
ورودی سرپوشیده

ورودی شکوهمند

دروازه بالارو

رواق

polyptych

۱. چندلته؛ ۲. نقاشی چندلته

[برای پشت محراب کلیسا]

polystyle

۱. چندستونی؛ ۲. ساختمان چندستونی

Pop art

هنرمردمی وار:

شیوه نقاشی و پیکره سازی که در چند دهه اخیر (از ۱۹۵۵) در انگلستان و آمریکا پا گرفته و مبتنی است بر عرضه کردن مضامینی سطحی و سخیف از خصوصیات زندگی روزانه مردم عادی به وسیله تلفیق ابزارها و مصنوعات دم دستی با تعبیه های فنی و تصاویر تبلیغاتی و مانند آن

poppy seed oil

روغن خشخاش

porcelain clay

خاک چینی، کائولن

porcelain painting

نقاشی روی چینی

porch

ورودی سرپوشیده

porphyry

سنگ سماق

portal

مدخل تزئینی، ورودی شکوهمند

portcullis

دروازه بالارو [در قلاع و استحکامات قرون وسطایی]

portico

۱. رواق [نیز ← stoa]

۲. ورودی ستوندار، رواق ورودی

portrait

چهره، تمثال، شبیه سازی

portrait bust

تندیس سروسینه، تندیس بالاتنه

portraitist, portrait painter

چهره ساز، نقاش چهره ساز

portrait painting

چهره سازی، شبیه سازی

portrait panel

لوح تمثال، چهره سازی روی تخته

portrait statue

تندیس فردی:

تندیس شبیه سازی شده

portraiture

چهره سازی، شبیه سازی

post

تیر، پایه

post - and - beam construction, post - and - lintel construction

ساختمان پایه و نعل درگاه:

معماری با پایه های قائم — یا ستون های باربر — و نعل درگاه — یا تیر سردر — خوابیده بر روی آنها، که بار سقف را بر ستونها توزیع می کند، مانند انواع ساختمانهای یونان و روم باستانی یا معماریهای کلاسیک [نیز ← trabeated]

poster

پوستر، آگهی مصور:

ترکیب نقش و نوشته برای اعلان و تبلیغ

تزیینات درهم تابیده و مشبك (چنانكه در هنر و معماری سلتی و رومی وار به كار رفته است)

پاسنگ: plinth

سنگ زیرین پاستون

سنگچین زیرین دیوار: plinth of wall

۱. جایگاه ساختمان؛ ۲. قطعه زمین: plot

شیار اندازی: plowing

۱. شاغول: plumb

گلوله فلزی یا سنگی آویخته به ریسمان برای معین کردن خط قائم بر

افق؛ ۲. شاغولی: قائم به طور دقیق

لوله کشی: plumbing

خط شاغول: plumb line

۱. لایه، ورقه؛ ۲. تا، تاخوردگی؛ ۳. لا [نخ یا ابریشم]: ply

تخته سه لایی: plywood

۱. کرسی ساختمان [در معبد یونانی]: podium

۲. سکوی رهبر ارکستر

قوس تیزه دار: pointed arch

معماری گوتیک: pointed architecture

[با قوسهای تیزه دار؛ نیز ← Gothic architecture]

pointel → poyntell

پرداز رنگ، نقطه چین رنگ: Pointillism

اسلوب خاص نقاشان نهضت نو دریافتگری که نقطه‌هایی از رنگ

ناپ را برکنار هم می‌نشانند تا اثر ترکیبی رنگهای پرده دردید

نگرنده حاصل آید

بندکشی برجسته: pointing

پردازت، صیقلکاری: polishing

کاشی هفت رنگ: polychrome tile

لعب هفت رنگ: polychrome glazing

۱. چندرنگی؛ ۲. رنگ آمیزی تندیس: polychromy

[برای تقلید بیشتر از طبیعت]

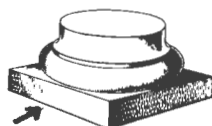
چندبر، چندگوش: polygon

سطح هندسی که از چهارضلع بیشتر داشته باشد

چندوجهی، چندسطحی: polyhedra, polyhedron

حجم هندسی که دارای چندین وجه یا سطح مستوی [معمولا بیش از

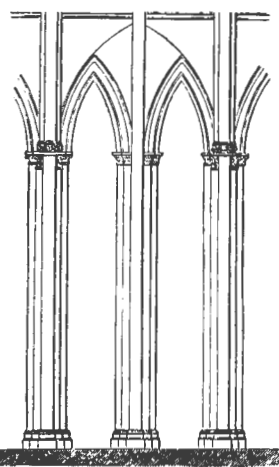
۶] است

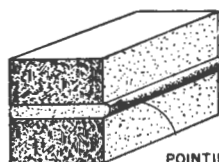
پاسنگ

شاغول

قوس تیزه دار

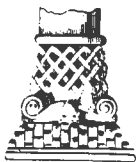

بندکشی برجسته

plaster	۱. گچکاری، گچکشی؛ ۲. اندود [با ملاطهای گچی، سیمانی، آهکی و مانند آن]
plaster cast	قالبگیری گچی، ریخته گری گچی
plaster cutting knife	کارد گچبری
plasterer	گچبر، گچکار
plaster finish	اندود گچ، روکش گچ
plaster of Paris	گچ بودری، گچ پاریسی؛ گرد سفید رنگ گچ که چون با آب ترکیب شود زود می بندد و در قالبگیری و شکسته بندی به کار می رود
plasterwork	گچبری، گچکاری تزئینی
plastic	۱. حجمی، جسمی [در برابر خطی یا سطحی] ۲. خمیرسان، شکل پذیر، حجم پذیر؛ ۳. شکل آفرین، حجم آفرین
plastic arts	هنرهای تجسمی [نیز ← visual arts]
plastic clay	گل خمیرسان؛ گل رُس خمیری که نرم و شکل پذیر است
plastic elements	عناصر شکل پذیر؛ خط، شکل، سطح، رنگ، فضا و بافت که عناصر به وجود آورنده هنرهای تجسمی و چاپ دستی اند
plasticity	۱. خمیرایی، حجم پذیری، شکل پذیری ۲. شکل آفرینی، حجم آفرینی
plasticine	پلاستی سین؛ ماده مومینه مصنوعی که با روغن مخلوط است تا سفت نشود، و در قالبگیری و مدل سازی به کار می رود
Plasticism	شکلگری؛ مکتب اصالت شکل و شکل آفرینی در هنرهای تجسمی
plastic mortar	ملاط خمیرسان
plate	۱. کلیشه چاپ؛ ۲. لوح فلزی
Plateresque architecture	معماری پلاتر سِک؛ شیوه خاص معماری اسپانیا در قرن شانزدهم که انباشته بود از تزئینات مختلط و عناصر ناهمگون انواع معماریهای غرب و شرق از اسلامی و مغربی تا رنسانس و محلی [Plateresque به معنای «زرگری وار» است]
platform	۱. سکو؛ ۲. تختان؛ ۳. صُفّه
plating	آبکاری [نقره، طلا، و هر نوع فلز]
plexiform	گیسبافت؛

معماری پلاتر سِک

گیسبافت

رَبَّانی به کار رفته است

pisé[F]

چینه:

رگجین با لایه گل

pit ۱. گودال، چاله؛ ۲. گود نوازندگان [در جلو وزیر صحنه]

pitch ۱. شیب، میل؛ ۲. زفت:

فرآورده قطرانی که در اثر حرارت به صورت مذاب درمی آید و برای نمبندی سقف و کف به کار می رود

pitch dark

قیرگون

pitched roof

بام دوشیب [بیش از ۲۰ درجه]

placage

تزیین الحاقی

place-brick

آجر خام پخت:

آجر نیم پخته به رنگ صورتی

placed stone facing

روکش سنگچین

plagiarism

دزدی ادبی [یا هنری]

plain concrete

بتون معمولی، بتون ساده

plait ornament

نقش سیدبافت

plan

نقشه کف

plane figure

شکل مستوی

planimeter

پهنه سنج:

ابزار اندازه گیری مساحت سطحی هندسی با ردّیمایی پیرامون آن

planishing

صافکاری

plank

تیر چهارتراش

planking

۱. کفپوش تخته ای؛ ۲. تخته بند، چوبفرش

planking and strutting

سپرکوبی و شمعزنی [بر کناره گود کنی]

planted

ابزار کاشت:

ابزار یا قالبگیری پیش ساخته که درجا نصب شود

planning

نقشه کشی، طرح افکنی [در معماری]

planographic printing

چاپ مسطح:

هر نوع چاپ که قسمتهای نقشدار در سطح صاف لوح مرکب را بگیرد و بر کاغذ منتقل کند، قسمتهای بی نقش یا محلولی پوشیده شده که مرکب یا رنگ را نمی گیرد

plant glue

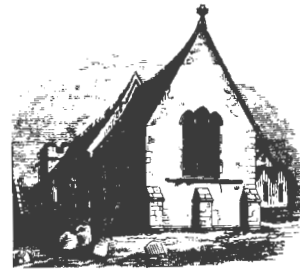
سریش گیاهی

plaque

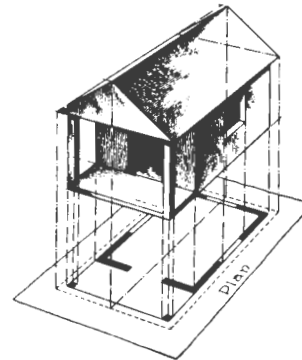
۱. لوح تزیینی

[معمولا مدّور یا بیضوی، از چوب، فلز، شیشه، سنگ و مانند آن]؛

۲. لوح فلزی میناکاری

بام دوشیب

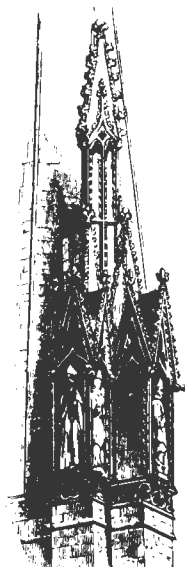
نقشه کف

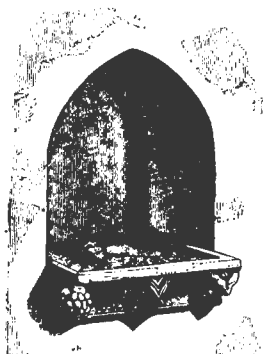
لوح تزیینی

پایه، ستون ساده

سرمناره تزیننی

سنگاب متبرک

تماشایی، شگرف picturesque

[به خصوص در توصیف مناظر طبیعی]

تصویرنگاری picture-writing

میله ستون توکار: piedroit [F]

ستون كوچك توکار بدون پاسنگ و سرستون

۱. مجردی: pier

دیوار میان دودخانه؛ ۲. جرز، پایه؛ ۳. اسکله

شبك کاری pierced work

مجلس سوگواری مریم بر جسد مسیح Pietà [It]

سنگ ترصیع: pietra-dura [It]

سنگی سخت و صیقلی که برای ترصیع یا کنده کاری مصرف می شود

رنگیزه: pigment

ماده رنگ گیاهی، معدنی یا شیمیایی

ستون چهار گوش توکار: pilaster

ستون تزیننی چهار گوش که نیمی از بدنه جرز بیرون می نشیند

شمع [در معماری]: pile

شالوده شمعی pile foundation

شمعکوبی piling

[کو بیدن شمع در خاک برای تقویت پی]

زیرسری: pilla

عضو بنایی که تیرافقی سقف بر روی آن می خوابد

ستون ساده، پایه: pillar

ستونی به هر شکل و اندازه و عاری از ویژگیهای ستونهای معماری

کلاسیک، چون پاستون و سرستون و تزینات دیگر

بالشتکی pillow

پیلوتی: piloti

ستون ستبر و کوتاه، معمولا از بتون مسلح، که در طبقه همکف چون

پی بناکار گذاشته می شود. [در فارسی برای فضای پیلوتی بندی شده

زیر اشکوب اول نیز به کار می رود]

نگارخانه pinacotheca

گلبهی، صورتی [رنگ] pink

صورتی روناسی pink madder

۱. سرمناره تزیننی؛ ۲. برجک؛ ۳. نوك ساختمان pinnacle

۱. استخرشنا؛ ۲. سنگاب متبرک: piscina

حوضچه آب متبرک در کلیسا برای شستن جام شرابی که در عشای

شاخه‌ای از معماری گوتیک انگلستان [۱۳۵۰ تا ۱۵۵۰] با

بنجره‌های باریک بلند و تأکید بر خطوط قائم

permanent colour

رنگ ثابت، رنگ ماندگار

perron

پلکان پیشخان

Persian knot

فارسی بافت (فارسی باف)، یک گره [درقالیافی]

perspective

۱. ژرفانمایی، سه بعدنمایی

۲. علم مرایا: اصول فنی و هندسی مجسم ساختن حجم و دوری و

نزدیکی و موضع اشیا و موجودات بر پرده نقاشی، همان گونه که به

دیده انسان درمی آید

perspective space

فضای سه بعدی

petroglyphy

کنده کاری صخره‌ای [هنر اقوام بدوی]

petroglyph

صخره منقور، سنگ منقور

[از آثار اقوام بدوی]

pewter

۱. همبسته قلع و سرب

[چهار جزء قلع یک جزء سرب]؛ ۲. آبخوری فلزی

phoenix

قُفْنُس، مرغ آتش:

مرغ افسانه‌ای بسیار زیبا که در پایان عمری چندصدساله خود را

می سوخت و از خاکستر جسدش دوباره مرغی جوان تولد می یافت

photomural

عکس دیوارپوش

phthalain colours

رنگهای فتالینی:

سه رنگ از مواد آلی ترکیبی که عبارتند از: قرمز، آبی و آبی زنگاری

phthalocyanine blue (thalo blue) آبی فتالوسیانین (آبی ثالو):

درجه‌ای از آبی روشن مایل به سبز [رنگی که اخیراً به بازار آمده

است]

phthalocyanine green (thalo green) سبز فتالوسیانین (سبز ثالو):

درجه‌ای از سبز روشن تا بنّاك [رنگی که اخیراً به بازار آمده است]

physioplasic art

هنرنفس آفرید:

اثر تجسمی شکل پذیرفته از نفسانیات و حواس آدمی [نیز ←

[ideoplasic

piano nobile[It]

اشکوب اصلی، اشکوب اول [در کاخ ایتالیایی]

piazza[It]

میدان شهری

pictogram

صورتنگاشت:

نگارش با علائم تصویری

pictorial

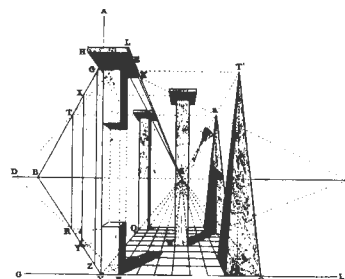
تصویری، وابسته به نقاشی

picture gallery

نگارخانه

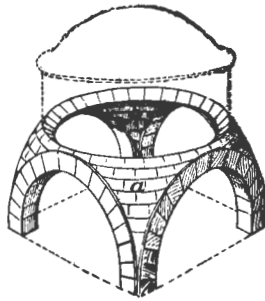
پلکان پیشخان

علم مرایا

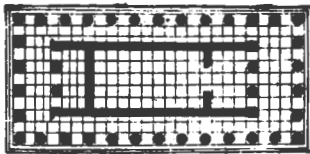
اشکوب اول

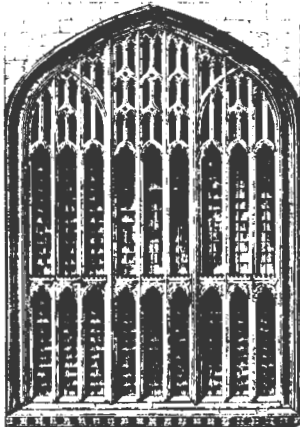
گنبد آویخته

ستاره پنجگوش

دورستونی

گوتیک قائم

در معماری اروپایی. مثلث کروی که برای برپاساختن گنبد در گوشه‌های مربع یا مستطیل زمینه (پایه) برای تبدیل زمینه به طوقه

گنبد، بسته می‌شود

pendentive dome

گنبد آویخته:

یکی از اسلوبهای گنبدزنی در معماری اروپایی

pen drawing

سیاه‌قلم، طرح قلمی

penitentiary

ندامتگاه

pentacle → pentagram

pentagon

پنجگوش، پنجبر

شکل هندسی با پنج ضلع یا بر متساوی [پنج ضلعی منتظم]

pentagram

ستاره پنجگوش:

ستاره حاصل از امتداد اضلاع پنجبر، که معنایی رمزی نیز می‌داشته است

pentastyle

پنجستونی:

در معماری کلاسیک، پیشخان یا رواق ورودی با پنج ستون

pentaptych

نقاشی پنج‌لته [برای پشت محراب کلیسا]

pentimenti

قلم اصلاحی:

اثر ضربه‌های اصلاحی قلم موی نقاش که در زیر اشعه مجهول آشکار می‌شود

pent roof

شیروانی وارخته، بام تکشیبه [نیز ← lean-to roof]

Perceptual art

هنرنفسانی:

هنر مبتنی بر نفسانیات و یافته‌های حسی [نیز ← physioplastic

[art, conceptual art]

perclose

۱. نرده، جداگر؛ ۲. محوطه

perforated brick

آجر سوراخدار

pergola

۱. آلاچیق؛ ۲. داربست‌مو

peribolos, peribolus

۱. دیوار دورادور؛ ۲. محوطه پرستشگاه

perimeter

پیرامون، گرداگرد

peripteral

۱. دورستونی؛ ۲. پرستشگاه دورستونی

[در معماری یونان باستان]

peristyle

۱. ایوان ستوندار؛ ۲. ستونبند مستدیر

peristylith

سنگچین عمودی دورقبر

peristylum

حیاط دورستونی

[درروم باستانی حیاطی باردیف ستونها بر سه یا چهار جانب آن]

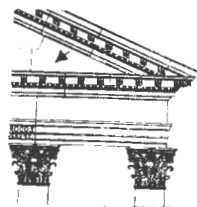
Perpendicular Style

گوتیک قائم:

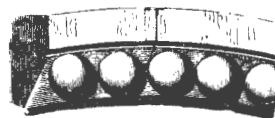
	روی شینی را فراگیرد؛ ۲. زنگار مفرغ [به رنگ سبز که بر اثر کهنگی تولید می شود]
patio	حیاط خلوت
patron	۱. حامی هنر؛ ۲. سرپرست؛ ۳. صیله دهنده، هبه کننده
pattern	۱. انگاره ۲. سرمشق، نمونه، الگو؛ ۳. نقش مکرر
pavement	۱. رهفرش سنگفرش جاده و پیاده رو و حیاط و مانند آن؛ ۲. پیاده رو
pavement artist	نقاش کنار خیابان: نقاشی که با کشیدن تصاویر بر سطح پیاده رو کسب معاش کند
paver	۱. سنگ رهفرش، سنگ خشتی؛ ۲. رهفرش کار
pavilion	۱. کلاه فرنگی [در معماری]؛ ۲. پیشامدگی مسقف جلو خان
peaked roof	بام تیزه دار، خرپشته
pearl moulding	ابزار مرواریدی
pebble dashing	ملاط کشی ریگدار، گچ کشی ریگدار: ملاط یا گچ کشی که دانه های ریگ مخلوط بر سطح آن دیده شود
pedestal	۱. پاستون؛ ۲. پایبکره؛ ۳. پاستون
pediment	۱. سنتوری: سه گوش بالای درگاه در معماری کلاسیک؛ ۲. بام دوشیب کند (یا کم خیز)
pedocal	خاکاهک: خاک مخلوط با آهک
pedology	خاکشناسی
pedometer	قدم شمار، قدمشمار
peg	گلمیخ، میخ چوبی
Pegasus	اسب بالدار [در افسانه های یونان باستان]
pellet moulding	ابزار گوی نشان
pen box	قلمدان
pen box making	قلمدان سازی
pencil drawing	۱. تصویر مدادی؛ ۲. طراحی مدادی
pendant, pendent	سقف آویز: تزئین قندیل شکل آویزان از سقف یا از انتهای قوسها در معماری
pendentive	لچکی: گوتیک

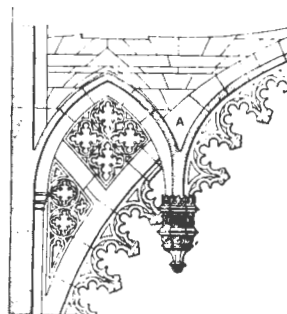
ابزار مرواریدی

سنتوری

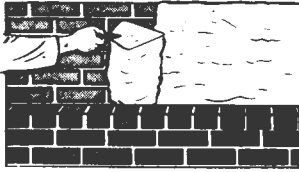
ابزار گوی نشان

سقف آویز

لچکی

آستر چسبانی

۱. کاغذ پوستی؛ ۲. نسخه خطی روی پوست
parchement
 جداگر، تیغه
parclose, perclose [از سنگ یا چوب، در کلیسای گوتیک]
pargeting, pargework آسترکشی، آسترچسبانی [در بنایی]
parish house ساختمان اداری کلیسا
parlor اتاق پذیرایی
parquetry چوبفرش
parsonage خانه کشیش
part ۱. جزء، بخش، پاره
 ۲. پاره بیمون: جزئی از پیمون [نیز ← module]
parterre ۱. کف تماشاخانه؛ ۲. باغچه، باغچه بند
Parthians پارتیان، اشکانیان [۲۵۰ ق م تا ۲۲۴ م]
parti نقشه کلی، نقشه نظری [در ساختن بنا]
partition wall تیغه، دیوار جداگر [باربر یا ناباربر]
part plan نقشه جزئی
party wall دیوار مشترک
parvis میدان جلوی کلیسا
passageway راهرو، گذرگاه، دالان
passerelle پل پیاده رو
pastel ۱. مدادرنگی گچی؛ ۲. نقاشی مدادرنگی
pastel-shade رنگ خفیف، ته رنگ
paste wood-filler بتونه چوب [بطانه]
pastiche ۱. اثر التقاطی؛

اثری هنری و ادبی که اجزایش از روی آثار دیگر یا چند هنرمند تقلید شده باشد؛ ۲. بدلسازی هنری؛ ۳. نقاشی بدلی

pastophoria خانه کاهنان

[در معماری یونان باستان، اقامتگاه کاهنان در نزدیکی پرستشگاه]

patcher پارچ، تنگ سفالین

patching ترمیم، وصله کاری، لکه گیری [در بنایی]

patera آذین بشقابی، آذین ترنجبی

[در معماری کلاسیک و قرون وسطایی]

pathos ۱. بارقه تأثر

[در هنر و ادب و موسیقی]؛ ۲. دردمندی

patina ۱. زنگاره، کبیره؛

بافت و رنگ یا جرمی که بر اثر مرور زمان و اکسایش و عوامل دیگر

آذین بشقابی

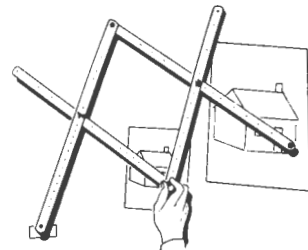
۳. روکش چوبی دیوار؛ ۴. تنک: تخته یا ورق نازک جسمی بریده شده به اشکال هندسی که لبه هایش در میان قابی ضخیم تر جا افتاده باشد، مانند آنچه در درودگری و مبل سازی اجرا می شود
- panel ceiling سقف قابیست
- paneling قابیند تزیینی
- [برای پوشش سقف یا دیوار، گاهی پیش ساخته]
- panel painting نقاشی روی تخته
- panel wall جدار پوششی:
- دیواره یا جدار غیر باربر در میان پایه ها و ستونهای بنا
- panel work تنک سازی:
- قابیند تزیینی با قطعات تخته بریده شده به اشکال هندسی
- panorama نمای سراسری، منظره سراسری
- panoramic سراسر نما
- pantheon ۱. پرستشگاه خدایان؛ ۲. مقبره مشاهیر ملی
۳. گروه خدایان اساطیری
- pantile سفال بام:
- نوعی سفال خمیده به شکل S خوابیده برای پوشش بام
- Pantocrator فرمانروای مطلق [لقب مسیح]
- pantograph پانتوگراف:
- دستگاه ترسیم برای نسخه برداری فنی از روی هر نقشه و نمودار و طرحی به مقیاس دلخواه
- pantry ۱. انبارك:
- اتاقك مجاور ناهارخوری برای نگهداری آذوقه و ظروف دم دستی؛
۲. آبدارخانه
- paper cutting کاغذبُری، قِطّاعی:
- فن تازدن و بریدن کاغذ برای به وجود آوردن شکلهای تزیینی
- papier maché[F] خمیر کاغذ:
- مخلوطی از کاغذ خیس خورده و چسب که پس از خشک شدن سفت می شود و در ساختن اشیاء و پیکره ها و خصوصاً قلمدان به کار می رود
- papyriform سرستون پاپیروسی [در معماری مصری]
- papyrus پاپیروس:
- گیاهی که کاغذ مصری و چینی از آن ساخته می شد
- parallelogram متوازی الاضلاع
- parapet جان پناه، دیوارك
- parascenium صحنه جانبی [در تماشاخانه یونان باستان]

قابیند تزیینی

سفال بام

پانتوگراف

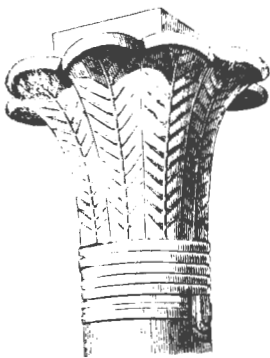
سرستون پاپیروسی

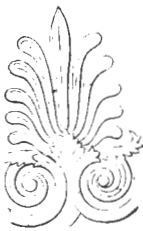
پاپیروس

بالادیو وار

سرستون برگ نخلی

تزئین برگ نخلی

برگ و خوشه انگوری

palaeography

نوشتارشناسی:

دانش خط‌ها و کتیبه‌ها

Palaeolithic

پارینه‌سنگی:

عصر شکارگری و دوره گردی بشر پیش از تاریخ: از ده هزار سال ق م

به گذشته‌های دورتر

palaestra

زورخانه یونانی

palafite [F] → lake dwelling

palatium

کاخ امپراتوری [در روم باستانی]

palazzo [It]

۱. کاخ، عمارت اعیانی؛ ۲. بنای عمومی

pale

۱. نرده چوبی؛ ۲. محوطه نرده دار؛ ۳. کمرنگ، پریده رنگ

pale colour

رنگ خفیف، رنگ پریده

palette

۱. تخته شستی؛ ۲. رنگ گزینی نقاش

۳. لوح آرایش [در مصر باستانی]؛ ۴. لوح منقور تشریفاتی [در

مصر باستانی]

palette knife

کاردک رنگ آمیزی

paling

۱. میله نرده؛ ۲. نرده سازی

palisade

پرچین، نرده

Palladian

بالادیو وار:

به شیوه معماری آندرنو پالادیو (Andrea Palladio) معمار ایتالیایی

[۱۵۰۸ تا ۱۵۸۰] که کلاً منطبق بر معماری روم باستانی بود

Palladian window → Venetian window

palm

۱. کف دست:

اندازه طولی [عبری و کلدانی] گاهی از میج دست تا نوک انگشت

بلند، ۱۸ تا ۲۵ سانتیمتر، و گاهی پهنای دست، ۷/۵ تا ۱۰ سانتیمتر

حساب می شده است؛ ۲. برگ نخلی؛ ۳. نشان پیروزی

palm capital

سرستون برگ نخلی [در معماری مصر]

palmette ornament

تزئین برگ نخلی

pamphlet

رساله، مقاله، جزوه

pampre [F]

برگ و خوشه انگوری [تزئین معماری]

Pan

پان:

نیمخدای بیشه و مرتع و دام و دد در اساطیر یونان، با سر و سینه و بازوان

انسان و پا و سُم و گوش و گاهی شاخ بز

pancarpi

ریسه گل:

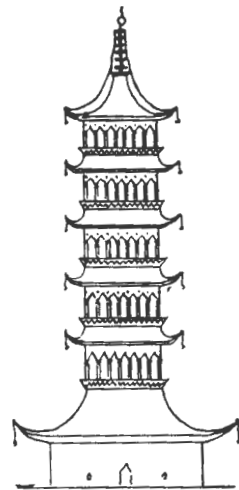
عنصر تزئینی از گل و برگ و میوه درهم بافته [نیز ← festoon]

panel

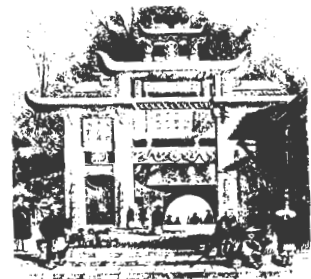
۱. نقاشی روی تخته؛ ۲. قاببند چوبی

P

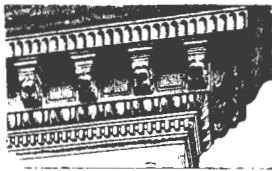
pace	۱. تختگاه، سکو؛ ۲. پاگرد [پلکان]
packing	آببندی، نشتگیری؛ بستن راه نشت آب در لوله یا درز تخته های کشتی و مانند آن با الیاف کف
padstone	زیرسری؛ تکیه گاه تیر عرضی
pagan	۱. مُشرك، بت پرست؛ ۲. شُرک آمیز
paganism	شُرک، بت پرستی
pagoda	پاگودا؛ بنای دینی برج مانند و چند طبقه، بیشتر به شکل هرم، و معمول در خاور دور
pailoo, pailou	دروازه تزئینی [در معماری چین]
paint	رنگ نقاشی
painter	۱. نقاش؛ ۲. رنگ کار
paint-gun	رنگپاش
paint-roller	غلطک رنگزنی، نورد رنگریزی
painted glass	شیشه منقوش
painted lacquer	نقاشی زیر لاک؛ نقاشی قلمدان، جعبه و قاب تزئینی در زیر پوششی از جلای لاک
painted pottery	سفالینه منقوش
painting	۱. پرده نقاشی؛ ۲. هنر نقاشی؛ ۳. رنگ کاری، نقاشی در دیوار
paint remover	رنگزدا

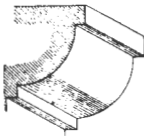
پاگودا

دروازه تزئینی

پیش نشستگی

ابزار خاگی

نقاشی قابگیری شده یا هر گونه تزئینات و گچبریهای بالای درگاه
پیش نشستگی: overhang

عضو ساختمانی پیش نشسته

overhead door

دربالارو

overmantel

طاقچه روبخاری، قاببند روبخاری

overstory

پنجرگان زیرسقف:

ردیف پنجره عمودی در زیر سقف کلیسا واقع در بالای شبستان و

راهه های جانبی [نیز ← clerestory]

overthrow

آهنکاری سردروازه

ovolo moulding

ابزار بیضه ای، ابزار خاگی:

ابزار سینه (محدّب) با خمیدگی $\frac{1}{4}$ بیضی و با تزئین بیضه و پیکانی

ovum

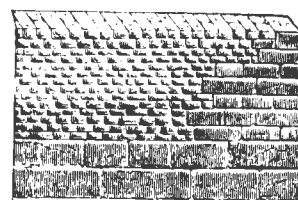
آذین خاگی [تخم مرغی]

ox eye → bull's eye

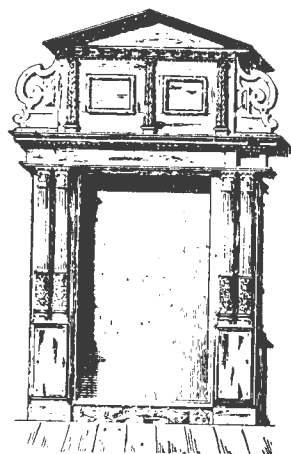
Oxus

آمودریا [جیحون]

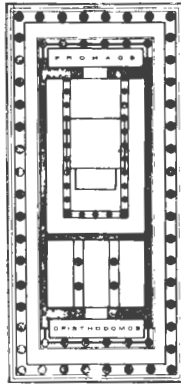
ormolu	مفرغ زراندود
ornament	زینتکاری، آذین، آرایه
Ornamental English	معماری تزئینی انگلیس
	[معماری قرون وسطایی در دوران پادشاهی ادوارد اول تا ادوارد سوم]
ornamental brickwork	هزارباف:
	آجرچینی تزئینی یا گل انداز
ornamental margin	حاشیه تزئینی
ornate	پُرزینت، پُرآذین
Orontes	نهر العاصی:
	رودخانه‌ای در مرکز سوریه، با اهمیت تاریخی و باستانشناسی
orphanage	یتیم‌خانه
Orphism	اورفیسزم:
	یکی از دوانشعاب شیوه حجمگری (۱۹۱۲) که بر رنگ و نور تأکید می‌گذارد و جنبه انتزاعی بیشتری دارد [نیز ← Cubism]
orthostat	۱. سنگچین زیرین دیوار
	[در پرستشگاه یونانی]: ۲. لوح سنگی قائم
orthostyle	راستاستونی:
	دارای ستونهایی در يك راستا
ossarium (ossuary)	أستدان:
	ظرف نگهداری استخوان‌های مرده
Ottoman architecture	معماری عثمانی
	[از سده پانزدهم تا اول سده نوزدهم میلادی؛ نیز ← Turkish architecture]
Ottonian art	هنراوتونی:
	هنر دوران فرمانروایی امپراتوران آلمان از خانواده اوتون [سده دهم تا اوایل سده یازدهم میلادی]
oubliette[F]	سیاهچال فراموشی
outbuilding	ساختمان فرعی، ساختمان الحاقی
outbond	رگچین راسته، آجرچین راسته:
	رگچین به درازای آجر [نیز ← strecher]
outhouse	۱. مستراح بیرون ساختمان؛ ۲. انبار پشت‌خانه
outline	۱. خط مرزی، خط کناره ساز
	۲. نمای کلی؛ ۳. زُبده، خلاصه موضوع
overdoor	تزیین بالادری:

سنگچین زیرین دیوار

تزیین بالادری

پشتخان پرستشگاه

القای تصاویر ذهنی و ایجاد مدرکات حسی با اثرگذاری بر بینایی یا
ایجاد خطای دید

open box پی صندوقی:

پی شفته ای یا بتونی به شکل جعبه سرگشاده که زیر زمین بنادر آن جا
می افتد

opening دهانه، چشمه [در بنایی]

open space فضای آزاد، فضای گشاده

openwork مشبک کاری [با هر جنس و ماده]

opera house تالار اپرا

opisthodomus پشتخان پرستشگاه:

ورودی محصور در پشت مقصوره (درونخانه) پرستشگاه یونانی و

رومی

optic ۱. دیدگانی؛ ۲. نوری

optics نورشناسی

optostrotum آجر فرش [یونانی]

opus ۱. کار، اثر؛ ۲. اثر موسیقی

orangery ۱. نارنجستان؛ ۲. گلخانه

oratory نمازگاه خصوصی

orb ۱. قرصک تزئینی [در محل تقاطع تویزه ها]

۲. پنجره نما، پنجره کاذب

orchestra ۱. ارکستر:

گروه نوازندگان؛ ۲. جایگاه همخوانان [در تماشاخانه یونان

باستان]؛ ۳. جایگاه پیشین تماشاخانه

order ۱. شیوه معماری [یونان و روم باستانی]

۲. شیوه ستونسازی [یونان و روم باستانی]

ordinary مسافر خانه [معنای قدیمی]

ordonnance ۱. نظام هنری؛ ۲. ضابطه، حکم

organ ۱. نهاد، سازمان؛ ۲. عضو، اندام؛ ۳. ارگ [سازبادی]

organic ۱. آلی؛ ۲. انداموار، اندامی

organization سازماندهی، سامانبخشی

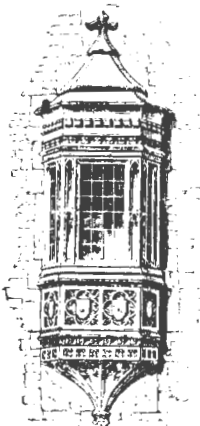
برقراری رابطه در میان اجزا برای ایجاد کلی واحد

oriel پنجره پیش آمده، پنجره بیرون نشسته

orientation جهت یابی [در ساختن بنا]

orientalizing style شیوه خاورمآبی

orlo → femor

پنجره بیرون نشسته

۲. تالار پذیرایی [در سرای رومی]

oeil-de-boeuf

پنجره گرد، پنجره بیضی

offset ۱. چاپ افست؛ ۲. انشعاب قائم؛ ۳. خمیدگی بالای دیوار

ogee

ابزار دو خم:

ابزار با جفت دو خم [در رُخام یا طَرّه یا پاستون] به شکل S با

خمیدگی کاس (مقعر) در بالا و خمیدگی سینه (محدّب) در پایین

ogee arch, ogival arch

قوس چهارخم، قوس جناغی:

قوس تیزه‌دار با دو خمیدگی جانبی جناغی شکل، خمیدگی زیرین

مقعر و زیرین محدّب

ogee roof

بام چهارخم

ogive[F]→ogee arch

۱. قوس چهارخم؛ ۲. تُوِزَه قطری:

رگه قطری در طاق متقاطع

oillet, oilette

روزن دیدبانی

oil mill

عصارخانه:

کارگاه روغن کشی

oil paint

رنگ روغنی، رنگ روغن نقاشی

oil painting

نقاشی رنگ روغنی

olive

زیتونی:

رنگ حاصل از ترکیب سبز و بنفش (یا آبی و نارنجی)

olive green

سبززیتونی، ماشی

Omayyads, Ummyads

أُمویان، خلفای اموی [۴۱ تا ۱۳۲ هـ ق]

one-centered arch

قوس تك پرگاری:

قوس یا هلالی که بر یک مرکز زده شده باشد، مانند قوس تمامدوریا

هلال نعل اسبی

onyx

۱. عقیق رنگارنگ؛ ۲. مرمررگه دار

opaion

روزنه دودکش [در معماری یونان و روم باستانی]

opalescent glaze

لعب شیرین رنگ

opaque

مات:

حایل رنگ و نور

opaque colour

رنگ مات:

در نقاشی رنگی که زیر خود را می پوشاند [در اصطلاح فارسی، رنگ

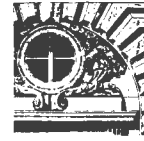
جسمی]

Op art (Optical art)

هنر دیدگانی:

شاخه ای از نقاشی انتزاعی پا گرفته در نیمه دوم قرن حاضر که مبتنی

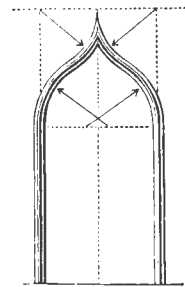
است بر به کارگیری عناصر هنری و هندسی و تعبیه های فنی برای

پنجره گرد

ابزار دو خم

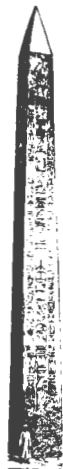

قوس چهارخم، قوس جناغی

بام چهار خم

O

تکستون هرمی

پیشخان هشت ستونی

تالار موسیقی

obelisk

تکستون هرمی:

ستون چهاربر مصری با نوک تیز به شکل هرم که معمولاً از سنگ یکپارچه با کتیبه هیروگلیفی منقور بر آن ساخته می‌شد

objective

۱. عینی، شئی؛ ۲. بیرونی:

وابسته به عالم خارج از فرد

oblique bond

رگچین کلاغبر (مورَب)

obscure glass

شیشه مات

observatory

۱. رصدخانه؛ ۲. اطاقك بالاخانه

obsidian

شیشه آتشفشانی، عقیق سیاه [نوعی سنگ]

obsolescence

از کار افتادگی ساختمان

obverse

۱. روی سکه؛ ۲. روی مدال

occus

تالار مهمانی [در سرای روم باستانی]

ocher, ochre

۱. آخرا، گل آخرا:

خاک طبیعی به رنگ زرد پریده تا زرد مایل به سرخ که رنگیزه آن در

رنگسازی به کار می‌رود؛ ۲. زرد مایل به سرخ

octastyle

هشت ستونی:

پیشخان هشت ستونی در معماری کلاسیک

oculus

۱. پنجره گرد؛ ۲. روزه نوک گنبد

odalisque

۱. کنیز؛ ۲. زن حرمسرا

[موضوعی مورد توجه برخی نقاشان رمانتیک اروپایی]

odeon, odeum

تالار موسیقی:

ساختمان گرد و سرپوشیده در یونان باستان

oecus

۱. اتاق دوخت و دوز [در سرای یونانی]

nitric acid جوهرشوره:

تیزآب که انواعی از فلزات را در خود حل می کند و در چاپ دستی به کار می رود

Non-figurative غیرتصویری، غیربازنمایی:

هر شیوه هنری که از بازنمایی یا توصیف عالم مشهود اجتناب ورزد

Non-representational غیرتصویری، غیربازنمایی

[نیز ← Non-figurative]

Non-Objective غیرعینی، غیرشینی:

شیوه نقاشی و پیکره سازی نوین که هیچ شباهتی با موجودات و اشیای طبیعی ندارد و به وسیله شکل ناب و طرح پردازی انتزاعی و احجام و سطوح هندسی القای حالت یا بیان هنری می کند

nook بستو

norm ۱. هنجار؛ ۲. ملاک سنجش

Norman architecture معماری نورمانی:

معماری قوم نورمان که شیوه ای انشعابی از معماری رومی وار بود و از نیمه دوم سده یازدهم در انگلستان معمول شد، و رو به پایان سده دوازدهم متروک ماند

nosing ۱. لبه افقی پله؛ ۲. دماغه: بیرون نشستگی افقی

notch, notching شکاف، فاق

nozzle ۱. دهانه فواره، افشانک؛ ۲. پستانک

nunnery دیر راهبان

numismatics سکه شناسی:

دانش انواع مسکوکات و مدالها

nursery ۱. شیرخوارگاه، پرورشگاه

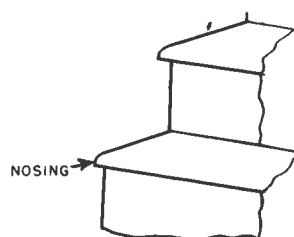
۲. نهالخانه: جایگاه پرورش و تکثیر نهال و گیاهان زینتی

nymph حوری، پری

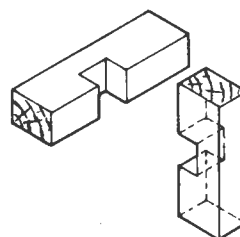
[دریا، رود، چشمه، جنگل، سبزه زار و مانند آن در اساطیر یونان و روم باستانی]

معماری نورمانی

لبه افقی پله

شکاف، فاق

(۱۹۱۲) و مبتنی بود بر به کار بردن زوایای قائم و اشکال هندسی ناب و رنگ ناب، مشتمل بر سه رنگ اصلی و سه «غیررنگ» یعنی سفید و خاکستری و سیاه. این نهضت که گسترش و دوام بسیار یافت، در نقاشی و پیکره سازی و حتی عموم هنرهای کاربردی زمان متأخر تحول بزرگ به وجود آورد

Neolithic نوسنگی:

آغاز دوره کشاورزی و ده نشینی بشر پیش از تاریخ [از هزاره هفتم قم]

neorama نمای سراسری درونخانه

Neo-Realism نوواقعگرایی:

شیوه گروهی هنرمندان جوان که در سالهای ۱۹۵۰ تا ۱۹۶۰ با دقتی تجزیه گر به ساختن پرده هایی از روی اشیاء دم دستی و صحنه های ناخوش آیند زندگی روزانه پرداختند، به طوری که مکتب شان به نام «مکتب لگن ظرفشویی» نیز خوانده شد

nephrite یشم سبز [سنگ قیمتی]

nervure [F] تویزه:

رگه قوس در طاقهای متقاطع [نیز ← ribbed vault]

New-Objectivity نوعینیّت:

شیوه هنری منشعب از واقعگرایی که از سال ۱۹۲۴ در آلمان رواج یافت، و منبع الهامش تلخکامی و طنز و ناامیدی حاصل از جنگ جهانی بود، با دید و دقتی تمام در اجرای تصویر

niche طاقچه، کاودیوار:

فرونشستگی در دیوار، معمولاً جایگاه پیکره، و در معماری شرقی جایگاه چراغ و لاله و قاب عکس و مانند آن

nickel-silver ورشو [فلز]

niello (pl. nielli) ۱. مینای سیاه، مرکب سیاهقلم:

ترکیب شیمیایی به رنگ سیاه برای سیاهقلم کاری روی فلز؛ ۲. سیاهقلم روی فلز

nigged ashlar بادبُریک تیشه:

سنگ قواره ای که به جای صیقلکاری، تیشه کاری شده و سطحش زیر مانده باشد

Nike حوری پیروزی، فرشته پیروزی:

پیکره حوری بالدار از آثار هنری یونان باستان

nimbus هاله تقدّس، تشعشع ملکوتی

کاودیوار، طاقچه

سیاهقلم روی فلز

نوعی آرایش کننده کاری، سنگتراشی یا نقاشی به تقلید از بافت

حصیر

Naturalism

طبیعت‌گرایی:

گرایش و اهتمام به بازنمایی و شرح طبیعت و هر چه مانوس و طبیعی، که شیوه‌ای بوده است هنری و ادبی، بی آنکه محدود و موقوف به زمان و مکانی معین یا وابسته به مکتبی یا قومی خاص بوده باشد؛ مگر این که در نهضت طبیعت‌گرایی عنوان یافته در نیمه دوم سده نوزدهم تأکید کلی بر آن گذاشته شد

nave

شبستان کلیسا، ناو کلیسا

nave portal

مدخل اصلی کلیسا

nebulé[F]

ابزار موجی [در معماری نرمانها]

necking

گیلویی سرستون:

ابزار اتصال میله ستون با سرستون

necropolis

گورستان شهر

needle

۱. شمعد؛ ۲. تکستون هرمی، سوزن کلنوپاتر

[نیز ← obelisk]

needlework

سوزن‌دوزی، قلاب‌دوزی

Neo-Classicism

نو کلاسیک گرایی:

شیوه بازگشت به شکلهای معماری و هنری دوران رنسانس که بار دیگر از ربع آخر قرن هیجدهم تا اوایل قرن نوزدهم در اروپا متداول شد

Neo-Gothic

نوگوتیک:

بازگشت به معماری گوتیک که در قرن نوزدهم در انگلستان و آمریکا متداول شد، و به پاره‌ای کشورها سرایت یافت

Neo-Greek

نویونانی:

بازگشت به شکلهای معماری و هنری یونان باستان که در نیمه اول قرن نوزدهم در فرانسه متداول شد

Neo-Impressionism

نودریافت‌گرایی:

شیوه نقاشی که به دنبال دریافت‌گرایی، از حدود سال ۱۸۸۵ به بعد و بر اساس شناخت فیزیکی نور، با اسلوب تجزیه رنگ‌های ناب به اجزای کوچک یا به صورت نقطه چین رنگ، و نیز با تأکید مجدد بر اهمیت خط و استخوان بندی، یا معماری صحنه تصویر، در فرانسه متداول شد

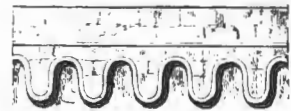
Neo-Plasticism

نوشکل‌گرایی:

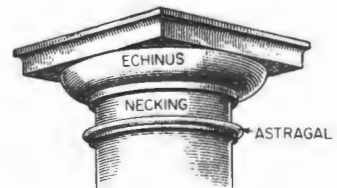
شیوه انتزاعی مشتق از حجم‌گرایی (کوبیسم) که در هلند آغاز شد

شبستان کلیسا

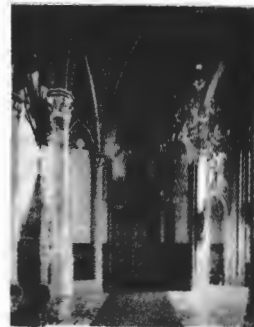
ابزار موجی

گیلویی سرستون

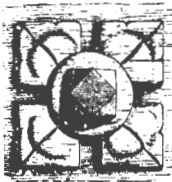

نو کلاسیک

نوگوتیک

N

گلمیخ

ایزار الماستراش

دهلیز پیشین کلیسا

حصیر بافت

Nabis [Heb]

نبی‌ها:

[واژهٔ عبری به معنی «نبی»] نام اختیاری گروهکی از نقاشان فرانسه که در دههٔ آخر قرن نوزدهم با الهام‌پذیری از هنر گوگن شیوه‌ای تزئینی و رمزگر درپیش گرفتند، و با اهتمام در آرایش سطح تصویر از ژرفانمایی دوری جستند، و رؤیاها و احوال روحی و حتی عواطف دینی خود را با رنگهای ناب و تخت بر پرده مصوّر ساختند

Naïfs

نقاشان مکتب ندیده:

عنوان گروهی از نقاشان فرانسوی در آغاز قرن بیستم که با ذوقی ساده و صمیمی و ذهنی خالی از تعالیم نقاشی رسمی، اما با نزاکت و دقت در اجرای جزئیات، ادراک مستقیم و تخیل آزاد خود را بر پرده تصویر آوردند

nailhead

۱. گلمیخ؛ ۲. تزئین گلمیخی

nailhead moulding

ایزار الماستراش

naos

مقصوره، درون‌خانه پرستشگاه یونانی:

اتاق مرکزی یا درون‌خانه در پرستشگاه یونان باستان و جایگاه پیکرهٔ ربّ النوع

Naples yellow

زرد ناهل:

رنگ طلایی کدر و پرمایه

narrative relief

نقش برجسته گزارشی

narthex

دهلیز پیشین کلیسا

natatorium

استخر سرپوشیده

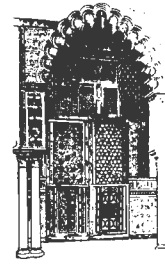
Nativity

مجلس تولّد مسیح در آغل

natte

حصیر بافت:

	جمله پنجره مضاعف — و یا قابندها را از یکدیگر جدا می کند، یا آنها را بر جا نگاه می دارد
multi-foil	۱. چندپره، دالبری
	[معمولا بیش از پنج پرّه یا دالبر]؛ ۲. قوس دالبری
multifoil arch	قوس دالبری، قوس چندپره
multifoil window	پنجره دالبری
muniment house	مُهرخانه:
	خزانه اسناد مهمّ و مُهرهای رسمی
muqarnas[Ar]	مقرنس، مقرنس کاری
mural	نقاشی دیواری، دیوارنگاره
mural painting	۱. نقاشی دیواری؛ ۲. دیوارنگاری
Muses	الاهگان هنر و دانش:
	۹ الاهیّه شعر و تئاتر و موسیقی و نجوم و مانند آن در اساطیر یونانی [۹]
	دختر زئوس]
-muted colour	رنگ خفیف، رنگ صامت
mutule	سرتیر بیرون نشسته، عضو بیرون نشسته
Muzaffarids	آل مظفر [۷۱۳ تا ۷۹۵ هـ. ق]
Mycenae	میسین (موکنای):
	شهر باستانی در جنوب یونان
Mycenaean architecture	معماری میسینی:
	معماری معمول در میسن واقع در جنوب یونان از سده هفدهم تا سده سیزدهم ق م
myth	اسطوره
mythology	اساطیر، اسطوره شناسی

قوس دالبری

پنجره دالبری

مقرنس

معماری میسینی

ابزار

مستربی

مُدجَنی

وادار

moulding(1)

۱. قالبگیری، ریخته‌گری؛ ۲. شکل بخشی

moulding(2)

۱. گچبری؛ ۲. گچ‌ریزی.

نمونه یا مُدل گچ‌ریزی شده

moulding(3)

۱. ابزار:

حاشیه یا باریکه تزئینی با سطح مستوی یا کاس (مقعر) و یا سینه (محدّب)، و با نقوش تکراری برجسته و فرورفته که در بنایی و درودگری به کار می‌رود؛ ۲. زنجیره تزئینی [در بنایی]

movement

نهضت، حرکت

Mozarab

مُسْتَرَب:

اسپانیایی مسیحی که در زیر حکومت مسلمانان دین و عادات و فرهنگ خود را بر جا نگاه می‌داشت

Mozarabic

مُسْتَرَبی:

شیوه هنر و معماری اسپانیایی‌هایی که در زیر حکومت مسلمانان دین و فرهنگ و عادات مسیحی خود را بر جا نگاه می‌داشتند، و آمیزه‌ای بود از ویژگی‌های دو هنر اسپانیایی و اسلامی [سده‌های نهم تا یازدهم میلادی]

mud(clay) and chopped straw

کاهگل

mud brick

خشت، خشت خام

mud-brick

خشت چین:

رگچین با خشت

Mudéjar

۱. مُدَجَن:

مسلمانانی که در زیر حکومت پادشاهان مسیحی اسپانیا با حفظ دین و عادات و فرهنگ اسلامی خود زندگی می‌کرد؛ ۲. شیوه مُدَجَنی: شیوه هنری و خصوصاً معماری مُدَجَنها در نواحی مختلف اسپانیا، که از سده یازدهم تا آخر سده شانزدهم میلادی با ویژگی‌های خود در اسپانیا معمول ماند

Mudéjar colonnade

ستونبند مُدَجَنی:

ستونکاری با میله ستون ظریف و کوتاه و سرستون آراسته به نقش توری که اختلاطی بود از هنر اسلامی و مسیحی رایج در اسپانیا [سده‌های یازدهم تا آخر شانزدهم میلادی؛ نیز ← Mudéjar]

mudsill

تیرکف

mud-straw mix

کاهگل

mud wall

دیوار چینه، دیوار گلی

mullion

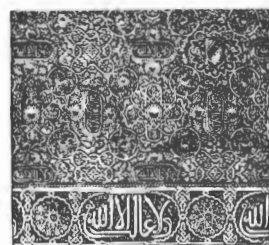
۱. وادار:

عضو یا آلت قائم از چوب، سنگ یا رگچین که ردیف در و پنجره — از

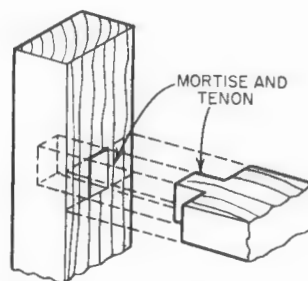
monostylous	تک شیوه ای: ساختمانی که بر تکستونها استوار است
monstrance	معماری که سراسر به یک شیوه اجرا شده است ظرف نان مقدس
monument	[در اجرای آیین عشای ربّانی به کار می رود] ۱. اثریادبودی [لوح، سنگنبشته، ستون، پیکره، بنا] ۲. بنای تاریخی؛ ۳. اثر ماندگار
monumental	۱. یادبودی، تاریخی، ماندگار ۲. شکوهمند، جسیم، با عظمت؛ ۳. بزرگتر از اندازه طبیعی [در هنر]
monumental architecture	۱. معماری یادبودی، معماری تاریخی ۲. معماری شکوهمند
monumental sculpture	۱. پیکرتراشی یادبودی؛ ۲. پیکره تاریخی ۳. پیکره درشت اندام [بزرگتر از اندازه طبیعی]
monumentality	۱. شکوه ساختمانی، شکوهمندی؛ ۲. بلندپایگی، بزرگی هنری
Moor	۱. بربر مسلمان: قوم بربر شمال غربی آفریقا که به دین اسلام درآمدند؛ ۲. فرد مغربی، مراکشی
Moorish arch, Moresque arch → horseshoe arch	
Moorish architecture	معماری مغربی: معماری اسلامی قوم بربر مسلمان در مراکش
mordant	۱. جوهر خورنده ۲. ماده تثبیت کننده رنگ [در رنگرزی]؛ ۳. مُحَرَق
Moorish, Moresque	مغربی، بربری: وابسته به قوم بربر مسلمان در مراکش
moresques	تزیینات مغربی [مراکشها و بربرهای مسلمان]
morgue	سردخانه اجساد
mortar	ملاط (ملات)
mortise-and-tenon joint	اتصال کام و زبان
mortuary chapel	غرفه آیین تدفین [در کلیسا]
mosaic tile	خشت موزاییک
mosaic work	معرقکاری
mosque	مسجد
motif	۱. نگاره، گله، نقشمایه؛ ۲. مضمون هنری

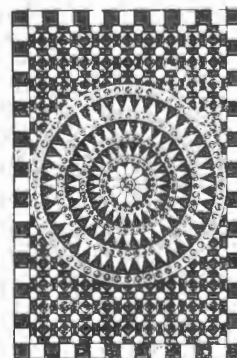
معماری مغربی

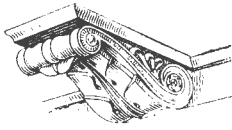
تزیینات مغربی

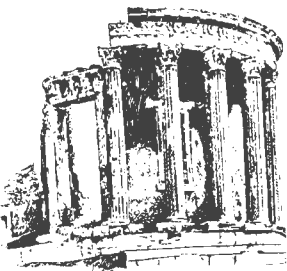
اتصال کام و زبان

معرقکاری

سگدست زیر قرنیز

پرستشگاه گرد تکریدیف ستونی

Modern Art

هنرنوین، هنرامروزین

modernism

نوگری

modillion

سگدست زیر قرنیز

module

پیمون:

واحد یا میزانی که تناسبات اجزای هر معماری یا اثر هنری بر پایه ضربیها یا کسرهایی از آن تنظیم می‌یابد؛ مثلاً در معماری یونان باستان — و بعداً کلاسیک اروپا — قطر ستون در هر ساختمان پیمون اصلی قرار می‌گرفت

modulus

۱. ضرب؛ ۲. میزان؛ ۳. مأخذ

moellon

نخاله، خرده سنگ

[برای پر کردن میان جرز یا جای خالی در بنایی]

Mogul, Moghul, Mughal

تیموریان هند، گورکانیان هند

[سلسله پادشاهان مغولی هند که جانشینان امیر تیمور بودند، ۹۳۲ تا

۱۲۷۴ هـ ق]

molding → moulding

moisture barrier → vapour barrier

monastery

رهبانخانه، دیر

Mongols

مغولان [چنگیزخان و جانشینانش، ۶۱۷ تا ۶۵۱ هـ ق]

monitor, monitor roof

بام نورگیر

[بام شکاف دار برای وارد ساختن نور کافی]

monochrome

۱. تک‌رنگ:

۲. تصویر تک‌رنگ: نقاشی یا چاپ با درجات مختلف یک رنگ

monolith

تک‌سنگ:

عضو یکپارچه معماری، چون ستون هر می یا قالب بتون یا میلۀ ستون یا سنگ نعل درگاه

monolithic column

ستون تک‌سنگ:

ستون از سنگ یکپارچه

monolithic concrete

بتون یکپارچه

[تنها درز ساختمانی آن نمایان است]

monoprint

تک‌چاپ:

اسلوب چاپی که با نقش تصویر رنگی یا مرکبی روی لوح فلزی یا شیشه ای انجام می‌گیرد، و تنها یک نسخه چاپی از آن تولید می‌شود

monopteron, monopteros

پرستشگاه گرد تکریدیف ستونی

[در معماری یونان باستان]

monostyle

تک‌ستونی:

minaret[Ar]

مناره، منار

mindra

حرم پرستشگاه هندی

mineral wool

پشم شیشه

miniature painting

۱. مینیاتورفرنگی:

تصویر ریزنقش اروپایی که اصالتاً تصویری با حداقل رنگ آمیزی چون قرمز سربی، و در اوایل قرون وسطا معمول بود

minium

سُرنج:

رنگیزه قرمز که در نقاشی، و یا چون ماده ضدزنگ به کار می رود [نیز ← red lead: در اصل یونانی minio بوده که برای تزئین حروف اول عنوانها و اسامی و تذهیب نسخ خطی به کار می رفته، و واژه مینیاتور نیز مشتق از آن است]

Minoan architecture

معماری مینوسی:

معماری جزیره کرت و منسوب به مینوس پادشاه اساطیری آن، در هزاره دوم ق م

minor arts

هنرهای فرعی، صنایع دستی

Minotaur

مینوتاوروس:

غول اساطیری یونان با بدن آدمی و سر و شاخ گاو که در غاری تودرتو زندگی و از گوشت آدمیانی که در آن غار گم می شدند تغذیه می کرد

minster

نمازخانه صومعه

minute

۱. پاره پیمون؛ ۲. جزئی، خرد

mischio[It]

کفپوش مرمر معرق

miter arch

قوس قوچبند

miter joint

اتصال فارسی:

اتصال گوشه میان دو قطعه به طوری که درز اتصال در امتداد منصف الزاویه آن دو قطعه قرار گیرد

miter square

گونبای فارسی [بازاویه ۴۵ درجه]

moat

خندق دفاعی [به دور قصرهای دژمانند قرون وسطایی]

mobile

۱. جنبان؛ ۲. پیکره جنبان

mobile sculpture

۱. پیکره سازی جنبان؛ ۲. پیکره جنبان

model

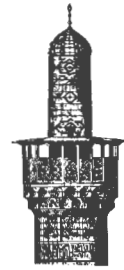
۱. نمونه اصلی، سرمشق

۲. قالب، ماکت: نمونه کوچک سه بعدی؛ ۳. مدل زنده: کسی که در مقابل نقاش یا پیکر تراش قرار می گیرد تا تصویر یا پیکره اش ساخته شود

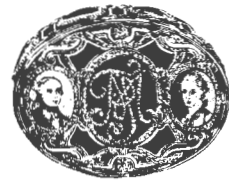
modelling

۱. پیکربندی، اندام سازی [در پیکر تراشی]

۲. برجسته نمایی، حجم نمایی [در نقاشی]

مناره

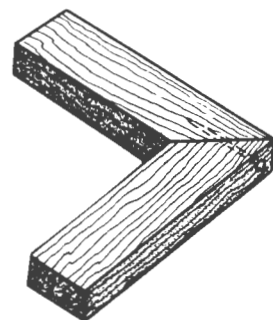
مینیاتورفرنگی

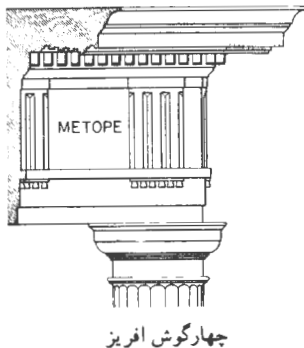
معماری مینوسی

قوس قوچبند

اتصال فارسی

metallic paint	رنگ فلزی
metallography	چاپ فلزی
metal point	قلم فلزی:
	میله فلزی نوک تیز از سرب، مس، نقره یا طلا که از عهد کهن برای طراحی به کار می‌رفته است
metal primer	آستر فلز:
	لایه اول رنگ روی فلز
metal tie → tie	
metaphysical painting	نقاشی فراطبیعی:
	نقاشی صحنه‌های رؤیا مانند و ماخولیایی که وهم انگیز و دیگر دنیایی می‌نماید، و در سالهای ۱۹۱۰ تا ۱۹۲۰ توسط کیریکو (Chirico) نقاش ایتالیایی و چند نقاش دیگر ملهم از هنر او اجرا شد
method	روش، روال کار
metope	چهارگوش افریز [درافریز یا کتیبه معماری دوریسی]
mezzanine	میان اشکوب [میان کف و اشکوب اول]
mezzo-rilievo[It]	نقش نیم برجسته
mezzotint	۱. چاپ سایه روشن:
	چاپ فلزی با سایه روشن؛ ۲. با سمه سایه روشن: تصویر چاپی با سایه روشن
mica	سنگ طلق، شیشه معدنی
micarta	میکارتا:
	نام تجاری ماده‌ای پلاستیکی که به صورت ورقه برای روکش میز یا عایقکاری، و یا در ساختن پاره‌ای اشیاء و ابزار به کار می‌رود
microclimatology	۱. اقلیم‌شناسی موضعی
	۲. اصول اقلیمی معماری: معماری بر پایه شناخت ویژگیهای اقلیمی هر موضع یا محل ساختمانی
Middle Ages	قرون وسطا
	[از آخر سده پنجم تا میانه سده پانزدهم میلادی. به تقسیم تاریخی دیگر: از آخر پنجم تا دهم قرون تاریک، و از دهم تا میانه پانزدهم قرون وسطا]
mihrab[Ar]	محراب
mild colour	رنگ ملایم
mild turquoise	کبود، رنگ عجمی
milk of lime	شیر آهک، دوغاب آهک
millwork	فرآورده‌های کارخانه نجاری

Medina مدینه

medium ۱. واسطه هنری:

هر يك از انواع يا رشته های هنری؛ ۲. ماده هنری: ماده ای که در ساختن هر اثر هنری به کار می رود؛ ۳. حلال رنگ

medium colour میانرنگ

megalith خرسنگ

megalithic architecture معماری خرسنگی

megaron اتاق پذیرایی، اتاق نشیمن [در معماری یونان باستان]

member ۱. عضو ساختمانی:

هر قطعه یا جزء ساختمان و سازه؛ ۲. عضو، عنصر

membrane پوسته، غشا، پرده

memorial بنای یادبود، لوح یادبود

menhir خرسنگ دستساخت:

ستون خرسنگی، گاهی با کنده کاریها، که از اقوام پیش از تاریخ بر جا مانده است.

mensa نعل درگاه محراب

Mercury مرکور:

پیک خدایان اساطیری یونان با بالهای کوچکی بر دوش و قوزک پا

merlon شرفه:

دیوارک یا جان پناه کنگره در باروی قلعه

mesaula حیاط خلوت کوچک [یونانی]

mesh iron آهن مشبک

Meso-American architecture معماری آمریکای مرکزی:

معماری اقوام مایا، آزتک و زاپوتک ساکن نواحی مکزیک، هندوراس، نیکاراگوا و گواتمالا که قدمت ریشه اصلی شان به هزاره دوم ق م می رسید، و به طور عمده مشتمل بود بر پرستشگاههایی به شکل هرم مضاعف و چند اشکو به بارآسی مسطح که پلکانهایی جسیم آنها را به هم مرتبط می کرده است. این تمدنها با تسلط یافتن اسپانیاییها بر آن منطقه در میانه قرن شانزدهم منقرض شدند.

Mesolithic میانسنگی:

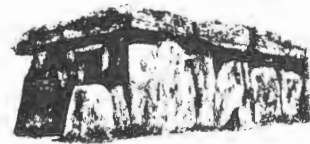
دوره انتقالی از پارینه سنگی به نوسنگی [هزاره نهم تا هفتم ق م نیز

← (Neolithic)

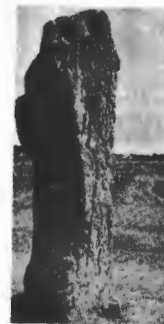
Mesopotamia بین النهرین، میانرودان

Mesopotamian architecture معماری بین النهرین [باستانی]

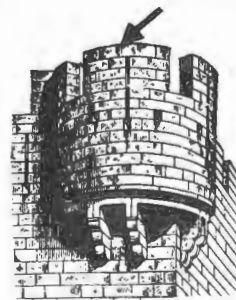
metal leaf ورق فلز

معماری خرسنگی

خرسنگ دستساخت

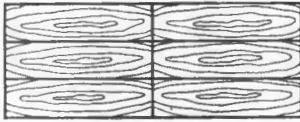
شرفه

معماری آمریکای مرکزی

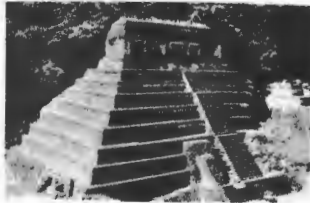
معماری بین النهرین

جفت و جور کاری

آرامگاه، مرقد

معماری مایایی

ترنجی

زنجیره ترنجی

۱. مصطکی، گنדרومی: mastic

صمغ درختی که در الکل و تر بانتین حل می شود و چون نوعی جلادر نقاشی به کار می رود؛ ۲. بطانه قیری، بتونه قیری

جلای مصطکی: mastic varnish

جلایی که از ترکیب يك قسمت مصطکی با دو قسمت روغن تر بانتین به دست می آید

۱. شبکه میلگرد [برای بتون مسلح] mat

۲. حاشیه [دور عکس یا نقاشی]؛ ۳. حصیر، بوریا، پادری

بوریا بافی، حصیر بافی mat braiding

جفت و جور کاری matching

مواد، مصالح materials

جای پادری: mat sinkage

محلی اندك گود در کف در ورودی برای قراردادن پادری

حصیر بافی mat weaving

آرامگاه، مرقد mausoleum

معماری مایایی Mayan architecture

[ساکن امریکای مرکزی، از حدود سده ششم ق م تا نهم ب م]

کیش مزدکی [در سده ششم ب م] Mazdaism

زنجیره خمها meander

[حاشیه تزینی در گجبری، آجرچین، سفالگری، جامه و مانند آن؛

نیز ← fret]

بتون کم مایه، بتون لاغر [lean concrete ← نیز] meagre concrete

آهك کم مایه meagre lime

مکه Mecca

سازوکار mechanism

مدال، نشان افتخاری، سکه یادبود medal

۱. قابیند تزینی [در معماری] medallion

۲. ترنجی [در نقاشی تزینی و قالبی بافی]؛ ۳. مدال بزرگ

۱. زنجیره ترنجی، گجبری ترنجی medallion moulding

مادها [۷۰۸ تا ۵۵۰ ق م] Medes

۱. زبان مادی؛ ۲. مادی [وابسته به قوم ماد] Median, Medic

معماری قرون وسطایی medieval architecture

[نیز ← Gothic architecture]

مدرسه طُلاب: medreseh [Ar]

ساختمان مسجدی که مدرسه علوم دینی در آن قرار دارد

mantel سربخاری
[خصوصاً قوس یا عضو افقی بالای دهانه بخاری دیواری]

mantelpiece پیش بخاری
[شامل تزئینات و مرمرکاری و گچبری و ریفند آن]

manual arts هنرهای دستی

manuscript دستنویست، نسخه خطی

maquette ماکت:
نمونه کوچک برای نشان دادن اجزای ساختمانی بزرگ یا کارخانه و مجتمع ساختمانی و نمایشگاه و مانند آن

marble sculptor مرمرتراش

marble facing روکار مرمر، نمای مرمرین

marl آهکرس:

سنگ رسوبی مرکب از خاک رس و آهک

marouflage پشتبند نقاشی [بوم، تخته یا بدنه دیوار]

marquee, marquise سایبان ورودی

marquetry ۱. منبتکاری؛ ۲. خاتم بندی

[با قطعات رنگارنگ و ظریف چوب، صدف، عاج، و مانند آن]

martello tower برج دفاعی [در معماری قرن شانزدهم ایتالیا]

martyrium موزه شهید

mascaron صورتک مهیب:

نقش برجسته صورت یا سردیس مهیب انسان یا جانور که چون

عنصری تزئینی در معماری به کار می رود [نیز ← grotesques]

mashrebeeah, meshrebeeah [Ar] شباک حایل

[برای بالکون یا پنجره در معماری عربی]

mask صورتک

mason بنا

masonry بنایی:

کار آجر و سنگ و بتون و اندود و کاشی و مانند آن در ساختمان، و به

طور خلاصه سفتکاری بنا

masonry bond رگچین [آجر و سنگ و مانند آن]

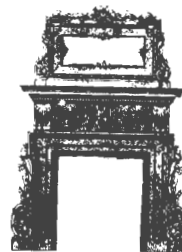
masonry lining روکش با مصالح بنایی

masonry sand ماسه ملاتی

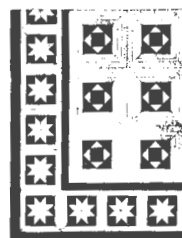
mass concrete بتن پر حجم

mastaba [Ar] ۱. مصطبه، سگوب؛ ۲. مقبره مصری

master plan نقشه مشروح، نقشه تفصیلی

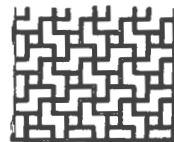
پیش بخاری

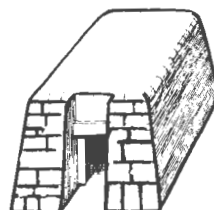
خاتم بندی

صورتک مهیب

شباک حایل

مصطبه، مقبره مصری

سفالینه لعاب قلمی

چلیبای مالتی

maintenance finish روکش حفاظتی

[برای نگهداری ساختمانهای بزرگ]

mairie[F] ساختمان شهرداری

maison Dieu [F] بیمارستان [اصطلاح قدیمی]

majolica سفالینه لعاب قلمی [در سفالگری اسپانیا و پرتغال]

major arts هنرهای اصلی

maksoureh[Ar] ۱. مقصوره:

جایگاه امام یا پیش نماز در جلوی محراب مسجد، گاهی با محجر یا طارمی به نیمدورش [در فارسی مقصوره همچنین به معنی درونخانه و جایگاه محصور است]؛ ۲. حرم، جایگاه مقدس

malachite مرمر سبز

[گرد آن در مصر برای آرایش چشم به کار می رفته است]

malleable iron آهن چکش خور:

آهن نرم و شکل پذیر

Maltese cross چلیبای مالتی:

چلیبایی با چهار بازوی متقاطع مساوی که هر بازو از محل تقاطع رو به خارج متدرجاً پهنتر می شود تا به شکل مثلثی درمی آید

maltha زفت معدنی:

ماده ای که در قدیم چون ملاطی به کار می رفته است

mandoral, mandorla ۱. بیضی بادامی [نیز ← vesica piscis]

۲. هاله بادامی [به گردهیکل قدّيسان]

Manichaean art هنر مانوی

Manichaeanism, Manichaeism مانیکری، کیش مانی

man-made stone سنگ دستساز

manner ۱. شگرد هنری؛ ۲. شیوه فردی، روش فردی

Mannerism شیوه گری:

راه و رسم هنرمندان ایتالیا در قرن شانزدهم [۱۵۳۰ تا ۱۶۰۰] به تقلید و التقاط از استادان بزرگ دوران رنسانس، ولی با به کارگیری عناصر هنر کلاسیک برخلاف ضابطه و محتوای اصلیشان، به خصوص در معماری

manor house عمارت اربابی

mansard roof بام چهار ترک کمرشکن

[از اسم فرانسوا مانسار François Mansard معمار فرانسوی در

قرن هفدهم گرفته شده است؛ نیز ← gambrel roof]

mansion عمارت اعیانی

M

machined metal	فلز پرداخت شده، فلز تراش خورده
madder	روناس: گیاهی است که از ریشه آن فرمزر و ناسی و پاره ای رنگیزه های دیگر گرفته می شود
made ground	زمین شفته ریخته: زمین سفت و پی ریزی شده برای ساختمان
Madonna [It]	مریم مقدس، مریم عذرا
Maestà [It]	ملکه ملکوت: مجلس مریم عذرا بر سریر ملکوت با فرشتگان به گردش
magazine	۱. انبار؛ ۲. مخزن مهمات
Magen David → Solomon's Seal	
magenta	قرمز ارغوانی
Magi → Magus	
magistra	استاد کار: عنوان استاد صنایع دستی در قرون وسطا
magnification	بزرگساز [نیز ← blow-up]
Magus (pl. Magi)	مجوس، مغ: به معانی دانشمند و خردمند و موبد زرتشتی
mahogany	۱. چوب ماهون، درخت ماغون ۲. قهوه ای مایل به قرمز
main	۱. اصلی؛ ۲. لوله اصلی، مجرای اصلی؛ ۳. شاه سیم برق
main beam → beam	
main sewer	گندابرو عمومی

ابزار الماستراش

قاب تزئینی مستدیر

- lucarne ۱. پنجره مناره؛ ۲. پنجره عمودی بام
[نیز ← dormer window]
- lumber الوار، تیر چهار تراش
- luminated ceiling سقف نور افشان
- luminous روشنتاب
- luminous paint شیرنگ
- lump چونه، مُشته
- lump of earth کلوخ
- lunette ۱. نورگیر سقف
۲. قاب تزئینی مستدیر [در سقف قوسی برای نقاشی دیواری و پیکر تراشی، یا بالای درگاه]؛ ۳. نقاشی مستدیر سقفی
- luster, lustre ۱. لعاب صدفی، لعاب کاشی
۲. روغن جلا؛ ۳. برق، جلای رنگ
- lusterware سفالینه لعابدار
- luthern پنجره عمودی بام، پنجره عمودی بالای قرنیز
[در معماری کلاسیک؛ نیز ← dormer window]
- luxury arts صنایع تجملی
- lyceum ۱. تالار فرهنگ؛ ۲. مدرسه متوسطه؛ ۳. آموزشگاه ارسطو
- lyrical ۱. تغزلی، غنایی؛ ۲. شاعرانه، شورانگیز
- lyricism ۱. شور شاعرانه، شور هنری؛ ۲. خاصیت تغزلی

سنگینی یا فشار اجزای ساختمان بر پایه‌ها و بر زمین

load bearing wall

دیوار باربر (حمال)

load distribution

توزیع بار ساختمان

lobby

تالار نشیمن، تالار ورودی

[در هتل، تماشاخانه و جز آن]

lobe

پره، مقطع دایره

locutory, locutorium

اتاق پذیرایی صومعه

log cabin

کلبه کنده ای

loggia [It]

پیشخان ستوندار، بالکانه ستوندار

lookout

تیر زیر شیروانی

loom

۱. دار قالیبافی، دستگاه بافندگی؛ ۲. صنعت بافندگی

loophole

۱. مزغل، تیرکش؛

شکاف یا روزن دیده بانی و تیراندازی در برج و بارو [نیز ←

battlement]؛ ۲. روزن هواگیر

lost wax → cire perdue

lotiform capital, lotus capital

سرستون نیلوفری

[در معماری مصر باستان]

Louis Quatorze

شیوه لویی چهاردهم:

شیوه معماری و تزیینات داخلی در دوره لویی چهاردهم [۱۶۴۳ تا

۱۷۱۵، دوران باروک]

Louis Quinze

شیوه لویی پانزدهم:

شیوه معماری و تزیینات داخلی در دوره لویی پانزدهم [۱۷۱۵ تا

۱۷۷۵، دوران روکوکو]

Louis Seize

شیوه لویی شانزدهم:

شیوه معماری و تزیینات داخلی در دوره لویی شانزدهم [۱۷۷۵ تا

۱۷۹۳، دوران نو کلاسیک]

lounge

۱. تالار نشیمن [در باشگاه یا هتل]؛ ۲. نیمکت تختخوابی

louver

کلاهک هواگیر:

کلاهک یا برجک بالای بام برای گرفتن هوا و نور

louver boards

کرکره

louver window

پنجره کرکره ای

low-key colour

رنگ کدر، رنگ کم تاب

low-pitched roof

بام دوشیب کند [کمخیز]

low relief

نقش برجسته [نیز ← bas relief]

lozenge fret, lozenge moulding

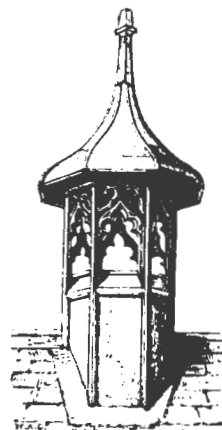
بازار الماستراش

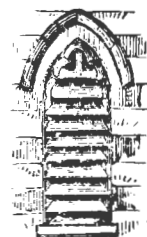
پیشخان ستوندار، بالکانه ستوندار

سرستون نیلوفری

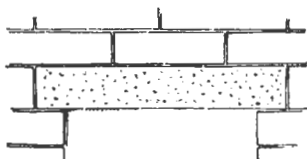
کلاهک هواگیر

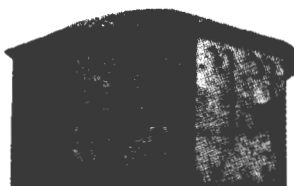
پنجره کرکره ای

چین پرده ای

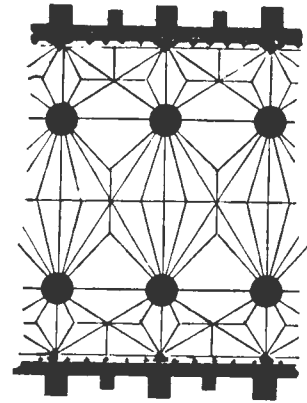
نعل درگاه

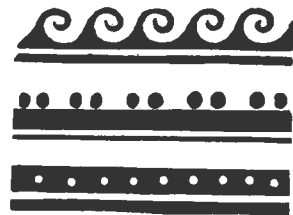
جرز توکار

limewash	دو غاب آهک
limeworks	آهکپزی
limner	صورتگر
linear perspective	ژرف‌نمایی خطی، مرابای خطی
line cut	۱. چاپ خطبر: ۲. تصویر خطبر: با سمه خطی
	بدون سایه زنی
line drawing	۱. طراح خطی: ۲. طراح خطی با خط و نقطه چین و سطوح پر که در چاپ کلیشه ای به کار می‌رود: ۲. طرح خطی
linenfold	چین پرده ای: نوعی آرایش در چوبکاری ساختمانی به شکل تا خوردگی قائم پرده، معمول در معماری شیوه تیودر انگلستان
line of sight	خط دید
lining	روکوب، لمبه کوبی
linkage point	مفصل، لولا
linoleum block, linoleum cut	چاپ لینولئومی
linseed oil	روغن بزرک [در نقاشی به کار می‌رود]
lintel	نعل درگاه
	سنگ یا تیر افقی سردر که بار سقف را بر پایه‌ها توزیع می‌کند
lion-griffin	شیردال:
	جانور افسانه‌ای که نیمه شیر و نیمه عنقا بود [نیز ← griffin]
lisena [It], lesene	جرز توکار [در معماری رومی وار]
listel	حاشیه قیطانی [در کشوزنی و گچبری]
lithography	چاپ سنگی:
	یکی از انواع چاپ همسطح که آنچه باید چاپ شود با مداد چرب یا ماده‌ای چرب بر سطح صاف لوح سنگی نقش می‌شود؛ آنگاه به تناوب آب و مرکب با نورد بر سطح لوح کشیده می‌شود. قسمت‌هایی از سنگ که چرب نیست آب را جذب می‌کند و مرکب به خود نمی‌گیرد، ولی قسمت‌های منقوش که چرب است آب را دفع و مرکب را جذب می‌کند تا به کاغذ چاپ منتقل سازد
lithopone	لیتوپون:
	رنگیزه‌ای سفید از مواد کانی که برای رنگ کردن مشمع و لاستیک به کار می‌رود
load	بار ساختمان، بار:

legend	راهنمای نقشه:
lemon yellow	شرح مقیاس و علائم و خصوصیات نقشه
lenticular	زرد لیمویی عدسی شکل:
leschi	دارای دوپهلوی محدب
lettering	میدان عمومی سرپوشیده [در یونان باستان]
level	۱. حروفچینی؛ ۲. حروفسازی
level surface	۱. تراز بنایی، تراز افقی [به نسبت سطح دریا]
lever arm	۲. همتراز؛ ۳. دستگاه ترازگیری
lierne rib	سطح تراز
lierne vaulting	پازوی اهرم
lifelike	تویزه تزینی، رگه بندفرعی [در طاق گوتیک]
lifesize	طابقبندی با تویزه های تزینی [نیز ← lierne rib]
lifting bridge	زنده نما
light colour	اندازه طبیعی، به اندازه طبیعی
lighthouse	پل بالارو
light and shade	رنگ روشن
light brown	فانوس دریایی، برج دیده بان
lighting	سایه روشن [در نقاشی و عکاسی]
lightning arrester → lightning rod	دارچینی [رنگ]
lightning rod	نورپردازی [در صحنه و پرده نقاشی]
light ventilation area	میلۀ برقگیر
light weight concrete	محوطه نورگیری، حیاط خلوت
limbo	بتون سبک
limbus, limbo	برزخ
lime	حاشیه تزینی
lime burning	آهک
lime burning kiln	آهکپزی
lime concrete	کوره آهکپزی
	شفته آهک:
	مخلوط آهک و شن و قلوه سنگ و خاک
lime mortar	ملاط آهک و شن
lime plaster	اندود آهک
limestone	سنگ آهک

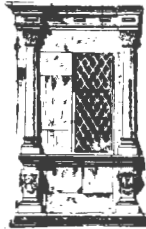
تویزه تزینی

حاشیه تزینی

چلیپای رومی

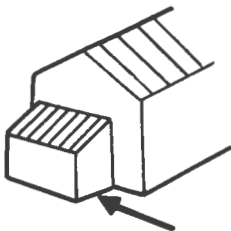
بنجره مشبك

زنجیره برگ غاری

ابزار برگ و پیکانی

بام تکشیبه

Latin cross

چلیپای رومی

[بازوی قائم چلیپا بلندتر از بازوی افقی آن است]

latrine

آبریزگاه، مستراح

lattice

شبکه، شباك

latticed

مشبك

lattice window

بنجره مشبك

latticework

۱. مشبك کاری؛

laurel

۱. برگ غار؛ ۲. نشان افتخار

[تاجی بافته از برگ غار، یا شکل برگ غار به دور کلاه]؛ ۳. زنجیره

برگ غاری

lavis

تکرنگ آبکی، لاوی؛

اسلوب نقاشی و طراحی با تکرنگ یا مرکب چین آبکی (یا رنگ

شسته)

lazaretto

قرنطینه

layer

چینه، لایه، رگچین

laying of sets

سنگفرش کاری

layout

۱. آرایش، تنظیم؛ ۲. صفحه آرایشی

[در مجله، کتاب، اعلانات و مانند آن]؛ ۳. آرایش سه بعدی؛ تنظیم

نمایشگاه و تزیینات داخلی و شهری و مانند آن

leaching pit

چاه فاضلاب، چاه آبکش

lead - and - oil → white lead

leaded glass

شیشه بند میله سربی؛

شیشه بندی منقوش پنجره با میل بست های سربی شیاردار برای

جا اندازی قطعات شیشه رنگی

lead glaze

لعب سرب

leaf

۱. لنگه در، لته؛ ۲. ورق، برگ

leaf-and-dart

گچبری برگ و پیکانی، ابزار برگ و پیکانی؛

حاشیه نقش تکراری و متناوب برگ و پیکان

lean concrete

بتون کم مایه، بتون لاغر؛

بتونی که مخلوط سیماننش به نسبت کمی باشد

lean-to-roof

بام تکشیبه، بام سینه دیواری

lectorium

قرائتخانه متون مقدس [در کلیسا]

ledge, ledgement

لبه، ابزار باریک

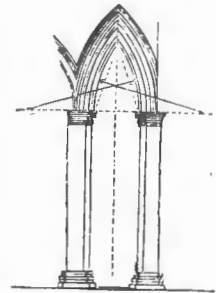
ledger

سنگ مزار [سنگ افقی روی قبر]

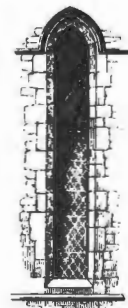
ledger board

۱. تیر باربر کف؛ ۲. عضو افقی نرده

	اقامتگاهی که اقوام پیش از تاریخ در روی دریاچه و آبگیر برپا می کردند
lakes	رنگیزه های رسوبی:
	مواد رنگی حاصل از رسوبات کانی و جانوری و گیاهی
laminated	متورق، چندلایی:
	ماده ساختمانی که از الصاق ورقه های متعدد به همدیگر حاصل شود، مانند تخته چندلایی
lamp black	سیاه دوده
lancet arch	قوس نیزه ای [در معماری گوتیک]
lancet, lancet window	پنجره نیزه ای [در معماری گوتیک]
landing	پاگرد:
	قسمت افقی مسطح میان دوردیف پلکان
landing slab	تاوه پاگرد
land map	نقشه جغرافیایی
landscape	منظره، چشم انداز
landscape architecture	زمین آرای:
	تغییر دادن وضع طبیعی مساحتی از زمین به منظور خوش منظر ساختن آن
languedoc	مرمر صورتی [بالک های سفید]
landscape painting	منظره سازی، دورنما سازی
landscapist	منظره ساز
lantern	۱. برجک نورگیر، کلاهک نورگیر؛ ۲. فانوس، قندیل
lantern ceiling	بام فانوسی [در معماری خاور دور]
lapis	سنگ
lapis judaicus	سنگ یهود [نوعی سنگ دریایی]
lapis lazuli	سنگ لاجورد
lapis nephriticus	یشم سبز، سنگ یشم
lap-joint	اتصال نیمانیم، اتصال دولب:
	اتصال رویهم افتاده دولبه
lap weld	لحیمکاری دولب
lararium	جایگاه خدایان خانگی [در معماری روم باستانی]
large-scale	به مقیاس بزرگ، کلان مقدار، کلان میزان
lath	توفال
lathe	چرخ خراطی، چرخ تراش
lathing	۱. توفال کوبی؛ ۲. تخته کوبی

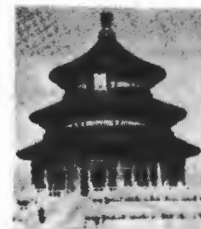
قوس نیزه ای

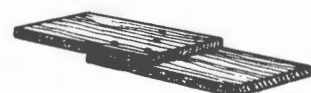
پنجره نیزه ای

کلاهک نورگیر

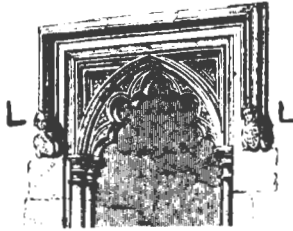

بام فانوسی

اتصال نیمانیم

L

رده گیر سه بر

هزار خم

زنجیره خُما، زنجیره یونانی

label moulding رده گیر سه بر:

هره یا ابزار بیرون نشسته بر کنار سه ضلع بالایی درگاه

label stop آبچکان تزئینی [در انتهای رده گیر ← تصویر پیشین L]

labyrinth ۱. هزارخم؛ ۲. نقش پیچ در پیچ

۳. غار تودرتوی مینوتاوروس: خانه زیر زمینی با معبرها و اتاقهای

تودرتوی بسیار که برای سکونت مینوتاوروس (Minotaur) غول

اساطیری یونان، با سر و شاخ گاو و بدن آدمی، تعبیه شد. هر که داخل

آن مکان می شد در آن هزارخم بن بست سرگردان می ماند تا عاقبت

طعمه غول شود

labyrinth fret زنجیره خُما [نیز ← fret]

زنجیره یونانی [نیز ← à la grecque]

lac لاک:

صمغی که از ترشح بدن حشره ای به دست می آید و ماده اصلی در

ساختن انواع جلا و رنگ الکلی است

lacework ۱. تزئین تور یافت [در معماری، گجبری، کنده کاری]

۲. توربافی، سوزن زنی

lacing آجرچین قیطانی

laconicum بخارخانه [در حمام روم باستانی]

lacquer ۱. رنگ لاک و الکل، پوشش لاک و الکلی

۲. قرمز لاک: صمغی قرمز رنگ که از درختی ژاپنی به دست می آید

و برای جلای چوب به کار می رود

lagging چوب بست قوس زنی

lake dwelling آبسرا:

در حال تعادل وزنی به هم متصل و از سقف آویزان می شود، و بر اثر خفیفترین وزش باد یا تحرک هوای مجاور به جنبش یا ارتعاش ممتد درمی آید

king closer

آجر کلاغی:

آجری که يك گوشه آن به اندازه نصف ضلع کوچک آجر قطع شده باشد

king post

عصا:

تیرك قائم میانی خرابا

knob

۱. قرصك تزیننی، قرصك برجسته [نیز ← boss]

۲. دستگیره قرصکی

knocker

کوبه، کوبه در

knotted pillar, knotted shaft

ستون گره خورده

[معمول در معماری رومی وار]

komistra

پیش‌صحنه

در نمایشخانه یونان باستان، جایگاه گردی در جلوی صحنه برای

گروه رقاصان و همخوانان

kosmeterion

اتاق جامه پوشی

[در معماری یونان باستان، برای اجرای آیین مذهبی]

kore

پیکره دختر یونانی

kouros

پیکره پسر یونانی

Kufic inscription

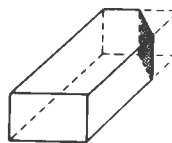
کتیبه کوفی، سنگنبشته کوفی

Kufik script

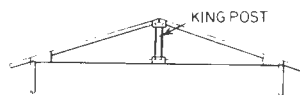
خط کوفی

kylix, cylix

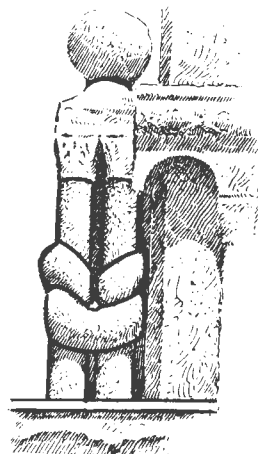
آبخوری دودسته پایه دار [یونانی]

آجر کلاغی

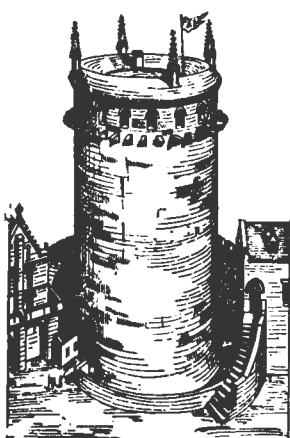

شاخه عصا

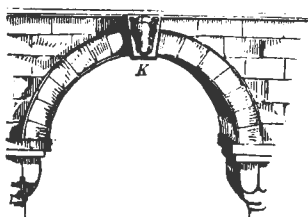

ستون گره خورده

K

برج قلعه

قطاع کاکل، تاج قوس

Ka'aba, Kaaba

کعبه

Kajars → Qajars

kaleidoscope

نگاره‌نما:

ابزاری چشمی به شکل لوله که در درازای آن چند آینه نصب و درون آن خرده شیشه‌های رنگی ریخته شده است، و چون در لوله بنگرند و آن را بچرخانند نگاره‌های متقارن گونه‌گون در برابر دیدگان به نمایش درمی‌آید

kaolin

خاک چینی‌سازی

Keblah, Kibla

قبله

keep

برج دفاعی، برج قلعه

Kerb

جدول:

لبه برجسته کنار جوی یا خیابان

key map

نقشه راهنما

Keystone

قطاع کاکل، تاج قوس:

قطعه سنگ دوزنقه شکل واقع در اوج قوس [← K در تصویر]

khan

خان، کاروانسرا

Kherka

کرخه [رود]

Khorazmshahs

خوارزمشاهیان [۴۹۰ تا ۶۲۸ هـ ق]

kickplate

ورق پاخور:

ورقه فلزی که برای حفاظت از پا خوردن زیر لنگه در نصب می‌شود

kiln کوره آجرپزی، کوره مصالح بتایی [یا کوره چوب خشک کنی]

kinetic sculpture

۱. پیکره سازی جنبان؛ ۲. پیکره جنبان:

پیکره ای ساخته از اجزای کوچک و سبک که با رشته یا مفتول نازکی

منشعب از شیوه «هنر جدید»، ← Art Nouveau] که بنایش
بر به کارگیری شکلهای گیاهی و آلی پرپیچ و شکن بود و از ۱۸۹۰ تا
آغاز جنگ جهانی اول متداول ماند

۱. پیکره سازی قراضه بند: **junk sculpture**

شیوه نوین پیکره سازی با قطعات اوراق شده و قراضه های ماشینی و
فلزی و مانند آن؛ ۲. پیکره قراضه بند

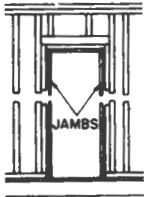
Jupiter ژوپیتر:

خدای خدایان در اساطیر رومی، همتای زئوس (Zeus) در اساطیر
یونانی

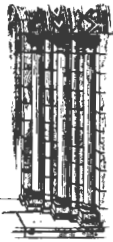
J

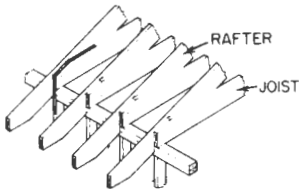
شیوهٔ جیمزی، شیوهٔ جاگبی

لُغاز

ستون لغازی

تیرافقی کف

jack arch

قوس کتابی [نیز ← flat arch]

Jacobean style

شیوهٔ جیمزی، شیوهٔ جاگبی

شیوهٔ هنری و ساختمانی که در پادشاهی جیمز اول [۱۶۰۳ تا ۱۶۲۵]

در انگلستان معمول شد و تا حدود ۱۶۵۰ نیز دوام یافت

Jain architecture

معماری چینی:

شیوهٔ معماری هندوستان در قرن دهم و یازدهم میلادی که توسط

پیروان آیین جین (Jainism) معمول شد

jamb

لُغاز:

عضو عمودی بنایی در دو طرف درگاه که چارچوب دریا پنجره درون

آن نصب می شود

jamb shaft

ستون لغازی:

ستون کوچکی با سرستون و پاستون که در دوکنارهٔ عمودی دریا

پنجره چون عنصری تزئینی قرار می گیرد [معمولاً در معماری قرون

وسطایی]

Jelayerids

آل جلایر [۷۴۰ تا ۸۱۳ هـ ق]

Jesse Tree

شجره نامهٔ عیسی مسیح [که به پسی پدر داود می رسد]

joint

بند، درز، هرز ملاط

joist

تیرافقی کف

joinery

درودگری ساختمانی:

جفت و جورکاری و قاب بندی و پرداخت اجزای چوبین داخل

ساختمان

Jugendstil [Ger]

یوگنشتیل:

نام مکتب هنر تزئینی گروهی از نقاشان جوان آلمان [شاخه‌ای

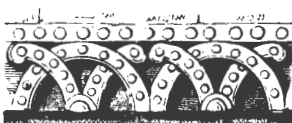
iwan

ایوان:

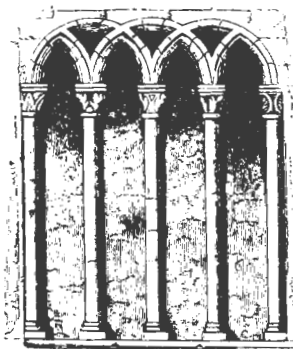
در معماری اشکانی و سپس ساسانی، سگوبندی جلوی اتاق که با
درگاهی فراخ و قوسدار رو به حیاط بازمی شد؛ و بعدها به معنی ایوان
امروزین به کار رفته است

ایوان

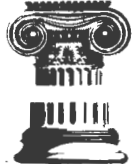
ابزار قوس شکسته

طاقگان متقاطع

قوس وارونه

ستون ایونیاپی

تنظیم سرهای نقش بر خطی افقی

نامتقارن است.

interrupted arch

قوس شکسته:

قوس یا ستوری که میانش خالی مانده تا عنصری تزیینی در آن جای

گیرد [نیز ← broken pediment]

interrupted arch moulding

ابزار قوس شکسته

intersection

چهارسو، محل تقاطع

intersecting arcade

طاقگان متقاطع

intersticium, interstitium

چهارسوی کلیسای چلیپاشکل

intonaco

زیرکار گچی [برای نقاشی دیواری]

intrados

درونسو، درون قوس:

لبه زیرین یا داخلی قوس [نیز ← extrados]

intrados springing line

خط پاتاق درونسو

intricate

۱. نقش درهم؛ ۲. تودرتو، درهم بافته

inverted arch

قوس وارونه

Ionia

ایونیا، یونیا:

مستعمره عمده یونان باستانی در خاک آسیای صغیر

Ionic order

۱. شیوه معماری ایونیاپی؛ ۲. ستون ایونیاپی:

شیوه ای از ستونسازی یونان باستان با سرستون طوماری

iridescent

قُرح سان، قُرحسان:

دارای تلالوی رنگارنگ به سان رنگین کمان

iron-clad roof

بام شپروانی پوش، بام حلب پوش

iron plate

ورق آهن

islīm

دهن اژدری [نقش قالی]

isocephalism

تنظیم سرهای نقش بر خطی افقی

[اسلوبی معمول در نقش برجسته کاری افریز در معماری یونان

باستان]

isolation

۱. نمیندی، عایقکاری؛ ۲. مجزاسازی

Italics

حروف خوابیده:

حروف چاپ که اندک تمایل به يك سو دارند [برای مشخص بودن]

ivory

۱. عاج؛ ۲. عاجکاری

ivory black

سیاه سیر:

رنگ سیاهی که از سوختن خرده های عاج به دست می آید

ivory carving

۱. کنده کاری روی عاج؛ ۲. پیکره عاجی

ivory turning

عاج تراشی، خراطی عاج

insula مجتمع اجاره نشینی [در روم باستانی]

insulating brick آجر عایق

insulation عایقکاری

intaglio ۱. مهرکشی:

کنده کاری روی سنگ قیمتی؛ ۲. چاپ گود: هر نوع چاپی که شیارها و قسمتهای گود لوح، مرکب یا رنگ را بگیرد و بر کاغذ چاپ منتقل کند؛

intarsia خاتمکاری رنگارنگ:

مهرق کاری با قطعات رنگارنگ عاج و صدف و استخوان و چوب که در دوره رنسانس در ایتالیا اجرا می شد

integration کل آفرینی، وحدت بخشی:

گردآوردن اجزاء به صورت کلی واحد، یا درآوردن ارقام به صورت عدد صحیح و بدون کسر

integrity ۱. تمامی، کلیت؛ ۲. دست نخوردگی، بی کم و کاستی

intense colour رنگ تند

intensity تند، شدت

intercolumniation ۱. دهانه دو ستون؛ ۲. دهانه بندی ستونها:

اسلوب فاصله گذاری میان دو ستون به تناسب قطر میله ستون

intercupola, interdome فاصله میان دو پوشه گنبد

interior architecture معماری داخلی

interior decoration تزئین داخلی

interlace نقش درهم تابیده

interlacing arcade طاقگان درهم تابیده

interlacing arches طاقگان درهم تابیده، قوسبند درهم تابیده
[interlacing arcade ← نیز]

interlocking درهم اندازی، چفت و بست سازی

interlocking tile سفال چفت و بست، سفال درهم انداخته
[برای پوشش بام]

intermural, intramural درون دیواری

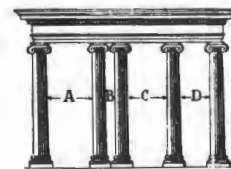
International Modern → International Style

International Style شیوه بین المللی نوین:

شعبه ای از معماری اوایل قرن حاضر که با ویژگیهایی یکدست و بدون توجه به شیوه های محلی و ملی یا مصالح کاربردی در اقلیمهای مختلف، رواج بین المللی یافته است؛ و از خصوصیات بارز آن نظم و دقت علمی، پاکی و سراسازی سطوح و شکل بندی های مکعبی و

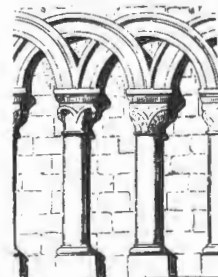
خاتمکاری رنگارنگ

دهانه دو ستون

نقش درهم تابیده

طاقگان درهم تابیده

شیوه بین المللی نوین

indian red	قرمز آخرايي:
	قرمز مایل به زرد
indian yellow	زرد طلايي
indication signs	علامه راهنمايي
indigo	نيلى، وسمه اى، رنگ كرمانى
indirect lighting	نور پردازى پوشيده
individualism	فردگرى
Indo-Aryan architecture	معمارى هندو-آريايي:
	شيوه معمارى هندوستان شمالى در قرون دهم و يازدهم ب م
Indo-Saracenic architecture	معمارى اسلامى و-هندي
Indus	سند [رود]
informal	۱. غير رسمى؛ ۲. نابسامان، نامنظم [در هنر]
infrastructure	زيرسازه
ingle	۱. بخارى ديوارى؛ ۲. اجاق
ingot	شمش
ingot stick	شمشه
ingress	وروديه، مدخل
initiator	آغازگر، نوآور
initial set	گيرش مقدماتى:
	گيرش بتون تازه ريخته
inlay	خاتمكارى، خاتمبندي
	[يا به كار بردن چوب، عاج، استخوان، مرمر، فلز، لاک سنگ پشت و مانند آن]
inlaid work	خاتم ساخت:
	شياء خاتمكارى شده
inner necessity	نياز درونى
innovator	ابداعگر، مبتكر
inscription	كتيبه، سنگنبشته
in situ [L]	درجا [در بتون ريزى]
in situ concrete	بتون درجا:
	بتون ريخته شده در محل لازم ساختمان [مقابل بتون پيش ريخته كه كار گذارده مى شود]
insolation	آفتابگيرى:
	تدارك ساختمانى براى راه دادن نور خورشيد به داخل بنا
instantaneity	آنيت، فوريت

خاتمكارى

حوضچه‌ای در دهلیز ورودی سرای رومی که بخشی از سقف واقع در بالای آن گشاده بود تا آب باران از چهارلبه آن دهانه به درون حوضچه بریزد و ذخیره شود [نیز ← compluvium]

impost پاکار قوس:

محل اتکای هر یک از دو سر قوس بر پایه‌های جانبی

impression ۱. چاپ:

اثر لوح یا حروف چاپ بر کاغذ؛ ۲. تأثیر، دریافت [از عالم خارج]

Impressionism دریافتگری:

شیوه هنری گروه بزرگی از نقاشان آزاداندیش و نوآور فرانسه در نیمه دوم قرن نوزدهم که به زودی عالمگیر شد، و مبتنی بود بر تأثیرپذیری مستقیم هنرمند از دیدنی‌های زودگذر با به کار بردن لخته رنگهای تجزیه شده و تابناک برای نمایش ارتعاش نور خورشید در فضای گشاده، بدون رعایت اصول مکتبی طراحی دقیق و سایه روشن کاری و ژرفانمایی فنی

impressive گیرا، اُبّهت‌انگیز

in antis ۱. ستونبند رواق ورودی؛ ۲. ورودی ستوندار

Inca architecture معماری اینکا

[در پرو، از سده دوازدهم تا شانزدهم]

incinerator ۱. کوره مرده سوزی؛ ۲. کوره زباله سوزی

incised relief نقش منقور

incision نقر، قلم‌کشی

incised منقور

inclined مایل، شیب‌دار

incrustation ترصیع:

جواهرنشانی، زرکوبی

indented دندانه‌دار، مضرس

indented moulding ابزار دندانه‌ای

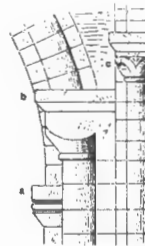
index map نقشه راهنما

Indian architecture معماری هندی:

معماری با سنگ [از ۲۵۰ ب. م به بعد] که مبتنی است بر پایه یا ستون و نعل درگاه، و انباشته از عناصر الحاقی و تزئینی چون برج و مناره و سرمناره و ستون توکار و طره ورده گیرهای مکرر و نقش برجسته و پیکر تراشی متراکم و مانند آن

indian ink, india ink مرکب چین

[ساخته شده از دوده چراغ با سریشم یا زلاتین]

پاکار قوس

ورودی ستوندار

معماری اینکا

ابزار دندانه‌ای

معماری هندی

ideology

مرام، هدف آرمانی

ideoplastic art

هنر عقل آفرید:

اثر تجسمی که بر پایه عقلائیات و باورها یا دانه نه‌ها شکل گرفته، نه بر پایه دریافتها و محفوظات حاصل از حواس. هنرهای انتزاعی و آثار هنری بدویان و نقاشی کودکان از این مقوله‌اند. کودک نیمدایره‌ای بر بالای خطی افقی رسم می‌کند و می‌گوید فیلی در زیر کاسه پنهان شده است، چون ذهنش حاوی چنان اندیشه‌ای است

[نیز ← physioplastic art, conceptual art]

igloo

کومه اسکیمویی:

کلبه گنبدشکلی که اسکیموها از برف و یخ می‌سازند

Il-khans

ایلخانان [پادشاهان مغول ایران، ۶۶۳ تا ۷۵۶ هـ ق]

illumination

تذهیب:

تزئین نسخه‌های خطی با رنگ و طلا و نقوش ظریف گل و گیاهی، یا هندسی درهم تابیده

illusionism

۱. سه بعدنمایی:

اسلوب مجسم ساختن صحنه سه بعدی روی پرده نقاشی دوبعدی، با شگردهای فریب دهنده دید آدمی؛ ۲. شگردگری دید فریب [در نقاشی]

illusionistic spatial depth

تجسم ژرفای فضایی:

اسلوبی که در پرده نقاشی با شگردهای فریب دهنده دید آدمی اجرا می‌شود و تصویر را به عمق یا به فاصله دور می‌برد، و حال آنکه پرده نقاشی سطحی مستوی است

illustration

۱. مصورسازی [کتاب و نشریه]

۲. تصویر چاپی، تصویر وقایع

image

۱. تمثال، بیکره قدیس

۲. بُت؛ ۳. نقش برجسته دینی؛ ۴. تندیس اجدادی

image hunger

تمثال بارگی

imagery

۱. شبیه سازی

۲. تمثال سازی؛ ۳. بت پرستی؛ ۴. صورذهنی [در ادب و هنر]

imbricated

۱. سفالچین:

روپهم چیدن نیمانیم سفال، لوح، کاشی و مانند آن برای پوشش بام؛ ۲. نقش پولکی

impasto

۱. رنگ ضخیم، رنگ خمیرسان

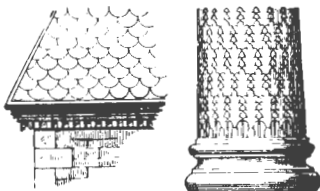
۲. رنگ گذاری ضخیم [در نقاشی]

impluvium

حوضخانه رومی:

تمثال، بت

سفالچین، نقش پولکی

I-beam تیر آهن معمولی [مقطع عرضی آن به شکل I است]

ichnograph → ground plan

ichnolite سنگواره چاهها:

سنگواره ای که اثر پا بر آن مانده باشد

icon شمایل، تمثال دینی

iconoclast شمایل شکن:

عنوان دو امپراتور بیزانس در قرن هشتم میلادی که با مسیحیت روم به مخالفت برخاستند و فرمان به انهدام شمایل و پیکره های قدّيسان دادند

iconographer شمایل ساز

iconolatry شمایل پرستی

iconology شمایلشناسی:

شناخت انواع تصاویر و پیکره های دینی و تاریخی با مضامین و اشارات وابسته به آنها

idealism ۱. آرمانگری؛ ۲. کمال جویی هنری

idealization کمالبخشی، فراترروی:

در عالم هنر به معنی آفرینندگی براساس فراترروی از معمول و متعارف، و کمالبخشی به شکلها و مشهودات است، نه تقلید محض از آنها

identical همانند، همسان

identity ۱. هویت، فردیت؛ ۲. همانندی، همسانی

ideograph, ideogram مفهومنگاشت:

نگارش با علائم نمادی شینی یا اندیشه ای بدون واسطه خط صوتی

آرمانهای بشری داشت

humorous art

هنر شوخ

hyalography

کنده کاری روی شیشه

hydra

هیدر:

غول اساطیری یونان با صد سر که در دوره های متأخر تر با نه سر

تصویر می شده است [صورت فارسی «هیدر» مأخوذ از کلمه hydre

فرانسه است]

hypaethron

بخش سرگشاده بنا

hypocaust

کوره گرمای خانگی

[در خانه و حمام روم باستانی برای تولید گرمای مرکزی تعبیه

می شد]

hypogeum

۱. دخمه؛ ۲. اتاقک تدفین زیرزمینی

hypostyle hall

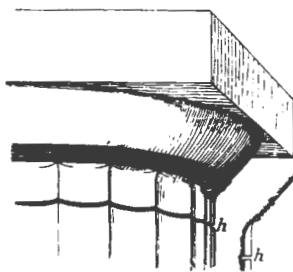
تالار چهل ستون:

تالار بزرگ با ردیف ستونها به زیر سقف تخت چنانکه در معماری

مصری یا هخامنشی معمول بود

hypotrachelium

سرگیلویی ستون

سرگیلویی ستون h

۲. میدان آرابه رانی [در یونان باستان]

hip roof

شیروانی چند کله، بام چند کله

Hispano-Moresque architecture معماری اسپانیایی و -مغربی:

هنری که با سلطه بربرهای مسلمان شمال آفریقا در اسپانیا رواج یافت، و آمیزه ای بود از معماری اسلامی مراکش (کشور مغرب) و شمال آفریقا با معماری اسپانیا

historiated ۱. مزین به نقوش رمزی؛ ۲. مزین به نقوش قصص دینی

hollow walling

دیوار دوهوسته، دیوار میان خالی

holy green

سبزسیر

holy-water stone

سنگاب متبرک [دروردیه کلیسا]

homogeneity

همگنی:

تجانس و همشکلی اجزای تشکیل دهنده

homogeneous

همگن:

دارای اجزای متجانس و همشکل

honeycombed

لانه زنبوری

honeycomb work

مقرنس کاری [نیز ← muqarnas]

honeysuckle pattern

حاشیه نخل و پیچکی [نیز ← anthemion]

hood

۱. سایه بان درگاه

۲. سرپوش اجاق، سرپوش بخاری دیواری؛ ۳. کلاهک دودکش

hood-mould

رده گیر باشلقی

horizontal loom

دارقالیافی زمینی [افقی]

horseshoe arch

قوس نعل اسبی

[با نفوذ معماری اسلامی مراکش یا مغرب در اسپانیا متداول شد]

hospitalium

اتاق مهمان [درسرای رومی]

hospitium

مسافرسرا

hôtel Dieu[F]

بیمارستان [قدیمی یا ایالتی]

hôtel de ville[F]

۱. تالار شهری؛ ۲. شهرداری [درفرانسه]

hothouse

گلخانه:

گرخانه شیشه بند

hue

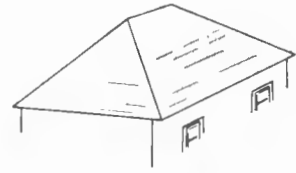
برده رنگ:

آن اندک اختلاف در طول موج که موجب تغییر گستره و نام رنگی به رنگ دیگر می شود؛ برای دید آدمی تا ۱۵۰ پرده رنگ مرئی است

Humanism

انسانگرایی:

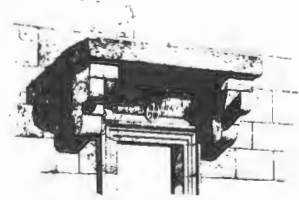
نهضت فکری و فرهنگی آغازرنسانس که بنا را بر ارزش والای مقام انسان می گذاشت، و توجه به شکوفایی زبان و ادب و عواطف و

بام چند کله

معماری اسپانیایی و -مغربی

سایبان درگاه

رده گیر باشلقی

قوس نعل اسبی

[Mercury]

۱. پیک؛ ۲. مُنّادی دولت

herald heraldry ۱. نشان سلحشوری؛

نقوش جانوری و علامات رمزی که زینتبخش درفش و سپر و زره خانواده‌های سلحشوران قرون وسطایی می‌شد؛ ۲. نقوش پرچمی؛ نقوش قرون وسطایی در تعیین و تشخیص پرچمهای خانوادگی و سینه‌پوشهای نشاندار سرداران و سلحشوران؛ ۳. طراحى نشانهای سلحشوری

heroic size اندازه قهرمانی؛

تندیس یا تصویری به اندازه بزرگتر از حد طبیعی لیکن نه غولپیکر

herringbone bond رگچین جناغی، رگچین خارماهی

herringbone pattern نقش خارماهی؛

جناغیهای مکرر به شکل استخوان پشت ماهی که در تزئین روکار یا رگچین آجر یا سنگفرش احداث شود

heterogeneous ناهمگن، نامتجانس

hexagon ششگوش، ششبر

hexastyle شش ستونی، پیشخان شش ستونی

hieracosphinx ابوالهول شاهین سر

hierarchy of arts سلسله مراتب هنرها

hieratic art هنر کاهنی؛

هنر مبتنی بر رسمیت سنن دینی و مقررات تغییر ناپذیر حاصل از آن

hieroglyph ۱. کنده کاری کاهنی مصریان؛

در اصل کنده کاری نقوشی توسط کاهنان مصر باستانی که معانی رمزآمیز داشت و با گذشت زمان تبدیل به خط هیر و گلیف شد؛ ۲.

صورتنگاشت مصری

hieron محوطه مقدس پرستشگاه [در یونان باستان]

high altar محراب اصلی، مذبح اصلی

high-key colour رنگ باز

هر رنگ پریده مانند گل بهی یا رنگ گل اسطوخودوس که ارغوانی پریده است

high-pitched roof بام دوشیب تند، بام دوشیب پُر خیز

high relief نقش تمام برجسته

High Renaissance رنسانس مترقی [در سده شانزدهم]

hinge stile → hanging stile

hippodrome ۱. میدان اسب‌دوانی

رگچین خارماهی

پیشخان شش ستونی

ابوالهول شاهین سر

نقش تمام برجسته

۲. زیرسری: عضو عرضی که در زیر سرتیرهای طولی قرار داده

می شود تا بار آنها را بگیرد

header bond

رگچین کله

headroom

قدّها، بلندی طاق

headstone

۱. سنگ قائم مزار

۲. سنگپایه، سنگ کلید: در هر عضو ساختمانی سنگ اصلی آن،

مانند سنگ تیزه قوس، یا سنگ سَك و مانند آن

headway

قدّها:

بلندی طاق

headwell

مادرچاه

hearth

۱. اجاق؛ ۲. کف بخاری دیواری

heat insulation

دما بندی:

عایق بندی در برابر نفوذ گرما

heel

پاشنه در

Hegira, Hejira

هجرت:

میداء تاریخ اسلام، سال ۶۲۲ مسیحی

helical

حلزونی، دورپیچ فنری

helicline

شیبّه حلزونی:

راه شیبدار با پیچ خوردگی حلزونی

helix

۱. طوماری:

زینت طوماری زیر تاوه سرستون قرنّی؛ ۲. حلزونی

Hellenism

یونانی مآبی:

تقلید و وامگیری از فرهنگ و هنر و آداب یونانیان باستانی که از حدود

۳۲۰ ق م با کشور گشاییهای اسکندر مقدونی در دنیای متمدن آن زمان

معمول شد

helmet

۱. کلاهک [در بنایی]؛ ۲. کلاهخود

heptastyle

هفت ستونی، پیشخان هفت ستونی

[در معماری کلاسیک]

herma

پیکر پایه:

پیکره ای چون ستون چهار تراش، معمولاً با سردیس هرّمس پیکر

خدایان یونان، که برای زینت معماری یا چون نشانه فواصل در

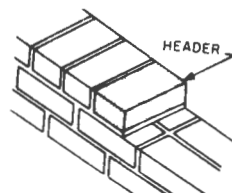
جاده ها به کار می رفت

Hermes

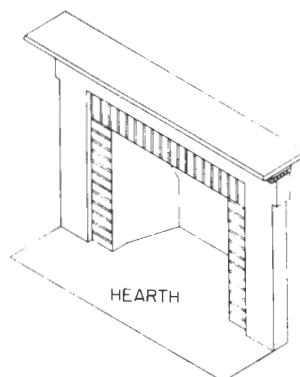
هرّمس:

پیکر اولمپ و ربّ النوع جاده و تجارت و اختراع و ذکاوت در اساطیر

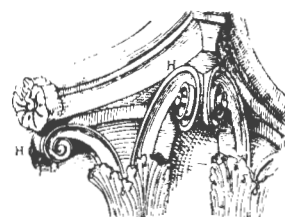
یونان باستان [همتای آن در اساطیر رومی مرکور است؛ نیز ←

رگچین کله

کف بخاری دیواری

طوماری

پیکر پایه

پیشخان هفت ستونی

hallway	دهلیز، راهرو
halo	۱. هاله نور؛ ۲. هاله تقدس
handicrafts	صنایع دستی
handiwork	کار دستی
handmade	دستساخت
handrail	۱. دستگیره نرده؛ ۲. دستگیره پلکان
hangar	۱. آشیانه هواپیما؛ ۲. انبار
hanging buttress	پشتبند پیشکرده:
	جرز پشتبندی که بر پیشکردگی یا رفند دیوار نگهدارنده اش اتکاء دارد [ارانشعابات آخری معماری گوتیک]
hangings	آویختنیهای تزئینی:
	انواع پرده و دیوارکوب، ویا پارچه های آویختنی برای تزئین کلیسا
hanging stile	بانوی پاشنه:
	بانویا عضو عمودی کلاف درکه لولا روی آن نصب می شود
hardened steel	فولاد خشکه، فولاد آبداده
hardening	سختش:
	سفت شدگی بتون و ملاط و گچ و مانند آن
hard finish	روکاری زبر، روکارزبر
hardware	فلزینه:
	اشیاء و ظروف فلزی
hardwood	سخت چوب، چوب صنعتی:
	چوب توپر و سنگین که در صنعت به کار می رود
harmony	هماهنگی:
	پیوستگی و سازگاری و تناسب موجود در میان اجزاء و عناصر هنری
hatch	۱. دریچه بام؛ ۲. دریچه کف
hatching	خط پرداز، هاشورزنی [در نقاشی یا مینیاتور]
	اسلوب سایه زنی در طراحی با خطوط موازی نزدیک به هم
haunch	ماهیچه:
	بغلبنندی مورّب در محلّ اتصال قوس به پایه
H-beam	تیر بال بهن:
	تیر فولادی به شکل H
head	۱. سردیس؛ ۲. رأس، عضفوقانی، عضوافقی بالای در
head band	شیرازه [در صحافی]
header	۱. کله:
	قسمت عرضی یا باریک آجر یا کاشی که در نماچین دیده می شود؛

هاشورزنی

ماهیچه A

H

hachure → hatching

hair compass

پرگار سوزنی:

پرگار اندازه گیری با دو پایه سوزنی

hair pencils

انواع قلم مو

half-brick

نیمه آجر

half-column

نیمستون، ستون توکار

half-dome

نیمگنبد

half-lap-joint

اتصال نیمانیم راسته

half-length

نیمقد [در نقاشی و پیکرتراشی]

half-round, half-round moulding

انزار نیمگرد

[نیز ← torus]

half shadow

نیمسایه:

سایه زنی خفیف

half-timbered architecture

معماری الوار و گچی:

شیوه معماری رایج در سده های ۱۶ و ۱۷ خصوصاً در انگلستان، با

الوارهای تیره رنگ و ستبر نمایان و گچ و آجر در فاصله آنها

halftone

۱. نیمتاب:

درجه یا ارزش نور در حدّ میان روشنایی شدید و تاریکی شدید [در

نقاشی، عکاسی]؛ ۲. روش ایجاد نیمتاب [در عکاسی]

hall

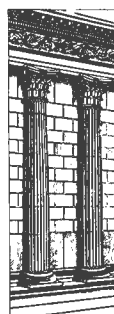
۱. تالار؛ ۲. سرسرای ورودی

hallmark

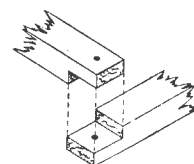
نشانه ساخت:

مهر استادان قدیم یا علامت اختصاصی کارگاههای معتبر صنایع

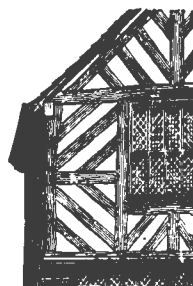
دستی

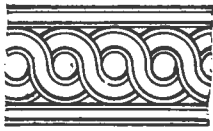
نیمستون، ستون توکار

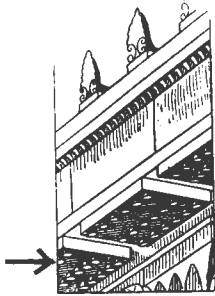
اتصال نیمانیم راسته

معماری الوار و گچی

پیچ زیرورو

آبچکان

group sculpture

گروه پیکره

grouping

گروه بندی:

سازماندهی هیکلها در صحنه نقاشی یا نمایش، یا در پیکر تراشی

grout

دوغاب

gryphos → griffin

guard

جان پناه، حفاظ

guild

۱. صنف؛ ۲. اتحادیه صنفی [در قرون وسطا]

guildhall

تالار اجتماع اصناف، خانه اصناف

guilloche, guillochis[F]

پیچ زیرورو:

حاشیه تزئینی

gum arabic

صمغ عربی [در نقاشی آبرنگ به کار می رود]

gutta (pl. guttae) ۱. آویز زیرافریز، آبچکان، [در معماری یونان باستان]

۲. عطردان، روغندان آرایشی [به شکل قطره اشک آویزان]

gutter

ناودان

gymnasium

۱. ورزشگاه سرپوشیده

۲. دبیرستان دانشگاه: دبیرستان کلاسهای دوره دوم برای آمادگی

دانشجو به ورود در دانشگاه.

gynaeceum

آندرونی

[در سرای یونان باستان، قسمت مخصوص زنان خانواده]

gynaeconitis

شبستان زنانه [در نیایشگاه یونان باستان]

gypsography

کنده کاری روی گچ

gypsum

سنگ گچ

gypsum burning

گچپزی

Greek Revival

احیای هنریونان:

شیوهٔ احیایی هنر و به خصوص معماری یونان که از اواخر سدهٔ هیجدهم تا میانهٔ سدهٔ نوزدهم در اروپا و سپس در آمریکا رواج عمومی یافت

Greek theatre

تئاتر سرگشادهٔ یونانی

grid

شبکهٔ چهارخانه

griffin

شیردال:

جانور افسانه‌ای با بدن و دست و پای شیر، و سر و بال عقاب

grille

۱. شباک، طارمی مشبک؛ ۲. خفنگ مشبک:

روزنه یا بادگیر بالای دروینجره یا شباک یا با طارمی مشبک

grinding stone

سنگ سایش

groin

تویزه:

رگه، لبه یا برجستگی خمیدهٔ سقف حاصل از تقاطع دو طاق

گهواره ای یا دوقوس

groined vault

طاق و تویزه:

طاق متقاطع و تویزه (یارگه) حاصل از تقاطع دو طاق گهواره ای [نیز

← cross vault]

groove

شیار، فاق

groove and tenon

اتصال فاق و زبانه [در بنایی و درودگری]

grotesques

صورعجایب:

نقوش درهم موجودات افسانه‌ای و یا صورتکهای کریه، آمیخته با

گل و گیاه و خطوط طوماری و اشکال شبیه غار و سنگ

grotto

۱. غار؛ ۲. غار مصنوعی، غارتزیینی

ground

۱. بوم، زمینه:

سطح آماده شده با هر جنس و ماده برای انواع نقاشی، نقش

برجسته کاری، قلمزنی و مانند آن؛ ۲. پوشش لوح چاپ: موم یا

ماده نفوذناپذیری که روح لوح فلزی چاپ کشیده می شود تا مانع

نفوذ تیزاب شود؛ ۳. تراز

grounding

بومسازی، زمینه کاری:

زیرکارسازی در صنایع دستی، یا آماده کردن بوم برای نقاشی و

هنرهای تزئینی، و مانند آن

ground line

خط زمین:

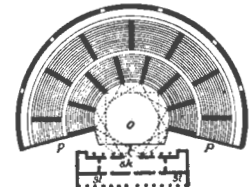
خط تلاقی زمین با افق [در نقاشی]

ground niche

پالونک، طاقچهٔ تاکف

ground plan

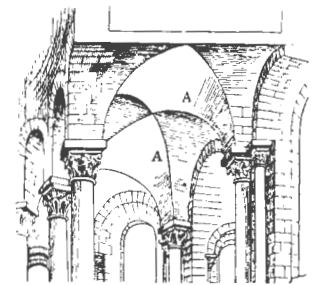
نقشهٔ کف

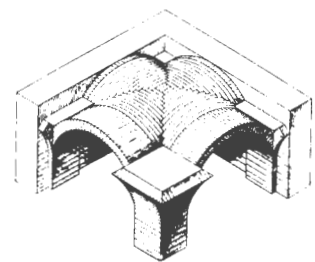
تئاتر سرگشاده یونانی

شیردال

تویزه A

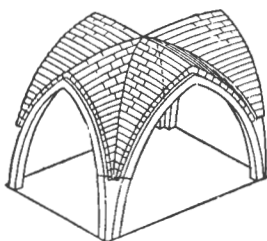
طاق و تویزه

صورعجایب

معماری گوتیک

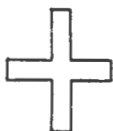
طاق گوتیک، طاق متقاطع

لوح قائم مزار

نقش نطفه آفرینش

چلیپای یونانی

Gothic architecture

معماری گوتیک

Gothic pier

جرز گوتیک

Gothic Revival

احیای گوتیک:

نهضت معماری که در قرن نوزدهم معمول شد و همان شیوه هنر گوتیک را سرمشق کار و منبع الهامگیری خود قرار داد.

Gothic vault

طاق گوتیک، طاق متقاطع

gouache

۱. گواش، آبرنگ غلیظ:

آبرنگ کدر که با سفیداب روی مخلوط و گاهی با ماده صمغی غلیظ می شود؛ ۲. نقاشی گواش

Goya red

قرمز گویا:

درجه ای از قرمز تند

gradin, gradine

۱. سگویی آمفیتئاتر:

هریک از ردیف پلکانهای سوار برهم در آمفیتئاتر؛ ۲. رف محراب

graffiti

مخاطبات:

نقوش خطی درهم و نامنظم، و کتیبه های مخدوش که بر سنگها و دیوارهای ویرانه های باستانی به صورت خراشیدگی باقی مانده است

granite

سنگ خارا

graph

نمودار هندسی

graphic arts

هنرهای چاپ دستی، هنرهای گرافیک:

انواع نقاشی و کنده کاری و برجسته کاری بر روی فلز و چوب و سنگ و مانند آنها برای چاپ، که امروزه شامل طرح و ترسیم بوستر و نمودارهای فنی، آرم های تجاری و صنعتی، تصاویر و نقوش روی جلد کتاب و نشریات، و علایم اختصاری و راهنمایی نیز می شود

graphics

۱. نقشه کشی فنی؛ ۲. ترسیم فنی

graphite

مداد زغالی [زغال معدنی]

grating

طارمی

grave stele

لوح قائم مزار

[به طور قائم بر بالای قبر نصب می شود]

Great Monad

نقش نطفه آفرینش:

نقش رمزی چینیان که نمودگار اتحاد دو اصل مادی و روحی برای

آفرینش جهان است [نیز ← Tai-kih]

Greek cross

چلیپای یونانی [دارای دوبازوی متساوی]

Greek fret

زنجیره خمیا، زنجیره یونانی

[نیز ← à la grecque, meander]

روی پرده کشیده می شود

glazing kiln

کوره لعاب پزی:

کوره ای که در آن لعاب روی سفالینه پخته می شود

gloss

جلا، برق سطحی

glory

هاله تقدّس:

هاله نورانی گرداگرد سر یا فراگیرنده تمامی پیکره قدّيسان [در

نقاشی و پیکر تراشی]

glue

چسب

glyph

تراک، تَرَک:

شیار زینتی در معماری که به شکل V گود می شود

glyptic arts

صناعات کنده کاری روی سنگهای قیمتی

glyptography

کنده کاری روی جواهر، مهر کنی روی عقیق

glyptotheca

پیکره خانه، موزه پیکر تراشی

going

کف پله [نیز ← staircase]

goldbeating

زر کوبی، طلا کوبی

gold leaf

روکش طلا، ورق طلا

golden ratio → golden section

golden section

تناسب طلایی:

تناسب میان دوبخش شکل هندسی یا دوبخش خطی مستقیم به نحوی که در هر مورد نسبت بخش کوچکتر به بزرگتر برابر باشد با نسبت بخش بزرگتر به مجموع دوبخش. این تناسب که با کسر $\frac{1}{\sqrt{5}}$ نشان داده می شود از هندسه اقلیدسی به دست آمده و از آن زمان تا حال حاضر چون تناسبی آرمانی در آثار معماران و نقاشان نامدار به کار رفته است

goldsmithing

زرگری

gold tinsel, gold lace

ملیله، مفتول طلایی

Gorgon

گورگون:

نام عفریته اساطیری یونان که به جای مو، مار بر سرش می روید، و نگاهش بر هر کس می افتاد او را دردم بر جا سنگ می کرد

Gothic

گوتیک:

شیوه هنری اروپا از قرن ۱۲ تا ۱۶ که خاستگاهش فرانسه بود و محتوای اصلیش مسیحیت. عنصر مهم هنر گوتیک معماری کلیسایی بود که مشخص است به عناصر قائم مکرر، و بلندی ساختمان، و به کارگیری قوس تیزه دار و پشتبند معلق و طاق و تویزه و شیشه بندی منقوش

هاله تقدّس

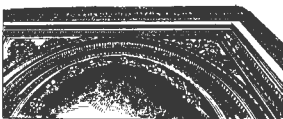
تراک، تَرَک

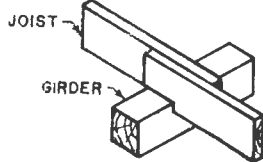
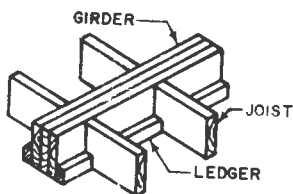
گورگون

معماری جرجی

بتونه گچی

تیر زیر خواب

و سپس در امریکا متداول شد، و منشعب بود از شیوه های رنسانس و باروک

German silver

نقره آلمانی:

همبسته ای از نیکل، مس و روی

gesso

بتونه گچی:

ملاطی سخت که از مخلوط گچ نرم با آب و روغن حاصل می شود،

برای زیرکاری نقاشی یا قالبگیری و قابسازی و برجسته کاری

giant order

۱. ستون غولپیکر؛ ۲. ستونکاری غولپیکر

Ghaznavids

غزنویان [۳۵۰ تا ۵۸۰ هـ ق]

gilding

زراندود کاری، مطلا کاری

gilt

۱. زراندود، طلا پوش، مطلا؛ ۲. طلایی رنگ، زرین

girder

۱. تیر زیر خواب:

تیر اصلی که بارتیرهای دیگر بر آن منتقل می شو ۲. شاهین ترازو

glass blowing

شیشه گری

glasshouse

۱. شیشه گرخانه؛ ۲. گلخانه

glass kiln

کوره شیشه گری

glass painting

نقاشی روی شیشه

[مانند پرده نقاشی با تابش نور بر سطح آن به مشاهده درمی آید]

glass rebate

دوراهی شیشه:

جاسازی تعبیه شده درو پنجره برای نصب شیشه

glass tile

خشت شیشه ای

[در ساختمان برای داخل کردن نور]

glass wool

پشم شیشه [نیز ← fiberglass]

glassworks

شیشه گرخانه، کارگاه شیشه گری

glaze

۱. لعاب؛ ۲. جلا، روغن جلا

glazed brick

کاشی، آجر لعابی

glazed tile

کاشی لعابی

glazemaker

لعابکار، لعاب پز

glazier

شیشه بر، جام انداز

glazier's putty

بتونه شیشه بری

glazieri

شیشه بری

glazing

۱. شیشه کاری ساختمان، جام اندازی

۲. لعابکاری، لعابزنی؛ ۳. لعابکاری شیشه ای: پوسته شفاف یا

نیمشفاف از مخلوط مواد شیشه ای که روی سفالینه کشیده می شود؛

۴. جلاکاری: در نقاشی رنگ شفاف یا نیمشفافی که در پایان کار

G

۱. بام دوشیب؛ ۲. سردردوشیب، سنتوری gable, gable roof

جوهرمازو: gallic acid

ماده‌ای که از درخت بلوط مازو به دست می‌آید و در تهیه مرکب سیاه یا رنگ کردن پارچه، ویا در چرمسازی به کار می‌رود

۱. نگارخانه gallery

۲. ایوان بالاخانه، سرسرا؛ ۳. دالان زیرزمینی

شیروانی galvanised iron roof

بام چهارترك كمرشكن gambrel roof

گنگ [رود بزرگ هند] Ganges

دهانه اژدر: gargyle

ناودان یا فواره آب به شکل دهان باز جانور یا صورتکی کریمه

تاج گل، حلقه گل و میوه [در گچبری و نقش برجسته] garland

اتاق زیرشیروانی [با سقف شیبدار] garret

اتاق دروازه بان، ساختمان روی دروازه gatehouse

مهرکشی، خاتم کتی: gem-cutting

حکاکی روی سنگهای قیمتی

نقاشی صحنه های خودمانی: genre painting

نقاشی واقعنما و توصیفی از صحنه های عادی زندگی روزمره

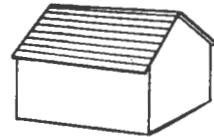
شکلهای هندسی geometric forms

توری کاری هندسی [در معماری گوتیک] geometric tracery

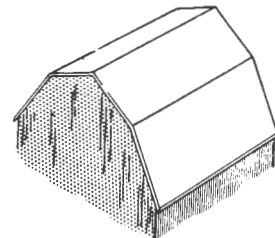
معماری جرجی: Georgian architecture

از روی نام نخستین چهار جرج (George) که در انگلستان سلطنت

کردند، شیوه معماری که در فاصله زمان ۱۷۱۰ تا ۱۸۲۰ در انگلستان

بام دوشیب

بام چهارترك كمرشكن

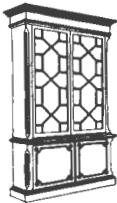
دهانه اژدر

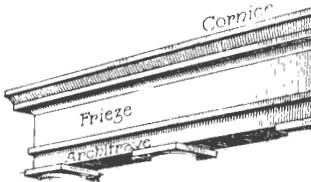
توری کاری هندسی

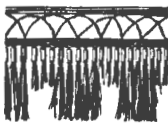
زنجره خُما

گره سازی

افریز، افریز تزئینی

شرابه

صلیب شکسته

fresco secco

نقاشی دیواری روی اندود خشک

[برای تزئین خانه یا ساختمانهای غیر تاریخی]

fret

زنجره یونانی، زنجره خُما:

نقش تزئینی بر جامانده از هنر یونان باستان

fretwork

گره سازی، گره بندی

frieze

۱. افریز:

حاشیه سراسری در زیر قرنیز یا رُخبام و جایگاه کتیبه نویسی یا نقش

بر جسته کاری: ۲. افریز تزئینی: افریز نقش بر جسته کاری شده در

معماری یونان و روم باستانی

frigidarium

خنک خانه حمام [در حمام عمومی روم باستانی]

fringe, fringes

شرابه:

حاشیه ریشه دار

frontal

۱. تماورخ، رویارو؛ ۲. پیشخان تزئینی محراب

frontal perspective

ژرف‌نمایی رویارو

frontispiece

۱. نمای اصلی بنا؛ ۲. سر لوح کتاب

full face

تماورخ

full-length

تمامقد [در نقاشی و پیکرتراشی]

full scale

مقیاس طبیعی

full view

تمام‌نما، نمای کامل

function

۱. کاربرد، خاصیت ذاتی

Functionalism

کاربرد گری:

در معماری اسلوب انطباق دادن نقشه ساختمانی و طرح پردازی

هنری با کاربرد (مصرف) ساختمان

funerary monument

بنای تدفینی

Futurism

آینده گری:

نهضت ادبی و هنری که در سالهای قبل از جنگ جهانی اول در ایتالیا

پایه گذاری شد، و در بیانیه اعتراض آمیز خود انهدام موزه ها و

کتابخانه ها و الغای کلیه سنتهای ادبی و هنری گذشته را لازم شمرد،

ضمن آن که بنای کار خود را بر بازنمایی زیبایی سرعت، و تحرک

تهاجم آمیز، و پویایی ماشینی گذارد.

fylfot

صلیب شکسته:

نوعی صلیب که دو بازویش به زاویه قائمه شکسته است، و با محتوایی

دینی از سده پنجم ق م [یا پیشتر] در چین و هندوستان به کار برده

می شد، و از اوایل سده یازدهم ب م چون نقشی تزئینی در اروپا رواج

یافت [نیز ← swastika]

formalism **صوریگری:**

اصل شمردن صورت یا قالب هنری و فرع دانستن مضمون یا محتوا،
چه در هنرهای تجسمی و چه در شعر و ادب

formic acid **جوهر مورچه:**

اسید خورنده

formwork, form **قالبند بتون:**

قالبند یا تخته یا ورق فلزی که بتون شل را در آن می ریزند تا خود را به
همان شکل درجا بگیرد.

fortress **دژ، قلعه**

forum **میدان عمومی:**

میدان بزرگ مرکزی در روم باستانی برای اجتماع مردم و دادوستد و
دادخواهی، با پرستشگاه و کتابخانه و ساختمانهای شهری به
گرداگردش

foundation **پی، زیربنا**

foundation wall **دیواره پی، پای بست، پایبست**

بدنه قائم پی

foundry **ریخته گرخانه:**

کارگاه ذوب فلزات و چدن ریزی و ریخته گری

four-centered arch **قوس چهارپرگاری**

four-colour process **چاپ چهاررنگ**

four-ply **چهارلا، تخته چهارلا**

frame **۱. قاب، چهارچوب؛ ۲. قید، کلاف:**

چارچوب یا کلاف در وینجره

framing **۱. قاببندی؛ ۲. کلافبندی، قیدسازی [در بنایی]**

framework **۱. استخوانبندی ساختمان**

۲. چوببست؛ ۳. چوببست سرپوشیده

frank dome **گنبد رُک:**

گنبدی با شیب تند و سر راست که به هرم شبیه می شود، با نوکی تیز
[این واژه معادل با واژه فارسی ساخته شده و در کتاب هنر ایران اثر
پوپ (Pope) به کار رفته و در انگلیسی معمول نبوده است]

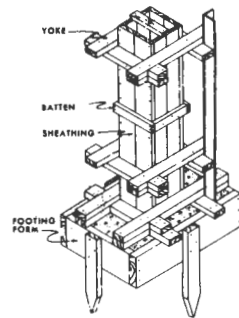
free standing column **ستون بیرونکار، ستون مستقل**

free standing sculpture **پیکره مستقل، پیکره آزاد**

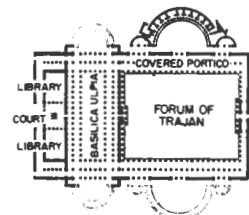
[پیکره ای که وابسته به ساختمان و تزیینات معماری نیست]

fresco **نقاشی دیواری، دیوارنگاره**

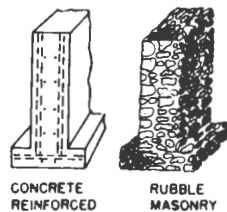
نقاشی روی اندود مرطوب دیوار یا سقف

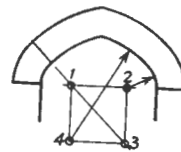
قالبند بتون

میدان عمومی تراژان

بای بست

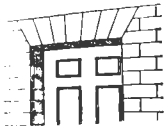

4-Centred,
or Tudor.

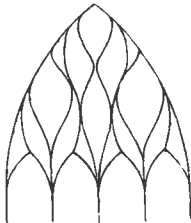
قوس چهار پرگاری

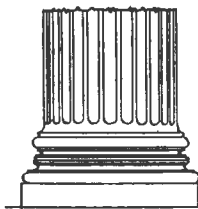
نقاشی دیواری

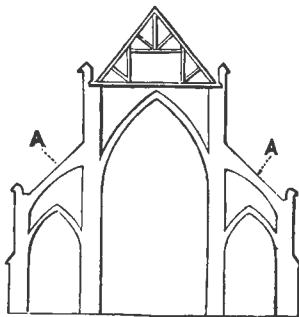
قوس کتابی

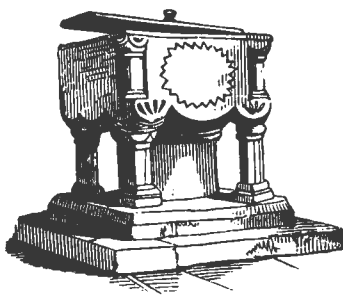
توری کاری موّاج

قاشقی

بشتبند معلق A

سنگاب تعمید

flat arch

قوس کتابی

flat colour

رنگ تخت

flat relief

نقش کم برجسته

flat roof

۱. بام تخت؛ ۲. بام کم شیب [در معماری اروپایی]

flint

سنگ چخماق، سنگ آتشرنه

floral ornaments

تزینات گل و گیاهی

florid

۱. پُرزینت، متصنّع [در هنرهای تجسمی، موسیقی، ادبیات]

۲. گلگون

flowing tracery

توری کاری موّاج [در معماری گوتیک]

fluting

قاشقی:

شیار تزینی نیمدایره یا نیم بیضی قائم از بالا تا پایین میله ستون

fluted column

ستون قاشقی تراش، ستون قاشقی دار

flying buttress

بشتبند معلق، بشتبند شمشیری

[در معماری گوتیک و نیز اسلامی به کار می رفته، و نمونه عالی آن در

مسجد جامع یزد است]

foil

پره، پر، دالبر

foliage

نقش برگ

foliated arch

قوس چند پر، قوس دالبری

foliated capital

سرستون نقش برگ

folk art

هنر عامیانه

folklore

فرهنگ عامیانه

font

سنگاب تعمید:

حوضچه آب مقدّس از سنگ یا چدن در کلیسا برای تعمید

footing

شالوده:

قسمت زیرین پی که بار ساختمانی را به زمین منتقل می سازد

forecourt

۱. حیاط ورودی؛ ۲. محوطه جلّو خان

foreground

پیشزمینه (نقاشی، صحنه)

foreshortening

کوتاه نمایی اجزای تصویر:

مجسم ساختن اجزای کوتاه شده تصویر در مسیر دید نگرنده و روبه

عمق صحنه، همان گونه که به طور طبیعی در نظر می آید

forge brazing

جوش برنج، جوش مس

forgery

قلبسازی، جعل اثر هنری

forge welding

جوش آتش، جوش کوره

forging

کوره کاری

form

۱. قالب، صورت؛ ۲. شکل، شکل سه بُعدی

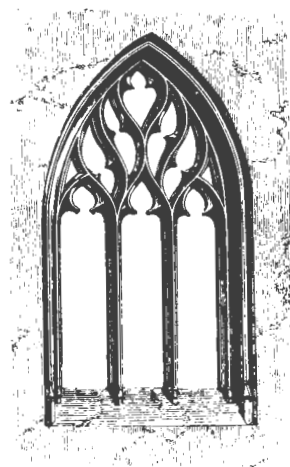
۱. ابزار چهار گوش؛ ۲. مغزی [در بنایی و درودگری] **fillet**
۱. خاکریزی، گود پرکنی؛ ۲. بود: رشته افقی در بافت **filling**
- مکشوفات زیر خاکی، یافته ها **findings**
- هنرهای زیبا **fine arts**
- [در رده بندی رسمی مغرب زمینها شامل هنرهای: نقاشی،
پیکرتراشی، معماری، شعر و موسیقی]
- سرمناره: **finial**
- آدین برگ گیاهی سرمناره یا نوک برج و مانند آن
- پرداخت، تمامکاری **finish, finishing**
- اندود رویه **finishing coat**
- آتشبر: **fire barrier**
- دیوار یا کف یا هر عضو ساختمانی که مانع سرایت حریق شود
- آجر نسوز **fire brick**
- خاک نسوز **fire clay**
- آتشیند: **fire lobby**
- فضایی فاصل که در ساختمان مانع سرایت حریق شود
- رنگ نسوز **fireproof paint**
- آتشپاد: **fire resistant**
- مصلحی که تا حدّ و مدّتی معین در برابر آتش مقاومتند
- رنگ آستر: **first colour**
- رنگ اول در نقاشی
- سریشم ماهی **fish glue**
- ابزارگان، قطعه اتصال: **fitting**
- هر شیء کاربردی یا تزئینی که براستخوانبندی ساختمان نصب شود
- ماندافزار: **fixture**
- هر شیء کاربردی یا تزئینی که توی کار نصب می شود بی آنکه
قسمتی از استخوانبندی ساختمان را تشکیل دهد
- سنگفرش تخت **flagging**
- سنگ تخت، سنگ سنگفرش **flagstone**
- گوتیک شعله سان: **Flamboyant Gothic**
- آخرین تحوّل معماری گوتیک فرانسه در نیمه دوم سده چهاردهم که
مشخص بود به تزئینات تورباخت و خطوط مواجی به شکل شعله
آتش
- کنار، پهلو، جبهه **flank**
۱. درزگیری، منفذگیری؛ ۲. درزپوش **flashing**

ابزار چهار گوش

سرمناره

گوتیک شعله سان

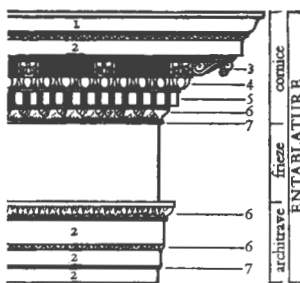

Fig. 42. Entablature: Corinthian

Key:

1. Cyma recta	5. Dentils
2. Fascia	6. Cyma reversa
3. Modillions	7. Astragal
4. Ovolo	

لبند 2

[تصویر پیشانی و اجزای آن تا رُخبام]

ریسه گل

حاشیه باریک زیر قرنیز یا رخبام [نیز ← تصویر لب بند، پیشانی و اجزای آن]

fauve

۱. ددگر:

نقاش مکتب ددگری [نیز → fauvism]; ۲. حنایی [رنگ]

Fauvism

ددگری:

نام اطلاق شده بر مکتب گروهی نقاشان که «ددخوا» خوانده شدند، زیرا نسبت به شیوه امپرسیونیسم با خشونت به اعتراض پرداختند. این نقاشان در آثار خود رنگهای تند و تخت و شکلهای ساده شده و خطوط زمخت به کار بردند، و با توجه به ایجاد تعادل میان بیان حالت و تزئین سطح پرده، از سه بعد نمایی و تاریک و روشن کاری پرهیز جستند، ولی این نهضت چندسالی بیش نپایید [ح ۱۹۰۵]

felt

گونی عایق‌بندی، کاغذقیرآلود

femerell

برج بادگیر

femor

میانشیار:

درافریز تزئینی شیوه دوریسی معماری یونان باستان، باریکه قائم و صاف میان هر دو شیار سه ترکی

fenestration

پنجره‌بندی:

ساماندهی به اندازه و جایگاه و تعداد پنجره‌ها در هر ساختمان

fengite

مرمر شفاف [درجای شیشه پنجره نورگیر به کار می‌رود]

feroher → winged disc

ferroconcrete → reinforced concrete

festoon

ریسه گل:

گچبری یا زنجیره تزئینی به شکل گل و گیاه و میوه درهم تابیده که از دو انتها مانند تاب به دو پایه یا دو گلمیخ آویخته است

feudal castle

کاخ‌دژمانندخانی [در اروپای قرون وسطایی]

fiberboard

تخته فیبر، ورقه فیبر

fiberglass

پشم شیشه:

الیاف درهم تابیده شیشه مذاب که در عایقکاری و صداپندی و دماپندی به کار می‌رود

fic tile

۱. سفالین، گلین؛ ۲. خمیرسان

fibula (pl. fibulae)

سنجاق زینتی، قلاب زینتی

figurative art

هنر تصویری، هنر بازنمایی

figure

۱. شکل، نقش؛ ۲. بیکره، هیکل؛ ۳. رقم

figurine

۱. صنمک؛ ۲. بیکره کوچک اندام

filigree work

ملیله کاری

F

façade نما، نمای پیشین [در ساختمان]

face brick آجر نما، آجر روکار

facet, facette ۱. لبه قاشقی:

باریکه بر جسته میان دو قاشقی روی ستون: ۲. تراش، بر [هر سطح تراش خورده جواهر]

face veneer روکش چوب تزینی

facility چیره دستی، سهولت اجراء، روانی قلم

facing روکاری، رُخپوش [در بنایی]

facsimile نسخه بدل، رونوشت

faïence بدل چینی، کاشی لعابی

false arch قوسواره:

قوس کاذب

false ceiling سقفواره:

سقف کاذب دومی برای جا دادن لوله ها و مجاری و سیم کشیهای ساختمان

false work حایل موقت:

ساختمان موقتی برای تأمین دوام بنای اصلی

fanlight خَفَنگ:

بادگیر یا دریچه بالای در و پنجره

fan-tracery توری کاری بادزنی [در سقف کلیسای گوتیک]

fan vault, fan vaulting طاق بادزنی [در معماری گوتیک]

fascia لب بند:

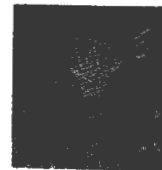
لبه قاشقی

خَفَنگ

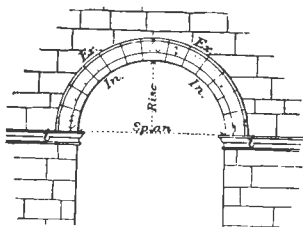
توری کاری بادزنی

طاق بادزنی

معماری اتروریایی

رو قوس، برونسو

چشم طوماری

Etruria

اتروریا:

کشور و تمدنی که در قرن هشتم ق م در بخش مرکزی و شمال غربی ایتالیا تکوین و تا قرن دوم ق م دوام یافت

Etruscan

اتروریایی:

وابسته به زبان و هنر و تمدن اتروریا، قرن هشتم تا دوم ق م

Etruscan architecture

معماری اتروریایی

Euphrates

فرات [رود]

ewer

۱. قوری، ابریق؛ ۲. پارچ، مشربه

excedra

تالار مذاکره، خواجه نشین

exhibition

نمایشگاه [آثار هنری و هر نوع مصنوع و دستساخت]

expression

۱. بیان هنری، القای هیجان؛ ۲. حالت، قیافه

expressive

بیانگر، گویا

Expressionism

هیجان‌گرایی، هیجان‌نمایی:

شیوه عرضه کردن هیجانات و تجربیات شخصی با بیانی شدید و پر شور. رنگهای تند و تیره، خطوطی خشک و زمخت و کجوشی اشکال و علائم چهره از خصوصیات این مکتب هنری [حدود ۱۹۰۰ تا ۱۹۳۵] به شمار می‌آید؛ لیکن باید متذکر بود که شیوه هیجان‌گرایی از گذشته‌های دور با هنرهای تجسمی ملازمت داشته و در دوره‌های مختلف به گونه‌هایی تجلی یافته است.

exterior

۱. خارج ساختمان؛ ۲. برونی

extract

زُیده، خلاصه مضمون

extrados

رو قوس، برونسو:

کناره بالایی یا بیرونی قوس

extremities

اجزای انتهایی:

اصطلاح هنری به معنی سر و پنجه و کف پا در نقاشی و بیکره سازی

eye

۱. روزنه نورگیر؛ ۲. چشم طوماری [در سرستون ایونایی]

eyelet → oillet

entablature

اسپر، پیشانی

بدنه عمودی و بدون پنجره بالای ستونها تا لبه بام در معماری یونان باستان

entasis

تحدب میله ستون:

اندک تحدب میله ستونهای یونانی و رومی، در هر شیوه با تناسباتی معین، تا ستونهای ساختمان بر اثر خطای دید گودرفته به نظر نیایند

enterclose

دهلیز:

راهر و میان دو اتاق یا ورودی اتاق به تالار

Entombment

مجلس تدفین مسیح

entrance

ورودی، مدخل

entresol

میان اشکوب کف

epigraph

کتیبه، نوشته یادبود [بر بنایا پیکره تاریخی یا سنگ مزار]

environmental architecture

معماری محیط زیستی

environmental sculpture

پیکره سازی محیط زیستی

epitaph

سنگنبشته مزار

equestrian statue

پیکره سوار بر اسب

equilateral arch

قوس پاتوبا:

قوس تیزه دار با دولنگه قوس متساوی

equilibrium

تعال، موازنه عناصر هنری

ergastulum

زندان بردگان [در روم باستانی]

erisma

پشتبند دیوار

esthetics → aesthetics

estrade

صّفه، تختگاه

etching

۱. چاپ تیزابی خطی:

از انواع چاپ گود که در آن سطح لوح فلزی را با غشایی صاف و یکدست از صمغ یا ماده عایق تیزاب می پوشانند، و چون پس از کندن نقش بر آن سطح، لوح فلزی را زیر تأثیر تیزاب قرار دهند هر جا نقش کنده شده سطح عایق را از میان برداشته است خورده و گود افتاده می شود و مرکب چاپ را برای انتقال بر کاغذ می گیرند، و نتیجه آن تصویری است با صراحت و قاطعیت خطوط؛ ۲. گراور تیزابی، با سسمه سیاه قلم

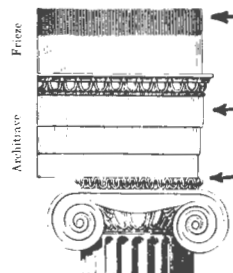
etching acid

تیزاب:

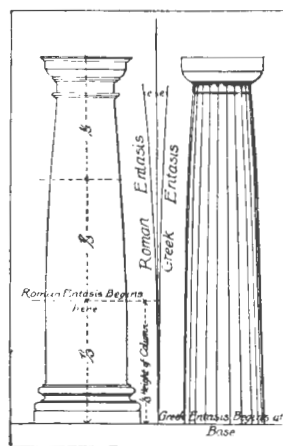
جوهر شوره

etching needle

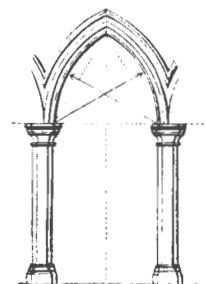
قلم سوزنی

اسپر، پیشانی

تحدب میله ستون

قوس پاتوبا

شکاف کنگره بارو برای تیراندازی [crenel ← نیز]

embroidery قلابدوزی، گلدوزی، قیطان‌دوزی

emerald ۱. زمرد؛ ۲. زمردی

emerald green سبزرزمدین:

سبز روشن تابناک

emery سمباده

emphasis تأکید بیان، تأیید مطلب

emulsion ۱. دوغاب، شیرابه:

مخلوط مایعی که ذراتش به حالت تعلیق (نامحلول) می ماند، مانند

صمغ باروغن یا ماده کولونیدی که با مایعی مخلوط شود؛ ۲. غشای

حساس فیلم

enamel ۱. مینا:

ماده زجاجی کدر که در کوره ذوب و شفاف می شود و در ترصیع روی

فلزات به کار می رود؛ ۲. لعاب مینایی

enamelled brick کاشی مینایی

enamelling میناکاری

encarpus ریشه گل:

رشته ای تاب مانند از گل و گیاه و میوه درهم تابیده که گچبری یا نقش

بر جسته کاری شده باشد [festoon ← نیز]

encaustic رنگ مومی:

رنگ آمیخته به موم مذاب که ثابت می ماند، و در نقاشیهای قدیم به کار

برده می شد

encaustic painting نقاشی رنگ مومی:

نقاشی بارنگهای آمیخته به موم مذاب که در دنیای کهن معمول بود و

اسلوبی عمده شمرده می شد، و پس از آن که طی قرونی متروک ماند

در دوره های متأخر دوباره تداول یافته است.

encaustic tile کاشی منقوردورنگ:

[در معماری قرون وسطا برای فرش کردن کف یا تزئین دیوار به کار

می رفت]

encrustation → incrustation

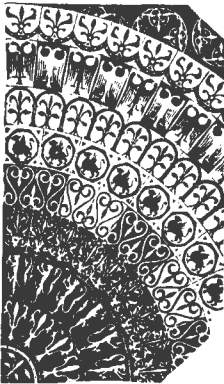
engaged column ستون توکار

engraver حکاک، کنده کار

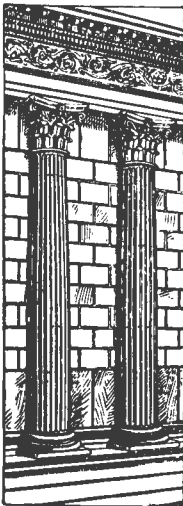
engraving ۱. کنده کاری؛ ۲. چاپ گود:

چاپ با لوح کنده کاری که مرکب درون شیارها بر کاغذ چاپ منتقل

می شود؛ ۳. تصویر چاپی، گراور

کاشی منقوردورنگ

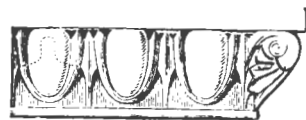
ستون توکار

تمثال برجسته بر سکه یا سنگ مزار و مانند آن
egg-and-anchor moulding ایزار بیضه و لنگری:
 ردیف گجبری از شکلهای يك در میان بیضی و لنگر برجسته
egg - and - arrow moulding, egg - and - dart moulding
 ایزار بیضه و پیکانی:

ایزار بیضه و لنگری

ردیف گجبری از شکلهای يك در میان بیضی و پیکان برجسته
eglmisé نقاشی پشت شیشه:

ایزار بیضه و پیکانی

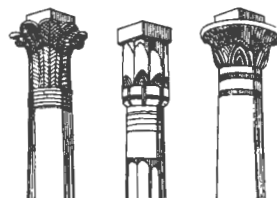
اسلوب نقاشی بر پشت شیشه نازك [درون قاب محفوظ می ماند]
 بدین ترتیب که ابتداء تصویر سازی و رنگ آمیزی متن اجرا، و در
 آخر رنگ یکدست زمینه بر آن افزوده می شود

معماری مصری

Egyptian architecture معماری مصری
Egyptian blue آبی تابناك:
 رنگ آبی از هیدرات مس با خاصیت تابناکی که آبی مصری خوانده
 شده است

Egyptian capital سرستون مصری
Egyptian Sphinx ابوالهول مصری
 [با ابوالهول اساطیر یونان تفاوت دارد]

سرستون مصری

eikon → **icon**

elaborate متکلف، پُر تفصیل، پُر کار

Elamite عیلامی

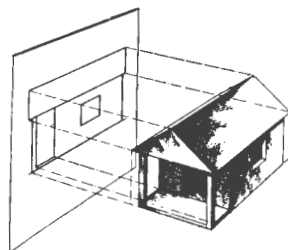
elevation نقشه نما [در معماری]

Elgin marbles مرمرینه های [الگین]:

مجموعه پیکره و نقش برجسته رافر یزهایی که توسط لُرد [الگین] از
 آکروبولیس آتن گردآوری و به موزه بریتانیایی منتقل شد

ellipsoid ۱. منحنی شلجمی

۲. حجم بیضوی: حجم حاصل از دوران بیضی بر محور قائم
 مرکزیش

نقشه نما

elliptical بیضوی، بیضی شکل

elliptical arch قوس نیم بیضی

emblem ۱. نقش رمزی خانوادگی

[از جمله سمندر برای فرانسوای اول، و زنبور عسل برای ناپلئون]:

۲. نقش پرچمی، نقش سلطنتی

embosser برجسته کار [روی فلز]، قلمزن [روی فلز]

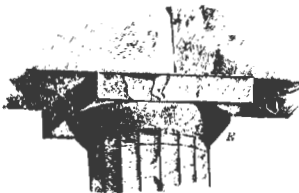
embossing قلمزنی، گوژ کاری [روی فلز]

embrasure مزغَل، تیر کش:

نقش رمزی

E

بالشتکی سرستون E

earthenware pipe	تنبوشه، گُنگ
earthenware → stoneware	
earth pigment	رنگیزهٔ خاکی
easel	سه پایهٔ نقاشی
easel painting	۱. پردهٔ نقاشی؛ ۲. نقاشی قابی [در برابر نقاشی دیواری]
eaves	رُخبام، لبهٔ بام؛ رده گیر دورادور بام
ebony	آبنوس؛ چوبی سنگین و صاف و محکم به رنگ قهوه ای مایل به سیاه
Ecbatana	اکباتان، همدان [پایتخت کشور ماد]
echinus	۱. بالشتکی سرستون؛ بیرون نشستگی محدّب و حلقوی بالای ستون که در زیرتاوهٔ سرستون قرار می گیرد [در ستون دوریسی یونان]؛ ۲. ابزار محدّب سرستون [در میان میله ستون و تاوهٔ سرستون]
eclecticism	التقاط‌گری؛ روش برگزیدن و به کار بستن هر جزء یا عنصر یا اندیشهٔ پسندیدنی از میان انواع مکاتب اجتماعی و فلسفی و هنری
ecoinçon[F]	لُچک [در نقش قالی]
ecorché [F]	تصویر تشریحی؛ تصویر اندام انسان یا جانوران بدون پوست بدن
edifice	بنای عالی، ساختمان بزرگ شهری
effigy	صورت برجسته؛

duomo

dwarf order

dye

dyes boiling

dynamic

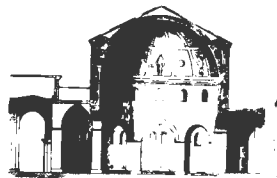
نمازخانه ایتالیایی

ستون کوتاه

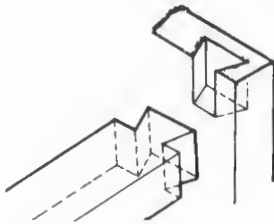
رنگ رنگرزی، رنگ جوهری

رنگیزی

پویا

نمازخانه ایتالیایی

اتصال دم چلچله

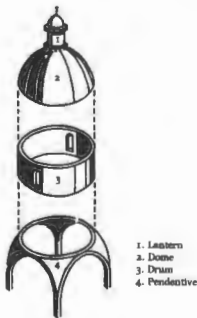
ابزار دم چلچله

جامه پردازی

هره آبریز

گریو گنبد 3

double stairway پلکان دوشاخه

double vault گنبد دپوشه، طاق دپوشه

dovetail (dovetailed) joint اتصال دم چلچله [در بنایی یادرو دگری]

dovetail moulding ابزار دم چلچله

dowel ۱. میخ چوبی:

میخ چوبی استوانه ای برای اتصال قطعات چوب؛ ۲. میل مهار [در

بتون ریزی]

downspout لوله ناودان

drapery ۱. جامه پردازی:

طرز اجرای تاخورد گیهای جامه و پوشش در نقاشی و پیکر تراشی؛

۲. پرده آرایشی

draughtsmanship ۱. نقشه کشی

۲. مهارت در طراحی، مهارت در ترسیم

drawbridge پل تاشو، پل بالا کشیدنی

drawing تصویر خطی، طراحی

dressing تراش [سنگ یا چوب]

dressed stone سنگ تمام تراش

drier, dryer خشک کن:

مایعی که به رنگهای نقاشی می افزایند تا سرعت خشک شدن آنها

بیشتر شود

drip-mould ۱. هره آبریز [در بالای در و پنجره برای رد کردن آب باران]

droleries نقوش تفریحی

dromos ۱. گذرگاه تشریفاتی [باردیف پیکره هادر دو جانب آن]

۲. ورودی مقبره مصری؛ ۳. میدان اسبدوانی [در یونان باستان]

drop arch قوس کند، قوس کم خیز

drops آبچکان [نیز ← gutta]

drum ۱. ساقه گنبد، گریو گنبد:

استوانه ساختمانی که چون گریبان یا ساقه در زیر گنبد قرار دارد؛

۲. سنگ استوانه ای میله ستون

dry laid masonry بنایی خشمکه چین

drypoint ۱. چاپ مسی:

چاپ با لوح مسین منقور بدون تیزاب؛ ۲. قلم حکاکی

duct هواکش، مجرا

dugento [It] ۱. صدساله دوازدهم [از مبداء مسیحیت]

۲. هنر و فرهنگ ایتالیا در قرن سیزدهم

discobolus	دیسک پران [پیکره برجامانده از یونان باستان]
distemper	رنگ لعابی [نیز ← tempera]
distortion	تابیدگی، اعوجاج، کجشکلی: بیج خوردگی غیر عادی اندام و اشکال
distyle	پیشخان دوستونی [در معماری یونان باستان]
dividers	پرگار سوزنی: پرگار با دو نوک یا پایه سوزنی

Divisionism → Pointillism

dogtooth → tooth - ornament

dolmen مقبره خرسنگی [در فرانسه]:

مقبره یا اتاقک تدفین ساخته شده با قطعات بسیار بزرگ سنگ که از دوران پیش از تاریخ در اروپای غربی برجامانده است

dome گنبد، قبه

domestic architecture معماری خانگی

domical vault طاق گنبدی

domus سرای رومی

donjon, dungeon ۱. برج مستحکم استوانه ای [نیز ← Keep]

۲. سیاهچال [در زیر برج قلعه]

doorcase قاب درگاه

door frame چارچوب در، کلاف در

door hinge لولای در، پاشنه در

door knocker کوبه در

door leaf لنگه در، لته در

doorway درگاه، مدخل، دروازه

Doric order ۱. معماری دوریسی

۲. ستون دوریسی [دورس یکی از سه بخش عمده یونان باستان،

واقع در مرکز آن سرزمین]

dormer window پنجره شیروانی:

پنجره عمودی روی بام دو شیب

dormitory ساختمان خوابگاه

dotted, dots نقطه پرداز:

رنگ یا مرکب نقطه چین شده در نقاشی و مینیاتور

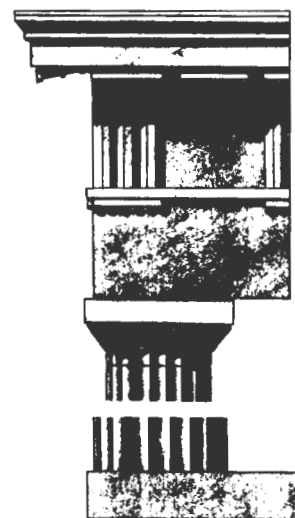
dotted line خط نقطه چین

double column → coupled columns

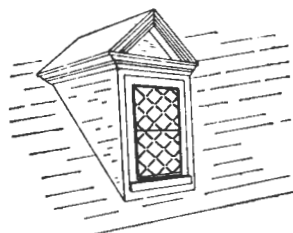
double shell دوجداره، دوپوشه

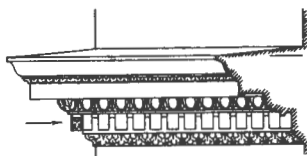
مقبره خرسنگی

ستون دوریسی

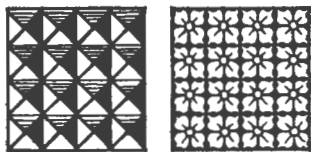
پنجره شیروانی

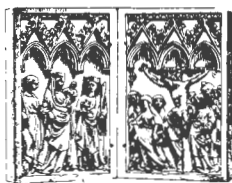
زنجیره دندانه‌ای

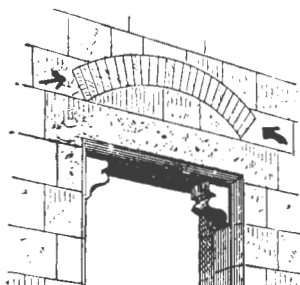
زنجیره الماستراش

نقش مربع

نقاشی دو لته

طاق دزد، جهازه

delineation شکل‌نگاری، قلم‌گیری:

ترسیم خط به دور اشکال

demigod نیم‌خدا:

رَبّ النوعی با قدرت محدود، نیم‌ی خدا و نیم‌ی انسان؛ یا میرنده‌ای به مقام خدایی ارتقاء یافته [در اساطیر یونان و روم]

demitone → halftone

dense concrete بتون متراکم، بتون پُرعیار

dentils زنجیره دندانه‌ای:

ردیف مستطیل‌های دندانه شکل کوچک در زیر افریز در معماری یونان باستان

design ۱. طرح هنری، نگاره؛ ۲. طرح مقدماتی، نقشه کار

designing ۱. طراحی؛ ۲. نقش‌گری، طرح‌ریزی

۳. هنر طرح بردازی: گزینش و ساماندهی اشکال و عناصر هنری

designer ۱. نقش‌آفرین؛ ۲. طراح؛ ۳. هنرمند طرح‌پرداز

detail ۱. جزء، بخش [از یک اثر هنری]

۲. خرده کاری [در معماری یا نقاشی]

Deylamites دیلمیان، آل بویه [۳۲۰ تا ۴۴۸ هـ.ق]

dia engraving مدال‌سازی:

اسلوب ضرب سکه و نشان فلزی و مدال چدنی که در یونان باستان معمول بود

diagram نمودار نگاشت، نمودار خطی

diamond fret زنجیره الماستراش، ابزار الماستراش

diaper نقش مربع

die → dado

diglyph آرایش دو ترکیه [در معماری]

dikka سگویی قاری [در مسجد]

Dionysus, Dionysos دیونوسوس:

خدای شراب و بارآوری در اساطیر یونانی، همتای باکوس در اساطیر رومی

diptych نقاشی دولته:

نقاشی روی دو لوح تخته که به هم لولا شده باشد

discharging arch طاق دزد، جهازه:

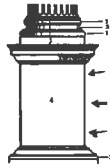
قوسی کور که بر بالای نعل درگاه زده می‌شود تا بخشی از بار بدنه زیرین را به دو پهلوی درگاه منتقل سازد

damascened	آهن زرنشان [به اسلوب قدیمی معمول در دمشق]
dampproof course (d.p.c.)	لایه نمبند
dampproofing	نمبندی
dark colour	رنگ تیره
dash-line	خط چین:
	ترسیم خط یا مسیری با خطهای کوتاه و فواصل يك در میان
datum line	خط مبنا:
	خط مبنای سنجش در مساحی و نقشه برداری زمین
datum plane, datum level	سطح مبنا:
	سطح مبنای سنجش به موازات سطح دریا برای مساحی و نقشه برداری زمین
deadening	صدابندی
decadence	۱. انحطاط هنری؛ ۲. دوران انحطاط:
	قرون انحطاط اروپا از سقوط روم [سده پنجم ب م] تا سده سیزدهم [و به اعتباری تا آخر سده دهم ب م]
decagon	ده بر، ده گوشه [شکل هندسی]
decalcomania	۱. عکس برگردان؛ ۲. اسلوب نقش برگردانی:
	اسلوب انتقال نقش از روی کاغذی مخصوص بر سطح چوب یا سفال و شیشه و مانند آن، و ثابت کردن آن نقش
decastyle	ده ستونی [صُفّه، ایوان، پیشخان]
decorated pottery	۱. سفالینه منقوش؛ ۲. سفالگری منقوش
decoration	۱. تزئین، زینتکاری، آذین بندی
	۲. اعطای نشان امتیاز
decorative arts	هنرهای تزئینی
decorative edging	لبه تزئینی، مغزی
decumanus	شارع شرقی غربی [در شهرهای روم باستانی]
deep colour	رنگ سیر
deep space	فضای ژرف [در پرده نقاشی]
deflection, deflexion	لَمْبَر (لنبر):
	فروافتادگی عضو یا سطح افقی [در معماری]
deformation	۱. مسخ، بدشکلی؛ ۲. بیرخت سازی، بدشکل سازی
deformity	۱. بدشکلی، بیرختی؛ ۲. نقص خلقت
degree	درجه رنگ:
	افزونی و نقصان یا شدت و ضعف نابی هر رنگ
delicacy of touch	نازك قلمی، نازك کاری

ده ستونی

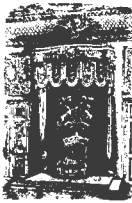
D

کمر پاستون

زیارتگاه بودایی

خواجه نشین

زرکوبی روی آهن

۱. تیشه زنی، قلمتراشی سنگ؛ **dabbing**

۲. نمزنی، مرکب زنی [در چاپ]

Dada (Dadaism)

دادا (داداییسم):

مکتب هنری و ادبی زودگذر در سالهای بعد از جنگ جهانی اول، مبتنی بر سنت شکنی و بطلان مظاهر فرهنگ زمان و ابراز خشم و نفرت حاصل از جنگ، با آفرینش آثاری رسوایی انگیز و ابداعاتی برخلاف عرف و منطق و عقل سلیم؛ لیکن در عین حال مایه گرفته از تخیلی فراخ ورها از بند. مکتبی که اگر خود دچار سقط جنین شد، در عوض به زایش بسیاری آثار و تکوین پاره ای از شیوه های هنری شصت سال اخیر مدد رساند.

dado

۱. ازاره:

حاشیه تزیینی یا روکش حفاظتی دیوار از کف اتاق تا بلندی طاقچه یا تا کمر رس آدمی؛ ۲. کمر پایه ستون: قسمت بلند پایه ستون واقع در میان پاسنگ و قرنیز زیر میله ستون

dagoba

زیارتگاه بودایی

dais

خواجه نشین

dammar, dammer

دامار:

صفعی که از درختان مخروطی گرفته می شود و محلول آن در الکل یا تر با تین جلای مرغوبی به دست می دهد

damascening

زرکوبی روی آهن:

صنعت دستی زر و سیم نشانی — و گاهی مفتولهای چدن — بر شیارهای احداث شده روی زمینه آهن، به اسلوب قدیمی معمول در دمشق

هندسی، اشیاء و هیاکلی قابل بازشناسی به وجود می‌آورد
(حجمگری ترکیبی). در این شیوه نقاش یا پیکره ساز اشیاء و اشکال
را با دیدگان عقل می‌بیند، نه با دیدگان حس.

culvert آبرو:

آبرو زیر جاده

cuneiform ۱. خط میخی؛ ۲. گوه شکل، میخی شکل

Cupid کوپید:

رَبّ النوع عشق در اساطیر روم [همتای Eros در اساطیر یونان] که به
شکل کودک پسری برهنه و بالدار با تیر و کمانی (نمودگار عشق) در
دست، نشان داده می‌شود

cupola ۱. قُبّه، گنبد؛ ۲. سقف گنبدی

curb → kerb

curtain wall دیوار جداگر

curvilinear خمیده خط، مستدیر

curvilinear ornaments تزیینات خمیده خط

curvometer خم‌سنج:

ابزار اندازه‌گیری درازای قوس

cushion ۱. بالش‌تکی؛ ۲. چنبره [در گچ‌کاری]

cushion capital سرستون بالش‌تکی [نیز ← bowl capital]

cusps ۱. تیزه جناغ؛ ۲. نقش قوس‌های متقاطع

cut stone سنگ تراش

cut roof شیروانی وار یخته، بام تک‌شیبه

cut stone masonry بنایی با سنگ تراش

cyanotype چاپ آبی، چاپ اوزالید:

نوعی چاپ عکاسی با زمینه سفید و خطوط آبی [نیز ← blueprint]

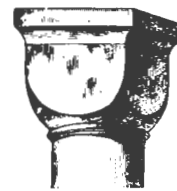
cyclopean architecture معماری غول‌سنگی

معماری اقوام کهن با تخته سنگ‌های غول‌پیکر که جذب هم کار گذاشته
می‌شد

cylix → kylix

cyma recta moulding ابزار موجی افتاده

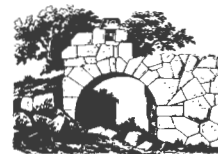
cyma reversa moulding ابزار موجی جمع

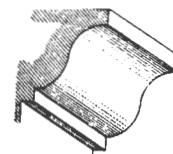
سرستون بالش‌تکی

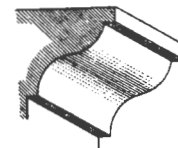
تیزه جناغ

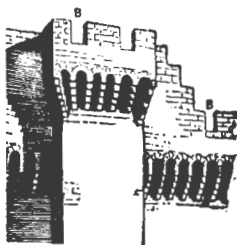
معماری غول‌سنگی

ابزار موجی افتاده

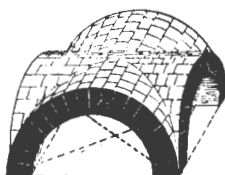
ابزار موجی جمع

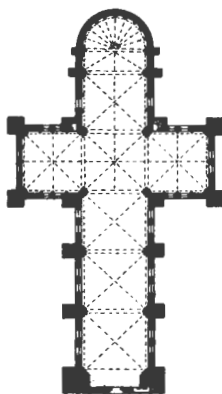
تیر کش برج B

ابوالهول قوج سر

طاق متقاطع

چلیبا شکل

سرداب کلیسا

crenel, crenelle تیر کش برج، مَزَعَل:

شکاف یا دندانه فرونشسته کنگره برج برای تیر اندازی

crenelated, crenellated کنگره دار

crenelated moulding ابزار کنگره ای، ابزار دندان موشی

criosphinx ابوالهول قوج سر

crimson قرمز سیر، قرمز خونی

criterion, criterium محک، ملاک داوری

cromlech مقبره خرسنگی [درویلز، انگلستان؛ نیز ← dolmen]

croquis[F] طرح سردستی، ترسیم سردستی

cross صلیب، چلیبا

crossbar ۱. آلت عرضی پنجره؛ ۲. تیرک عرضی

crossbeam تیر عرضی، تیر سراسری [بر دوپایه یاروی دودیوار]

crosshatching هاشور حصیری

crossing tower برج تقاطع:

برج در محل تقاطع دو بازوی چلیبا [در معماری کلیسا؛ ←

[transept

cross vault طاق متقاطع

crown of arch تاج قوس، کلید قوس:

نقطه اوج یا قطعه سنگ رأس قوس [← K در تصویر arch]

crucible بوت، بوتۀ آزمایش

crucifix ۱. عیسی مصلوب:

پیکره عیسی بر صلیب؛ ۲. چلیبا، صلیب

crucifixion مجلس تصلیب عیسی [در نقاشی یا پیکره سازی]

cruciform چلیبایی، چلیبا شکل [در معماری کلیسا]

crypt سرداب کلیسا [گاهی جایگاه نیایش یا تدفین]

Ctesiphon تیسفون [یا بتخت اشکانیان و ساسانیان در کنار دجله]

cubicle اتاقک، غرفه کوچک

Cubism حجمگری:

شیوه هنری که در اوایل قرن حاضر با الهام گرفتن از نقاشی پل سزان

(Paul Cézanne) و پیکره سازی بومیان افریقا اصول رسمی

بازنمایی عالم خارج و ارائه مضمون و بیان احوال درون، واسلو بهای

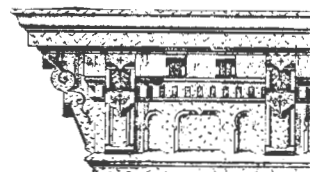
متداول ژرفنمایی و تارلیک و روشن کاری و سایه زنی را در هم شکست

(۱۹۰۵ - ۱۹۲۰). در این شیوه ماده یا جسمانیّت اصل شمرده

می شود، و هنرمند حجم اشیاء و هیاکل را به سطوح و برهای هندسی

تجزیه و تقطیع می کند (حجمگری تحلیلی)؛ و یا از سطوح و برهای

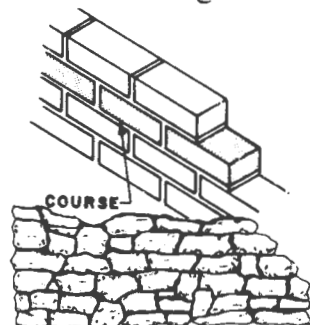
cornice	قرنیز، رده گیر، طُره
cornucopia	شاخ وفور نعمت: تصویر شاخی سرریز از غله و میوه
corona	۱. تاج گل؛ ۲. هاله، حلقه؛ ۳. حاشیه زیر قرنیز
cortile	حیاط خلوت: حیاط داخلی محصور در رواقهای جانبی
counter ceiling	سقفواره، سقف کاذب
counter fort	دیوار پشتبند
counter thrust	پیلپا، یغلبند: پایه ضد رانش سقف
coupled columns	دوستونه
course	رگچین، رج: در بنایی، ردیف افقی آجر یا سنگچین و مانند آن
coussinet[F]	بالشتك: سنگ زیرین مجرّدی که چون پاتاق به کار می رود
cove	چفت، ابزار کاو: باریکه گود سرتاسری در محلّ اتصال دیوارها به سقف، یا در کناره های درگاه
coved vault	طاق چهار ترک
coving	گیلویی، گلوئی: شیار یا سطح کاس که دیوار را به سقف متصل می سازد
cradle	خزانه سرستون: جایگاه گود در سرستون برای قرار گرفتن تیر افقی
cradle scaffold	چوب بست گهواره ای
cradle vault	طاق گهواره ای، آهنگ، طاق تونلی [barrel vault ← نیز]
craft	۱. حرفه، صنعت؛ ۲. مهارت فنی
craftsmanship	استاد کاری، چیره دستی
crane	بارانگیز، جرثقیل
creep, crawl	۱. خزش رنگ: در نقاشی، نقیصه حاصل از خزش رنگی بر روی رنگ دیگر؛ ۲.
cream	خامه ای، کرم
crematory, crematorium	مرده سوز خانه
cremo	مرمر ایتالیایی

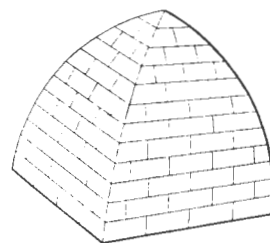
قرنیز، طُره

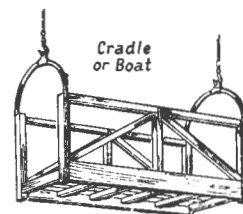
شاخ وفور نعمت

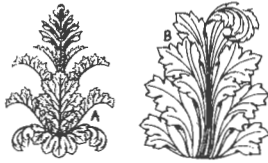
رگچین

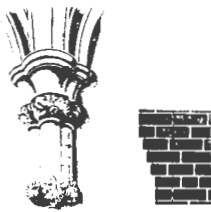
طاق چهار ترک

چوب بست گهواره ای

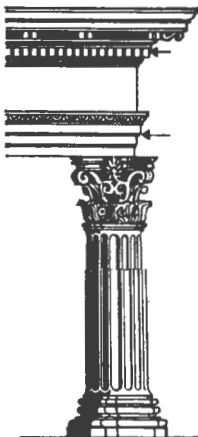
سنت ساخت
A برگ کنگر طبیعی
B برگ کنگر سنت ساخت

پیشکردگی

سرستون قرتی

ستون قرتی

۱. مضمون؛ ۲. محتوای هنری
content
- کجشکلی، اعوجاج؛
contortion
- تابیدگی غیر عادی اندام و عضلات [در نقاشی و پیکره سازی]
contour
۱. خط کناره نما، دمگیر، خط کناره ساز؛ ۲. خط مرزی
contrapposto
- ایستادگی نامتقارن؛
حالت ایستادن انسان با اندک انحنای کمر و اتکای طبیعی بدن بر یک پا [در پیکره سازی کلاسیک]
contrast
- تضاد؛
تقابل عناصر هنری چون رنگ، حجم، سایه و روشن نقش یا تصویر، و مانند آن
- همگرایی
convergence
- محدب، سینه، گوژ
convex
- سنت ساخت، سنتساخت
conventionalized
- آنچه به پیروی از سنت و تکرار اجرا صورتی قراردادی یافته باشد، و نیز گاهی ساده شده باشد
cool colour
- رنگ سرد؛
رنگ های آبی، سبز و خاکستری سرد به شمار می آیند [نیز ← cold colour]
- سندروس بلوری؛
copal
- نوعی صمغ درختی سخت که در ساختن بعضی از جلاها به کار می رود
copestone
- سنگ سرپوش
۱. رونوشت، نسخه بدل؛ ۲. نسخه کتاب، نسخه چاپی
copy
- پیشکردگی؛
corbel, corbelling
- بیرون نشستگی سر تیر یا قالبسنگ یا طاقبند یا بدنه دیوار که گاهی نیز چون پاکار یا محل اتکای اجزای زیرین به کار می رود
corbel vault, corbeled roof
- طاق پیشکرده؛
طاقی که با پیش نشاندن تدریجی تاوه های سنگ یا آجر بر پشت هم، از دو طرف به میان بسته می شود
- سرستون قرتی
corinthian capital
۱. ستون قرتی
[قرنت یا کورنت بخشی از یونان باستان]: یکی از سه نوع اصلی ستونسازی در یونان باستان، قرن چهارم ق م، و مشخص به سرستونی با تزیینات برگ کنگری و میله ستونی قاشقی دار و نسبتاً باریک و بلند؛ ۲. معماری قرتی
cornerstone
- سنگ کنج، سنگ سوك

رنگهای مکمل: complementary colours

هر دورنگی که در نظم طبیعی خود به دور محیط دایره طیف نور، کاملاً یا تقریباً مقابل یکدیگر قرار گیرند و از ترکیبشان رنگ سفید یا سفید مایل به خاکستری تولید شود؛ مانند سبز و قرمز، زرد و بنفش، آبی و نارنجی

سقف میانگشاده: compluvium

سقفی با دهانه باز در میان سرسرای ورودی و سرای رومی برای جمع آوری آب باران بام در حوض واقع در زیر آن گشادگی

۱. اندود؛ ۲. گچبری [نیز ← stucco] compo

سرستون مختلط: composite capital

سرستون رومی با اجزای سرستونهای ایونیا و کورنتی

ستون مختلط: composite order

ستون ساخته شده از اجزای دو ستون ایونیا و کورنتی

۱. ترکیب هنری، ترکیب بندی composition

۲. تصنیف، آهنگسازی

مقعر، کاس، کاو concave

درز کاس، بندکشی گود concave joint

کوربند، درز کور: concealed joint

اتصال قطعات بنایی مانند آجر و قالبسنگ با درز قائم جذب هم

مفهوم، ادراک، اندیشه concept

هنر عقلانی: conceptual art

هنر مبتنی بر محفوظات و مدرکات عقلانی [نیز ← ideoplastic art]

۱. جسمانی، ملموس، مجسم؛ ۲. سفت، ماده صلب؛ ۳. بتن concrete

غرفه اقرار معاصی confessional

هیئت، شکل بندی configuration

گنبد مخروطی conical dome

گلخانه conservatory

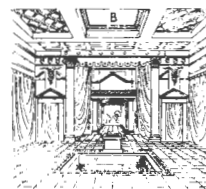
رف تزئینی: console

طاقچه بسته شده بر سینه دیوار با تزئینات گچبری و پیکرتراشی

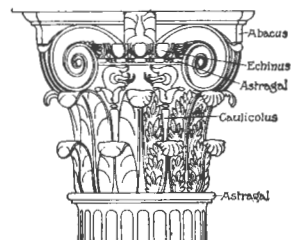
سخته توپر [در کف سازی ساختمان] consolidated hardcore

ساختگری: Constructivism

مکتبی از هنر نوین مبتنی بر اصالت اشکال هندسی و انتزاعی و خطوط مستقیم و اجزای جسیم، و تلفیق آنها با فضا. این شیوه هنری که الهام شکل آفرینی خود را از اصول فنی علم نوین می گیرد هنر غیر شیئی نیز خوانده می شود.

سقف میانگشاده B

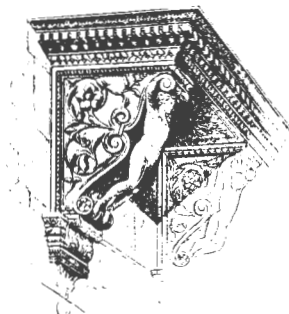
سرستون مختلط

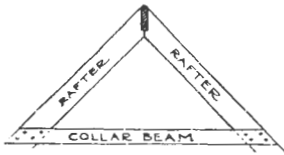
بندکشی گود

غرفه اقرار معاصی

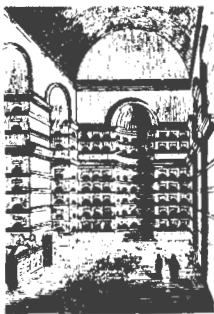
رف تزئینی

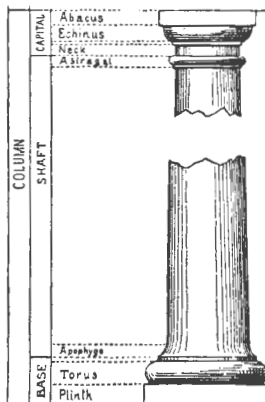
تیرك گریبان

ردیف ستون، ستونبند

گورستان کبوترخانی

ستون

cohesive materials

مواد چسبیا

cold colour

رنگ سرد:

رنگهایی از پرده های میان آبی و سبز و خاکستری که یاد آورد ریاض و سبزه و یخ هستند سرد به شمار می آیند؛ اگر چه این برداشت امروزه از اعتبار علمی افتاده است

collar beam

تیرك گریبان:

تیرك افقی در زیر خرپا

collection

مجموعه آثار هنری

collage [F]

نقاشی چسبانندنی:

شاخه ای از نقاشی نوین مبتنی بر چسبانندن یا نصب کردن مصنوعات و اشیائی دم دستی و ناچیز و کاملاً نامتجانس بر متن پرده و در آمیخته با خود نقاشی، چون بریده روزنامه یا قطعه ای حصیر یا ریسمان یا گونی و مانند آن، به منظور ایجاد تضاد یا ترکیبی نامعمول و تداعی انگیز، و نیز برای تأکید گذاردن بر اهمیت ماده و شینی که عاری از بار عواطف و روابط مانوس است

colonnade

ردیف ستون، ستونبند

colonnnette [F]

ستونك، ستون باریك

colossal order

۱. ستون غول پیکر؛ ۲. ستونکاری غول پیکر

colossus

غول دیس:

تندیس غول پیکر

coloured glaze

لُعاب رنگی

colour scheme

رنگبندی:

آرایش اجزای رنگی در نقاشی

colour patches

تکه رنگ، لخته رنگ

colour print

باسمه رنگی:

تصویر چاپی رنگی

columbarium

گورستان کبوترخانی:

سرداب یا ساختمانی با کبوترخانه های حفر شده بر دیوار برای نگهداری اجساد، در روم باستانی

column

ستون

comic strip

ردیف تصویر داستانی

companions

ملحقات ساختمانی، ضمایم ساختمانی

compass brick

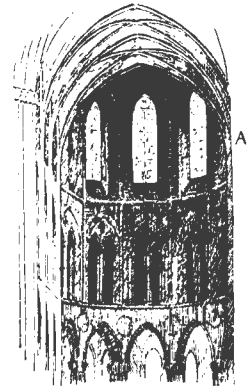
آجر دُمبی

آجر دوزنقه شکل که در ساختن بدنه های منحنی به کار می رود

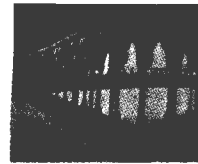
compasses (pair of)

پرگار

	روکار تزئینی یا حفاظتی [در معماری]
clay	خاک رس، گِل سفالگری
clay pipe	گُنگ، تنبوشه
clay vessel	سفالینه، ظرف سفالی
clay wall	چینه، دیوار گلی
clerestory	ردیف پنجره فوقانی [در کلیسای گوتیک]
cliff dwelling	صخره سرا:
	اتاقک و زیستگاه تعبیه شده در حفره های طبیعی کوههای صخره ای
clinker	آجر جوش
cloisonné enamel	مینا کاری مفتولی
cloister	۱. رواق صومعه [در چهار سمت حیاط مرکزی] ۲. دیر، صومعه
clustered column	گروه ستون:
	تعدادی ستون باریک به هم پیوسته و واقع بر یک پاسنگ که در معماری گوتیک به کار می رفت
coal-tar, → pitch tar	
coarsed	زبره:
	ساختمان بدون روکاری
coat	روکش، اندود
coat of arms	نشان خانوادگی، پرچم سلسله شاهی
cob	کاهگل
cobalt	۱. کوبالت: عنصر فلزی که در ساختن رنگ های آبی به کار می رود: ۲. لاجوردی، لاجوردی کاشی
cobalt blue	آبی مشکی
cobalt violet	بنفش تیره
cobblestone	قلوه سنگ
coelanaglyphic relief	۱. نقش منقور بر سنگ ۲. کنده کاری سطحی: شیوه نقش برجسته سازی سنگی در مصر باستانی با کنده کاری خفیف سراسری
coffered	۱. قابیند: ۲. صندوقچه ای
coffered ceiling	سقف قابیند [با قابهای گود چوبی]
coherence	۱. پیوستگی [عناصر هنری] ۲. رابطه منطقی: ۳. انسجام

ردیف پنجره فوقانی A

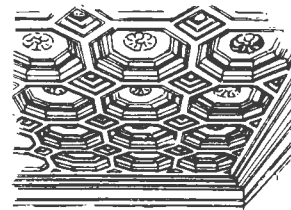
رواق صومعه

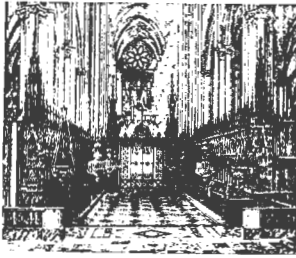
پرچم سلسله شاهی

کنده کاری سطحی

سقف قابیند

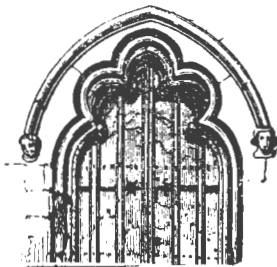
جایگاه همخوانان در کلیسا

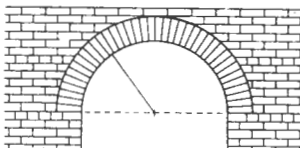
حوریگرا وار

گل نو

قوس دالبری

قوس دور تمام

عنصر قابل توجهی شمرده می‌شده است]

chinoiserie[F]

تزئینات چینی وار

chisel

مُغار، قلم حکاکی

choir

۱. جایگاه همخوانان در کلیسا؛ ۲. گروه همخوانان

chroma

نابی رنگ، توان رنگ:

درجه پاکی رنگ از اختلاط سفید یا خاکستری

chromatic

۱. رنگدار؛ ۲. رنگی: وابسته به رنگ

chromium plating

آبکروم کاری

chryselephantine

پیکره عاج وزری [معمول در یونان باستان]

Churrigueresque

چوریگراوار:

به شیوه خوسه چوریگرا (José Churriguera)، معمار بزرگ اسپانیا

در اول سده هیجدهم، که در واقع نمونه شیوه باروک اسپانیایی بوده

است

cinerary urn

خاکستردان جسد

cinnabar

۱. سُرنج، شنگرف؛ ۲. رنگ قرمز شنگرفی

cinquecento

صدساله پانزدهم:

سده شانزدهم میلادی با محتوای فرهنگی و هنریش در ایتالیا

cinquefoil

۱. گل نو:

آرایش پنج برگی یا پنج پر؛ ۲. پنجره پنج پر، پنجره دالبری

cinquefoil arch

قوس پنج پر، قوس دالبری

circular arch

قوس دور تمام

cire-perdue[F]

ریخته گری دقیق:

در این روش مُدل مومی که درون قالب گچی را پر کرده است بر اثر

حرارت ذوب و خارج می شود و ریخته فلزی به تدریج جای آن را در

قالب می گیرد

cistern

آب انبار

citadel

دژ شهر:

بخش مستحکم و دفاعی شهرهای باستانی

citric acid

جوهر لیمو

Classicism

کلاسیک گری:

مکتب ادبی و هنری که آغازش به تمدن یونان در قرن پنجم ق م

می رسد و طی قرون بسیار مبتنی بوده است بر پیروی از اصولی

منطقی و پایدار چون قالب هنری، نظم، سنت پرستی، سادگی، تعادل

و اعتدال، تناسب اجزاء، بلندی مضمون و والا منشی

cladding

پوشش:

chalcography

چاپ مسی:

چاپ با لوح مسی کنده کاری شده

Chalcolithic Age

عصر مس و سنگ:

دوره به کارگیری مس برای ساختن ابزار زندگی توسط بشر پیش از

تاریخ، که نیز همراه بود با ابزارهایی از سنگ صیقل یافته [حد ۴۰۰۰

ق م]

chalice

۱. جام شراب مقدس [در اجرای آیین عشاء ربانی]

۲. جام سیم وزری

chamlevé enamel

مینا کاری گود

chancel

ساحت محراب:

جایگاه کشیش و گروه خوانندگان در کنار محراب

۱. غرفه نیایش؛ ۲. نمازخانه، نمازخانه خصوصی [در کلیسا]

characterization

۱. شخصیت آفرینی؛

۲. سببیه نمایی، خصیصه نمایی

chart

۱. جدول نمودار؛ ۲. جدول مشخصات؛ ۳. نقشه دریایی

chased gold

طلای برجسته کاری شده، طلای قلمزده

chasing

قلمزنی، برجسته کاری روی فلز

chequerwork

رگچین شطرنجی، نماکاری شطرنجی

cherub (pl. cherubim)

کروبی

کودک فرشته آوازخوان که با اندام برهنه و دو بال [گاهی چهاربال] و

یا چهره ای در میان دو بال نشان داده می شود

chevrons

خطوط خیزابی، جناغیهای متوازی

chevron moulding

ابزار خیزابی، ابزار جناغی

۱. سایه روشن؛ ۲. اسلوب سایه روشن کاری [در نقاشی]

chimaera

غولشیر:

غول اساطیری یونان با سر شیر و بدن بز و دم اژدها که از دهانش شعله

بیرون می زند؛ و گاهی نیز در هنر به صورت شیری که کله بزی

شاخدار از پشت آن بیرون آمده نشان داده شده است

chimney

بخاری دیواری

chimney breast

سینه بخاری دیواری

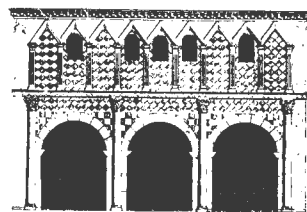
chimney stack

دودکش بالای بام

[این دودکش در معماری اروپایی از دوره گوتیک تا سده هیجدهم

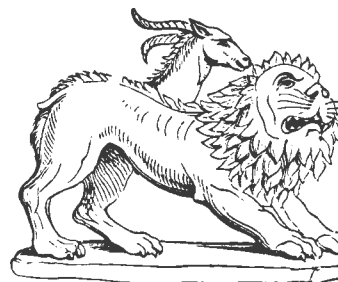
جام شراب مقدس

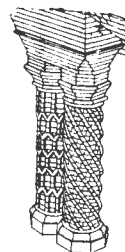
نماکاری شطرنجی

ابزار جناغی

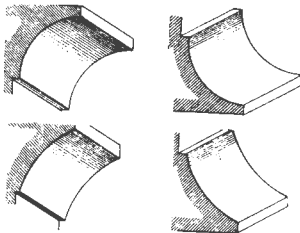
غولشیر

دودکش بالای بام

ابزار کله گربه

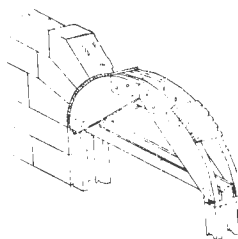
ابزار ربع گردی

چلیپای سلتی

کنتاوروس

داربست طاقزنی

کشور باستانی در شمال چین

catholikon

شبهستان کلیسای بیزانسی

catshead moulding

ابزار کله گربه

cave art

هنر غارنشینی

cave painting

نقاشی غاری، نقاشی غارنشینی:

نقاشی غارنشینان پیش از تاریخ بر بدنه و سقف پاره ای غارها

cavetto moulding

ابزار ربع گردی

cavity wall

دیوار صندوقه ای، دیوار میان خالی

celadon

سبزپزیده

cella

۱. جایگاه قدس، حرم

۲. جایگاه رب النوع یونانی [در درونخانه پرستشگاه]: ۳.

مقصوره: اتاق مرکزی یا درونخانه

cellar

سرداب، زیرزمین

cellular

خانه خانه

Celtic cross

چلیپای سلتی

cenotaph

گور سرباز گمنام:

مقبره یادبودی خالی از جسد

Centaur

کنتاوروس:

در اساطیر یونانی، غولی با سروسینه و بازوان مرد و بدن و پاهای

اسب

centering

داربست طاقزنی

centered plan

نقشه متمرکز [در معماری]

centrally-planned building

ساختمان متمرکز:

ساختمانی که نقشه کف آن به گرد مرکزی طرح شده است

center swing bridge

پل میانگردد:

پلی که از میان بازمی شود

ceramics

۱. سفالگری

۲. سفالینه ها [انواع سفالینه، چینی، کاشی]

Cerberus

کربروس:

سگ سه کله نگهبان دروازه دوزخ، در اساطیر یونانی

ceroplastic

پیکره سازی مومی

cerulean blue

آسمانی تند

cesspipe

گنداب رو، مجرای فاضلاب

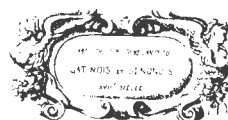
cesspool

چاه فاضلاب

chaitya

بقعه هندویی، زیارتگاه هندویی [یابدایی]

cartouche	۱. قاب کتیبه [برای کتیبه نویسی در معماری و سنگتراشی]؛ ۲. ترنجبی؛ ۳. قاب کتیبه قالی
carved stone slab	لوح سنگی منقور
carver	کنده کار، پیکرتراش، سنگتراش
carving	۱. پیکره تزئینی [از چوب، فلز، سنگ، عاج، مرمر] ۲. کنده کاری، پیکرتراشی
caryatid	ستون زن پیکر: ستون باربر به شکل پیکره زن ایستاده
cased column	ستون پوشش دار، ستون غلافدار
casein glue	چسب کازئینی: چسبی که از ترکیب آهک و مواد شیمیایی با کازئین شیر تولید می شود و برای چسباندن تخته چندلا به کار می رود
casein paint	رنگ کازئینی: رنگ مخلوط با کازئین شیر به جای روغن بزرک که در نقاشی دیواری به کار می رفت
casement	قاب پنجره
Caspian Sea	دریای خزر، دریای مازندران
castellated	کُنْگَره دار، دندان موشی
casting	ریخته گری
cast ingot → ingot	
cast iron	چدن
castor oil	روغن کرچک، روغن بیدانجیر
cast steel	پولاد خشکه
cast stone	سنگ ریختگی
	قالبسنگ حاصل از مخلوط گرد سنگ و سیمان یا گچ
catacomb	گورخانه دخمه ای گورستان در حفره ها و معابری زیر زمین
catalogue	۱. جزوه مشخصات؛ ۲. فهرست اقلام
catenary arch	قوس تابی، قوس خاگی: هلال یا قوس درگاه به شکل منحنی تاب و اندکی بیضی وار چون قسمت فوقانی تخم مرغ، مانند طاق کسری
cathedra	مسند، کرسی مقامات
cathedral	کلیسای جامع
Cathey	ختا:

ترنجبی، قاب کتیبه

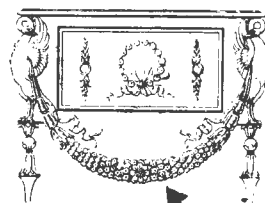
ستون زن پیکر

کُنْگَره دار، دندان موشی

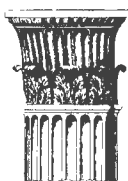
گورخانه دخمه ای

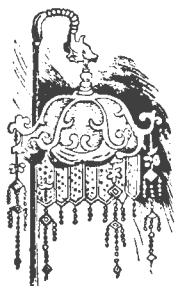
قوس تابی

برجسته کاری مدالی

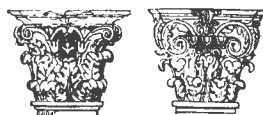
قاشقی دار

سرسایه، قبه تزئینی

تیر طَرّه

سرستون

Calvary

۱. پیکرهٔ مسیح بر صلیب

۲. تپهٔ تَصْلِیب گاه [نزدیک اورشلیم]

cameo

برجسته کاری مدالی:

برجسته کاری روی سنگ قیمتی برای ساختن مدال

campanile

برج ناقوس

candelabrum

شمعدان چندشاخه

cannellated

قاشقی دار، شیاردار [نیز ← fluted]

canopy

آسمانه، سرسایه، قُبّه تزئینی

cant

اُریب، شیبدار

canteen

سفره خانه

cantharus

جام دودسته [مخصوص آیین یا کوس خدای شراب]

cantilever beam

تیر طَرّه، تیر سرکش:

تیر یا عضو افقی که به شکل اهرم یک سرش بر پایه متکی و سر

دیگرش از بدنهٔ بنا بیرون نشسته است و طَرّه یا سایه بان یا بالکانه را

تشکیل می دهد

cantilever bridge

پل بازو دار

cantoria

جایگاه همخوانان [در کلیسا]

canvas

۱. بوم نقاشی؛ ۲. نقاشی روی بوم، پردهٔ نقاشی

capital

سرستون

capping

درپوش دیوار

carcass

استخوان بندی بنا

cardo

شارع شمالی جنوبی [در شهرهای روم باستانی]

caricature

کاریکاتور:

چهره سازی طنزآمیز با بیانی مبالغه آمیز

carmine

۱. قرمز جگری؛ ۲. قرمز دانه

Carolingian art

هنر کارولنژی

هنر دوران شارلمانی و جانشینانش از خانوادهٔ کارولنژ [نیمهٔ دوم

سدهٔ هفتم تا آخر سدهٔ نهم میلادی]

carpet loom

دارقالیبافی، دستگاه قالیبافی

carpet weaving

قالیبافی

cartography

نقشه نگاری

cartoon

۱. زیر طرح:

طرح زیرکار برای نقاشی دیواری یا قالیبافی و مانند آن؛ ۲.

چهره سازی مبالغه آمیز، کاریکاتور؛ ۳. تصاویر داستانی

پیاپی؛ ۴. کارتون سینمایی

C

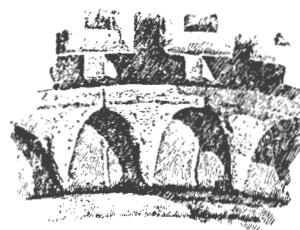
cabinetmaker	فرنگی ساز، مبلساز
cable moulding	ابزار طنابی، ابزار مفتولی
cadmium	زرد تند
cadmium carmine	قرمز کادمیوم:
	درجه ای از قرمز تند
cadmium green	سبز کادمیوم:
	درجه ای از سبز تند
cadmium orange	نارنجی کادمیوم:
	نارنجی مایل به زرد
cadmium red	قرمز کادمیوم:
	قرمز شنجرفی مایل به زرد
cadmium yellow	زرد کادمیوم:
	زرد نارنجی
caduceus	عصای چاووشی:
	نقش میله ای قائم با دو بال جانبی و دو مار که به گردش تابیده اند، و نمودگار مرکور پیک خدایان یونانی بوده است. امروزه این نقش نمودگار علم پزشکی است
cadre	۱. چارچوب درگاه؛ ۲. چارچوب، قاب
calf's-tongue moulding	ابزار زبان گوساله
calidarium	گرمخانه حمام [در روم باستانی]
Caliphate	خلافت اسلامی، حکومت خلفا
calligraphy	۱. خوشنویسی، خطاطی؛ ۲. خوشنگاری:
	روانی دست و قلم موی نقاش

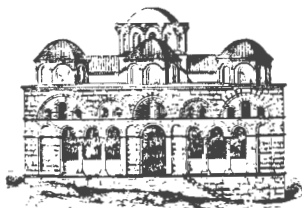
ابزار طنابی

عصای چاووشی

ابزار زبان گوساله

معماری بیزانسی

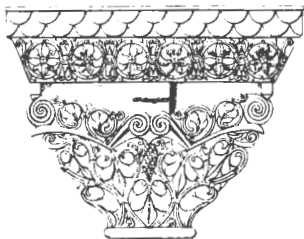
pendentive] بود. در نقاشی و موزاییک کاری رنگهای پرمایه و به خصوص طلا برای ساختن چهره هایی رسمی و آرام با هیاکل خشک و تمام رخ و ایستادون برجسته نمایی و سایه روشن کاری به کار برده می شد، به اضافه نگاره های هندسی در سطوح مستوی

Byzantine architecture

معماری بیزانسی

Byzantine capital

سرستون بیزانسی

سرستون بیزانسی

نحوه گذاردن قلم مو بر پرده نقاشی : ۲. رنگ گذاری [به طور
ناصاف و لخته رنگ]

buckling گمانش:

کمانه کردن تیر در زیر بار ساختمانی

bucranium آرایش کله گاوی [در معماری روم باستانی]

buff نخودی، زرد کدر

buffware سفالینه نخودی [به رنگ نخود]

building line بر ساختمان

bull's-eye روزنه تزینی [گرد یا بیضی]

bungalow خانه ییلاقی یک اشکوبه

burin قلم حکاکی، مُغار

burnishing ۱. صیقل کاری، جلاکاری؛ ۲. مُهره زنی:

صیقل زدن سطح کار، مانند کاغذ خوشنویسی و نقاشی و اندوهای

بنایی، با سنگ یا فلز صاف شلغمی شکل

burnt pigment رنگیزه برشته:

ماده رنگی که در آتش سوخته و تیره رنگ شود

burnt sienna قهوه ای سیاه:

درجه ای از قهوه ای مایل به قرمز که از رنگیزه خاك برشته شده شهر

سیه نا واقع در ایتالیا به دست می آید

burnt umber قهوه ای اومبر:

درجه ای از قهوه ای سیر که از رنگیزه خاك اومبر، موجود

در سرزمینهای شرقی دریای مدیترانه، به دست می آید

bust پیکره سروسینه، پیکره بالاتنه

butt joint اتصال لب به لب

buttress پشتبند، پدپیل:

پایه یا بدنه بنایی در کنار بنای اصلی برای تحمل رانش جانبی

طاقهای سقف که بر آن بدنه وارد می آید

Buyids آل بویه، دیلمیان

[از ۳۲۰ تا ۴۴۸ ه ق چند بار به قدرت رسیدند]

Byzantine art هنر بیزانسی:

شیوه معماری و نقاشی و موزاییک کاری که از قرن چهارم میلادی در

بیزانس [یا روم شرقی، پایتخت آن قسطنطنیه] معمول شد و تا قرن

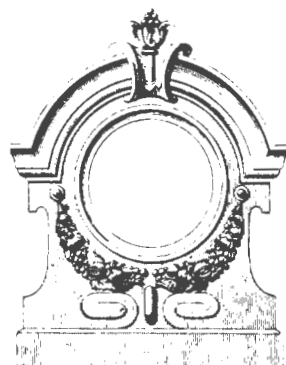
پانزدهم میلادی در بسیاری کشورها به خصوص سوریه، یونان،

یوگسلاوی، روسیه متداول ماند. از خصوصیات معماری آن

ساختمان گنبد بر زمینه چهارگوش با به کارگیری لچکی ←

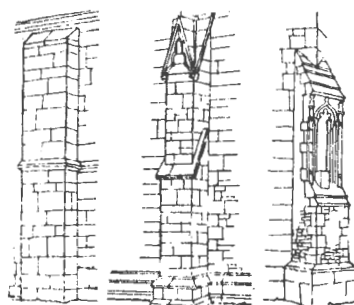
آرایش کله گاوی

روزنه تزینی

اتصال لب به لب

پشتبند

[در معماری خاور نزدیک، هندی و اسپانیایی]

braids (gold thread) گلابتون، مفتول زرین

brass برنج؛

نام آلیاژهای گوناگون مس و روی

brazing لحیم برنج، لحیم مس

breadth روانی قلم هنرمند، جَولان قلم مو

brick bond آجرچین، رگچین آجر

bricklaying آجرچینی

brickmaker خشتمال، خشتزن

brick moulding خشتمالی، خشتزنی

brickworks آجرپزی

brick veneer روکار آجری

bridge deck کف پل، گذرگاه پل

bridging ۱. بستزنی تخته، پلندی؛ ۲. پلزنی

bright colour رنگ تابناک

brilliant colour رنگ درخشان

brocade زربفت، زری

brocade loom دستگاه زری بافی

brocade weaving زری بافی

brochure [F] جزوه راهنما

brocken arch قوس شکسته، هلال شکسته

brocken-headed arch کلیل؛

قوس کم خیز ایرانی با اندک شکستگی در دو شانه

broken pediment سنتوری شکسته

bronze ۱. مفرغ؛

همبسته مس و قلع؛ ۲. مفرغینه؛ ۳. پیکره مفرغی

Bronze Age عصر مفرغ [هزاره های سوم و دوم ق م]

bronze cast ریخته گری مفرغی

bronze caster مفرغکار

bronze plated روکش مفرغی

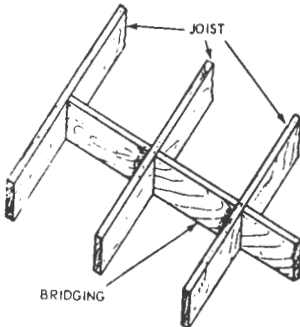
Brucke [Ger] بروکه؛

به معنی لغوی پُل، نام گروهی از نقاشان و طراحان هیجانگر آلمانی

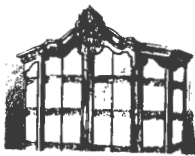
که در شهر درسدن پیشوایی شیوه هیجانگری را به دست گرفتند،

۱۹۰۵ تا ۱۹۱۳ [نیز ← Expressionism]

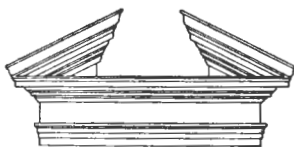
brusk stroke ۱. ضربه قلم مو؛

پلندی

قوس شکسته

سنتوری شکسته

بعدی هنر امروزین تأثیر بسزا داشت

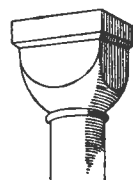
bleaching	رنگ زدایی
blind arcade	طاقنما، طاقگان کاذب
blind window	پنجره نما، پنجره کاذب، پنجره کور
block	۱. لوح چوبی چاپ؛ ۲. قالب شبه مکعب؛ ۳. قالبسنگ
block house	۱. دژ کنده درختی؛ ۲. پناهگاه بتونی
blocked opening	درگاه کور، درگاه مسدود
blotscape	۱. منظره لکه مرکبی؛ ۲. منظره سازی لکه مرکبی
blowup	بزرگسازي عکس
blue green	آبی زنگاری
blueprint	چاپ آبی، چاپ اوزالید: نوعی چاپ عکاسی با زمینه آبی و نقش سفید برای نسخه گیری از نقشه و رسم فنی و مانند آن
boasting	قلمدرزگیری [در سنگتراشی]
boiserie[F]	۱. چوبکاری تزیینی؛ ۲. چوبکاری مطلقاً
boldfaces, bold letters	حروف سیاه [در چاپ]
bolster	بالشتک:
	عضو افقی بالای سر ستون برای افزایش سطح تکیه گاه
bond	رگچین [در بنایی]
book binding	صحافی
border stone	سنگ جدول
boring pit	گمانه:
	چاه آزمایشی به طور اریب برای شناخت وضع زمین، یا برای کاوش باستانشناسی
borrowed light	نورگیر فرعی
boss	گلمیخ، قرصک آذینی
bouldering	فرش قلوه سنگی
bouleuterion	مجلس سنا [در یونان باستان]
bowl capital	سرستون کاسه ای
bow window	پنجره پیش آمده کمانی [نیز ← bay window]
brace	بست، مهار، تسمه (در بنایی و درودگری)
bracing	بستزنی، مهاربندی، تسمه بندی
bracket	سگدست، رفبند:
	طاقچه دیوار کوب
bracket capital	سرستون سگدستی

دژ کنده درختی

قرصک آذینی

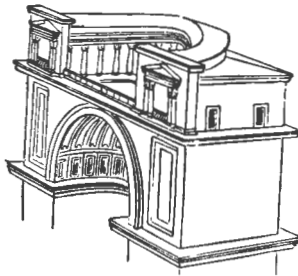
سرستون کاسه ای

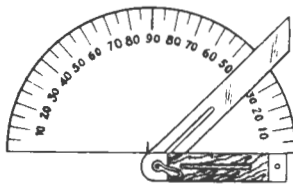
سگدست، رفبند

سرستون سگدستی

کلاه فرنگی

گونیا

ابزار گریخته

ابزار کله گنجشکی

belvedere

bema

bevel

beveling

beveled edge

bevel gauge

bevel square

billet moulding

biomorphic abstraction

شیوه ای در نقاشی نوین مبتنی بر آفرینش و ترکیب شکلهای سلولی و آمیبی و حیاتی بی آنکه خاصیت بازنمایی داشته باشند

biomorphic forms

bird's-beak moulding

[نیز ← beak - head moulding]

bird's-head moulding

bird's-eye perspective

در نقاشی سه بعدنمایی از دیدگاهی هوایی یا محلی بالاتر از صحنه موضوع

biscuit

۱. قهوه ای پزیده؛ ۲. يك آتشه:

سفالینه ای که يك بار در کوره آتش دیده و هنوز لعابدار نشده است

biscuit fired ware

[بیسکویت ← biscuit]

bistre

قهوه ای دوده:

قهوه ای سیر که از رنگیزه دوده چوب به دست می آید

biting

اسید خوردگی:

خورده شدن لوح فلزی چاپ در زیر تاثیر اسید

bitumen

قیر

bituminous paint

رنگ قیری

black figured style

شیوه نقش سیاهگون

[در سفالگری یونان باستان]

Blaue Reiter [Ger]

سوار آبی:

نامی که از نقاشی سوار آبی اثر کاندینسکی (Kandinsky) مأخوذ و بر گروهی از هنرمندان اروپا و روسیه که در مونیخ گرد هم آمدند [۱۹۱۱ تا ۱۹۱۴] اطلاق شد. گروه نامبرده با سرپیچی از هرگونه سنتگری، شیوه هنری خود را بر پایه های آزادی کامل بیان فردی و ترکیب شکل ناب بارنگ ناب استوار کردند، که در تکوین نهضتهای

battlement

کنگره:

دندانه برج و بارو

battik

چاپ روی پارچه [واژه مالزی]

Bauhaus

باوهاوس:

مکتب هنری که در وایمار برپا شد [۱۹۱۹ تا ۱۹۳۳] با این اهداف که معماری بار دیگر مادر هنرها به شمار آید و اصالت آن بر خاصیت کارآییش مبتنی شود؛ و دیگر این که عموم هنرمندان و پیشه‌وران و مهندسان و حتی صاحبان صنایع ماشینی و دستی همکاری کنند تا «اثر هنری واقعاً بزرگ» به وجود آید. نفوذ باوهاوس در عموم هنرها و مصنوعات و به خصوص معماری دوران اخیر به طرزی عمیق و عالمگیر برجا ماند

bay

دهانه [فاصله میان دو ستون یا دوجرز]

bay window

پنجره بیرون نشسته:

پنجره سراسری در بدنه بیرون نشسته ساختمان

bead-and-reel moulding

ابزار مهره ماسوره

bead maker

مهره ساز

bead moulding

ابزار فتیله‌ای

bead

مهره، دانه تسبیح

beaked jar

سبوی لوله‌دار

beaker

۱. قوری سفالین، سفالینه لوله‌دار

۲. جام دهان گشاد

beak-head moulding

ابزار رُخ منقاری

beam

شاهتیر، تیر سقف

beamed ceiling

سقف تیرپوش

bearing stratum

لایه باربر خاک:

لایه باربر در زمین زیر ساختمان

Behistun

بیس‌تون [بهستون]:

کوهی واقع در نزدیکی باختران

beige

نخودی:

رنگ زرد کدر

belfry

گلدسته ناقوس:

بخش زیرین برج کلیسا و جایگاه ناقوس یا ناقوسها

bell

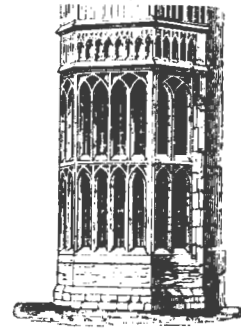
۱. ناقوس؛ ۲. گلدانی سرستون

bell roof

گنبدزنگی

bell tower

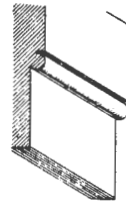
برج ناقوس

پنجره بیرون نشسته

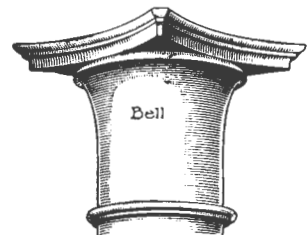
ابزار مهره ماسوره

ابزار فتیله‌ای

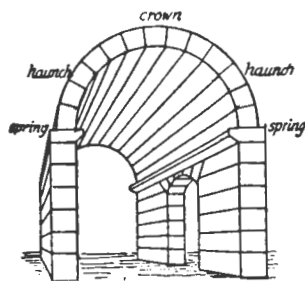
ابزار رُخ منقاری

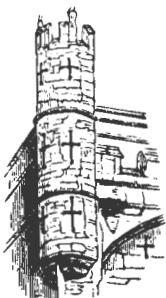
گلدانی سرستون

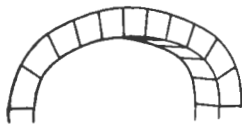
معماری باروک

طاق گهواره ای

برج پیشکرده

قوس دسته زنبیلی

باستیان

۱. دستگیره پلکان؛ ۲. طارمی، نرده
 banister
 تالار ضیافت
 banquet hall
 تعمیدگاه [گاهی جزئی از ساختمان کلیسا]
 baptistry
 برج دیده بان [در داخل یا خارج در]
 barbican
 باروک:
 Baroque

شیوه هنری فاخر و پرتجمل که به حمایت از بازگشت قدرت کلیسا و فرمانروایان، در روم پایه گذاری شد [ح ۱۵۹۰ تا ۱۷۳۰ م] و با تأکید بر ایجاد تقارن و تلفیق تزیینات و خطوط خمیده و ترکیب اشکال و هیاکل درهم تابیده آثاری خیره کننده در معماری و نقاشی و پیکره سازی به وجود آورد

معماری باروک Baroque architecture

۱. سربازخانه؛ ۲. سرپناه کارگران
 barracks
 طاق گهواره ای، آهنگ، طاق تونلی
 barrel vault
 [نیز ← tunnel vault]

- برج پرچم، برج پیشکرده [پیش نشسته از بارو]
 bartizan
 سیاه سنگ
 basalt

- پل باز شو، پل قبانی
 bascule bridge
 ۱. پاستون، پاستونگ
 base

۲. قاعده [در هندسه]؛ ۳. بی، شالوده؛ ۴. پایگاه

- زیرزمین [خانه]
 basement

۱. ساختمان مستطیل شکل
 basilica

۲. تالار دادرسی [به شکل مستطیل در روم باستانی]؛ ۳. کلیسای صدر مسیحیت

- قوس دسته زنبیلی، پانیز
 basket-handle arch

- حصیر بافی، زنبیل بافی
 basket plaiting

- حصیر بافت، نقش حصیری
 basket weave

- نقش برجسته
 bas-relief [F]

- نقش برجسته
 basso-rilievo [It]

- باستیان:
 bastion

بدنه پیش آمده در دونبشهای باروی قلعه با کاربرد دیده بانی

- برج مستحکم، برج زندان
 bastile

- چار که آجر
 bat

- طشتک چاپ [از چینی یا شیشه که اسید در آن اثر نمی کند]
 bath

- توفال، بست چوبی، آلت، دستک
 batten

- شیب، میل [نسبت به خط قائم]
 batter

B

Babylon

بابل:

شهر باستانی بین النهرین

Babylonia

کشور بابل:

[در اواخر هزاره سوم ق م در بخش جنوبی دره بین النهرین]

Bacchus

باکوس:

خدای شراب در اساطیر رومی، همتای دیونوسوس خدای شراب و

بارآوری در اساطیر یونان

background

۱. زمینه [در پرده نقاشی]

۲. زمینه قلمزنی، بوم، بوم گچکاری

Bactria

بلخ [باکتریانان]:

سرزمین باستانی واقع در شمال افغانستان و رود آمودریا [مرکز آن

شهر بلخ کنونی]

bailey

۱. باروی قصر:

دیوار بلند کنار خندق در قصرهای قرون وسطایی اروپا: ۲. حیاط

بیرونی [در قصرهای قدیمی]

baked brick

خشت پخته

balance

توازن، ترازمندی

balanced

متوازن، ترازمند

balcony

۱. بالکانه: ۲. دهلیز فوقانی

baldachin (baldaquin)

سایبان، آسمانه

ballflower moulding

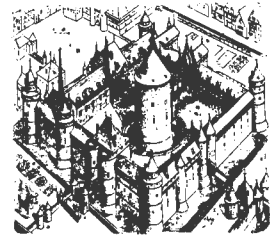
ابزار گل زنگوله

baluster

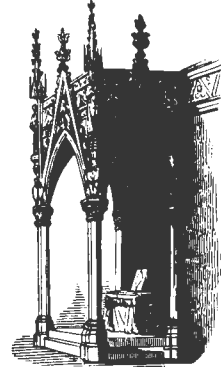
میله نرده، صراحی نرده، ستونچه طارمی

balustrade

طارمی، نرده

باروی قصر

سایبان

ابزار گل زنگوله

axial building ساختمان محوری:

ساختمانی که نقشه کف آن بر دو جانب محوری طولی طرح شده است

axial plan نقشه محوری [در معماری]

axis ۱. محور، آسه

۲. محور تصویر، محور ساختمان: خطی وهمی که عموماً از مرکز

تصویر یا ساختمان می گذرد و اجزای اثر در دو طرف آن جایگزین

می شود

axle میل، محوردستگاه

Aztec architecture معماری آزتک:

آزتک نام قومی از سرخ پوستان امریکایی است که پیش از تهاجم

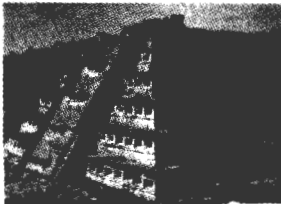
اسپانیاییها (۱۵۲۰) بر سرزمین مکزیک استیلا داشتند

azulejos [Sp] کاشی لاجوردی:

کاشی با لعاب شفاف لاجوردی که در معماری اسلامی [تا اسپانیا و

پرتغال] به کار می رفته است

azure لاجوردی، آسمانی پررنگ

معماری آزتک

جفتکاری: assemblage

سوار کردن اجزای ماشین یا مصنوع کارخانه

مجلس معراج جسمانی مریم Assumption

آشور: Assyria

کشور باستانی مستقر در بخش وسطای دجله و مغرب کردستان
امروزین [هزاره دوم ق م]

معماری آشوری: Assyrian architecture

معماری مقتبس از تمدن کهنسالتر سومری و مبتنی بر قوس و گنبد و
طاق [هزاره دوم ق م]

۱. ابزار محدب بالای میله ستون astragal

۲. دانه تسبیحی [تزئین معماری]

اسطرلاب astrolabe

تیمارخانه asylum

نامتقارن، پادجفت asymmetrical

عدم تقارن، پادجفتی asymmetry

ستون پهلوان پیکر: atlas (pl. atlantes)

ستون باریک به شکل پیکره پهلوان که در برخی از ساختمانهای یونان
به کار می رفته است

اطلس: Atlas

نیمخدایی در اساطیر یونان که جهان را بر گرده خویش حمل می کرد

ژرفانمایی جوی، مرایای جوی: atmospheric perspective

نمایش عمق فضایی در نقاشی با خفیف کردن رنگها، و کاستن از
درجه تضاد روشنی و تاریکی، و محوسازی لبه اشیاء و خطوط دمگیر
به نسبت دوریشان از پیشزمینه

شیوه جَوْنمایی atmospheric style

۱. دهلیز سرگشاده [در مرکز سرای رومی] atrium

۲. حیاط پیشین کلیسا [محصور در چهار رواق جانبی]

اتاق زیر شیروانی، بخش زیر شیروانی attic

آتنی Attic

آتیکه: Attica

ایالت آتن

تالار بارعام audience hall

تالار سخنرانی auditorium

هاله تقدس، تشعشع ملکوتی aureole

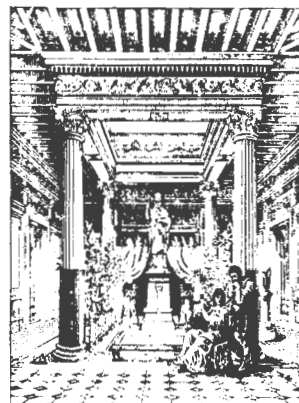
محوری، آسه ای axial

دانه تسبیحی

ستون پهلوان پیکر

دهلیز سرگشاده

نامتعه‌دورها از بند مقررات می‌دانست، مگر در وابستگی به ارزشهای هنری

art for use هنر برای مصرف

articulation مفصلبندی

artifact, artefact دستساخت، کاردستی

artificer هنرور:

استادکار در صنایع دستی

artificial stone سنگ صناعی، سنگ دستساخت

artisan[F] افزارمند، استادکار

artist ۱. نقاش [به طور اخص]

۲. هنرمند: نقاش، طراح، پیکره‌ساز، معمار و مانند آن [این واژه

شامل نویسنده و شاعر و آهنگساز نمی‌شود]

artistic impulse انگیزه هنری، انگیزه هنرمندانه

Art Nouveau [F] هنر جدید

نهضتی که با اثرپذیری از باسمه‌های ژاپنی و شکل‌های پیچکی و گیاهی، با خطوطی موج‌ورنگ‌های شفاف نخست در هنرهای تزئینی به وجود آمد [در فرانسه و آلمان]، و سپس شامل معماری و نقاشی و پیکرتراشی شد و رواج بین‌المللی یافت. هدف اصلی این نهضت [که از ۱۸۸۰ تا ۱۹۱۴ دوام یافت و غیر از نهضت بزرگ «هنر نوین» است] ابداع آثار نو ظهور و رهایی از قید مقررات هنر مکتبی و نقاشی تاریخی معمول در قرن نوزدهم بود

arts هنرهای تجسمی

[معماری، پیکره‌سازی، نقاشی، که مجزا از ادب و موسیقی است]

asbestos پنبه کوهی:

الیافی کانی که عایق آتش است

Ascension مجلس معراج مسیح

ashlar سنگ بادبر

قطعه سنگی که در معدن با پتک به شکل چهارگوش قواره شود

ashlar work, ashlar masonry بنایی با سنگ بادبر

Asia Minor آسیای صغیر، آناتولیا، آناتولی

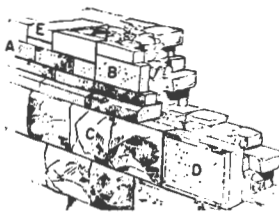
asphalt ۱. اسفالت:

قیر مخلوط با سنگریزه و ماسه؛ ۲. قیر

asphaltum قیر روغن‌پرورده، قیر محلول

[در روغن یا ترانتین که برای جلوگیری از اسید خوردگی به کار

می‌رود]

بنایی با سنگ بادبر

architectural complex مجتمع مسکونی، مجتمع معماری
 architectural ornaments تزیینات ساختمانی
 architectural reliefs نقش برجسته های ساختمانی
 architectural sculpture پیکره سازی ساختمانی
 architectural vista دورنمای ساختمانی

[مثلا از انتهای خیابان درختی مقابل ساختمان]

architecture معماری [از جهت زیبایی، تناسب و رفاه]

architrave ۱. فرسب:

عضو افقی نمایان در معماری یونان باستان که روی سرستونها و زیر افریز (حاشیه افقی کتیبه) قرار دارد؛ ۲. زُغَره: قاب تزئینی دور درگاه

archivolt قوس مطبق، قوس چندرگه

arch span دهانه قوس [نیز ← SS در تصویر arch]

arch thrust رانش قوس:

فشار افقی یا مورب قوس بر پایه ها

archway ساباط:

درگاه با پوشش قوسی

arcograph قوس نگار:

ابزاری برای رسم قوس دایره بدون استفاده از مرکز دایره

arcuated ۱. پایه و قوسی:

معماری بر اساس پایه های قائم و قوس بندی؛ ۲. ساختمان قوسبوش

arena ۱. میدان نمایش، گود نمایش [در آمفیتئاتر یونان و روم باستانی]

۲. میدان ورزش: جایگاه اجرای مسابقات قهرمانی در میان، با نشیمن گاههای پلکانی به دورش

arenatum ملاط ماسه آهك

armature ۱. میله بست، استخوانبندی فلزی

۲. تُوِزه [نیز ← rib و ribbed vault]

armenian bole گِل ارمنی [نیز ← red ochre]

armory ۱. زرادخانه

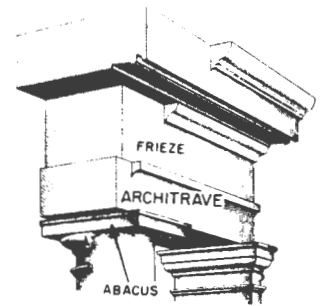
۲. ساختمان نظامی، انبار نظامی

arris سَك، تیزه دونیش

arsenic زرنیخ [در نقاشی برای ساختن رنگ به کار می رود]

art for art's sake هنر برای هنر:

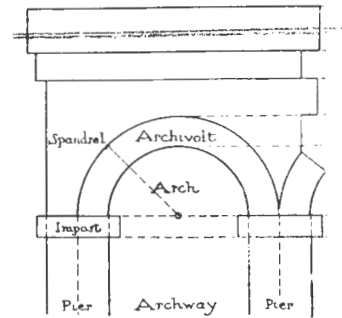
برداشت هنری در نیمه آخر سده نوزدهم که هنر را در هر زمینه آزادو

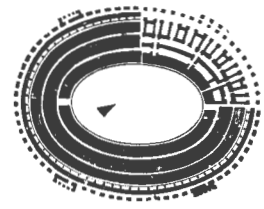
فرسب

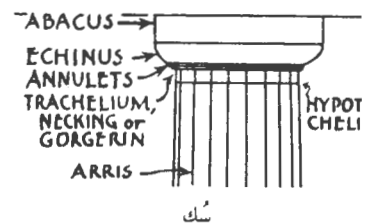
قوس مطبق

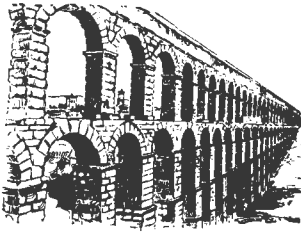
ساباط

میدان نمایش

سَك

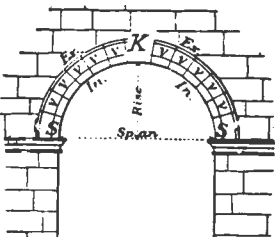
آباره

اسلیمی

طاقگان

قوس، طاقی

نوعی چاپ گود که در آن سطح لوح فلزی با غشایی متخلخل از مادهٔ عایق تیزاب پوشیده می‌شود و پس از کندن نقش روی آن غشای عایق، لوح فلزی در چند وهله زیر تأثیر خورندهٔ تیزاب قرار می‌گیرد تا هر جای نقش که نفوذپذیر شده است به درجات متفاوت خورده و گود شود. سپس غشای عایق از روی لوح چاپ پاک و مرکب چاپ روی آن کشیده می‌شود. در نتیجه مرکب به درجات متفاوت در قسمتهای کم و بیش گود افتاده و زیر لوح فلزی می‌نشیند و حاصل آن تصویری می‌شود باز مینهٔ جودانه‌ای و سایه خورده: ۲. گراوور سایه روشن

aqueduct

آباره:

پل آبرسان

arabesque

۱. اسلیمی، عربانه:

نقوش شاخ و برگ گردان و درهم تابیده [نیز ← moresques]; ۲. خط دور گیر: در نقاشی، خطی خیالی که کنارهٔ متن تصویر را تعیین و آن را از زمینه مجزا می‌کند.

araeostyle

ستونبند گشاد:

فاصلهٔ میان هر دو ستون چهار تا پنج برابر قطر هر ستون است [در

معماری اروپا]

arcade, arcading

طاقگان، ردیف طاقی

arcaded

طاقگاندار

arch

قوس، هلال، طاق

archaic

کهن گر:

وابسته به هنر و اندیشهٔ کهن، به شیوهٔ قدیمی

Archaic

کهن و ش:

نام شیوهٔ هنری یونان در قرن هفتم ق م

archaism

کهن گری:

به کارگیری عناصر هنری کهن یا متروک

archaeology

باستانشناسی:

جستار تاریخی از روی سنگواره‌ها و یافته‌های زیرزمینی و

مصنوعات و آثار هنری اقوام کهن

architect

معمار

architectonic

وابسته به معماری فنی

[از جهت محاسبات و ملاحظات فنی]

architectural

۱. وابسته به معماری [از جهت نظم، زیبایی و تناسب]

۲. ساختمانی

antechamber کفشکن، پیش اتاقی
anthemion ornament آرایش نخل و پیچکی
anthropomorphism آدمسانگری:

۱. نمایاندن خدایان اساطیری به صورت انسان؛ ۲. قایل شدن صفات و خصوصیات آدمی برای خدایان

anticum پیشخان [ورودی در معماری پرستشگاه یونانی]
antirust paint رنگ ضد زنگ
Apadana آپادانا:

تالار بار عام شاهان هخامنشی

apex stone سنگ کاکل:

سنگ زیرین سنتوری یا قوس یا گنبد یا تزئین بیشتر و قطع دوزنقه‌ای، یا سنگ واقع بر نقطه اوج هلال سر در [نیز ← K در تصویر arch]

Aphrodite آفرودیت:
ربه النوع عشق و زیبایی زنانه در اساطیر یونانی، همتای ونوس در اساطیر رومی

apodyterium سرپینه:
رختکن گرمابه

Apollo آپولون:
خدای روشنایی و موسیقی و پیشگویی در اساطیر یونانی و رومی

apophyge گیلویی پاستون

apotheca انبار، سرداب [در ساختمان یونان باستان]

applied arts هنرهای کاربردی، هنرهای صناعی

appliqué [F] تگه دوزی، وصله کاری تزئینی
[در اشیاء فلزی و ائاثه خانه]

apse مخارجه پشت محراب:

بیرون نشستگی بدنه کلیسا در انتهای محراب

aquamanile آوند فلزی، آبدان فلزی:

ظرفی به شکل جانوران برای مراسم کلیسایی

aquamarine دریایی:

رنگ آبی روشن مایل به سبز

aqua regia تیزاب سلطانی:

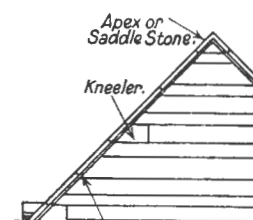
جوهری که طلا را در خود حل می کند و از يك قسمت جوهر شوره

مخلوط با سه قسمت جوهر نمک به دست می آید

aquatint ۱. چاپ تیزابی سایه دار:

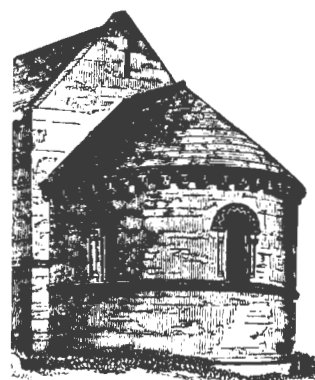
آرایش نخل و پیچکی

سنگ کاکل

گیلویی پاستون

مخارجه پشت محراب

قومی زنان سلحشور در افسانه‌های یونان باستان

amber ۱. عنبر، کهرپا؛ ۲. کهربایی: زردمایل به قهوه‌ای

ambulatory غلامگردش:

راهِرو جانبی به دور جایگاه همخوانان در کلیسا

amorino فرشته‌عشق:

تصویر یا پیکرهٔ کودکِ پُرسی برهنه و بالدار گاهی با تیروکمانی

دردست، که مظهر ربِّ النوع عشق است [cherub ← نیز]

amphi-prostyle پرستشگاه دو ورودی [در یونان باستان]

amphitheater آمفیتئاتر:

گود ورزش یا نمایش در یونان و روم باستان به شکل بیضی، باردیف

سکوهایی پله مانند به گرد آن برای نشستن تماشاگران

amphora کوزهٔ دودسته یونانی، آمفورا

[گاهی با پایه‌ای نوک تیز برای فرو کردن در زمین]

analogous مشابه، هم اصل

Analytic Cubism حجم‌گری تحلیلی:

شیوهٔ نقاشی که اشکال را به برشها و برهای هندسی تجزیه می‌کند و

شباهت با طبیعت را درهم می‌شکند [Cubism ← نیز]

Anatolia آناتولی:

آسیای صغیر، و به طور اخص بخش مرکزی آن

ancon, ancone, سگدست، رَف

androsphinx ابوالهول مصری:

پیکرهٔ صخره‌ای ابوالهول با اندام شیر و سر آدمی در کنار رود نیل

angle capital سرستون نبش

angle iron آهن نبشی

Anglo-Saxon architecture معماری انگلوساکسونی:

معماری انگلیس پیش از سلطهٔ نورمانها [پیش از ۱۰۶۶]

animal glue سریشم، چسب حیوانی

Animal Style شیوهٔ نقوش جانوری

animism جانگری:

باور به این که هر پدیدهٔ طبیعی نمودگار نیرو یا جانی غیبی است

annex ساختمان الحاقی [یا قرینه]

annular حلقوی، زُرفینی

annulet چنبرهٔ سرستون، ابزار حلقوی

Annunciation مجلس بشارت تولد مسیح به مریم

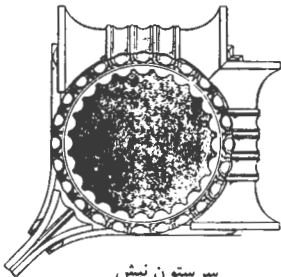
anta(pl. antae) جرز پیش نشسته

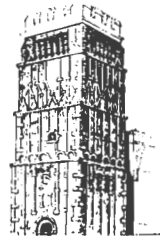
غلامگردش

سگدست

سرستون نبش

معماری انگلوساکسونی

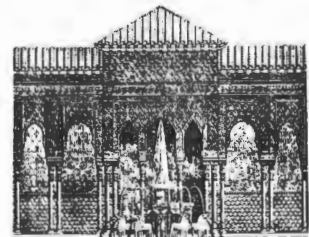

ابزار حلقوی A

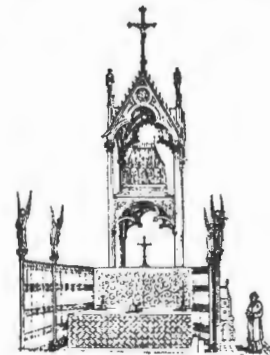
	آهکی سفید که از پختن سنگ مرمر به دست می آید و در آهکبری به کار می رود
alcazar [Ar]	ارگ اسپانیایی و-مغربی
Alcazar	القصر:
	کاخ اسپانیایی و-مغربی در شهرهای اشبیلیه (سویل) و طلیطله (تولدو)
alcove	۱. شاه نشین، تونشین اتاق؛ ۲. طاقچه پیکره، کاودیوار
Alexandria	اسکندریه
Alhambra	الحمراء:
	کاخ و دژ معروف به شیوه اسپانیایی و-اسلامی در غرناطه
alizarin blue	آبی آلیزارین:
	رنگ آسمانی تند
alizarin red	قرمز آلیزارین:
	قرمز مایل به زرد
alkoranes	مناره های مسجد
alla prima [It]	رنگ گذاری یکضرب
	[در نقاشی]
allegorical	۱. تمثیلی؛ ۲. استعاری
allegory	۱. تمثیل
	۲. تصویر استعاری: [تصویر اسکلت آدمی با داسی بلند در دست تصویر استعاری عزرائیل است]
alloy	همبسته، آلیاژ
almehrab, almihrab [Ar]	محراب
almena	سرمناره، سربرج
altar	مذبح، محراب کلیسا
	[در کلیسا یا پرستشگاه یونانی]
altarpiece	محجر محراب:
	جدار، قاب، لوح یا پیکره تزینی پشت مذبح یا محراب کلیسا
altar rail	نرده محراب
alto-rilievo [It]	نقش تمام برجسته
alum	زاج
alum solution	محلول زاج
alure, alur	راهرو فوقانی، معبر سربارو
alveated	کندوشکل، مخروطی
Amazons	آمازونها:

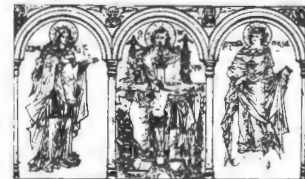
القصر

الحمراء

محراب کلیسا

محجر محراب

راهرو فوقانی A

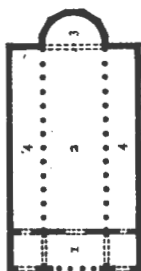
سرستون آیولیایی

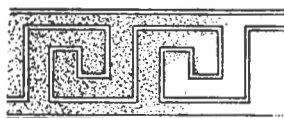
نقش رودرو

برّه خدا

راهه 4

زنجیره یونانی

Aeolic capital

سرستون آیولیایی

[آیولیا یکی از سه قسمت اصلی سرزمین یونان باستان در کناره

غربی آسیای صغیر]

aerial perspective

ژرفانمایی از بالا به زیر

aesthetics

زیبایی‌شناسی:

بررسی زیبایی در طبیعت و هنر، و وضع موازین و اصولی برای تعریف

و شناخت آن

affronted ornament

نقش رودرو

Afshars, Afsharids

افشاریان [۱۱۴۸ تا ۱۲۱۸ هـ ق]

agate

عقیق

aggregates

سنگدانه:

مخلوط‌شن و ماسه یا دیگر مصالح دانه بندی شده برای ساختن بتون

Agnus Dei[L]

برّه خدا:

تصویر برّه که نمودگار حضرت مسیح است

agora

۱. میدان عمومی [در یونان باستان]

۲. مرکز دیوانی [در معماری یونان باستان]

air brush

قلم فوتی، قلم رنگپاش:

نوعی قلم مخزن دار که با فشار نفس رنگ را به صورت خط یا سایه

روشن و یا در سطحی یکنواخت می‌پاشد

air-vent

هواکش

air conditioning

تهویه مطبوع

airy

فضادار

aisle

راهه:

راهرو جانبی شبستان کلیسا

ajarcara [Sp]

آجرکاری برجسته

[در اسپانیا، با نفوذپذیری از معماری اسلامی]

ajimez [Ar]

پنجره دو چشمه

ajour [F]

شبكة نورگیر

alabaster

رُخام گچی، شبه مرمر

à la greque[F]

زنجیره خمیا، زنجیره یونانی

[حاشیه یا گچبری تزینی: بیز←fret]

à la poupée [F]

چاپ آلاپوپه:

نوعی چاپ گود که در آن چند رنگ همزمان با یک لوح چاپ می‌شود

Alavids

علویان طبرستان [۲۵۰ تا ۳۱۶ هـ ق]

albarium

آهک مرمری:

صوتشناسی: می رود
acoustics

اکرولیت: شاخه‌ای از فیزیک در شناخت خواص و پیدایی و انتقال صوت
acrolith

کلان پایه: نوعی پیکره یونانی با سر و دست و پای سنگی و تنه چوبی و پوششی از پارچه
acropodium

ارگ شهر: پایه بلند برای ستون یا پیکره، یا پایه‌ای سوار بر پایه‌های زیرین
acropolis

پایکره بالای سنتوری: در شهرهای یونان باستان محل معابد و بناهای دولتی که چون قلعه مستحکم بر بلندترین نقطه ساخته می شد

رنگ اکریلی: ۱. پایکره بالای سنتوری ۲. پایکره بالای سنتوری
acroterion

گروهی از رنگهای شیمیایی که در آب حل می شود و پس از خشک شدن ثابت می ماند
acrylic colour

۱. اقتباس هنری ۲. انطباق، سازش
adaptation

نقاشی اطواری: Action Painting

شیوه نوینی از نقاشی غیر ششی [آغاز آن حدود ۱۹۵۰] که اجرایش توأم است با اطوار و حرکات هیجان زده دست و اندام، و رنگ افشانی آزاد و اتفاقی بر پرده به منظور ابراز هر چه بیشتر شخصیت عاطفی نقاش، بدون هیچگونه بازنمایی دنیای مشهودات. این شیوه نخست در امریکا و به پیشوایی جکسن پالک (J. Pollock) تکوین یافت

نقش پشت به پشت: addorsed ornament

ورودی، مدخل [در معماری یونان و روم باستانی]
aditus

۱. خشت: adobe

خشت خشک شده در آفتاب: ۲. خانه خشتی

مجلس نیایش مجوسان [مسیح نو زاد را]
Adoration of the Magi

رنگ پیش نشین: advancing colour

در پرده نقاشی، هر رنگ که به نظر نگرنده از رنگهای دیگر نزدیکتر می نماید، مثلا قرمز و سبز تابناک [به اعتباری رنگهای گرم؛ نیز ← [warm colour]

حرم مقدس: adutum, adytum

دوره مفرغ و سنگ: Aeneolithic Age

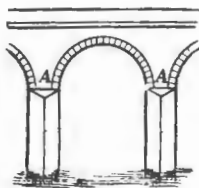
دوره رواج ساخته های مفرغی همراه با ابزارهای سنگی در تمدنهای نخستین، ح ۳۰۰۰ ق م

پیکره بالای سنتوری

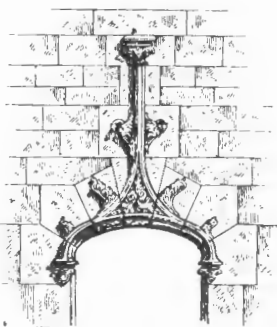
نقش پشت به پشت

بغلبند قوس A

آرایش برگ کنگری

ابرو

معماری هخامنشی

رنگ، حجم، بافت و مانند آن)، و ترکیب کردن شکلهایی کاملاً غیر شبیه و غیر تصویری و نامتجانس

abstraction

انتزاع، تجرید:

جدا کردن صفت یا خاصیتی مکنون و مشترك در پدیده‌ها و موضوعات گوناگون و ضبط کردن مفهوم کلی یا صورت انتزاعی آن در ذهن، مانند مجرد کردن خاصیت سفیدی از هر چه که سفید است

Abstractionism

انتزاع‌گری:

شیوه‌ای نوین که از سال ۱۹۱۰ تا زمان حاضر عالم هنر را فرا گرفته و هدفش آفرینش آثاری رها از تقید به بازنمایی دنیای مشهود بوده است. این نهضت [که با نام هنر غیر بازنمایی، و در مراحل پیشرفته‌اش با نام هنر غیر شبیه نیز خوانده شده است] مبتنی است بر به کارگیری عناصر هنری خط، سطح، حجم، رنگ، فضا، بافت برای به وجود آوردن اثری که در نظر هر نگرنده تجربه بصری تازه‌ای باشد

abutment

۱. بغلبنده پایه؛ ۲. بغلبنده پایه‌پل

academic

مکتب‌خانه‌ای:

شیوه فراگیری هنر و ایجاد اثر هنری در چارچوب اصول مقرر و به پیروی از تعالیم استادان

acajou → mahogany

acanthus ornament

آرایش برگ کنگری

accessories

ضمایم

accolade

آبرو:

عنصر تزئینی سردر

accordion door

در آکوردنونی

acetic acid

جوهر سرکه:

اسیدی ملایم که در چاپ دستی برای پاک کردن لوح فلزی پس از کنده کاری مصرف می‌شود

Achaemenes, Achaemenids

هخامنشیان [۵۵۷ تا ۳۳۰ ق م]

Achaemenian architecture

معماری هخامنشی

achromatic

بیرنگ

acilite arch → lancet arch

acoustical plaster

اندود صوتگیر:

اندودی که ملاط آن از مصالح جاذب صوت ساخته شده باشد

acoustical tile

خشت صوتگیر:

خشت از مصالح جاذب صوت که در پوشش دیوار و سقف به کار

A

۱. شاخه انگوری: Aaron's rod

نقش میله ای مستقیم با برگ و پیچک مو به دور آن: ۲. میله و ماری:
نقش میله ای مستقیم با ماری پیچیده به دور آن

سرستونی: abacus

تاوه چهارگوش بر سطح فوقانی سرستون

عباسیان: Abbasids

خلفای عباسی که از اعقاب عباس عموی پیغمبر (ص) بودند، ۱۳۲
تا ۶۵۶ هـ ق

هنر بومی: aboriginal art

هنر نخستین ساکنان هر سرزمین

سنگ سایا: abrasive stone

سنگی برای ساییدن، بریدن یا پرداخت کردن، مانند سنگ سنباده

آخرای قرمز: abraum

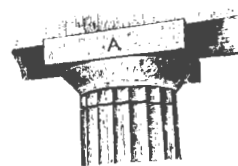
نوعی کانی که چون رنگ در نقاشی به کار می رود

هنر انتزاعی: abstract art

هنر تجسم بخشیدن به خصوصیات بنیادی و کلی اشیاء و موجودات، و
نادیده گرفتن عوارض ظاهری و جزئیات خاص هر یک از آنها؛ مثل
تصویر انتزاعی درختی که هیئت کلی و خصوصیات بنیادی عموم
درختان را در بر داشته باشد بدون شباهت نزدیک با هیچ درخت خاص

هیجانگری انتزاعی: Abstract Expressionism

شیوه هنری که بعد از جنگ جهانی دوم در نیویورک آغاز شد و به
زودی در اروپا رواج یافت، و مبتنی است بر القای هیجانات شدید و
گاهی بیمارگونه نقاش با به کار گرفتن عناصر هنری [خط، سطح،

سرستونی A

Soroush Press (IRIB Pub. House)

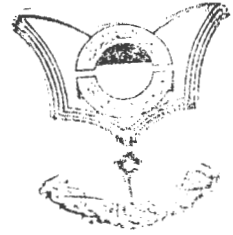
228, Moṭahhari Ave., Tehran, Iran.

first ed., 1986

copyright 1986 by Soroush

All rights reserved

Made in Iran

An Illustrated Glossary of
VISUAL ARTS
(Architecture Sculpture Painting)

English-Persian & Persian-English

Compiled By
Parviz Marzbān & Ḥabīb Ma'rouf

Tehran 1986

